

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Dominica Palmarum: Homilia Qvadragesimaprima. De solemni & festiuo ingressu Christi in Hierusalem. Cum appropinquaßet Iesus Hierofolymis & venisset Bethphage ad montem oliueti &c. Matth. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

2

S V M M A R I V M

HOMILIAE XLI. SEQVENTIS.

Ebdomadam inchoamus, quæ optimo iure dicitur Magna. *a*. atque vt tali, principium ei tribuitur magnum, nempe præfens Historia præclaris plena mysterijs. Ostendit primò Christus gloriæ terrestris instabilitatem *b*. & secundò diuinam suam potentiam, quæ in omnium cordibus operatur *c*. tertio mortem suam esse voluntariam, cum ipse ad eam accedat *d*. & ostendat diuina super omnes se polere potestate *e*. quocirca suprema digna est gratitudine *f*. Eximio mysterio duo ascendit animalia eumque receperunt sua illi prosternendo vestimenta *g*. Zachariæ complet vaticinium *h*. quod cum sit ita præcellens, par est vt illi inhæreamus *i*. Petit à Hierusalem Prophetam, vt veniente Rege illo, cum merito possit illius ob commissa in eum scelera, timere aduentum, tamen exultaret *k*. Primò: quia iam ad oculos haberet præsentem desideratum à principio mundi *l*. Regem suum naturalem *m*. Secundò: quia ad eorum adest beneficium, distans multum, à Regibus terræ *n*. quia etiam quod de nobis sumit, idem hoc re *o*. Tertiò: quia terrenis bonis inops venit. (tali namque nobis opus erat) *p*. & celestibus prædius: etenim illa nobis in suo nouo testamento legauit *q*. Quartò: quia mansuetus adest, quo signo confirmat se Regem illum esse promissum *r*. qui mansuetudine totum erat mundum lucraturus *s*. & Prophetam per Moysen prædictum *t*. Triumphum hunc gloriosum effecerunt cantica & acclamationes populi *u*. & puerorum vocibus vltimam adhibet manum suæ diuinitatis confirmationi. *x*.

- §. 1. Vocatur hæc hebdomada magna, maior quam prima mundi, & orditur, sicut illa, in Dominica, in qua lux creata perhibetur.
- §. 2. Inchoatur hebdomada Passionis Christi à die *o* loria, quam illi mundus attribuit, nos in seipso erudiens, talem esse ipsam.
- §. 3. Similiter hæc hebdomada dat principium maioribus Christi mysterijs, cum illa continet adeo præclara, vt voluerit Dauid, quatenus oculos in illam conijciamus, sicut in vnum eorum, in quo se Deum Regemque omnium maxime declarauit.
- §. 4. Inuicem ingre suo eminentiam declarauit Iacob in filio suo Iuda: & Spiritus S. in sponsa celesti: & Deus in obscuro quod proposuit Iob anigmata.
- §. 5. Cum appropinquasset Iesus Hierosolymis. Hæc ingressu ita gloriosa suæ Christi inchoat mortem voluntariam: & appropinquat sum incipit à Bethphage, cui merito canitur Hosanna, & ramis illi comitantur.
- §. 6. Ite in castellum, & Inuenietis asinam, & si quis vobis aliquid dixerit, &c. Dominus ostendit quod propria spòse scdat ad mortem diuinam patefacit potestatem in eo, quod duobus suis Apostolis præcipit & ordinar.
- §. 7. Cum appropinquauit & ipse moriturus venit suo motus amore, velut electum Ezechielis: actus multo præclarior illò, de quo scribit Iephte celebratur.
- §. 8. Imposuerunt vestimenta sua, & c. Remebant in via: cædebant ramos, & c. Mysterio nõ vacant hæc duo animalia, & vestimenta, quibus populus illi occurrit, sicut in factò Iehu.
- §. 9. Hoc totum factum est, vt adimpleretur scripturæ. Optimè descripsi: Prophetam hunc ingressum Christi, & declarat eum ad gloriã, illum, nostramque cessisse emolumentum.
- §. 10. Exulta, iubila, & c. Ecce Rex tuus venit tibi. In illis que scribit Evangelista huic

huic intervenisse ingressi; declaratur totum hunc nobis profuisse.

§. 11. Hoc totū factū est. Præcipit Deus Prophetas scribi in libro, & libris ut illas suo tempore deprimant Evangeliste, sicut modo D. Matth. & conjunctio fuit septem Pleiadum.

§. 12. Exulta facis filia Sion: Iubila Hierusalem. Magis timere poterat Hierusalem quam Sodoma: illi tamen dicit Propbeta, ut exulret, designans Christi Spiritum talem esse, qualem Iacobo & Joanni declaravit.

§. 13. Exulta facis, &c. Deteguntur hic Dei retributiones, quæ sunt contra injuriam ordinem, retrogradientes sicut Sem & Iaphet.

§. 14. Exulta, iubila. Timore ac tremore Propbeta & cunctis percutebant, ad quas mittebantur. Christus autem exultat, ipso Samuele magis pacificus.

§. 15. Ecce. Prima ratio hilaritatis est illud Ecce: quia iam oculis tuis præsentem habes desideratum ab exordio mundi.

§. 16. Ecce. Antiquorum omnia desideria in Christo terminabantur, illudque testati sunt ipsa dispositione sepulturae suæ; & nunc cuncta complentur.

§. 17. Rex tuus, exulta. Regem tuum cornens naturam se manifestant, velut germe de quo Hierem. & lapis quem vidit Nabuchodonosor.

§. 18. Rex tuus. Hic Rex tuus est, ne detiores admittas, de quibus Esther ait, quod esse non habeant. & Isaias vocat pilosos.

§. 19. Venit tibi. Secunda lætitiæ ratio est, quod veniat tibi, Regibus, terra præcelsior, quorum thronos, & alas manus sustinent subditorum.

§. 20. Venit tibi. Christus Deus est, & thronum illum Regalis, sicut sol, ac regnum illius velut Dei: salū & totaliter in nostrum commodum.

§. 21. Venit tibi. Cum tibi totus veniat, dicit tamen: Dominus his opus habet quia illud ipsum quod accipis, tibi proficit, ut declarat linteum de caelo descendens.

§. 22. Quidquid à nobis sumpsit; nobis redit multo perfectius, id agens quod mulier, cum

fermento.

§. 23. Ipse pauper, & mansuetus. Tertia lætitiæ ratio est, quod pauper veniat: talem enim eum in illi optarunt, talisque nostræ conveniebat Redemptioni.

§. 24. Ipse pauper. Conveniebat ut Deus servatus veniret, sicut dixit Moysi: larva autem secretior erat paupertas.

§. 25. Ipse pauper, &c. Tu quoque in sanguine testamenti. Terrens opibus inops venit Christus, sed celestibus sic dives, ut novum illum probat testamentum veteri superioris, quod animalium sanguine firmabatur.

§. 26. Ipse pauper. Tu quoque in sanguine testamenti. Perpende quam diuersi legati: noni sui testamenti omnibus promulgati, quod sanguine suo & morte confirmavit.

§. 27. Veni tibi mansuetus. Ostendit Regem esse promissam ipsa mansuetudo, qua venit mitissimus: non sicut Monarcha in venis furiosis, & bellis; desiquat crudelibus.

§. 28. Mansuetus. Cum Mansuetudine venit: etenim illa mundum sibi subijcet, estque vermis ligni tenerimus.

§. 29. Mansuetus. Mansuetudo arma sunt & quibus suos vestit milites, quos Propbeta Michas vocat septem Pastores, & ovis Christi.

§. 30. Mansuetus. Ostendit Zacharias Hierusalem Propbetam promissum, mansuetum, Moysi similem, & supplicium tacite inuictissimum recipiant.

§. 31. Mansuetus. Tibi venit mansuetus, si illum recipias, quam rigurosus eris si læsceris cum iuribus, & crucifixeris, ut ait Apostolus.

§. 32. Qui præcedebant, & qui loquebant, dicebant: Hosanna. Triumphum hunc gloriosum offerunt populi cantica, canitio similia transit a columna per mare rubrum.

§. 33. Ex ore infantium & lactentium perfecti laudem, &c. Ultimam laudem Christi perfectionem infantes addiderunt loquendo, quibus inuictam dedit etiam infantes, ac moriendo.

HOMILIA XLII. DE SOLEMNI, ET FESTIVO IN- GRESSU CHRISTI IN HIERUSALEM.

Dominica Palmarum.

*Cum appropinquasset Iesus Hierosolymis & venisset Bethpage ad montem
Olivet, &c. Matth. 21.*

Refert nobis Evangelista D. Mat-
thæus verbis, quod Ecclesia no-
bis proponit operibus in pro-
cessione, quam hodie celebraui-
mus, videlicet solemnem, glo-
riosam & triumphalem ingres-
sum Domini nostri Salvatoris in urbem Ierusa-
lem, in qua licet abiecto veltus pullo asinae, re-
ceptus tamen fuit ramis palmarum, oliuarum,
laurorum, aliarumque arborum frondentium,
stratis plateis, & vijs, populi civiumque vesti-
mentis, quibus pergratum erat, si saltem iumen-
tum, quod Dominus vehatur, illa calcaret: ac-
clamaciones fuerunt adeo festiue, tantamque re-
ferentes laudem, maiestatem & gloriam, ut tales
suntquam triumphatori, imperatori & Monar-
che terræ factæ fuisse referantur. Hunc ingres-
sum parat Dominus iam moriturus, ut pateret
evidenter, quod non ad mortem traheretur ho-
stium suorum victus violentiâ, sed mera ac li-
bera sua voluntate, amore nostri flagrantissimo.
Iam illum in pleno concilio Principes ad mor-
tem damnarant, lis iam erat decisa, decretum
contra illum modo promulgatum: iam ad suæ
intentionis executionem per plateas & vrbis Ierusa-
lem vias publicas præcone buccinante man-
darentur, & affixis scedulis ad angulos earum
valvasque templi, ut si quis sciret vbinam esset,
civitas indicaret. Iam suos destinaret ministros,
satellites & apparatus illos indagaturos, datis
præceptis, & præclaris promissis illi, quicumque
eum inuenisset & multo adhuc insignioribus,
quicumque vinctum illum captumque adduxisset.
Rebus ita compositis & hac tempestate, per
portas ingreditur, civitatis supremo exceptus
triumpho, ubi innumerabilis Iudaorum & gen-
tilium multitudo, cum civitatis: tum eorum qui

ex diversis mundi plagis illic ad Paschæ solem-
nitatem confluerant, ineffabili gaudio & om-
nium acclamationibus (quorum festiue voces
aëra resonabant) illum excipit ut legitimum Re-
gem, Dominum, Messiam, Salvatorem, verum-
que Deum: & hoc quidem coram ipsis Principi-
bus & Sacerdotibus, qui eum damnauerant &
iam capiendum inquirebant: sic ut nec vnus eo-
rum vel mouere se posset, vel ad passum proce-
dere, nec ei vel vnico verbo obpugnare: stabant
omnes ut statum stupefacti, attoniti est intuen-
tes, viscera sibi præ mortali invidia cottodentes.
Processio est hæc solemnis & gloriosa Christi
supremo triumphatori, toti civitati festiua, no-
bilique pericunda: illam ingrediamur manibus
ramos ferentes & ore cantica, dicamusque vi-
ctori: *Benedictus qui venit Rex Israel, Hosanna
in excelsis.* Ipse nobis salutem gratia largiatur,
illamque largietur si mediante caelorum Regina
illam postulemus, eandem salutando: *Ave Ma-
ria.*

§. 1. *Vocatur hæc hebdomada magna, maior
quam prima mundi, & orditur sicut illa
in Dominica, in qua lux creata perhibe-
tur.*

Eloquentia Græcæ Cicero D. Chrystos-
thomæ declarat in Quadragesima quapiam suarum
homiliarum decursu diuinam Historiam
primordij totius vniuersi, quod Spiritus S. in li-
bro Genesis enarrat, ratione cuius doctissimas il-
las composuit homilias quas legimus in lib. Ge-
nesis. Prosequitur hoc suum argumentum sai-
ctissimus Doctor vsque in hodiernum diem, Do-
minicam scilicet Palmarum: cum autem iudica-
tur.

ret ea mysteria, quæ nobis hæc hebdomada offeruntur, esse talia, vt non conueniat oculos aliò delectere, conceptus omittit discursum & ait: *In magnam hebdomadam pruenimus Deigratia.* Ab initio hebdomadam hæc Ecclesia magnam appellauit: & licet ab alijs dicatur, velut à D. Bern. *Hebdomada parua*: quia ex professo agitur de tormentis pœnitique Saluatoris: vel *Hebdomada sancta*: quia mysteria, quæ hic peraguntur, nedum sancta sunt, sed etiam totius origo sanctitatis: nomen tamen magis commune est prædictum, quò vsque nunc vitur Ecclesia, vocans illam *Hebdomadam maiorem*, cuius rationem assignat D. Chrysolomus: *Magnam autem vocamus hebdomadam, non quod plures horæ in ea sint, neque plures dies habeat, sed quia magna quadam, & essentialia bona nobis contigerunt in illa. In illa enim solum est bellum diuinum, extincta mors, maleficio interempta, Diaboli seruitus dissoluta, rafa eius derecta. Deus hominibus reconciliatus est, cœlum penetrabile factum est, Angeli hominibus conueniunt, distantia conuinita sunt, spes sublata, septem remotum, Deus pacis pacifica fecit omnia, quæ in cœlis & quæ in terris. Magna hebdomada: quidquid enim in hac celebratur, & præ manibus habemus, magnum est, Magna Sacramenta, & adeo profunda, vt supremorum intellectus Seraphinorum ea nequeant comprehendere, magna misericordia quæ in eodem implet, vt carere liceat. *Miserericordia Domini plena est terra.* Magna charitas. *Commendat charitatem suam Deus in Rom. 5. 8. nobis, &c. Maiorem charitatem nemo habet. Mag. lo. 15. na iustitia, quem proposuit Deus pro peccationem ad ostensionem iustitiae suæ.* Magna malitia in hominibus quæ eo vsque inereuit, vt Deo manum iniicere illique vitam tollere præsumperint. Magnum sacrificium sufficiens vt antiqua omnia deleat & perfecte satisfaciat pro totius mundi sceleribus vniuersis. Magna mors, cum ipsius Dei morte non sit inferior. Magna prodigia: cœlum etenim obscuratur, terra tremat, lapides ditumpuntur, sepulchra aperiuntur: *Hebdomada maior.**

I. Conueniens erat ex sententia D. Thom. vt si Mundi bi corresponderet mundi creatio eiusque reparatio: quocirca non minor esse debent opera huius, quam illius. Ad mundi creationem præorrespondet diuinitas Deus hebdomadam maiorem, in qua creauit quidquid esse habet in mundo visibili, eo modo per dies illos procedens, quo Spiritus 2. p. q. 67. S. in exordio Genesis exponit, sanctique Patres vsque 74. declarant: quorum sententias eleganter illustrat doctor Angelicus in prima sua Parte per varias

Quæstiones. Primo die, quæ respondit Domini, creauit lucem, creaturam adeo pulchram, quæ præsupponenda erat (inquit D. Basil.) vt *Ho. 1. He. cetera opera manifestarentur quæ de manu Domini producebantur, atque vt formari possent dies (ita D. Thom.)* qui sine luce non possunt. Secundo die nempe lune, fecit firmamentum, quod D. Damascenus intelligit cœlum stellatum 2. p. q. 67. totius fundamentum vniuersi: sicut enim hic in a. 4. domibus eius, vt cum D. Basil. loquitur, deorsum Lib. 2. fundamentum collocas, cui parietes teclumque dei Ori. innituntur: ita in hac machina staret Deus fundamentum in supremo huius cœli, ex quo tota The. 1. p. natura eiusque dependet fortitudo. Tertio die q. c. 8. à 1. scilicet Martis, cum terra aquis esset operata, illas ad 1. in vnum congregauit locum, ex illis amplissima hæc formanda maria, terra autem arida hæcque mansit, cui virtutem tribuit herbas plantaque producenti.

Quarto die, qui fuit Mercurij, pulcherrima hæc creauit luminaria, maiora & minora, solem, lunam stellas, quæ cœlos ita exornant, tantum, quæ conferunt terræ beneficium, vt Seneca indicauerit quòd si Deus alio sine hominem non creasset nisi vt hæc videret hinc gauderet. sufficiens causa fuisse illum producendi. Quinto die quem Iouis appellamus, produxit in aquis & de aquis pisces in illis natantes, & aues per aera terramque volantes, acque ex ea tantam animalium varietatem, quantum per illam discurrere conspiciamus. Sexto die qui Venens dicitur, hominem de luto formauit, in eo diuinam & mysticam suam sculpens imaginem, similitudinem, & ei tribuens inspirationem: illi somnum immittit in quo de sublata illi costa mulierem edificauit, quo perfectè in plenitudo dedit humanæ naturæ principium. Septimo die dicto Sabbati requieuit cum dedisset suam rebus nouis creandis. *Magna hebdomada*, in qua tam eximia & eminentia creata sunt: cœli suis sideribus fulgentissimi, terra plantis suis frequentissima, a. quæ piscibus suis fertilissima, suis auiibus aer inundatissimus, & quidquid esse habet in hoc mundo visibili.

Magna est hæc profecto hebdomada, in quam tam præclarus creatus est mundus, ita refertur 3. 11. varijs creaturis cælestibus pariter & terrestribus: porro longè maior est hæc, in qua Deus re- Hæc parauit, aut si placet alterum nouum creauit hebdomundum, tantò excellentiorem, quanto cœlum mada terrâ præponderat, in eo producens creaturas primam adeo eminentes vt compleat illud suum apud longè 11. aiam oraculum. *Ecc. ego creo cœlos novos, & antecessorum dit.*

ret ea mysteria, quæ nobis hæc hebdomada offeruntur, esse talia, vt non conueniat oculos aliò delectere, conceptus omittit discursum & ait: *In magnam hebdomadam pruenimus Deigratia.* Ab initio hebdomadam hæc Ecclesia magnam appellauit: & licet ab alijs dicatur, velut à D. Bern. *Hebdomada parua*: quia ex professo agitur de tormentis pœnitique Saluatoris: vel *Hebdomada sancta*: quia mysteria, quæ hic peraguntur, nedum sancta sunt, sed etiam totius origo sanctitatis: nomen tamen magis commune est prædictum, quò vsque nunc vitur Ecclesia, vocans illam *Hebdomadam maiorem*, cuius rationem assignat D. Chrysolomus: *Magnam autem vocamus hebdomadam, non quod plures horæ in ea sint, neque plures dies habeat, sed quia magna quadam, & essentialia bona nobis contigerunt in illa. In illa enim solum est bellum diuinum, extincta mors, maleficio interempta, Diaboli seruitus dissoluta, rafa eius derecta. Deus hominibus reconciliatus est, cœlum penetrabile factum est, Angeli hominibus conueniunt, distantia conuinita sunt, spes sublata, septum remotum, Deus pacis pacifica fecit omnia, quæ in cœlis & quæ in terris. Magna hebdomada: quidquid enim in hac celebratur, & præ manibus habemus, magnum est, Magna Sacramenta, & adeo profunda, vt supremorum intellectus Seraphinorum ea nequeant comprehendere, magna misericordia quæ in eodem implet, vt carere liceat. Misericordia Domini plena est terra. Magna charitas. Commendat charitatem suam Deus in Rom. 5. 8. nobis, &c. Maiorem charitatem nemo habet. Magna iustitia, quem proposuit Deus propitiationem ad ostensionem iustitiæ suæ. Magna malitia in hominibus quæ eo vsque inereuit, vt Deo manum iniungere illique vitam tollere præsumperint. Magnum sacrificium sufficiens vt antiqua omnia deleat & perfecte satisfaciat pro totius mundi sceleribus vniuersis. Magna mors, cum ipsius Dei morte non sit inferior. Magna prodigia: cœlum etenim obscuratur, terra tremat, lapides ditumpuntur, sepulchra aperiuntur: *Hebdomada maior.**

I. Conueniens erat ex sententiâ D. Thom. vt si Mundi bi correspondere mundi creatio eiusque reparatio: quocirca non minor esse debent opera huius, quàm illius. Ad mundi creationem præorrespondet diuinitas Deus hebdomadam maiorem, in qua creauit quidquid esse habet in mundo visibili, eo modo per dies illos procedens, quo Spiritus 2. p. q. 67. S. in exordio Genesis exponit, sanctique Patres vsque 74. declarant: quorum sententias eleganter illustrat doctor Angelicus in prima sua Parte per varias

Quæstiones. Primo die, quæ respondit Domini, creauit lucem, creaturam adeo pulchram, quæ præsupponenda erat (inquit D. Basil.) vt Ho. 1. Hebræa opera manifestarentur quæ de manu Domini producebantur, atque vt formari possent dies (ita D. Thom.) qui sine luce non possunt. Secundo die nempe lune, fecit firmamentum, quod D. Damascenus intelligit cœlum stellatum 2. p. q. 67. totius fundamentum vniuersi: sicut enim hic in a. 4. domibus eius, vt cum D. Basil. loquitur, deorsum Lib. 2. fundamentum collocas, cui parietes teclumque dei Orbis innituntur: ita in hac machina staret Deus fundamentum in supremo huius cœli, ex quo tota Theop. natura eiusque dependet fortitudo. Tertio die q. c. 8. à 1. scilicet Martis, cum terra aquis esset operata, illas in vnum congregauit locum, ex illis amplissima hæc formanda maria, terra autem arida hæcque mansit, cui virtutem tribuit herbas plantaque producenti.

Quarto die, qui fuit Mercurij, pulcherrima hæc creauit luminaria, maiora & minora, solem, lunam stellas, quæ cœlos ita exornant, tantum, quæ conferunt terræ beneficium, vt Seneca indicauerit quòd si Deus alio sine hominem non creasset nisi vt hæc videret hinc gauderet. sufficiens causa fuisse illum producendi. Quinto die quem Iouis appellamus, produxit in aquis & de aquis pisces in illis natantes, & aues per aëra terramque volantes, atque ex ea tantam animalium varietatem, quantum per illam discurrere conspiciamus. Sexto die qui Venere dicitur, hominem de luto formauit, in eo diuinam & mysticam suam sculpens imaginem, similitudinem, & ei tribuens inspirationem: illi somnum immittit in quo de sublata illi costa mulierem edificauit, quo perfectè in plenitudo dedit humanæ naturæ principium. Septimo die dicto Sabbati requieuit cum dedisset suam rebus nouis creandis. Magna hebdomada, in qua tam eximia & eminentia creata sunt: cœli suis sideribus fulgentissimi, terra plantis suis frequentissima, a. quæ piscibus suis fertilissima, suis auiibus aër inuolutissimus, & quidquid esse habet in hoc mundo visibili.

Magna est hæc profecto hebdomada, in quam tam præclarus creatus est mundus, ita repletus varijs creaturis cælestibus pariter & terrestribus, porro longè maior est hæc, in qua Deus reparauit, aut si placet alterum nouum creauit hebdomadam, tantò excellentiorem, quantò cœlum mada terrâ præponderat, in eo producens creaturas primam adeo eminentes vt compleat illud suum apud longè Isaiam oraculum. *Eccè ego creo cœlos novos, & antecessorum dit.*

vt per hoc corda nostra prępararet ad ritę celebranda in hac hebdomada summa myſteria, & profunda Sacramenta mortis, & paſſionis Domini: cuiusque ſanctiſſimę crucis, ab eo dicta: *Sublimiſſimę diuine miſericordię Sacramentum*, vt in illa ſingulariter ſtudeamus nos ipſos acerbiffimę illius cõformare paſſioni huic Apoſtoli obſequentes admouitioni: *ſi compatimur & conglorificabimur. merito à 53. Apoſtoli per doctrinam de Quã Spiritus ſanctus maiora ſunt ordinata ieiunia, vt per commune conſortium crucis Chriſti, etiam nos aliquod in eo quod propter nos geſſit, ageremus: ſicut Ro. 8. 17. Apoſtoli ait: ſi compatimur & conglorificabimur.* Noſtrum eſt cum illo pati & in nobiſiſſis ſentire quod pro nobis ipſe tolerauit, vt pariter cum illo conglorificemur iuxta Apoſtoli conſilium: *Hoc ſentite in vobis quod & in Chriſto Ieſu.*

D. B. n. Serm. 4. Hebdo. pan. in princ.

Hinc argumentum ſumpſit Bernard. quod vobis perſuadeat vt Hebdomadam hanc ſingulari ſempendamus pietati, noſterque intellectus actus exciteetur in conſideratione tantorum myſteriorum quę in noſtram ſunt facta redemptionem. *Vigilate animo fratres, ne infructuoſe nos huius temporis Sacramenta pertranſeamus.* Ita inquit, pro more haberent Chriſtiani, qui antiquitus hebdomadam illam tranſigebant quibſdam penitentię operibus, protractiori orationis tempore, valeſcendo recreationibus, & terrę voluptatibus: hoc vt proprium diebus illis aſſumentes, vt Chriſti tormenta, paſſionem, penamque meditaremur, & illi in doloribus ſuis comites ad hæerent, ſeipſos ſeuertius caſtigando diſciplinis, abſtinentiis, vigiliis, & aſperioribus penitentię, vt pote qui cauſa fuiſſent Chriſti paſſionum. *Vniuerſi Chriſtiani ſacrã hęc ſepimanã, aut preſolito, aut præter ſolitum pietatem colunt, modicam exhibent, humilitatem ſeſtantur, induunt grauitatem, vt Chriſto patienti quodam modo compati videntur.* Audiamus quid de illis

D. E. p. L. 3. cõtra Hæreſ. Har. 75. contra Arium non longe à princ.

referat D. Epiphã. *In diebus Paſchatis (vocat Paſcha, qui potiffimum dies veneris ſancti) apud nos ſunt huius dormitiones, caſtigationes, aſſiduationes, precę, vigiliae, ac ieiunia, & omnes animarum ſalutes per ſancti aſſiduationes.* Et quid miramur eum D. Bern. hoc agere Chriſtianum; qui Dominum ſuum contemplantur in agonia ſudantem ſanguinem, ſic in oratione pernoſtantem, vt quaerat ſibi ſocium, ita ſolum, vt omnes diſcipuli eius fugam arripiant, eum in manibus hoſtium ſuorum relinquentes; qui quodlibet genus in eum dolorum exerceret & effundunt, quem etiam videmus flagellatum, coronatum, &

in cruce ſuſpenſum? *Quis enim tam irreligioſus, qui non compungatur? Quis tam inſolens, vt non humilietur? Quis tam iracundus, vt non indulgeat? Quis tam delicioſus, vt non abſtineat? Quis tam flagicioſus, vt non contineat? Quis tam malicioſus, vt non pauſeat illis diebus? Suadet hoc evidentiffima ratio, ait D. Bern. fuit eteum paſſio Chriſti ita exceſſiua, eius pena ita horreda, dolores adeo viui & tormenta adeo ſæua, vt ad compaſſionem omnes excitantur creaturę: nam omnes vt compati ſe denotentur commotus ſunt acerbiffimę Cęli pulum iudicium amicum, Sol obſcuratus eſt, luna retrogreſſa eſt, terra tremuit motibus inſolitis, ſaxa diffracta ſunt, monumenta aperta ſunt, mortui reſurrexerunt: quã igitur iuſtum eſt, vt & cor carneum hominis Chriſtiani, compaſſione moueatur, ipſum ſuum conſiderans Deum in hac compulſum anguſtias, idque in ſalutem miſerimi peccatoris? *Merito quidem nemo ad eſſe paſſio Domini uſque hodie, terram mouens, petras ſcindens, aperiens monumenta, &c.**

Lot. cit.

Ex his conuincit Ieremias duriciem cordis I. Y. tui, quod in occasione nec ſcinditur nec compaſſione permouetur: Vbi noſtra vulgata lectio hæc duriciet: *Primum eſt cor hominis, & inſperabile. No. arguitur, mo. & qui cognosceſt illum? Septuaginta legunt: Hier. 7. 9. gram cor per omnia. Quam lectionem ſequitur D. Aug. & canque exponit Theodor. b. Viden, a. Lib. 15. hominem carne compaſſum, quem dixit viſ. cõtra ſ. u. cetera habere inuiffima? Quis cognosceſt illum: c. 8. & lib. Duriffimum quid & omnium minus penetrabile 12. c. 40. eſt cor eius. *Graue cor per omnia: quod cęlos & b. In c. 17. terram, ſolem & lunam, petras & monumenta, Hier. uide imò ipſos mortuos concutiat, moueſque paſſio Ho. 3. No. Chriſti Redemptoris, & tamen tuum non emol. 22. & 23. liat cor, quis non vt impoſſibile dicit? Vbinam lacrymę? Vbi contritio? Vbi culpæ punitione qua huius cauſa extiterunt? Quando Chriſto in paupere eas largiris opes, qui tibi iſterum ſuorum tradidit ſanguinem? Quando te vidimus carnem tuam mortificauit, tuoſque appetitus fræno colibeatem: cum tamen Chriſti videas carnem ita pennis vndequeque lacerant, tuos ſoluentem luxus carniſque voluptates? hac igitur eſt illa hebdomada quam inchoamus.**

Et ſicut in prima illa, quã Deus mundum ſ. creati, opus ſuum incepit in ipſa Dominica, V. primã eiufdem die, producendo lucem: ſic hanc In. Do. orditur per Dominicam Palmarum, lucẽ quan. mica dam producendo diuinam, quã ciuium Hieroſa. vtrãque lem & pluriũ gentiliũ illuminat intellectus, qui lux creatã iam eõ conſulerant ſolemnitatem Paſchæ cele. braturũ.

bitur: quia illum cognoscerent & canora voce
 facerent ipsum verum esse Deum & Messiam
 Regem supremum, qui mundum venerat salua-
 re: acque ut talem & hi & illi triumpho ra-
 morum ineffabili, & festiuissimis acclamationi-
 bus exiperent, dicendo: *Benedictus qui venit
 Rex, &c. Hosanna* ut eum dicit Ecclesia in offi-
 cio palmarum, & exponemus, realiter illum ag-
 noscerunt, receperunt, & ut talem voce concordi
 & sonora proclamauerunt; Sicut autem in illa
 hebdomada primò omnium Deus lucem crea-
 uit, quia necessaria erat (inquit D. Basil.) ad cæ-
 tera videnda, quæ creanda erant cæteris diebus,
 eius etiam pulchritudinem & venustatem, sine
 qua tenebris omnia laterent abscondita: ita quo-
 que requiritur hæc lux cognitionis Christi, il-
 lux diuinitatis, aduentus illius rationis, passio-
 nis mortisque causa: deinde quòd Deus sit,
 Messias, & Rex, qui saluaturus adueniebat: hæc
 autem confessio & confessio supponenda est, quæ
 videamus & intelligamus quidquid in hac heb-
 domada passione sua & morte operatur, quæ
 mors & passio vniuersi filij Dei quam pro sa-
 lute mundi totius operatur. Omnis valor &
 meritum passionis, peccatorum mortisque Salua-
 tionis ex eo procedebat, quòd ipse verus esset
 Deus, & mors ac passio, quæ nobis erat necessa-
 ria, mors erat & passio Dei. Mors & tormenta
 purè mortalium non sufficiebat, cum illis mun-
 danis, nullo nostro commodo repleterent. Mors &
 passio Dei exigebatur. *Nostri remedium conueni-
 enter sic indicat & benè D. Leo) ut mediator Dei*

Fig. 1.
Sicut.

VI.
Mortis
Causa
ex cui
dicitur
tate.

D. Leo
Sicut
Nata
Dicitur
Dicitur
Sicut

In
Sicut

Profatur
Sicut

2. Cor.
2. p.

erunt: quia tantum hoc attenderunt, quod inops
 esset & mendicus: sed non eum qui sub hac pau-
 peritate tanta prodigiosa signaque operabatur.
 Primò tibi notandum quis in hac sit pauperta-
 te, quis suis his lateat vulneribus: *Intellige pau-
 peritatem Christi, ut diues sis: intellige inhumana
 sens eius, ut accipias sanitatem: intellige crucem
 eius, ut non erubescas: intellige vulnus eius, ut
 vulnera tua cures: intellige mortem eius, ut acqui-
 ras vitam æternam: intellige sepulchrum eius, ut
 inuenias resurrectionem, Oculi fidei (sic cenet
 D. Ambrosius) requiruntur, debetque hæc fides ho-
 rum mysteriorum esse fundamentum, quæ te il-
 luminet ut videas; quòd ille, qui patitur, Deus
 sit, auctor naturæ & Dominus gloriæ indepen-
 dens. *Beatus qui int. legit super Christi inopiam,
 & paupertatem.* Videmus igitur quòd Dominus
 eum esset adeò potens & opulentus, ut in eo sint
 omnes thesauri Dei absconditi, pauper effectus
 sit & omnium indiguit propter homines. *Propter
 nos egenus factus est cum esset diues.* Perfidi lu-
 daei solum externa annotauerunt, hinc illis tanta
 perditio: quando dies malus venturus est, nem-
 pe iudicij, in quo cognoscent quia fuerit: *non
 plangent se omnes tribus terra, & qui cum pupu-
 gerunt, & dicent manibus cadis super nos, &c.*
 Cæterum qui illum viderunt videntque oculis
 fidei, in morte tenentes vitam, in cruce gloriam,
 in paupertate diuitias, & requiem in laboribus,
 hos in *die mala liberabit Dominus* Interpretatur
 D. Ambrosius, Primò iudicij diem, & hunc illis ma-
 lum auspiciatur. Secundo: in hac vita *die mali-
 fani* propter pericula & calamitates, quibus in-
 illis obtrahuntur; Porro in die illa liberabit eos
 Dominus qui lumine fidei collustrati cognoue-
 runt Deum esse qui passus est & egenus factus
 est in redemptionem hominum.*

VII.
Quid
in Ch-
rillo
sit me-
dicam-
dam.

VIII.
In passio-
ne Chri-
sti perp-
legitimam, & Messiam venientem sp-
petrii cælestem & supereminentem: deus ipse Deus
 de confirmetur fundamentum principale maxi-
 sit, qui
 migne ponderis, nimirum quòd ille qui passurus patitur.
 adest, Deus sit, Messias, Rex & Saluator à Deo
 promissus ab origine mundi, atque à populo Iu-
 daico à primis incensibus expectatus. Sicut au-
 tem in primi mundi creatione, ipsa lux quæ
 primo die creabatur, cæterorum operù apertuit,
 affociauit & illuminauit pulchritudinem, sic &
 hæc efficeret debet, quam ipse Dominus de diu-
 na sua producit persona, illuminare seihæc om-
 pia

*est sic indicat & benè D. Leo) ut mediator Dei
 & hominum, Deus esset & homo, qui mori posset
 ex vobis, & resurgere posset ex altero. Nisi enim ve-
 rus esset Deus, non adferret remedium, &c.*
 Hoc ex cœtura D. Ambrosij designat Pfal-
 mista Psalmo quadagesimo in quo loquitur de
 passione Domini & Iudæ traditione. Ticolium
 illi perlegit: *in faciem saluatois ipsi David.* Insi-
 nem idem est ac si dicat in Christum dirigunt.
 Quia ipse est filius ipsi natra, ad ipsum studia no-
 stra dirigimus, ad ipsum vota nostra conferimus
 quia ipse est plenitudo, ipse est consummatio uni-
 uersum, ipse omnium summa virtutum. Subiit
 git: *ipsi David*: quia in ipso loco cognoscebat
 David remedium peccatorum. De hoc igitur sic
 profatur. *Beatus qui intelligit super egenum &
 pauperem.* Quis est ille, nisi ille de quo profatus
 Rex dicit Iudæ malè imprecam. *Persecutus est
 dominum inopem & mendicem.* Similiter decla-
 rat D. Paul. *Quoniam propter nos egenus factus
 est cum esset diues, ut illum inopiâ vos diuites esse-
 tis.* illum quidem viderunt Iudæi, sed beati non

nia cetera, quæ nouum hunc mundum spiritualem producat, operatur & patitur: hæc etenim ea est quæ ceteris pulchritudinem adfert ineffabilem. Illum contemplant in cornuculo pauperum discipulorum lauantem pedes, luce adiutus spirituali, quæ tibi significet, hæc esse Deum. Illum meditare, mortis agoniam laborantem, atque in homo sudantem, perpendens quod Deus sit: capium, flagellis, cæcum, spinis coronatum, crucifixum & mortuum: illum crede Deum: hæc enim lex omnia hæc pretiosa reddit, clara, gratia, meritique infiniti.

Hom. 81. in Ioan.

Attentius inhaeret illi D. Chrysof. quod D. Ioannes addit: cum iam retulisset qualiter Christus iam captus ductus fuerit in Ierusalem, primo in domum Annæ eò quod socer esset Cayphæ, qui Pontifex erat Anni illius. Erat autem Cayphas, qui consilium dederat Iudæis, quia expediret unum hominem morti pro populo. Euangelista sanctissime (quærit D. Chrysof.) qua de causa dicit hoc cum iam illud dixeris non leuiter & pertransienter, sed fuscè & de puncto ad punctum declarans huius acta concilij: ubi & quam fuerint consiliarij, & qua ratione in eo præfederit Cayphas ut summus Pontifex, qualiter ex una parte atque ex altera non leuiter turbaretur circa oblatam sibi causam, & quam Pontifex hic concluderet determinationem, dicendo: Expediret vobis ut unus moreretur homo pro populo. Iam tunc omnia dixisti, quinimo nobis declarasti hoc ab illo non profuisset consilium, sed quod Spiritus S. verba illa ori illius impellerit exprimenda: quia Pontifex erat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex, &c. Quæcunq; sciremus veritatem: hæc adeo certam esse, ut voluerit Deus hæc etiam ipsi Christi inimici publicè faterentur. Ut demonstraretis tantam esse veritatis excellentiam, ut & inimici eam prædicerent. Fecit hoc Euangelista ex mente præfati auctoris, ut doceret vos quod in quibuslibet hæreticis Dominicæ passionis articulis, Christum semper illa luce perpenderetis, quam tibi hodie manifestat, quod Deus sit factus homo qui patitur ex diuino consilio pro salute humani generis. Ne tota gens pereat. Quando videris illum captum, ligatum, ductum ad Annam inde ad Sacerdotum tractum concilium, coram Caypha in domo eius, deinde sputis & alapis exceptum, vultu inde strepitu magno & infami ad prætorium deductum Pilati, & inde ad Herodis palatium remissum, regressum ad ærium Pilati, tot affectum faunis, ignominis, iacturæ, alapis, flagris, spinis, clavis, & cruce suspensum: non tibi

Ioan. 18. 24.

IX. Cur hæc verba repetat. D. Ioan.

sufficiat illum intueri ad lucem solis huius materialis, quæ corporis tui tantum oculos illuminat, sed spiritualis fidei, quæ mentis oculos illustrat tibi quæ manifestat, quis ille sit qui viam hæc ingreditur tormentorum & tam horrendis progreditur poenis. Illum semper hæc luce contemplant. Ne vincturum mentem audierit per turbaturus inquit D. Chrysof. id memini quod salus orbis terrarum eius mori esset. Et autè hoc manifestè pateat, primo die lucem hæc creat, quæ sicut cantat Ecclesia, beatam illam turbam illuminat, ut distindè, clarè, & explicite eum cognoscat ut Deum Messiam, Regem & Redemptorem, ut dicendum. Hoc igitur opus est huius diei nempe Dominicæ perpendamus, solemnem illam supplicationem quæ Christus hodie in Ierusalem receptus fuit: et eum illum Ecclesia nobis nedom verbis loquitur, sed etiam opere repræsentat illa celebri processione, quam ramos portantes & palmis, solemniter agimus licet huius processio occupatio nos attrahat ut breuioribus finis (cum D. Bern.) Nece est D. Bern. ut loquamur hodie breuius propter angustiam serm. 1. temporis. Multa quidem vobis ministras processio, in domo quam celebraturus sumus, sed eadem inquit, ne in prima, dicere plura possimus.

§. 2. Incipitur hebdomada Passiois Christi à die gloriæ, quæ illi mundus attribuit, nos in seipso erudens, talem esse ipsam.

Inchoamus igitur maiore hebdomadam maiorum mysteriorum & sacramentorum passionis mortis, Saluatoris. Porro non congruum videtur hoc Ecclesie principium, festiuam & alacrem instituendo processionem, cantibus exultationis celebrem, gloriæ laudisque Christi eminentem. Etenim euident est, caput debere passionis & qualitatis non expedire corpori humano affingere caput equi, nec aquilæ caput leonis. Est hic dies velut huius hebdomadæ caput, ceteri verò velut corpus. Corpus hoc totum constat doloribus, afflictionibus, & ignominis: non videmus nisi milites, apparitores, funes, flagella, colaphos, spinas, clavis, & crucem: non audimus nisi conuicia, blasphemias, & horrenda opprobria: nam totus talis est qualis à sponsa describitur. Fasciculus Myrræ dilectus meus mihi. Quæ congrua ratione ut caput statuitur ad tantam festiuitatis, applausus, gaudij, acclamationis, laudis, mulier gloriolæ, palmarum, oliuarum,

Serm. in Ram. Ista 46.6. (a) Puello in pleuro Luna. Ep. 119. Cypr. Ps. 86.9. Eccli. 18. 29. V. I. Rerum mutabili- plis con- firmatur. Barnab. 3. 16. In Ca- sol. de scripta- eccl. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. Ps. 103. 25.

tendebimus; mandat Deus Prophetæ Isaiæ ut clamore gaudi ex altissimi montis vertice nobis hoc indicaret. Omnis terra sanum; & omnis gloria eius quasi flos agri: exsultantem esse sanum, & cecidit flos. (a) Vir potes robustus & lunæ cornibus impulsus (vt ita loquitur); tu forma vultus elegantia præstantior; cui perpetuum hoc est studium, vt omnium ad te oculos allicias, tu Iuuenis æternas ætate florida quid tibi persuades posse te corporis incolumitatem prætarum oppo- nere duritici, hoc noueris te sanum esse: Om- nis caro sanum. Quodque vestra gloria, gratia, vrbinitas, honor, salus, pulchritudo, valor, & æ- stinatio sit agri flori comparanda. Quid habet hic? Dauid eleganter expellit hoc verbis illis quæ D. Hieron. Cypri. Præbitero scribens ex- pendit. *Mand sicut herba transeat, mand floreat & ardeat, vespere decidat, indurat & ardeat.* Quam formosus ad ortum solis flosculus appa- ret! Quod gaudium demulcet inuidentes! Quæ ve- los populio rapit & mouet vt illos ad se res- clat. Porro ad vesperam quàm marcidus, flacci- dus, contritus & despectus! *Vespere decidat*: non præteruolant anni, non menses nec etiam dies. Tandem & terribi confirmant hoc euentus quos oculis videmus manibus tangimus. Quæ- nam ratio in sua perstet gloria lætaque fortu- na constantior? Qui populi perseverantem suam- tas excem- videre celsitudinem? Quot in mundo dignes fuerunt qui non in extremam tandem delapsi sunt, funeralis linteæ miseriam? Quinam robore fortes qui in terram non conuertunt? Quæ pul- chritudo breui tempore non emaciat? Extende, mouente Deo, per mundum oculos ab eius in- cunabulis. *Vbi sunt principes gentium, & qui do- minantur super bestias, que suos super terram, qui in nubibus cæli ludunt, qui argenti in thesauris & aurum, in quo confidunt homines, qui in argen- tum fabricant, &c. extirminati sunt.* Nominatus ille à doctrina Philo & testimo- nio D. Hieronym. ac D. Aug. celebris, ita statum edidit cui præscripsit: *Quid Deus sit immutabi- lis in cuius epologo probate conatur hominis in- stabilitatem, ex inductione nationum quas mun- dus vidit, à quo tempore Deus illum creauit. Hanc quidam supponens quod mundus mare sit de quo cecinit Dauid: *Hoc mare magnum & fla- tuum manibus, &c. Quid est in rerum natura mari mutabilis: tantum etenim mutatur quan- tum ipse ventus, quandoquidem vnicus illius status in hanc illud & alteram partem deflectat. Ad illius alterationem & status vnus in alte-**

tum mutationem; exercitus non requiruntur Angelorum sed nec hominum: non multa tor- menta bellica, non machinæ, non cuncti, non solinx, sufficit venti flatus quem vides ex hac parte flido aquas pelagi commouentem, vt glo- meratim ad hanc maris oram confluant illam- que operiant, parte contraria sicca remanente: & confestim alius exurgit ventus atque ex illa sufflat parte aquasque, rariet ex illo litore in quo abundabant, vt alius litus operiant, priore- secco remanente. Hoc in mundo quotidiano- vtu videmus, cuius aquæ diuitiarum, digni- tatum, prosperitatis, gloriæ, sanitatis, & gaudij magis fluida sunt, quàm ipse maris vin- de: vnus etenim ventus illas hac & alius illac in diuersa reicit. Babylonij siue Chaldæi primò exorti sunt monarchiam: nam flantibus Principum ventis, per illos intravit quidquid orbis possedit opum, maiestatis, imperij, triumphij, & gloriæ: cum- que iam venio nauigarent prosperitatis, & ma- xima fulgerent potestate nobilissimi, alius surre- xit ventus, illique prostratis, caput suum ex- tulit Medorum, Persarumque Monarchia. Re- surgit alius ventus & hanc illis auferit; imperio- hos & Dominio primas transferitque ad Cir- cios. Cum autem illi fortunâ videntur secundâ, ecce ventus alius aquas Romano adiecit impe- rio. Quot fluxus & refluxus ita commoues & pro- tentes in mari notamus quibus in mundo non miramur insolentiores? Quæ angustia & defe- ctus magis cogniti, quam illi quos quotidiana nobis præbet experientia? Libet ipsam audire Philonem. *Florus Gratia, sed Mactones ablu- berant ei potentiam: postea Mactonia omnino in- terit. Inlyta fuit Perfarum felicitas, sed vno die- ram ingenij regno finem attulit. Fuit Egypti per- ampla potentia, sed nullo in more eius prius so- licitudo. Quid Ethiopes? Quid Carthago? Quid Africa? Quid Ventus Reges? Nonne more manu- talia fluctibus, nunc secundum ventum vnus ad- meris videntur? Oculos circumflecte per hanc ciui- tatem. Quot conspicis mutationes? heri diuiti- tem vidisti cuius domus aquis implebatur, glo- ria & facultatum: quem hodie contrario flante cernis Paulone menditorem. Heri honore su- blatus exultauit, hodie pressus ignominia inge- miscit. Heri sanus & ita sanus vt salutem posse- videret videretur, de eius salute hodie phisici spem omnem abiciunt. Paulo ante effusus in gaudia, modo effusus in lacrymas, plausus & dolores.*

Et

Et quodnam obsecro, cum D. Bern. epidem-
 cus exemplum, quoniam quod pax manibus ha-
 beamus de Christo. Redemptore nostro: cum enim
 ita sit, quod illi debetur omnis honor & glo-
 ria, diuinaque acclamatio, quae perpetuum in eo
 sedem habere debere videbatur: in momento
 temporis tantam stupens mutationem, ut quem
 hodie gloria & honore gaudebat exaltatum, con-
 fessum illum lugas viliissimis affectum oppro-
 briis. Hodie recipitur intratque cum triumpho
 ciuitatem regnaturus: confessum cum ignomi-
 nia educitur crucifigendus. Hodie ciues velles
 sibi detrahunt, ut illis ingressum eius honorati:
 illud suum detrahunt, quo mortem illius tan-
 to reddant infamiosem. Hodie canora voce au-
 dit acclamantes. *Beatus qui venit:* & statim
 iudis illum ut maledictum proclamari & po-
 puli seductorem, idque in vna eademque heb-
 domada, in vna eademque ciuitate, ab vno eodem-
 que populo. Non sicarius loquentem Bernardus.
 D. Bern. *Quis ergo sperare iam debet in incerto gloria
 temporalis, cum videat in ipso quoque qui pecca-
 rata cum non fecit, creatorem temporum & conditorem
 temporum, post exaltationem tantam nihilomi-
 ni humiliationem sequi? In eadem enim ciuitate,
 a plus iudex, & eodem tempore, nunc quidem
 processioni gloria, & diuini laudibus honora-
 tus: postmodum vero interrogatus consummatus &
 tormento, cui solentis deputatus est. Hic est tran-
 sitionis sui latitudo, hic transitus gloria temporalis.
 Perpende, gratulo, quam prudentem ex his pra-
 cauis elicit conclusionem. *Quis ergo sperare de-
 bet, &c.* Vides ipsum Dei filium, qui in mundo
 vixit cum in sua potestate manumque habeat
 omnia, siquae ipsa diuina omnipotentia in pro-
 pria sua ciuitate proprio populo, eademque gen-
 te quam ut in suam elegerat, vna eademque
 septimana, qualiter de die ad alterum illi muta-
 tur gloria in opprobrium, laus in vituperium,
 honor in ignominiam, flores in spinas, festiuitas
 ingressus in tristes egressus, maiestas regis glo-
 riosa in erucem mactatoris abiectissima. Quis
 hic igitur spem suam collocauit, fidatque tali glo-
 ria, tali gaudio, tali prosperitati, honori tali &
 maiestati? *Quis ergo sperare iam debet in incerto
 gloria temporalis, &c.* Quid speras Cetera diues
 in operibus tuis quas tibi mundus ad ortu so-
 lis eripiet, tibi funerali amiculo eiciet pauper-
 rum? Quid sanitati fidis quam ventus aut
 aequae calix tibi auferet inopinatus? Quid tibi co-
 spicis in nigri nominis vmbra & gloria qua
 te mundus extulit: cras etenim ex illa te deiciet
 & in sepulchrum mortemque praecipitabit. Quid*

scemina totius impensis studium ornando cor-
 poris: nam ad vnam capitis reflectionem, illam
 tibi tempus depradabitur: & mundum, quem
 hodie gaudeas habere praecone, mane patieris
 contempseris & ut tuum non videat vultum
 pulvere conspersum, sumis a te auerret? Quid ti-
 bi blanditis adulescenti nobilissimo & de orna-
 mentis quae mundus tanti facit tibi laus ap-
 plaudis: equidem forte hac nocte cales te mu-
 dus proteret: soque exterminabit, ubi vermium
 esca computrescat.
 Quam insipiens esset ille nauclerus, qui an-
 choras paleae seu suberi iniiceret maris fluctibus
 supernatanti quod ille ventus, qui hodie hac
 adiecit, cras inde, reiciet ut amplius non appa-
 reat. Optime mouit nos Apostolus. *Ne
 mo vos seducat inanibus verbis:* & rationibus
 nullo fundamento solidis. Non ait caueat ne
 vos mundus seducat, sed caueat ne vos ipsos se-
 ducat: nec enim mundus nos circumuenit
 quatinusquidem nullus aperitus suis offen-
 dat mutationes ipsis ventis inconstanter,
 & gloriam ipso fumo leuiorem, phantaf-
 matibus ipsas suas oper minus ipsis nocturnis
 veras, & suam sanitatem ipso vito fragilio-
 rem. Quotidie hoc nostris oculis clarissime
 demonstrat & publice omni detrahitur laus,
 confirmat, quod quem hodie honorat, cras
 aspernetur: quem heri extulit, hodie deprimat,
 quem hodie magnificat, cras vilificat: & quem
 hodie magna sustinet assiduatione, statim ma-
 iori repellat dedignatione. Exemplum sume in
 Christo: nam idcirco simul spectanda offerunt
 & gloria processions, & illius poena passionis,
 illa ingressum parat huic processio passionis.
 Insuper & vobis suo praesertim exemplo in-
 quit D. Bern. Sicut enim ille vnum alteri con-
 iunxit, & quando se gloria, maiestate, & laudi-
 bus huius diei cernit constipatum, & ab omni
 mundo magis circumiectu n. suos fixis defigie
 oculos in illud quod breui se videbit honore:
 hoc, & gloria extutum angustiis pressum morta-
 libus, ignominis & doloribus affictum, in cruce
 morientem acrioribus multo doloribus, quam
 praeterita fuit gloria: quem insuper statim altero
 mane maiori fastidio despicerent illi ipsi, qui
 hodie festiuit illum excipiunt applausu, toto il-
 li serga mundo vestente, ut non inueniat ad
 quem se conuertat corpus suum animamque
 commendaturus, nisi ad Patrem caelestem, ita
 tu quoque quando te videris diuitis, prosperi-
 tate, honore, nominis exaltatione, mundi-
 que reuerentia praecelsiorem, tanto oculos

Epist. 1. 2

Epist. 1. 2

Epist. 1. 2

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tuos desigas attendis & consideres hae omnia potius duratura quam breui tempore, ut fieri possit etiam hodie te iugeas afflictionibus & mortis angustiis oppressu, ubi mundus & quidquid ille tuque possides, te deseret patientem & expirantem: ut eum solummodo habeam nec alium inuenias, tibi succurrentem, cuius manibus spiritum tuum animamque commendes. Vtinam, utinam hae animo volueritis! Hoc est iuxta D. Bernard. Salomonis consilium. In die bonorum fructus boni, & malam diem fructus. Admirabile plane consilium, quando prospera tibi aridet fortuna, hae fructus prosperitate, verum tamen tibi prospice: confellim enim hae euolabit. Legit Symachus (ut notat D. Hieron.) in die bono, esto in bono. aitem vero malum intueri. Et alio loco. Memento paupertatis, in abundantia. Hoc Christus hodie reipsa perficit.

Eccles. 7. 15.
a. 10. c. 7.
Eccles.
Eccles. 18.

§. 3. Similiter, hae hebdomada dat principium maioribus Christi mysteriis, cum illa contineat adeo praclara, ut voluerit David quatenus oculos in illam contingeret sicut in throni eorum, in quo se Deus Regemque omnium maxima declarat.

13. 9
Rom.

Ratio praedicta (inquit Bern.) ob quam huius septimanae passioe Dominicae Ecclesia principium assignet diem festivitatis & gaudij; hominibus seruit vulgaribus, & ut praedicta oculis euanantur corporis: sed sunt & aliae rationes sapientioribus & in quibus intellectus est illustrior, quae notant & apertius designant profunda Sacramenta quibus incipit occupari Ecclesia. Praeferuntur D. Bern. eorum aliquas, & nos duas solummodo perpendemus ad hae diuina mysteria intelligenda maxime conuenientes. Prima est: ut pateat optima operum Saluatoris nostri conuenientia. Est hae Septimana ea quae continet prodigia eius suprema & opera maxime admiranda, de quibus dixit Isaias, quod ea nec oculis viderit, nec auris audiverit, nec in cor hominis ascenderit: opera sunt hae, quae Prophetas diuina luce supra modum illustratos rapiunt in admiratione, de quibus vnus eorum dixit. Considerant opera sua & extasi. Hebdomada operum adeo praecellentium & mirabilium, expediat dare principium opere maxime stupendo omnium quae fecit, in quo se potentissimum, mirabilissimum, & suum primum ostendit Dominum, ac ut omnquam

Isai. 64. 4.
Abai. 3. 1.

in vita sua tale quid patrauerit: etenim corpus tot magnalibus prodigiis tanto requiritur capite adornari. Nec hoc inuenit ab Ecclesia ita statutum: sequitur enim diuinitatem suam (ut ait Bernard.) qui idem praecedit: nam propius accedens Hierusalem, ut hae hebdomadae opera sua praecleariora perficeret, illi hoc ingressu velut quoddam praedictum dedit, & quidem merito, quia ut ante diximus, hoc supponendum est velut lapis fundamentalis, cui magnam illud innotuit aedificium & nostrae redemptionis diuina structura, ut intelligamus, quoniam sit qui patitur. Recogitate eum qui talem Hebraei sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum con- 12. 3. traditionem. Sic nos hortatur Apoll. Cogitate & recogitate, semperque oculos refectite quotiescumque passionem Domini meditamini, pendentes quis sit hic qui tales sustinuit cruciatus, & tam horrendam a peccatoribus mortem intulit toleranti. Recogitate eum.

Opus; quo & in quo Christus euentiorum & certiorum dedit de sua persona confirmationem: quod nempe verus esset Deus, Rex supremus, caeli solique Dominus, auctor donorum gratiae, & largitor gloriae & opus hoc sicut tale, distincte, clareque reuelauit illud Regi & Prophetae David iam 2 mille annis, qui nos inuocauit, ut oculos in illud figeremus, & introitum hunc tantae gloriae & triumpho celebrem attenti consideremus, in psalmo illo, si verbis largi ac mitteris multo largior: nam ex opinione S5. Patrum ad litteram Joquirur de Christo Redemptore nostro, quod confirmat D. August. ex praefixo illi titulo, in D. Avo. suam. q. d. hic psalmus dirigitur in suam eiusque in ps. 67. dedicatur: quod si velimus scire quis iste sit finis (inquit ille) iam nobis illum exposuit D. Paul. suis Legi Christus. Quod autem possimum de Christo celebrat, eius sunt trophaea & gloriae: & ita se capere ostendit D. Paul. quau- Rom. 10. 4. doquidem triumphalem ascensionis eius gloriam deseripserit huius psalmi vericulum assumit. Adhuc in alium. cepisti captiuitatem. Et quam. Psal. 67. nis omnes Christi triumphos tantae fuerint excel. Eph. 2. 6. lentiā inuogues, ut in illis euidenter personae suae declarauerit magnitudinem, quod verus esset Deus: porro possimum dicit illos fuisse quos in ingressibus fecit ciuitatum: nam in illis moris est triumphatoribus triumphos suos & gloriae magnificentias exponere & iactare solentibus: prouide in illos, quos maximus ille Dominus fecit, ait David, precium oculis suos conuocant illi, qui illos ad hoc conu-

I.
Hoc suo
ingressu
declara-
uit Chri-
stus se
Deum
esse.
I.
Hoc suo
ingressu
declara-
uit Chri-
stus se
Deum
esse.
I.
Hoc suo
ingressu
declara-
uit Chri-
stus se
Deum
esse.

considerandos habuerunt apertiores. *Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sanctis.* Christus quantum Deus, semper paterno sinu recubebat: & quamvis venerit ut homo, mansit ibi tamquam Deus: hoc enim testatur D. Ioan. *Vniuersus qui est in sinu patris.* & hoc ipse Dauid supponit. *Qui est in sanctis.* Hic qui secundum diuinitatem quiescebat in sanctuario illo Patris in pectoris, ingressus celebrat secundum humanitatem adeo solennes, illustres, & magnificos ut per illos se verum Deum Regemque monstrauerit. Ingressus eius in hunc mundum, o quis ille fuit ita Deo Regique proprius: quia mundum ingressus est porta clausa, matre manente virgine. *Talis decet partus Deum.*

10. Talem declarauit futurum hunc ingressum ipse Deus per Prophetam suum Ezechielem, ut patres pendunt, presertim inter Græcos Theodoretus a. & inter Latinos D. Hieronymus b. & D. Augustinus. c. Mitit Dominus Angelum Propheta, qui templum illi ostendat angustum & diuina manu in monte constructum altiori, Eccl. 10. ad claustrum sanctæ symbolum. Singulariter autem ostendit illi portam versis orientem, radis solaribus in fœtes perfectæ expostam sed clausam: atque illi: *Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non introibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est sine vi legi D. Hier. ingressus est per portam sanæ erigite clausa Principi. Princeps ipse fœdit & introit in ea.* Hæc hic occurrunt difficultates.

Prima est, inquit Theodoret: quomodo porta hæc solis Deo referatur, ut per eam ingrediatur & egrediat: cum exploratum sit Deo necessarias non esse portas ad ingrediendum quocumque voluerit: etenim diuina eius essentia quocumque conuenit intrat, & vnicuique adest. Num porta ingressus est sine vi legi D. Hier. ingressus est per portam sanæ erigite clausa Principi. Princeps ipse fœdit & introit in ea. Hæc hic occurrunt difficultates. Secunda est, quia ratione dicitur quod porta hæc clausa fœdit solique Deo referatur: ut per eam solus ingrederetur ipse, & egrediretur, si istam adiungat quod ipse Princeps de quo loquitur, sit ipse Deus. Secundò quod de illo non loquitur secundum diuinitatem: quia hoc modo nec egrediretur nec ingrederetur: sit in omni loco presens, nec se de loco moueat. Tertio: & demonstrat ingressum illius, fore per hanc portam in hunc mundum tot prodigijs mirabilem, ut se demonstrat Deum, Principem, & Dominum totius naturæ absolutum: nam intrando eum vero hominis corpore, ingressum hunc faceret, ita non supra nosque aperio virginitati claustrum, ut per illud in mundum ingrederet,

abstulit ut illud frangeret imo potius integrum clausumque relinqueret ipsis caelis, sideribus, imo sole ipso splendidius. Hic est, ita hic est ingressus Dei mei, Regis mei, &c. Quarto: talem se in hoc ingressu declarauit: quia quo tempore ingrediebatur, voluit, decreuit, iussitque Pater æternus triplici Angelorum hierarchia, nullo cœlite excepto, ut omnes parati adstarent ingressum hunc celebratori quam primum illum faceret, eum adorantes velut Deum, verum Regem & Dominum suum legitimum ac naturalem manumque illius ut talis, humiliter exosculantes.

Proposito congruenter declarat D. Athanasius illa verba quibus Apoc. Paulus veram confirmat Christi diuinitatem. *Et cum iterum intro ducit primogenitum in orbem terra dicit: Et aduenit cum amos Angeli Dei.* Introducens Pater æternus filium suum in mundum, ut pateret ingressum hunc illius esse veri Dei ac Regis, omnibus præcepit Angelis suis, ut festinatio accurrerent eum adoraturi, manumque illi exosculati. Notate formam loquentis: Apostoli mystice notam: *Introduxit primogenitum in orbem terra: nam ut fallat aliquid ad propheta: Regis variatum loquentis in persona Christi psalmo illum inuati illi in quo humanitatis illius mysteria decantat, eaque magnâ sapientia D. Augustinus expendit. Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre Tu Pater mi induxisti me de ventre matris meæ in mundum.* Quærit D. Augustinus, quid ad honorem in hoc Dominus mi significat: *Quia hoc in te est quid particulare: sine dubio omnes quotquot uolunt nasci in hoc mundo de ventre matris nostræ causam possunt usurpare uerba. Quæsi alius Deus non existabat, in cuius presentia est omnis ordo nascendi.*

Loquitur Christus de se in particulari & in mente Augustini, declarauit ingressum suum in mundum uirtuti & operæ: ut non abscedendum, sed diuina solummodo potentia: hæc etenim sola in alio uirginis operata est, formauit & composuit corpus ex purissimo eius sanguine illudque eduxit claustrum uirginalis conseruati integri ita ut in opus planè ab ipso soli potestati referatur. Verba de uobis D. Augustinus. *Significare uoluit partum uirginis seruare in partu mirabili, cum uis in eo qui extraxisti me de ventre, ut quod illi mirabiliter factum est, eum Deus facisse dicitur, uerba incredibile uidentur ut ingressum hunc omnibus modis pateret esse Dei Regis que sapientiam, mandata ille. Apostolus, & omnes Angeli Pater cœlestis, ut quo*

Orat. 2. Ep. 3. cont. Arianos. Heb. 1. 6. 111. Christus in mūdū ueniens ab An. gels uenit. Notate formam loquentis: Apostoli mystice notam: Introduxit primogenitum in orbem terra: nam ut fallat aliquid ad propheta: Regis variatum loquentis in persona Christi psalmo illum inuati illi in quo humanitatis illius mysteria decantat, eaque magnâ sapientia D. Augustinus expendit. Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre Tu Pater mi induxisti me de ventre matris meæ in mundum. Quærit D. Augustinus, quid ad honorem in hoc Dominus mi significat: Quia hoc in te est quid particulare: sine dubio omnes quotquot uolunt nasci in hoc mundo de ventre matris nostræ causam possunt usurpare uerba. Quæsi alius Deus non existabat, in cuius presentia est omnis ordo nascendi.

scionem: *Gratiam & gloriam dabit Dominus Se-*
culo: in confitendo: quod ipse sit qui venit in
nomine Domini id est eum auctoritate, nomine
& potestate Dei, prout postmodum explicabimus.
Hic igitur est ingressus ille solennis que iusti-
tus sicut verus Deus & Rex absolutus. Ingressus
Dei mei, Regis mei: quia in illo se talem esse de-
monstravit: ex sententia D. Hier. inulto clarius
ac manifestius, quam in operibus suis maxime
stupendis ac prodigijs que in omni vita sua
parauerat. Patet autem ita esse ex ratione quadam
eternae diuinaque Philosophiae, quam supra
declaramus, probando dominum Deo propriu
deus esse: & opus in quo se Deum esse clarius ostendit,
quod nec communicatur, nec communicari po-
test alicui creaturae, ne quidem supremo Angelo,
illud esse quod dominum habeat super cor hu-
manum & in voluntate liberam, faciendo quid-
libet & quomodo libet in ea, motu quodam effi-
caci, & effectu infallibili, ne punctum tamen e-
ius aditus libertati: quod manum iniiciat effi-
caciter cordi ac voluntati liberae, illanque mo-
uet quomodo & quocumque voluerit, nullam
tamen vim eius inferens libertati. Opus est hoc
solum diuinae omnipotentiae & illius supremo
domino ac absoluto proprium, vt Dominus sit
hominum cordium. Nulla creatura ad hoc
potest accedere.

Et tunc in multis Christus hanc proba-

uent potestatem ad hoc in humanis agris, effi-

caciter operando & cum effectu in multorum

cordibus, id quod voluit, & qua ratione voluit:

porro in hoc ingressu multo manifestius demō-

strat omnium se esse Dominum, & amicorum

& inimicorum, & cordis eorum qui eum vide-

rant, & qui nunquam viderant, sacerdotum & sa-

culatum, Principum & plebriorum, Iudaeorum

& gentium: quia in omnibus nunc operabatur

quo modo & ratione vellet, & in omnibus diui-

nae lux manus explicabat omnipotentis, de om-

nibus & in omnibus agendo tantum quantum

& quomodo vellet, nec tamen vel a piecem eorū

detrahendo libertati. Princeps in supremo con-

silio cui summus Pontifex Cayphas praesedit,

conformi decreto & pari calculo sacerdotū om-

nium ac consiliariorum cum morti aduicā dāt

etiam publicā iam sententiā, quā irrevocabi-

li, dato mandato carceris apparitoribus suis, &

publico praecone decreto proclamato, vt nemo

illum suscipere in domum praesumeret, sed qui-

uscumque illum latenter sciret in conscientia te-

neretur illum vel tradere, vel manifestare pu-

nicendum mortisque multandum.

Cum iam totum capitulum Hierosalem con-

cta disposuisset ad huius sententiae executionem:

ipsis spectantibus iterat Saluator per mediu vrb-

is Hierosalem tali pompa & solenni process-

sione, tantoque populo confectus, quantus eo

tunc confluerat, & mundus vniquam viderat:

restitit autem recta in templum tanquam pro-

prium sibi domum vt Dominus illius, & quasi

talit ad maiorem eius confirmationem, merca-

tores & negotiatores cum suis pariter animal-

ibus, flagris petulosos eliminat, indeque propel-

sit, ditissimos quoque & potentissimos, velut ca-

nes, mensas eorum & pecuniam per terram dei-

ciens, quam vt pupillam oculi diligebant: in-

uenitur illum hi & stupent alij, sed nec vllus

mouere se praesumit illi obganire, moue

pariter efficaciter corda non solum omnium ci-

uium Hierosalem, sed etiam inu merabilis mul-

titudinis populorum qui ex omnibus mundi

cardinibus ad solennitatem Pasche confluxer-

ant: quatenus omni timore Principum post

posito, imo etiam ipsi ad ostia spectantibus, so-

ras prodant illum recepturi atque in ciuitatem

introducunt triumphantem gloriae ac superis

acclamationibus in mundo hactenus inauditis,

palmas, tamisque oliuarum gestantes manibus,

propria exequentes vestimenta, quibus terram te-

gerent per quam in asina residens gradiebatur.

Cum adessent ibi milia militum turme gen-

tilium quas Romani ibidem alebant, vt urbem

populorumque sibi subiectum considerent, qui

perserere non poterant vt alius Rex quam Caesar

Romanus acclamaretur: sic in eorum cordibus

operatur, vt omnes adint nedum quereci audien-

tes dominum hunc ab omnibus proclamari Re-

gemque absolutum: sed etiam ipsi se comite-

turbae, & processioni exhiberent: suisque voci-

bus aut litas foerent piebis ac clamationes. Hic

annectamus teneras puerorum voculas qui a

matrum suarum vberibus suspensi idem facie-

bant illum Regem, Dominum, Messiam, Deum

que nominantes ac possidentes: vt illos saluare

dignaretur. Quis tot tamque innumera corda

mouet, vt excluso principum timore reci-

pient eum omnes, tanta festiuitate letantes

eum extollant, & ingressum illius acclama-

tionibus celestent inauditis? Quis corda cohibet

hostium tantā potentia quam rabie liuido-

rum, qui ipse sunt hodie, qui heri & eadem est

illis potestas, quā hodie praecellunt, & quā

eo die illum nigro calculo damnauerunt, nec mi-

nor tunc furor, odium, & mistria? Liquidū pa-

ter hic ingressum hunc esse Dei omnipotentis

& Re-

VII.
 Et hoc
 hodie
 liquidū
 constat.

obscet
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

& Regis abfoluti, qui in manu sua corda conti-
net illaque mutare potest, atque de illis pro vo-
luntate sua disporre, sic tamen vt nec apicem
eorum detrahet libertati.

12
13. in c.
17. Hiero.

Heb. 4. 13
Deus vt
cordis
secuta
eor.

Hier. 17. 9.

In c. 40.

Gen. IX.

Ioseph

ostendit

Deo pro-

prium som-

niarum expli-

cat.

Gen. 40. 8.

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

Sensum hunc profecit Caietan. & per hoc
ostendit Christus se Deum, ostendens, quod
corda reproborum illorum penetraret, licet tot
ambagibus suisque intricata. Si de Salvatore
dicatur, audite Hieron. *Videns cogitationes eorum*. D. Hier.
Iesu. *Nulloque potest videre cogitationes eorum*. Loc. cit.
nisi plus Deus, ergo Christus Deus est, qui serua-
tur corda. Et probat renes & reddet vnicuique
iuxta opera sua. Si probatis quod visu suo con-
dium iustitia peritaretur, se verum Deum te-
status sic: Hodie, dum non solum confituar
quod ad illa vltque intuitus illius peritaret, sed
etiam potentissima manus illius, quodque in eis
operetur qua ratione, quando, quantum, & eo
modo quo voluerit, quanto manifestius declarat
se illum esse Dominum, & per confituar
Deum omnipotentem Regemque maximam.
Ingressus Dei mei, Regis mei. Diuina obliuiscen-
te prudentiam Dei omnipotentis. Vires supremi
ac legitimi Regis admirantur.

Moyles decreto Pharaonis, cuius concilio
in Agypto damnatus ad mortem, nec huius igno-
ratus, quod querebatur ad moysen, sed a vitæ
sue consilio, atque ad interiora Prouincie Ma-
dian profectus est, nec regredi praesumpsit, do-
nec reditum illi Deus securum saluumque pol-
liceretur. *Beuere in Agyptum mortui sunt enim
omnes qui querant animum tuum. Omnes mor-
tui sunt.* Hoc ille ita dixit: quia vnus solus qui
superstes esset ex illo concilio, à quo damnatus
fuerat, timorem illi incuteret, animoque tol-
leret, ne in vrbem ipsam repederetur, vbi Rex
cuiusque concilium eum moti adiudicant, vn-
de regressum esse vsque dum omnes obie-
runt. David intelligens sibi à Rege Saül mortem
intentari, quid non agit, vt per montes & auias
fugiendo sibi prospiciat? & quantumvis Prin-
ceps Ionathas illum adhortetur & regressum
suadet: cetero prolestat à Rege pristinum im-
moratum esse consilium: necdum sibi non fide-
sed abit & longius abscedit iniquens: qua ratio-
ne presulum eò accedere vbi me Rex monti
adiudicant?

Elias à zelo animoque tantum commendatus,
vt ipsi Regi quareumque veller, diceret imper-
teritus, & primam intellexit à Regina Iezabel
Muliere impia sanguinaria, sibi parari malum in
pedes se proripit, totaque terra angusta nimis
illi videtur, ingens sit & suspirat: nullumque
locum sibi tuum aspiciat: nisi ad multa fu-
gat miliaria: nec nisi in montis Horeb tuus
requiescit. Si Romæ quidam in pleno consilio
per Papam & Cardinales prudenti praximis
fo

D. Hier.
Loc. cit.
To 4.

Exe 1. 15

X.
Moyser,
David &
Elias
homines
vt homi-
nes fu-
giunt:
quia po-
tenteriam
non ha-
bent in
corda il-
lorum, vt
Christus
habet.

67. 40

fo conellio; multisque prahabitis argumentis
condemnatuſ eſſet, & iam ſententia per totam
curiam publicata eſſet, dato mandato, vt ſi quis
hominem illum noſſerit, ſtatim deferat: quia to-
tus ſacer ſecutus decreto ſingulari ſummi Pon-
tificis eum nigro calculo mortisque reum pro-
ſcripſiſſet: qua mente prahumeret ille Romam
egreſſe intrare, idque publice per plateas prote-
ſtatuſ ſe talem eſſe: Sunt hi omnes meti homi-
nes, nec auſi ſunt, nec hic auderet: quia quan-
tumlibet animoſi eſſent, & quilibet homo ſic, e-
tiamſi ſupremuſ eſſet Seraphim, in manu ſua
& poteſtate corda non continent mortalium, vt
de illis pro beneplacito ſuo diſponat. Hoc Chri-
ſto veto Deo Regi, & abſoluto Domino refer-
atur, & hoc in ingreſſu ſuo euidenter demon-
ſtrat, quod vt Deus, & Rex corda dirigat om-
niuſ Principum & plebeorum, atque de illis
quodlibet agit, nec per mittit vt ſe, niſi pro voto
ſuo, moueat. *Ingreſſus Deime Regi mei.*

*S. A. Huius ingreſſus eminentiam declarauit
Iacob in ſlo ſuo Iuda; & Spiritus S. in
ſponſa caeleſti; & Deus in obſcuro quod
propheſa Iob aſignate.*

T Antopere huius ingreſſus emiſet gloria,
tantumque Deum verum & ſupremum
omniuſ Regem teſtatur, vt illam exi-
mit Patriarcha Iacob, quaſi bis milleſis annis
ante prahenſerit, tamque diuini & myſticis
rebus Vates expoſuerit. Iam mundo valde ſcitu-
tus, filijs ſuis paternam cogitat impertiri bene-
dictiohem Et quandoquidem, vt notat D. Pauli
in Epad Hæbr: fides in illis operabatur benefi-
cium: *ſicut Iacob moriens, benedixit filiis
& Iudubum eſt, vt aſſerit D. Chryſoſto, quod
preſentibus loqui non intenderit ſed eorum
ſuſceptibus quos fides reuelabat, ita cenſet D.
Auguſtin. Cum Iacob Patriarcha benediceret fi-
lij ſui preſentes tangens, futura proſpiciens, &c.
Accedens igitur ad Iudam filium ſuum ſibi prah-
ſentem, eum Deus illuminabit, vt in illo Meſ-
ſiam intelligeret ex eius ſemine procreandum, &
totuſ gaudio delibatus, quaſi illum prahentem
haberet & oculis animæ ſuæ illi adſtare, eum
illo colloquẽ cepit, cuiusque celebrare prahrogati-
uas, & cum huius diei illæ tantæ eſſent, abſi-
ſtiſſet, hinc præconijs ſui prolegum exorditur: *Iuda, re
laudabunt fratres tui Manus tue in terribilibus in-
micis tuis, &c. Fili mi, gloriâ tuam &
triumphos contempler: inter illos dies eſſe ſol-
giteſ. Bap. de Lazaro 17.**

bit tibi ad gloriam quã maximam, in qua fra-
tres tui conſona te voce laudabunt, conſitebun-
tur, & ſauſſiſſimis gloriæ acclamationibus ſu-
premiſque excipient encomijs: in hoc autem die
Manus tuas in terribilibus inimicorum tuorum.

Duo prædicit hic admodum eximia Primum:
quod fratres illius in vnum conuenirent cum
laudaturi, & talem, qualis erat, publice conſellu-
ri. *Iuda ſe laudabunt fratres tui.* Secundum: quod
hac eadem præſertim tempore manus ſuas in Chri-
ſtiſceret ceruicibus hoſtium ſuorum. *Manus tue
in ceruicibus inimicorum tuorum.* Ambo hæc in
hoc ingreſſu gaudemus impleta: quia dies eſt ho-
die in quo conueniunt fratres eius ſecundum
carnem, id eſt Iudæi ex omnibus tribubus. Diſ-
perſi habitabant per totum orbem: porro hoc die
omnes coadunantur in Hieruſalem: ſi namque in
feſto Pentecoſtes, quod erat minus ſolemne, co-
nuenirent teſte D. Luca. *Ex omni natione qua
ſub celo eſt, & hoc Deo diſponente, vt hac oc-
caſione ad illius celebrationem accurrerent tam
varia nationes, vt ipſe teſtatur, Parthi & Medi,
& Aſiamica & qui habitant Meſopotamiam, Lu-
dam, & Cappadociam, Pontum & Aſiam,
Phrygiam & Pamphyliam, Aegyptum & partes
Libyæ que eſt circa Cyrenem & aduenæ Romanæ: vt
omnes prædicationi Apoſtolorum intereſſent
ſuper quos tunc temporis venturus eſſet Spiritus
S. quanto magis hoc decerneret, vt ad feſtam
conſuerent agni Paſchalis, quod erat maxime
venerabile, & in quo ſupremum omniuſ ope-
raturus erat myſterium humanæ redemptionis,
& illos adduxit Deus maiori confluxu, nedum
Iudæos, ſed & gentium, qui uarrante D. Ioann.
Euangel. ad hanc ſolemnitatem feſtiui conuola-
runt: vt dies eſſet communis gaudij laudisque
Chriſti: totuſque mundus fateretur quis ille eſ-
ſet, qui moriturus erat nempe verus Deus &
Rex Regum, omneſque pari applauſu, laudibus
diuinis, & ſupremæ gloriæ acclamationibus Do-
minum intrantem ſuſciperent: qui in hoc ſe
Deum teſtatur quod luce eccleſiæ colluſtraret
eorum intellectu, vt eum Regem & Dominum
agnoscerent, qui corda eorum & liberas moueret
voluntates ad ſui conſellionem publicamque re-
ceptionem.*

Expendamus cum D. Chryſoſto, quod Chri-
ſtus celebre patraturus miraculum reſuſcitando
quatuordecim annis, decreverit vt Deus, pru-
dentiffimâ ſua diſpoſitione, vt eo innumera po-
puli multitudo omnis dignitatis atque ex omni-
bus terræ partibus conſueret, quia opus illud
tale erat, ex quo Salmator hodie gloriã ſibi
conci-

I.
Dum de
Iuda
prædicta
in Chri-
ſto hodie
impletu-
tur.
A. 2. 9.
I. 11.
56. & 12.
20.
Hom. de
Lazaro. 76.
ſuſcitato.

conciliaret: quid enim credere debemus in hac occasione glorie sue fecisse, & ubi ea evidenter & praeclara dare voluit divinitatis suae, maiestatis, & potestatis argumenta: Nunc igitur praeclara fit illa coniunctio fratru illius ad eius encomium celebrandum. *Iuda se laudabunt fratres sui.* Pluribus diebus vixit Salvator noster, pluresq; habuit ad populum conciones divinae suae personae declarans essentiam, multaque opera edidit divina ad huius confirmationem: verum tamen nunquam invenies omnes Iudaeos ex omnibus tribubus ad eius laudes congregatos & divinitatis eius confessionem, vique hodie: opus autem hoc adeo mysteriosum perhibetur ut illud declaraverit Spiritus S. atque in libro canticorum mysticis quibusdam symbolis tropisque descriperit.

I. 4.

II.
Allegoria de sponsa.

Cant. 5. 1.

Die quadam in curiosis agebat sponsa & minus de sponso cogitabat otiosa, magna tranquillitate in lectulo suo stertens, sibi persuadens eum adeo iam longè abesse ut non appareret: accedit divinus ille sponsus, & duo peragit. Primum illam divinam suam excitat voce, quae licet humilis esset, tamen ad intima cordis eius visceraq; tanta dulcedine penetravit, ut illa in amorem illius vehementer accenderetur, illique sic est locutus: *Aperi mihi foras mea, &c. quia caput meum plenum est rose, &c.* Secundum: quod illi locutos manū suā miserit per foramen ad ostij illius pessulum, quo claudebatur ita clā & secretè, ut nullus hoc perciperet, atque vi illius motus sponsam excitavit ut de strato se festina protiperet, portas illi aperitura eamque receptura: cum autem illas late aperuit eumque viciniam illius non invenit, abiit illum quae strata, filias Hierusalem adhortata, ut omnes vna invicem egredereentur, doctora illum in civitate domumque suam, ut eam effulo pavidio magnoque applausu ingrederetur. Hoc auditor illam indicat dum ait. *Dilectus meus misit manum suam per foramen, &c. vana est mens inveni mihi ad latum eius. Surrexi, ut aperir. in dilecto meo.* &c. Per ventrem eorū hic intelligitur, ut explicat Theodoret. Verbum illud *inveni mihi*, legit Theodoretum, *inflammatum est*, ut idem Theodoret advertit q. d. inflammavit cor meum amore sui flammis adeo flagrantibus, ut me festinam cogitaret de strato surgere, quatenus eum tota mentis alacritate susceperem.

III.

Applicatur hodie festivitati.

Hoc hodie completur & Iacob praedixerat euenturū Languebat hae vrbis Hierusalē immemor Christi: nā postquam Principes Sacerdotū criminalem eius processum terminarant, mortisque eum addixerant, secessit divinus ille sponsus, & ut ait D. Ioan. secessit in terrā Ephraim, ibique aliquot diebus licet paucis remansit: *Et ibi Ioan. 11. morabatur cum discipulis suis.* Haec igitur socordia torpente Hierusalem cum sibi persuaderet Christum praeter timore in publico animo proditurū, accedit ad illā eximius ille sponsus. *Cū appropinquasset Iesus Hierosolymis: & vi potestatis suae divinae vocem edidit in cordibus totius populi Iherosolymitici, quā illos illuminavit, agitq; ut divina eius cognoscant personam, nec non sapit divinitatis suae aderebat rore plenū caelesti gratiarum illas communicaturus, & ita, ut foras prodeant eum recepturi portasque aperiant velut legitimo Domino. Regique intraturo. Hoc ipse Iob praedixit eius esse divinae potestati propriū. Nunquid ele- 106. 17. nabis in nebula vocem suam, & impetus aquarum aperiet res?* Multas aquas ait D. Ioan. multitudine significare populorum. *Aqua multa populi sunt.* In- 106. 17. finitus erat eorum numerus in Hierusalem, vult ut exiliant omnes impetu vehementi & animoso, quos timor Principum aut Sacerdotum non coarceat produentes: hoc etenim est *impetus aquarū* profuans aquae magno impetu divinae potentia propulsa: nam liberae quādam illas violentia impellit, ut illi circumcingant & solemnissimo eū comitatu deducant ingredientē. Ad hoc vocem attollit in obsecratissima nebula id est, sic ut ipse non appareat, non videatur, nec exterius vox eius corporalis audiat, nec sensibilem exci- 106. 17. tet strepitum: attamen vox eius sonora est adeoque clara ut ad intima pervadat corda singulorum. *Dum caliginosa nostris mentibus per semetipsum D. Greg. loquitur, velut in nebula, is qui non videtur, au- 106. 17. ditur:* sic audio D. Greg. Porro ve ostendat, quod modus suus operandi in cordibus non tantū sit loquendo, intellectum efficaciter illuminando, & respicientando quocumque veritate: nam haec tantum est illa effluencia, quam dicit Christus tunc Philosophi moxalem: quia illam quoque Corda efficiere possunt Angeli, & Daemones, loquendo multum, & proponendo cordi vel rationibus inducendo duntaxat, quod praetendunt: sed circo namque dixit de Diabolo Deus: *Offa eius velut sibilus: nam robat 106. 47. Diaboli per offa denotatum consilium in corpore 106. 47. tendo muscam, loquendo intus in corde, & representando, vel incitando ad id quod intendit sed operando ad quod proprium Deo est, potentiae suae manum insciendo & efficaciter intus in ipsa voluntate operando, illam motu reali movendo: verum tamen adeo suavis, ut nullo modo libertatem eius adimat: dicit, quod Divinus sponsus manum miserit ad ostij pessulum, Animae pessulum est voluntas libera, quā homo facit quod vult, cuius clavem ipse homini*

ceruicem venabulo transfodit, eumque sic tenet immobilem, vt iustum librare, quem impetu furens preteudebat, nullatenus valeat. Nec dicit absolute manus, sed *manus tua* q. d. vt ostendat vires illius esse diuinas, & quod sicut suæ manus potentiam nist, quod proprium Deo est, in voluntates aliorum, illas mouens, quatenus nullâ factâ illis violentiâ prodirent illum recepturi: ita manus iniecit voluntarij liberoque arbitrio horum inimicorum; sicut obstinati essent, tumultuarij, & furiosi; quatenus nullam passi violentiam consistant immoti velut statuz spectantes ea que fiebant. *Videbans mirabilia* inquit D. Mattheus.

Matt. 21. 15.

16.

VIII. Ambas manus Christi

illis iniicit populo, & Iudæis.

17.

18.

Laculenter igitur, inquit Dauid, ingressum fuisse *Dei mei Regis mei*. iustum etenim est vt in hunc oculos conuertamus, & alacri mentis iubilo consideremus in hac processione victoriam & triumphum quo nullus illustrior Christi Domini Saluatoris nostri, & quàm potenter de toto mundo tropæa referat insigniora. Consideremus illum in medio huius multitudinis & videamus qualiter omnes trahat sibi subditos: videamus qualiter manum vnam quibusdam iniiciat, quâ eorum illuminat intellectum luce fidei, & inflammat igne amoris diuini voluntates, illos ducat subditos & ita obsequio suo & nominis dignitati consecratos, vt ora laurent ad eius encomia celebranda, diuinitatem eius profitendo ac magnitudinem celebrando; spectantibus hæc & audientibus principibus inimicis illi notissimis; quod ipsum sub grauissimis poenis interdixerant; parati vitam perdere & pro hac confessione constantes subire martyrium. Pependamus qualiter alteram manum ceruicibus iniiciat inimicorum suorum Principum, inquam Sacerdotum, & Doctorum, eorumque qui Republicæ clauum moderabantur, constrictam cohibens eorum voluntatem refragam & arrogantem, liuore furenti, mortali- que odio flagrantissimam: ita vt nullâ illis factâ violentiâ, illis autem ignorantibus, quis eos cohiberet, quieti consistenter immobiles irritati, confusi, pudibundi, præ inuidia sibi viscera corrodentes, videndo quam pacum proficerent omnes eorum conatus, præcepta, machinæ, auctoritas & conspirationes, sibi mutuo colloquentes, vt ait D. Ioan. *Videtur, quod nihil proficimus: ecce totus mundus post eum abiit.* O triumphalem Regis nostri gloriam! O gloriosum Dei nostri triumphum! sis Domine in sæcula benedictus: Deus omnipotens & Rex in excelsis, tua concingant omnes creaturæ epinicia.

Nunc igitur, interprete D. Grego. completur IX. opus illud prodigiosum quod Deus Iob prædixit. Extrema xerat soli omnipotentis suæ referatum. Arguit terræ cōmentū illius quondam Iob præbitorum petroni cutiens, statum ab illo dicitur mi. Iob: an tibi manus sunt impior adeo efficaces vt illas extendas ad extrema duo ex illa maxime abinnicem in terra separata, id est ab profugis, oriente in occidentē, illa comprehendens & ambo continens, vt per hoc excutias & concutias impios in illa commorantes; hoc verba hæc indicant: *Nunquid tenuisti concutiens extrema* ter-
ra, *excussisti impios* etc. Illud *Concutiens* legitur Septuaginta. *Apprehendens*, quod est aliquid totis viribus pleneque potestate comprehendere. Verbum *Excutare* significat rem aliquam confringere, & proprie dicitur, quando quispiam alium collari comprehendit fortiterque stringit, vt illum huc & illuc capite concutiat. *Res qua concutitur* inquit D. Greg. *huc illucque ducta fatigatur.* An manus tua tantum potens, vt extrema terræ comprehendens illa in se concludat, sic vt facias de illis quod tibi placuerit, quo pariter impios huc illucque excullis concutias? Enigmata simile hoc est: verumtamen opus redolet omnipotentis Domini huius eminentissimum.

Ecce hodie duo extrema terræ, oriens & occidentis. Oriens dicitur turba hæc luce diuina illustrata, quam Dominus illi communicauit, quâ illi cognoscerent. Occidentis obscurus, & tenebris immerisus. Principes sunt & Sacerdotes: tenebras etenim patiebantur in intellectu suo, plusquam palpabiles, vt nudius tertius probauimus. O quâ separata sunt hæc extrema! quidam illi diligunt execrantur alij nonnulli vitam illi desiderant alij in mortem eius conspirant: alij illum deducunt in ciuitatem ad salutem eius & vilitatē, quem alij illi desiderant exterminare, vt inimicum maximè pernitiosum. Ex non malè de illis dixerit cum Dauid. *Quantum distat ortus ab occasu*. Verumtamen ecce qualiter hodie vnum & alterum manu sua complectatur, & in omnibus ac singulis eorum agit id & qua ratione sibi placuerit. Intuere nonnullos illum vt Deum confitentēs, & verum Messiam, vt Regi & mundi Domino legitimo, ac eiusdem Redemptori acclamantes: vnde circumcincta comitatur illum & cœlestes intonant melodias. Alios autē considera velut statuz immobiles, qui nec minimum audeant in illum impetum facere, nec aliquē eorum qui Christū confitebantur & laudabant, ab opere illo cohibere. Totū hoc opus omnipotenti eius manui adscribendū quâ concussit & excussit impios illos Principes & Sacerdotes.

Quis

Quis verbis explicet quo cruciatus torquebatur... per gradus ad altare meum. Divinas consulat praeter rationes quas D. Thom. adfero & nos alia diximus. Porro adiungitur alia s. c. quod altare...

per gradus ad altare meum. Divinas consulat praeter rationes quas D. Thom. adfero & nos alia diximus. Porro adiungitur alia s. c. quod altare...

Sapientia... 11. Nihil... in Chri... sto... violentiam... quia tantum est ac...

§. Cum a propinquasset Iesus Hierosolymis. Hoc ingressu ita gloriosa sua Christi inchoat mortem voluntariam: & appropinquat iter suum incipit a Bethphage...

per gradus ad altare meum. Divinas consulat praeter rationes quas D. Thom. adfero & nos alia diximus. Porro adiungitur alia s. c. quod altare...

ad... 11. Nihil... in Chri... sto... violentiam... quia tantum est ac...

Hic igitur secunda ratio est quare Ecclesia principium det huic hebdomadae penitentium, opprobrii, ignominie, mortis & passionis Domini hoc die tanti gaudij gloria, triumphus & eius maiestatis, quo manifeste suam declarat omnipotentiam, & divinam supremamque potestatem. Ex hac ratione, tertia procedit, nempe quod Dominus voluerit dare principium passionis suae ac mortis per hoc opus, in quo se ostendit omnipotentem, faciendo & operando in omnium cordibus quilibet & quomodolibet, ita speret de inimicis suis triumphans atque de illis ipsi, qui cum morti adiudicarent, per hoc contumacem, quod nihil contra illum possent, nisi hoc solum quod ipse illis permitteret: ut liquido certum & fundamentum faciamus circa hoc necessarium, hoc est, quod mors illi fuerit voluntaria, quodque non moreretur per manus inimicorum suorum involuntarius, sed quod ipse se voluerit illis tradere ita voluntarie ut precise ac tantum poterat in ipsum agere, quod ipse pati volebat & fieri permittebat: ita ut videamus quod ipse sit qui libera sua voluntate tendat ad mortem, illique amor nostri se tradat non iniurus.

Cum parasset Dominus, miraculum illud insigne quadragesimum Lazarum de sepulchro revocans, hoc illi responderunt pro eodem Principes & summi sacerdotes, ut cogere contra eum omne concilium de quo diximus die veneris, in quo nigro eum mortis calculo condemnarunt idque tam praecise ac prudenti, si non melius dixerit, imprudenter determinatione, ut sententiam publicam rina & per viam publico praecone mandarent, ut in vincula conjiceretur ubiqueque reperiretur. Quo Dominus auditio successit de Ierusalem abiretque in civitatem Ephraim duodecim vel quatuordecim leucis distansem iuxta desertum. Abiit in regionem iuxta desertum in civitate...

III. Successit Christus ut morte suam ostenderet voluntariam.

Primum praecipuum ceremoniale post decem percepta legis naturae moralia populo data quando vidente populo Moyses solus montem ascendit, hoc fuisse legitur, Altare de terra facies mihi & superius super ea holocausta. Volo autem ut fiat hoc gradibus. Quod si altare lapideum fecerit, non adificabis illud de sillis lapideis: si enim levaverit calcem super eo, polluetur. Non ascendes...

quod ipse se voluerit illis tradere ita voluntarie ut precise ac tantum poterat in ipsum agere, quod ipse pati volebat & fieri permittebat: ita ut videamus quod ipse sit qui libera sua voluntate tendat ad mortem, illique amor nostri se tradat non iniurus.

quia dicitur Ephraim, & ibi morabatur cum discipulis suis. Licet Dominus sic discederet, atque se subduceret ut humanae naturae telleretur veritatem, secundum quam mortem timebat ac fugiebat, prout de simili caso die Martis praeterito mentionem fecimus: indubie tamen credo, quod illud principaliter fecerit ut evidenter ostenderet, quod ipse ex mera & libera suo voluntate veniret ad mortem: quandoquidem eum se...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

hosanna in excelsis: Prænotetur autem David, quod ingressus Dominus hic Hierusalem, illico rectè tenderet ad templum seipsum æterno Patri præsentaturus; decernit cogitque ut ramos conferat in tanta copia & abundantia, quatenus ex illis adornent vias, semitas, plateas, domus, & pavimenta, nihil omittentes usque ad ipsum templum & altare. *Vnus ad cornu altaris*, q. d. sciant se præmonitos iam agnum advenire in arventis immolandum, per eum figuratum, qui ramis adducitur immolandum in Hierusalem. Eximium igitur est mysterium quod Dominus moram trahat in Bethphage, ut inde deducatur in Hierusalem: quatenus in omnibus & per omnia agni figura compleatur, qui ex eo loco deducebatur & trahebatur in Hierusalem cum ramis olivarum & cantico quinduo ante sacrificium, ut per diximus.

§. 6. *Ite in castellum, &c.* Invenietis asinam, &c. si quis vobis aliquid dixerit, &c. *Ut Dominus ostendat quod propria sponte tendat ad mortem, divinam patefacit potestatem in eo, quod duobus suis Apostolis præcipit & ordinat.*

20 **P**orro cum hæc sit illius litteræ veritas, corpus huius vmbre & huius figuræ spiritus, mille præcellit prærogatiis, & unâ hæc singulari, quod agnum hunc adducant, ipse tamen propria voluntate ad mortem non proficiscatur: verumtamen agnus hic divinus ex se ipso vadit. Ipse accedit Hierusalem, ipse hæret in Bethphage, ipse iubet adduci iumenta, ipse sua voluntate proficiscitur. Ut autem Prophetam Isaias hoc in præfato capitulo significet, in quo magis Evangelistam agit quam Prophetam, sic ait. *Oblatus est, quia ipse voluit.* In hebreo legitur verbum *Vagae* quod in coniunctione significat *Accessit*, verbum proprium quo significetur quod accedat ex mera & libera sua voluntate, nulla factâ ei violentiâ: sic enim scribitur in illo quod dixit Isaac Iacob. *Accede huc sibi mi, ut âgam te, & in eodem Isaiâ, Eo quod appropinquamus populus meus iste.* Est autem hoc verbum proprium S. eloquio quando de sacerdote agit qui ex mera sua voluntate accedit ad altare: & in omni e gote illud. *Oblatus est* transsesti potest: *Accessit ad altare ad offerendum se.* Ecce quam bene sibi conveniant hoc *oblatus est*, vel *accessit* *Vacis Isaiæ*, cum illo *sum appropinquasset* Evan-

gentiæ *Matthæi* quatenus aperit confect apertius se posse dicere cæteris omnibus: *Voluntatis sacrificio sibi.* Et hoc divino profus consilio. Doctrina est doctissima quam singulariter expendunt D. Ambr. a D. Greg. Nazianz. hoc opus a *In psal.* reddere coram Deo maiori præmio dignum, & 29. gratitudinè apud homines, si voluntate hæc integra & perfecta: quocirca quantumlibet exiguum Opus sit opus, si multa sit voluntate, coram Deo meriti habet exitium & magnum coram hominibus adferre gratitudinem: quod si hæc deficiat, nec in oculis Dei meretur præmium, nec apud homines gratum officium; licet in se magna sit utilitas. Inestimabile est quod nobis confert sol. virtutis suis radiis ac influentiis, per quos vitam habemus, eamque consequamur, atque inde nobis produci: alimenta terræ quo fructus, quibus vivimus: suo illo autem cuncta forcut vmbra mortis & noctis noctis imago: poro nunquam vidisti hominem iudicio pollentem qui conversus ad solem tollat sibi pileum, atque pro receptis beneficiis gratas rependat. Cur hoc? Quia hoc non agit voluntariè, sed ordine sibi a Deo præscripto ad hoc movetur: unde Deo referenda sunt gratæ, qui creavit illum, & sua voluntate nobis illum tribuit: etenim hoc Salomon expendebat. *Sol vni admirabile opus excelsi magnum Dardanus, qui fecit illum, & in sermonibus eius festinavit iter.* Idem considerat S. Doctor Greg. Nazianz. de Luna & stellis, & eadem ratione argumentari potes de terra: que quamvis nobis ita sit benefica, ut illa nos alat & sustentet, nunquam tamen illi ob concessos tibi fructus frangit, gratas rependit, propter eandem rationem. *Qua D. Gra. igitur gratia habenda est* floquitur D. Greg. Nazianz. *quod vultur? Vtere enim à natura habet, lo illud Que aqua, quod deorsum servimus, hoc enim à summo rerum opifice habet. Quia enim gratia, habenda est, quod frigida est, aut sibi quod inerat, consilium. Lucet enim etiam inustus. Et si hoc ita sit inier, masset homines qui manibus & operibus indigent alie. *Lejus huius, multo magis in Deo: sicut enim nullius non fermons strem, indiget, non magnificat id quod eius post me gratiâ sit. nisi pro mensura libertæ voluntatis, dnm & quâ sit: in illam quippe primò conicit oculos, col a. seq. ut videat qualis illa tulgeat. Hoc innuit Spiritus S. postquam enim dixerat quod creavit & statuit primores illos parentes in mundo, ut servirent illi, divinamque legem custodirent, adiungit: *Vosus orbulum pium super corda illa.* *Est 17. 7 vum* quia primum quod attendit, cor est & voluntas, ut rependat, soluat, & æstimet id quod fit,**

1. Christi
volunta-
ria.
Isai. 57.
Gen. 27.
21.
Isai. 29.
33.

fit. pro ratione volūtatū quā fit. Hoc item Psal-
 mogaphus iudicant. *Rescribit mihi Dominus
 secundum iustitiam meam, & secundum pietatem
 meam in conspectu oculorum eius.*
 Rependet mihi opera mea iuxta quod bona fue-
 rint coram eo, & dimittetque eius piacuerint oculo-
 ris. Iam olim dixit Deus, quod cordis intima
 penderet. *Homines videns in qua potest, Deus
 auctem intuetur cor.* Ita primum cor insperis &
 voluntatem Abel, quā eius oblationem. *Reſpe-
 xit ad Abel, & ad munera eius.* fuitque illi obla-
 tionis gratissima, non ex ipsa oblationis dignitate
 in se, quia patui hoc referebat Deo; sed ex pro-
 pter hanc voluntatis quā offerebat: quā quia
 non offendet in oblatione Cain illam dedignans
 reiecit. *Ad Cain verò, & ad munera illius, non
 respexit.* Non vidit in Cain congruam oblationi
 voluntatem: vnde non est cur illam aspiceret.
 Sacerdotium à Christo iam nunc offerendum, om-
 niumque supremum, & infinite magis merito-
 rium, quā quocumque; in mundo fuerant obla-
 ta, vel etiam offerenda: quocirca necessarii erat,
 ut supremam omnium haberet voluntatem, &
 famē esset voluntatum: ut ipse sit Sacerdos,
 ipse sacrificium, ipse qui accedat ad altare, ipse
 qui se tradat manibus eorum qui vitam illi el-
 iant ablati.

Hoc David prædixit in verbis illis, quæ cou-
 grueret expendit Apoll. *Holocaustum pro pec-
 catis non tibi placuerunt. tunc dixi: Ecce venio.*
 Non percrepauit illud aduerbium *Ecce*: quod
 rudes me promptissimum, magnisque volūtatium
 quā illas quando dixit: *Ecce ego, misit me.*
 Cum autem hoc tantū referat, vult ut huius pat-
 ter nūctia & veritas illam à principio, quan-
 do agitur de morte sua, & conſtet omnibus,
 quod ipse sit, qui voluntarie progrediatur ad
 mortem, & sicut dum venit hora celebrandi sa-
 crificium, quando iam capiedus erat, voluit eu-
 deat demonstrare nullas ad hoc vires sufficere,
 ipso restigante: quia ad solum oris sui verbum
 detrahit & in terram prostravit quotquot illum
 capuerat: euerant, imò & ipsum Iudam turbae
 huius ducem & antesignanum, omniumque of-
 fudit memoriam & reliquit quasi excerebratos,
 & ilapidos: ita nunc ad primum gressum quod
 tendit Hierosalem moturus, expressit vult ut
 ea fiat demonstratio, quod ipse ex se ipso nullo
 cogente veniat quia vult: quādoquidem ipse sit,
 sicut ante diximus, qui plenus habet dominium
 super omnem creaturam, estque Dominus ita
 vniuersalis, etiam voluntatum, ut eas manu sua
 concludat, quatenus ex illis quilibet efficiat: &
 Hieron. *Bapt. de Lanuca. Tom. IV.*

sicut illam habet, ut quosdam illuminet, quare-
 nus illum cognoscant, fateantur & extremo
 gaudio, iubilo & triumpho suscipiant: ita pariter
 habet super ceruices & refractarias suorum
 hostium voluntates: quatenus contra ipsum ni-
 hil eorum opere compleant, quæ desiderabant,
 atque in concilio suo fieri determinarant.

Ad huius clariorem confirmationem, primò
 binos mittit de discipulis suis, ut adducant illi
 asinam & pullum ligatos in vico seu loco illis
 opposito. *Tunc misit duos de discipulis suis, dicent-
 eis: Ite in castellum, &c.* Non est cur hæreamus
 inquirendo quinam fuerint illi duo discipuli D.
 Chryf. & D. Ambr. opinionem referunt alicuius
 auctoris quem non nominant, dicentis fuisse D.
 Petrum: & D. Philippum: quia illo actu imagi-
 nem præteribat Dominus eius quod asinus
 esset per discipulos suos, gentes à peccatis suis
 abluendo (quas hæc animalia designabant) il-
 lasque sibi, fidei, & Euangelio subiuciendo. Fue-
 runt autem hi duo Apostoli qui primò gentes
 ad Christum adduxerunt, illas ab erroribus suis
 & peccatis abluendo. D. Philippus Samaritanos
 conuertit designatos per asinam. Samaria
 namque prima recepit reibum Euangelij huius
 predicatione Apostoli: & D. Petrus gentes ad
 eum reduxit predicando, & docendo. Corne-
 lium, ac declarando visione illa quam habuerat,
 gentes admittendas fore ad noui gratiam Evan-
 gelij. *Quidam duos illos Petrum & Philippum
 Apostolos exponit: quoniam ij primū transgra-
 ditores Iudæam gentes adduxerunt ad Christum:
 Philippus quidem Samaritanos, quā asinam esse
 interpretatur. Petrus autem gentes accipiens Cor-
 nelium ex gentibus, quā si asinam & pullum.*

Hoc quibusdam non placet, præsertim quod
 credat illum qui primò in Samaria verbum Dei
 disseminauit, non fuisse Philippum Apostolum,
 sed Diaconum, vnum de septem à Apostolis
 electum, quomnis multi contrarium iudicent, ut
 D. Philippum qui conuertit Samaritanos, vocant
 doct. Apostolum. D. Clem. a Papa, & D. Aug. b. *Sine
 Christ in quicumque fuerint Apostoli: parū namque re-
 fert ut illi insistant: sed proposito nostro con-
 uenienter ueremus illud aduerbium Tunc. Morā
 trahit Dominus in Bethphage ut iter suscipiat
 morti suæ in Hierosalem. Hoc eodem tempore
 priusquam pedem inde efferret, ostendere se vo-
 luit supremum omnium Dominum, voluntatum
 scilicet & cordium liberorum: hæc etenim emi-
 nentissima & suprema est omnis potestas ut ex-
 posuimus. In decursu viæ suæ quandoque se omnium
 Dominum maris ostendit, calcans illud atque dignum
 inam-*

21
 V.
 Quinam
 fuerint hi
 duo disci-
 pli.
 Ho. 23. im-
 varia. ibi
 Matt. 5.
 Lib. 9. in
 Luc. 10.
 prim.

A For. s.
 a Lib. de
 b. Lib. 1. de
 d. d. r.
 i. rom. 10.
 Vide Lo-
 rin in
 A. b. e. s.
 v. r. s.
 V. I.
 Nunc se
 Christus
 ostendit
 v. r. s.
 Nunc se
 Christus
 ostendit
 v. r. s.

ambrosium, ne hum iumentorum, sed etiam
 creaturarum omnium, quodque suam illo vocem
 emittente & rem aliquā postulante. nō est quōd
 illi replicetur aut opponatur, sed caput oportet
 ut inclinetur, & profundo silentio reiectā omni
 replicā cognoscatur & adoretur eius magnitudo
 : prout faciebant mystica illa animalia, quae
 vidit Propheta Ezechiel (quibus supremi mundi
 Monarchae notabantur) nam audita voce desu-
 per firmamentum voce scilicet Dei, cuius pote-
 stas super omnem extenditur creaturam, alas
 suas & capita sine ulla contradictione aut oppo-
 sitione demittebant, alto silentio Dei dominium
 adorando.

Hoc supposito multa sunt, inquit D. Chry-
 solom. in hac actione consideranda. Primum, o-
 scendit se Dominus omnia praenoscit, non solum
 praesentia, sed etiam absentia, sicut illud quod di-
 xit Apostolis suis. Invenietis asinam & pullum
 allegatos, & illa quidem domita erat & oneribus
 suavis addicta, hic verò indomitas, cui nullus
 infederat aut onus imponerat. Secundum: om-
 nipotentiam suam manifestavit, dicendo: solti-
 te & adducite mihi, nemo vobis oblatit nec
 ipsi Domini, sed nec verbo quidem obloquen-

ter Verba proferamus D. Chrysolom. Tu vero
 in diligenter expende, quae mirabilia peragis. & quae
 prophetas adimpleris. Asinam invenituros praedixit,
 nomenque prohibuiturum. & omnes tacituros asser-
 tuisti. Nō fuit res ipsa parva. Quis enim illo per-
 fectus, eam rei ipsius asserentur, praesertim pau-
 peribus, ut forsitan agricola, nullo modo aduersari
 Cur dici non aduersari sed nec interro, nec quidem
 sui interrogantes, responso aucto tacere atque ce-
 dere. Nunc utraque ista pariter mihi mirabilia &
 inaudita videntur. Non enim paruum est cum tra-
 herentur iumenta, nihil dixisse. Et si dixerunt cum
 auctoritas, quia Dominus illis indigeret, cessasse. ma-
 xime cum non ipsum, sed discipulos suos viderunt.
 Exeuntur [sic] D. Chrysolom.] manifestare voluit
 quod Dominus esset absolutus eorum omnium
 quos sunt in terra, imo & cordium, atque per hoc
 probare mortem suam esse voluntariam. Nec
 quemquam posse coacta eum mouere vel digi-
 tum, nisi ipse hoc consentiret, quodque solo
 suo verbo de inimicis suis facere posset quid-
 quid animo beneplaceret. Hinc omnes docet Iudaeos
 in ipsum irruentes solo iussu reprimere potuisse.

Ex hac ratione [sic] notat idem D. Chrysolom.] pas-
 sionem suam iam et inus & Pascha celebraturus,
 alios duos misit de discipulis suis in civitatem
 Hierusalem intingens illis, ut sequerentur vi-
 rum illum quem ostenderent intrantem in civi-

ratem, & amphoram aquae balfamantem, domum-
 que notare et quam ingrederetur, dicerentque
 Patrifamilias domus, quod in ea desideraret ce-
 lebrare Pascha, & ipse (sic Christus) ostendet
 vobis cenaculum grande stratum, bellique pra-
 paratum. Haec hic D. Chrysolom. cur illos
 mittens dixerit eis: *ut in civitatem ad quendam*, Quis ille
 nec illum nominaverit? Quare non dixerit quis quidam
 esset? D. Ambrosius opinatur hominem quemdam fuisse,
 fuisse pauperem, et habet commune procer. *Mat. 16.*
 bium: homo quidam: porro D. Chrysolom. ubi-
 18. tratur fuisse virum divitijs affluentem, quod *pa-*
Luc. 22. ter ex adornatu quo fulgebat elegantiori, *Chri-*
loc. cit. stoque in coena servavit. Carinus fuit ex fina-
 ragdo ita extra ordinario ut ex illo paropsis ta-
 cta sit adeo magna, et integrum cepit agnum
 allatum, quo Christus cenā cum Discipulis le-
 galem celebravit. Calix similiter ex lapide con-
 stitutus erat pretioso ut dicemus infra: Porro dixit
 Dominus: *ad quendam* quis homo erat Apolto-
 lis ignotus, & ab illis non frequentatus, nec Do-
 mini discipulus. Vir erat primarius, & cenaculū
 sibi splendide praeparaverat cum suis suisque
 cognatis Pascha celebraturus. Ad illum hos misit
 ite ad Dominum domus, sit quietumque sit,
 illique meo nomine dicite, quod in domo illius
 cenaturus velim adesse & Pascha celebraturus.

Ad quid hoc Domine: Ut evideret tibi pateat,
 quam sum ego Dominus universalis facultatum,
 domus, cenaculū, divitiarū, in o etia cordiū
 ac voluntatum: ut solo verbo dicendo: quod ita
 velim, cuncta vobis submitterea sint. Hoc verò
 pateat antequam passionis inchoetur mysteris,
 quo conspicue confirmetur Christum esse Do-
 minum adeo potentem, ut quilibet posse: unde
 si moriatur, moritur quia vult, nec cum ad mor-
 tem trahunt inquit: quoniam ipse pergit seip-
 sum in mortem voluntarie traditurus.

§.7. Cum appropinquasset, &c. ipse mori-
 turus venit suo motu amore, velut electum
 Ezechielis: *altus multo praclarior illo, de*
quo filia Iephthae celebratur.

Ad hoc igitur inchoat Christus hanc heb-
 domadam cruciatuum suorum, poenarū,
 passionis, ac mortis, illo actu adeo illustri
 & glorioso triumpho, quo confirmat velut pri-
 mum principium, mortem hanc esse planē vo-
 luntariam, quodque ipse meta ac libera sua vo-
 luntate proficiscatur seipsum in sacrificiū obla-
 turus: quatenus dum viderimus id quod patitur,
 D 2 inde

inde inferamus vel conclusionem, quanto me-
riti sit ex illa parte coram Deo, & quam aeterna
digna gratitudine coram hominibus: praeferat
quod in se opus sit infiniti beneficii. Ipse venit
moriturus, verbaque quae ore profert, eadem
sunt, quae mille annis ante composuerat, & Da-
vidis ore pronuntiaverat. Oblationem, & hostiam
noluit, &c. holocausta non sibi placuerunt,
&c. Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam Deus,
Paros fecisti, Pater mi tam innumeros agnos ac
vitulos quales tibi obtulerunt in varijs oblationi-
bus speciebus in sacrificijs & holocaustis quia
praeferam quod in se non haberent quisquam
tuis dignum oculis gratumque voluntati, nec
virtutem aliquam efficacem: etiam illis deficie-
bat voluntas ut sacrificarentur, & hoc solum
sufficiebat, ut tuis parum essent accepta. Ego
praeferam quod in me habeam esse meum di-
uinum, valens infiniti, & gratiae plenitudinem,
nec non virtutes immensae pretij praefatae: quae
meam superaddo voluntatem, quam tu tantum fa-
cis: etiam ego ipse sum qui cum illa & per illam
adsum me sacrificaturus, Ecce venio, &c. hoc vult
Euangelista ut primo consideremus: quod ipse
sponte sua venit: Cum appropinquasset Ierusalem
Ierosolymis. Quando hac septuaginta Dominum
huic videtur manibus captum crudelium ac sau-
ginolentorum hostium, omnigenis tormentis
pennisque contritum, hoc sumitur credas, non
esse vel minimam coactionis, umbram, sed in
omnibus & per omnia integram meamque vo-
luntatem.

¶ 1397.

I. Quare
vetera
sacrificia
Deo non
placue-
runt.

II. Quid sit
violenti-
a.

Philosophus sic definit violentum, Violentum
est quod a principio extrinsecus, passio non conse-
ratis visis: ita ut in eo qui aliquid patitur nihil
accutur: vel ad hoc auxiliatur: sicut violentum
est lapidi, quando illum sursum proiecit: quia
motus ille est a causa extrinseca lapidi, non enim
brachijs suis nec est aliquid in lapide quod mo-
tum adiuuet: quoniam intra se habet gravitatem
ac pondus, quod in omnibus repugnat & huic
aliqui contradicit. Hoc supposito considera in
ijs quae videtur Christum patientem, nullam in
aliquo intercedere violentiam: quia intra se ha-
bet qui disponit & in omnibus adest quae cum-
que patitur, ipsa se eius voluntas & amor velut
in lapidem deorsum proiecit, nulla hic notatur
violentia: quia ipse in se continet id a quo dis-
ponitur ad descensum, pondus intelligit quod si-
bi habet inuiseratum. Intra se concludit diui-
nus hic & supernus lapis, quo symbolo commu-
niter in S.S. literis describitur pondus volunta-
tis & amoris (sic enim vocatur a D. Aug. Amor

meus pondus meum) idque tantum et disponit D. Av-
quatenus descendit ad vltimum vsque centrum lob. 1. de
inuitatum & tormentorum. Vnde ad mortem, Cuius e.
mor. em autem crucis. 18. 20. 9.

Obliguit Angelus D. Ioanni lapidem grandis
malorem, quem in mare dimisit. Descendit hic Apoc. 18.
tanto celer impetu vt fulgur esse diceret, & ipse 11.
motu proprio ad usque profundissima demerge-
batur. Longe ab hoc alienum est quod Angelus
tunc D. Ioanni ostendere voluit: verum praeter-
tem exponit materiam. Dimisit pater aeternus
lapidem huic diuinum, de sua diuinitatis alti-
tudine, qui eo vsque descendit, donec in mare
decideret tormentorum, peritiam, ac dolorum,
nec subleuit donec in profundam crucis abyssu
mergeretur. Nulla hic facta violentia, quia mo-
uit illum inuentum voluntatis suae & amoris Amor-
pondus. Hic est qui profugum in Ephrem quia pondus
illum magis adiuuauit, hodie inde retrahit el-
vetus Hierusalem, mortem pene usque subiru-
tum. Pondus hoc amoris illi brachio extendit
vt illis funes inuectantur, ipsique ligarentur. Pon-
dus hoc est, quod illum detinet velut agnum in
manibus hostium suorum mansuetissimum. Pon-
dus hoc est, quod ad columnam ligatus fuit, non
solum illam non euersurus, cum Samsone, sed
flagrorum quinque milia recepturus. Pondus
hoc est, quod caput roborat vt se non subducit
spinarum aculeis. Pondus hoc est, clausus ille
fortissimus, quod in cruce confusus decinetur: sic
vt ipse brachijs suis fortius crucis brachia te-
neat, quam eius brachia a crucis brachijs con-
stringantur.

Hoc vates, ab hac considerat. Capua in 24
manibus eius, ibi abcondita est fortitudo eius.
Hab. 1. 4.
IV. Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.
Hoc vates, ab hac considerat. Capua in
manibus eius, ibi abcondita est fortitudo eius.
Hab. 1. 4.
IV. Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.
Hoc vates, ab hac considerat. Capua in
manibus eius, ibi abcondita est fortitudo eius.
Hab. 1. 4.
IV. Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.
Hoc vates, ab hac considerat. Capua in
manibus eius, ibi abcondita est fortitudo eius.
Hab. 1. 4.
IV. Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.

do tibi contemplet eum infirmum & capi-
te inclinatum. Ahcenditum suo pectore gerit
illum *Abcondita est fortitudo eius*. Hæc est
illa amoris fortitudo, quem corde suo gerit ab-
conditum. Patet carnis infirmitas oculis cor-
poris, patet amor in corde illius abconditus: id-
circo namque voluit vt sibi laus micronie lan-
te aperiretur atque ea de causa D. Ioan. quan-
do hoc contigit, dixit. *Vnus militum lancea laus
mei aperit*. Non sic diff. egit, vulneravit, sed a-
peruit quia hoc Dominus præterdit, vt fenestra
illa seu porta aperiretur, quæ clausa erat sicut
que cor contegebat: quatenus ignis percipiatur
amoris in eo flagrantissimus. Hic est qui ducit
eum per omnia tormenta & pœnas tantas, tam
varias quam infortatas, vt videbimus illum pa-
tientem.

Qui non admiretur visum Ezechielis,
quam licet aliis euoluimus, non erit incongru-
um aliquid ex ea denno. repetere. Contemplabatur
vates ille sanctissimus ad oram fluminis Chobar
in Babylonia mylticum quendam lapidem à Deo
suo demonstratum, non minora contineantem
Sacramenta, quàm alter continebat Zacharie
demonstratum nam quamuis in se lapis esset pre-
tiosior & admirabilis, multo tamen magis talis
erat ex motu quo discurrebat velocissimo. Voca-
batur Electrum lapis maximo opere mirabilis:
cum enim vnus esset, vt aduertit D. Gregorius
dus in se complectebatur naturas, vnâ auri
puri, & alteram argenti deferens; Species est
auri electrum sita D. Greg. quod constat ex ar-
gento & auro in quo aurum descendit propter
argenti, cui vnitur, & ascendit argumentum
propter aurum cui copulatur. Est æs seu lapis
alutabilis nam velocissimo cursu inter anima-
lia reptebatur, quodcum vnâ vi debeatur leo, al-
terum taurus, alterum homo, & aquila alterum
Ergo vnus discurrens inter animalia. Quod si sci-
re desideret quis nam illud diceret, intellige in-
quit Propheeta hoc illi non præstitum ex viribus
animalium, sed cuiusdam ignis vehementioris,
illud penetrantis, quod totus circumdabatur, &
inuisibilet.

Ex mente D. Greg. significabat electrum il-
lud Christum humani generis Redemptorem,
in quo diuinitas vnitur humanitati quod aures
& æque non indicant: atque in illa obliuenda
vitate descendit Deus, vt esset homo, & ascen-
dit homo vt esset Deus. Quis modum explicet,
quo lapis hic hæc hebdomada inter animalia
discurret, de vno ad aliud? Ministros profectos,
vt illum capere taurus verè dixeris & iuuen-

cosistit namque figura vidit illos Dauid, quan-
do in nomine Christi loquebatur: *Tauri pingues
obsciderunt me*. Principes animos induunt leoni-
nos: sic enim eos Dominus vocauerat per Iere-
miam *Facta est hereditas mea quasi leo in silua, de-
dit contra me vocem*. Herodes se hominẽ osten-
dit propter curiosum desiderium sciendi viden-
dique miracula. Aquila fuit Pilatus Imperatoris
Romani prætor, cuius insignia aquilis depinge-
bantur. Ecce quàm velociter electrum hoc diui-
num inter animalia discurret: iam videbis illud
inter taurus & ab ipsis captum. *Circumdederunt
me vituli multi*. Et quam graues illi cornibus
suis ferocissimis nequirit: *Inter ictus infigant?*
Modo comparet illum in eo concilio, in quo
præstolabatur eum, vt leones rugientes. *Sufce-
perunt me sicut leones paratos ad prædam*. Vbi col-
lapis eum collidunt, spatis commaculant, pug-
nis contundunt, intusque assigunt: nunc eum in-
tuberis inter vitules equitæ Pilati, qui modo
in vnâ modo in alterum trahitur reus tribu-
nal: iam coram curioso siltitur Herode, à quo
substantur, atque à tota eius curia vilipendi-
tur: iam tandem iterum vitibus traditor aquilæ
Pilati ab ipso condemnandus. O cælestis elec-
trum, quis te ducit? Numquid vires apparitorum?
Quis te ligatum detinet? An forte fortitu-
do summi? Quis te propellit ad discursum inter
talia totque animalia? An hoc viribus eorum ad-
scribam? nequaquam, sed igni amoris. *Ignis ex-
stans claususque in ossibus meis*. Sic per Prophe-
tam loquebatur. Hic est ille qui trahit eum, li-
gat, & submittit in his omnibus itineribus, sic
enim ore Dauidico protestatur. *Ecce venio, vt fa-
ciam voluntatem tuam Deus*. Ego ipse sponte
mea perficior æterni patris mei voluntatem
impleurus: atque vt sit summi menti sacrificiũ,
pareatque homini quantum pro illo debeat, huic
hodie principium consecrat, cum ipsemet ten-
dat Hierusalem expleturus illud sacrificium, quo
seipsum vt iramque suam est oblaturus.

Aduertit D. Ambro circa illud quod nonnul-
li scriptores & Auctores Gentiles omnem suam
impenderint eloquentiam in referendo virorum
quorundam opera heroica, ex quibus non vul. Amoc-
garem sibi famam obtinuerunt. Vnde D. Ambr. mutus
respondet concedamus fuisse verã (non tamen amon &
sunt sed plurimã eorum fabularum figmenta) il-
la tamen multo excellentiũs & notissimis sul à veteri-
gent prærogatiuis in in SS. literis clariora, in bus cele-
viris populi Dei præstantioribus. Huic confort-
miter expendit amorem planè heroicum quem
tota celebrauit sapientia gentilitatis sed potissi-
mum

quid eloquentia Ciceronis, duorum illorum amicum Damonis & Pythia quos Pythagoras Philosophia professor docuit discipulos: cum epim alterum horum Dionysius Siculus tyrannus morte damnasset, diemque signasset quo capite plecteretur, petie reus a tyranno tempus sibi concedi, quo de rebus suis disponeret promittens se rediturum hora signata mortemque subitum, vadem prestans reditus sui amicum suum, expressa conditione, quod si hic statuo die minime reverteretur, in vade mortis sententia exequeretur. Hoc dato recessit, & labente tempore fidei iussor summopere gaudebat, sperans amicum non rectorum, pro illo mortem oppetere deliderans, ut ille viveret incolomis nihilominus ad praestitutum tempus adest capitis damnatus, & ecce inter illos amica sis oritur, vter eorum caput praesidio submitteret, ut alter viveret idque ita constanter, ut tyrannus hinc intuitus contentionem, dixerit non convenit tam veros dividere amicos, sed ipsos rogare, ut me certum in suam admittant amicitiam. *Hoc cuique suis mirabile, ut tyrannus eos sibi in amicitiam adieceret, quorum vergebatur periculum.* Hic oratorum omnium granditudo eloquentia, tantum perpendens amoris vinculum: Et sponse sua veniat morietur capitis damnatus, ut fidei iussor suus vivat, reliquique mori fidei iussor, ut amicus suus iam morti additus vivat superstitis.

Lib. 1. de Abrah. 6. 2. VII. Sed huius praefatur obedientia filia lephre.

Præclarum est hoc nec contradico respondet D. Ambros. poro quid hoc confertendum cum eo quod SS. litteræ nostræ scribunt infallibili veritate de nobilissima virgine filia Ducis ininvicti populi Dei lephre. Copias ducens pater eius in campum contra inimicos infidelos, a Deo favorem efflagitans votum emisit quod si triumphum ab inimicis eius ducatu referret, sacrificaret illi quod primo de domo sua sibi obitum occurreret. Victoriæ obtinuit, domumque relictus primo omnium occurrit illi non exipuit illum receptura gaudijs filia vni genita. Hec filia mihi charissima quanto me dolore corripit tuus ille conspectus, & occurfus: te Deo denouit, et bique moricundum. Quod felix faustumque sit, pater mi fiat: hoc vnicum deprecor ut mihi bimestre concedas temporis, quo solitudinem petens alijs comitata virginibus, ipsa cum illis meam iugeam mella virginitate. Per placet filia, lumen oculorum meorum porrige talem tibi statuo reditus diem, quo tibi mortem inferam. Abijce pessima puella & bimestre cum alijs puellis planctui impendat & ipsa hora praestituta revertitur iam immolanda, ut eam nec mortis

formido deterrcat, nec ceterarum lacrymarum virginum emolliant: nec ceterarum lacrymarum quam praemantibus habebat abeundi & alio diceret di: solummodo ut patrem suum a roci solueret obligatione, quod Deo praestitit, ea ipsa suis pedibus, suasque duela voluntate proficiscitur ad locum solemni sociata puellarum processione ubi occidenda erat & sacrificanda: illa ipsa patrem animavit, patremque iuicavit, ut stans promissis Deo factis eam necaret & sacrificaret, hinc realiter eam Deo consecrauit. Quid hinc comparemus illud, quod de duobus Pythagoræ discipulis actum circumferunt, quod unus proprio motu reuersus sit occidens ut morte sua fidei iussorem a vita periculo liberaret? Audire liber D. Ambros. *Non stetit aequalium mensi praesentiam, non dolor stetit nec gemitus retardavit, nec dies praeteriit, nec hora secessit, sed ad patrem, sic quasi ad votum euidet, et voluntate propria sua. Te a. Hancem impulsit, fecitque arbitratu pontificis ut quod eras amplexatus fortitum fuerit praesentis sacrificium. Opus aeternam memoriam dignissimum cui ut tali annuatim dies praestitit est, ut in populo Dei integra seruaretur.*

D. Ambros. Lib. 3. Conf. 11. Te a.

26. His tam meo praecellit amor Christi erga nos.

Cæterum quid illud huic comparandi quod hodie Christus animarum nostrarum anctor feruentissimus operator? Quid hoc tanti, quod condemnatus sit reuersus, ne fidei iussor capitis periculum incurreret, si spectemus illud quod amicus hic agit verissimum: cum enim mortis effemus rei nedum temporalis, sed aeternæ & eternitatum maximè horribilium, non ex tyrannide Dionysii, sed ex iustitia diuina ipsa veniat sponse propria morietur, omneque nostras toleratus pœnas, ut nos ipsi viveremus, & ab his omnibus immunes efficeremur? O amor emiuentissimus! O amorem diuinitissimum! etenim certum erat ad illud opus non sufficere omnium amorem creaturarum, sed requiri Dei ipsius amorem non ergo. Magnam facinus est quod condemnata illa lephre & dedicata sacrificio cum iam discessisset, & eripere se posset periculo, non velis tamen, sed ipsa redeat & ad locum properet, ubi a patre immolaretur: ut illam non retrahat terror gladij, quo iugularetur, nec horro: intimidet ignis quo combureretur, nec aliarum preces virginum vel amicarum fleatone, nec patrum pectoris lacrymarum retardent, nec dolor emolliat in omnibus excitandus, quibus esset probè nota: solo mota, ut patrem a voti vinculo absolueret, cui suo iudicio cum Deo se innodauerat ex emissione voti ac iurandandi.

Nov

Non est quod huic comparem actum Salu-
 toris nostri hodiernum: ad mortem etenim dam-
 natus a pleno concilio Principum summorum-
 que Sacerdotum fugam retractus in desertum E-
 phrem, cum ibi posset liberè morari; ipse tamen
 mors sua voluntate ductus iter reperit in Hie-
 rusalem sacrificandus: ut eum nec infamis mors
 crucis detineret illi imminere, nec tormentorum
 horor, que passurus erat, nec ineffabilis amicu-
 rum luctus, nec discipulorum suorum metus, nec
 scandalum quod præciebat illis obcururū, nec
 lacrimarum planctusque sanctissimæ Matris suæ,
 eo tantum animo ut nos ab obligatione solueret
 in quam iniecerunt nos parentum nostrorum
 peccata, & nostra similiter, atque ut satisficeret
 immenso debitorum nostrorum Chistogapho,
 de quo memorat Apostolus, que tantum saluti
 nostre præiudicabant; ipse vero tanta animi ve-
 nit alacritate, promptaque voluntate, ut volun-
 rit in huius confirmationem tantā Hierusalem
 ingredi pompā & festiuitate, quantum mundus
 nunquam viderat, tantā inquam, ut illam diui-
 ni sponsa à longè contempta iudicaret iam ei-
 us celebrari sponsalia & tolemnes nuptias, dis-
 que hunc iocunditatem & cordis sui lætitiæ cou-
 lectatam. Unde nos omnes hortatur ut foras
 egrediamur illū spectaturi. *Egredimini filie Sion,
 & videte Regem Salomonem, &c. in die desponsa-
 tionis suæ, & in die lætitiæ cordis sui.* De quo dixi-
 mus alibi: Quamta postulat beneficium tale
 gratitudinem? Quamta recognitionis officia?
 Diuina placeat misericordia, ut de te non possit
 hoc proponere querimoniam quibus ingratos
 quosdā & rebelles dicitur excepit. *Esuerunt ad-
 uersum me mala pro bonis, & odierunt pro dilectione
 mea.* Quidnam in tanti amoris illius refundis
 cambium, nisi odium? Quid in talium honorum
 compensationem, nisi mala, nisi Argitia? Qua ra-
 tione prois illum offendere, qui tanta tibi præ-
 stitit obsequia? Quo modo talis potes favoris ob-
 liti? Qualem aera non hauris inquirendo
 quā potius ratione saltem in aliquo tam præcis
 satisfacere obligationibus?

Deo populū opprēsserant duo illo monstra
 tyranidis gentium Madiatarum Zebē &
 ut amir Sabmana: nec erat qui tam ducta posset illum ori-
 pere feruore quā ad extremam usque trilitiam
 planctusque deuoluebatur. Prodit in medium
 fortissimus Dux Gedon & proprio motu se
 contra illos offert certaminē, atque amici, ego
 me illis vestris opponi inimicis antagonistam,
 donec illos bello durè impugnabo: ut vos ipsos
 redam indempnes: meam ego vitam discretamini

exponam alicuique subijciam, ut vos ipsi secu-
 ri & quieti vitam transigatis. Fecit hoc, magno-
 que suo dispendio illos in libertatem asseruit.
 Hoc adeo grato recepit animo populus, ut pa-
 rum censeret esse, si suas illi facultates offerret;
 sed decretum est ut seipos illi submitteret, &
 perpetuos se seruos manciparent, & hoc nedum
 illi, sed & filio illius eiusque posteris, missa
 hac illi solemnī legatione: *Dominare nostris tu,
 & filius filij tui: quia liberauisti
 nos de manu Madian.* Hac gratitudine Chistito
 respondent viri iusti, dum enim considerant quid
 pro illis egerit, eius se postibus prouoluunt, di-
 uinoque consecrant obsequio quidquid sunt, of-
 ferunt animam, corpus, opes, voluptates, pro-
 priamque vitam. Quid tibi ergo faciendum in-
 cumbit?

§. 8. Imposuerunt vestimenta sua, & s-
 sternebant in via: cædebant ramos,
 &c. *Mythia non videntur hæc duo animalia
 & vestimenta, quibus populus illi occurrit,
 sicut in sacro Lehu.*

A Ductis animalibus, Chistius super illa
 sedit. Nonnulli probare conantur tantū
 ascendisse pullum: quia possibile non vi-
 detur, quod ambohus pariter insederit & cū iter An Chri-
 estel adeo breue, congruum non videtur quod de
 vno ad alterum transierit: Rationem hanc se-
 quitur D. Hiero. & indicat D. Chrys. Recur-
 pullo in-
 rens ad sensum mylticum *Esio super matrem se-
 federit.*
*debas, numquid & super pullum sedebat? Tamen a lue 21.
 est corpus aliter fieri non poterat, ut super animal Matth.
 utrumque sederet. Spirituualiter poterat, cum esset b Ho. 23.
 Deus ut & in ludeis sederet & gentibus simul. Se-
 dere autem est super iumenta, id est in precordijs si in M. q.
 habitare ut erat illis Chistius volute iugum meū tibi.
 super vos, & videte, quoniam metis & hūmilitis
 corde: mansueti eum mansuetum vobis potare.*
 Hoc idē ut video tres dicitur Euangeliæ: qua-
 scribit D. Marcus Chistum dixisse Discipulis
 dum eorum mitteret. *Inuenietis pullum ligatum in-
 per quem vobis nūc hominum sedet, &c. Et a-
 bouies, inuenietis pullum ligatum. Super quem
 Luc. 19.
 sedit, nulla facta mentio de aliā. Idem refe-
 runt D. Luc & D. Ioa. Et inuenietis veses asellum &
 sedet super eum sicut scriptum est. Noli timere filia
 Sion. Ecce rex tuus venit sedens super pullum asina.
 Hinc etiam occasionem præbuit quod non-
 nulli aduertunt, nomen hebreum quo Zacha-
 rias ritur esse commune alio & alio, & vide-
 tur*

177
+

27
I.
Luc. 19.
104. 11. 14.

Tract. in
Hic ver-
ba. ite in
causa.
Ihm. E.
38.
In 6. 21.
Matth.
cap. 9. Za-
charia.
38.
II.
Christus
prius asi-
na de iu-
incedit.
a L. 9. 20
Luc.
b He. 67.
in Matth.
cap. 23. In
Ioan.
III.
Hoc al-
legoricè
expanti-
tur.

tur D. Ioan. hoc intelligere de asino, nam erat
pullus. Et quomodo D. Athanasius hanc tractans
Propheciam inducit Zachariae eodem sensu de-
claratam. *Sedens super asino, & pullo subiugato,*
solus: signans verbum pullo non significare alte-
rum animal, sed declarari qualitatem asini, qui
pullus erat indomitus. Porro D. Thom. iuxta
communem sanctorum sensum declarat quod
realiter Christus utriusque insederit, primo asinae
deinde pullo. Et congrua mihi videtur auctoris
moderni sententia, dicens hanc veritatem adeo
libera esse ut illi contrariis nequeat: quando-
quidem Evangelista clarioribus hoc verbis non
potuerit exprimit, nec illa negari Vatis Zacha-
ria, quae profert: & sine dubio actione illa ita
singulari & inusitata quâ tam brevi spatio itine-
ris transiliat de asina in pullum, significare vo-
luit profundum aliquod mysterium. nimirum
illud, quod notant SS. Patres, nominati in D. Am-
brof. a & D. Chrysolto. b quod super populum
Iudaicum & gentilitium vel Dominus Iesur-
us esset, eosque sibi subiugaturus. Asina popu-
lum praebatur Iudaicum vel synagogam: quia
super omnia cetera animalia est irrationabilior
& levissimis oneribus spretior: talis fuit & synago-
ga cetera vi pondos ferret legis antiquae graui-
simam, communiter procedens ut animal irra-
tionale nec illam intelligens: ob intellectus sui
ad res diuinas hebetudinem. Pullus indomitus
populum designat gentilitium: numquam ete-
nim subiectus fuit divinae legi, sed libere vaga-
batur sine iugo suis deitis voluptatibus, ado-
rans Deos quos volebat, quomodo volebat, &
quando volebat.

28

Notandus cum D. Chrysolto. contentus Pro-
phetiarum, nam hanc adimpleus ingrediendo
sedens super asinam & pullum, hoc ipso actu
condebatur Propheciam, quâ significabat ablatum
impletionem dicentium, quod legi, suaque E-
uangelio Iudaeos gentesque subieceret, atque ex
illis populum vnum, quamque constaret Ecclē-
siam. *Hae facebat ut figuris ventura significaret.*

IV.
Soli A.
postoli
soluunt
hanc ani-
malia.
D. Chry-
solto.

Perpende, inquit, primo: Apostolos inungi ut
soluant asinam & pullum; Apostolos fuisse qui
illos ad Christum adduxerunt: isti namque fue-
runt qui soluendo Iudaeos a vinculis legis, & op-
tus & Gentiles a peccatorum vinculis ambos ad
fidem Christi adduxerunt. *Discipuli inuenta sol-*
uunt, quoniam & nos & illi per Apostolos voca-
ri, & adducti ad Christum sumus. Perpende se-
cundo: quod sicut tunc temporis nullus potuit
Apostolos impedire in illa actione deligandi &
& adducendi animalia: ut seruirent & seculo Chri-

sto subiugarent, quamvis eorum Domini potestate
conari, nisi oblatum, ita nemo potuit impedi-
re Apostolos, quomodo Iudaeos & Gentiles ad
fidem Christi conuerterent: quamvis illi acriter
sele oppulerint, qui in mundo domini erant, in-
tellego Principes & Imperatores. *Aduerte tertio:*
cum D. Chrysolto. In verbis subiugati pullo, domitiam
admirationem: quomodo dum esset indomitus, &
franco minus expers (similiter & oneris) non resp-
dit, nec reluctatus est, sed quasi quibus assuetus ser-
uatur. Gentium enim obediuntia (Christo eiusque
Evangelio) hanc significatur. & repetita in me-
liorem vitam mutatio: quae omnia illi verbis facta
sunt solus & adducte embi. Et cum ita sit quod
numquam iugum tulerat legis divinae, et tamen
ita perfectè se subiecit ut prius illi vitam quam
fidem auferre potuerit.

Hae vera Domini tam efficaciter fuerunt in-
quit I. Chrysolto, ut tantum illis apparen-
ter de asina & pullo materiali loquendo, quod
que tantum eorum mandabat dissolutio: ut il-
lis etiam virtutem & potestatem exposuerit
quâ illos munebat ad opus illud adeo efficax &
omnipotentia: diuinae proprium, quae est ho-
mines a peccatorum suorum nexibus absolueret,
cunctosque populos Christo, fidei illius, legi, &
Evangelio subiugare. *Considera quarto: quod*
quamvis Redemptor noster prius insederit asi-
na: tamen ex illa descendit antequam accederet
Hierusalem, & tunc ascendit pullum, ut in eo
residens Hierusalem ingrederetur: vnde princi-
palis in illo quam in asina sedit: quia sedit in
eo in parte triumphi sui primaria: qua de causa
tres Evangelistae tantum pulli meminerunt, ut
diximus, quo significauit, qualiter synagogam
desereret, atque ex ea in partem suam perfidiae
descenderet, nec non ut principalem triumphi
sui & gloriae partem statueret sibi populum su-
biugando Gentilitium.

Ultimo: refert D. Athanasius sapientissimo
consilio Christo visum fuisse illo verbo *Solui-*
cum enim hanc animalia peccatorum notarent
et constrictos funibus, quot peccatis innodan-
tur, iuxta illud sapientis: *Funibus peccatorum*
constringitur impius: potestatem exprimitere vo-
luit quam illos praeiit deligandi flagitiosos, &
nosque non modicè gaudeamus tantâ concessâ
misericordiarum etiam fundat in terra remitti-
tendi peccata potestatem: quod soli Deo proprie
continet, talemque numquam mundus accepit
viditque potestatem. Ceterum aduerte non dari
Apostolis potestatem praescindendi, sed soluen-
di. Ut declaretur mysticum quod superius ex-

Tract.
cat. ad He-
v.
Quid
soluere
hic sig-
nificet
praescin-
di.

§.9. Optime descripsit Propheta hunc ingressum Christi, & declarat eum ad gloriam illius, nostrumque esse emolumentum.

Hoc autem totū factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: *Ecce filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Non vult Evangelista ut tot tamque præclara mysteria maneant non expolita: protinde eorum adducit rationem, nempe ut vaticiniis impleretur Zachariæ dicentis: *Exulta satis filia Sion, inebria filia Hierusalem: ecce Rex tuus venit tibi iustus & saluator. Et ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asinae.* Duo continet hoc oraculum: primum in triumphum & gloriam Christi: secundum ad totius generis humani non legem consolationem. In gloriam Christi redundat, quod per hoc vaticinium triumphat Christus de Iudæis: etenim ut notant D. Chrysostr. & Eusebius Casariensis. Ex hoc arguementum formatur irrefragabile contra ipsos, & quod omnem respuit oppositionem: probat eteum Christum esse, verum Messiam per Zachariam promissum: quia satis manifestum est & evidens, quod ab eo die, quo Propheta hoc pronovit, usque ad destructionem urbis Hierusalem, Iudæi nullum habuerint Regem, qui in eam intraret sedens super asinam & pullum, nisi tantummodo Christum: hic enim ut vidimus eodem intiauit, fuitque receptus ut Rex eorum legitimus. *Regum nunquam aliquis* (sic D. Gregorius. Nylenus hoc expendens vaticinium) *asina insidens Hierosolymam inuenit esse.* Ex quo collat eum esse de quo locutus est Propheta, & per consequens verum esse Messiam: hanc ex una parte Regem describit, atque ex altera pauperem & mansuetum, ut pariter ardens completeret desiderium eius, qui doabus his peribat eum ornari conditionibus, ut esset agnus, mansuetissimus, & Rex potentissimus. Sic precatur & optat Iſaias. *Emitte agnum Dominus, Dominatorem terra.* Agnus est mitissimus sed Regis viribus potentissimus, quibus contrarias possit hostium vires subnecare, terramque sibi subjugare terram ut Dominus absolutus. Venit similiter qualis idem prædixit vates. *Ecce Dominus Deus in fortitudinis venit, & brachium eius dominabitur.* Sic agnus, mansuetus qui mortales sua non terreat maiestate, sicut dum descendit legem condituros sit agnus humilis, sed Dominator: quia in eius humilitate latet eius fortitudo & moriendo

eum superet inimicos, nec non se Dominum constituit omnium in celo & in terra creaturam. Principaliter depingit illum Regem potentem, pauperem & humilem asinae insidentem: quatenus toti mundo demonstret summam huius Regis auctoritatem & potentiam, quæ non consistat in diuitiis, exercitiis, tormentis æneis, & apparatu militari, sed in pietate eius virtute.

Non miramur quod Regi Xerxi portas patenter ciuitatum ingressuro: nisi ut habeo ex D. Hieronymo in exercitum traheret decies centena millia bellatorum. Nec hoc quisquam obstupescit, quod Alexandro magno totus se mundus subderet: quandoquidem tanta Rex fuerit potentia, quanta neminem Græcia cognouit potentiorum: quæ de causa S. Tertus ait. *Qui primus regnavit in Græcia.* Non vult autem asserere quod ipse primus Græciæ Rex imperauerit: nam illum plures antecesserunt sed quod cæteris Rex fuerit principaliter, armorumque viribus longe potentior. Nec minus quis admittetur, quod ipse veniens contra Hierusalem a portas offenderet portas, quem sacerdotes comitati ad templum deduxerunt: tanta namque erat eius potentia, ut ad obtinendam urbem Tyrum, insulam adeo fortem, ut dicebatur: *Factitudo maris*, mare exerceuerit & riam strauerit à terra usque in urbem, cum tamen laeus intermedius esset profundissimus: nec non adduxerit centum octoginta naues bellicas potentissimas, quibus hæc sibi subderet ciuitatem, in qua triginta millia hominum subegit: hæc tanta fulgebatur potentia quando legatos misit Hierosolymam minus terribiles, cuius oppidanis tantus inuasis tremor: ut se posse illi resistere omnino discederent, præter alia quæ ut narrat Iosephus, acciderunt Ho-

loferni populi proflibant odiam eum receperunt, ciuitates clauis illi deferebant seque eius potestati submittebant: quia innumera erat illi populi multitudo, inmensæ diuitiæ, & copiosissimus exercitus quem adducebat, cui nullas opponi posse vires sibi persuadebant, ut patet in lib. Iudith. Porro Christus pauper, humilis ascendens super pullum asinae tanta viget potestate, ut omnium sibi corda denunciat & sic procedenti, lassissimæ pateant portæ urbis ingressuro. Hic igitur Rex est supremus verusque Deus.

Prædixerat Iob inter cætera, quibus Deus infinitam suam probabat sapientiam & omnipotentiam, hoc vnum esse: *Ad siticem extendis manum*

1. Zach. 9.9

2. Ho. 69.

3. in Math. 23.

4. Lib. 8.

5. demonst.

6. Euang.

7. Ieron. 4.

8. Et lib. 9.

9. demonst.

10. 17.

11. D. Greg.

12. Nyss. Tr. 1.

13. de trinit.

14. monij.

15. contra

16. Iudæos.

17. 1.

18. Christus

19. mansuetus est

20. & potens.

21. Iſai. 61. 1.

22. Iſai. 40.

23. 21.

1. 17. de

2. Iſai. 61.

3. & lib.

4. 23. 6. 17.

5. 11.

6. Christi

7. potentia.

8. 31

9. 1. 1. 1. 1.

III. *manum suam subvertit à radicibus montes* Mon-
 Chistum ter firmiores & excelsores petris seu maioribus
 populum ianitur silicibus : qui subverte illos studet ,
 ut latere manum iniiciat petris , illaque cardinibus suis
 et excellat & subvertentur montes . Principes illi &
 Sacerdotes dicebantur montes , quia ceteris al-
 tius caput atollebant , & auctoritate , potestate ,
 & sapientia eminebant . Eo nomine compellat
 illos Palamographus : *Suspiciens montes pacem*
 Et Abacuc interprete D. Augustino il-
 los inscribit : *Montes saculi* . Montes illi funda-
 bantur in silice , id est in populo : quia propalam
 omnibus est Principum Regumque maiestatem ,
 subsistere & fundari in multitudine , subiectione ,
 & obsequio populi teste Salomone . *In multitu-*
dine populi dignitas Regis . Et in paucitate plebis
ignominia Principis . Proprietate vero singulari
 ignominiam nomen hoc populo Iudeorum du-
 ra crucis , qua de causa sapientis audiunt (ex-
 postore D. Stephano) contumaces , obliqui
 & aræ ceruicis , qui semper Spiritui S.
 resistebant , & velut silices , beneficiorum dono-
 rumque scilicet , scintillis respondebant igniuo-
 mis , iniuriam in Deum & flagitiorum obdu-
 ratissimi .

Intendit modo Christus Rex nosler poten-
 tissimus ad nominis sui gloriam & potentiam de-
 monstratorem omnes suis pedibus prostratos
 videre . Unde primò manum admouet hinc sil-
 lici id est populi cordibus indomitis & obfirmatis
 atque diuisa sua luce , multo efficaciori , quam
 solis illa est respu cerx , illum in amore suo
 liquefacit & emollit & ad se trahit inclinatum .
 Ecce qualiter totus excurrat populus obuam ,
 quanta felicitatione curmatim prodeat Dominum
 recepturos . Quis illum educit ? Dubitat nemo
 quia ipse Saluator illum ad se trahat : etenim , ut
 diximus in principio , manum eius cordibus in-
 nocerat efficacissimam . Hoc modo transfert de
 radicibus montes , Principes scilicet , illos ener-
 uat , perurbat , replet confusione , quem licet ipsi
 morti adiudicasset , & confidissent , proferspissent ,
 & publico præcone capiendum indixissent , ipsis
 tamen spectantibus Hierusalem ingreditur , quo
 tales eriterunt , quales describit idem Euangeli-
 sta *Commissa est vniuersa ciuitas* . Nominè ciuitatis
 Principes eiusdem indigat . Hæc est nos-
 tri Regis gloria , qui sine gladio , lancea , arcu , sa-
 pientis , curribus falcatis , militum exercitibus sed
 sola manu sua potentia tale quid operatur . *Ecce*
Rex . Ecce Rex potens , omnipotens , triumphator
 insignis . Hoc primum hortatur Propheeta vt
 contemplantur : hoc primum est quod nos in hoc

ingressu læticia complet ineffabili , hoc est quod
 gloriam Christo & inclito Regi conciliat in-
 comparabilem .

Porro secundam nobis proponit gaudendi ra-
 tionem , quod nobis veniat ad solamen & om-
 ne bonum . *Venit tibi* . Exulta & iubila , ecce ve-
 nit tibi , saluti tue , vitæ , gratiæ , & gloriæ . sit tibi
 In mysterio redemptionis quod Dominus no-
 bis operatus est , labores inuenio , penas , lachry-
 mas & dolores innumeros . Pariter inuenio
 nire me gaudeo commoda , bona libertatis inef-
 fabilis , redemptionem , æternam requiem ex
 illo procedentia . Ipse sibi sumpsit penas &
 cruciatum : quod autem utilitatem spectat & be-
 neficium , contulit nobis liberalis . Plane subtili-
 ter , vt video , hoc *Tibi* indicat D. Ioannes altero
 sibi : quamuis enim videatur superfluum , absit
 id tamen omnino : nam celesti additum est sa-
 pientia . Quando Christum describit morti cru-
 cis adiudicatum , & iam ad sacrificij locum ten-
 dentem , sic ait *Banulus sibi crucem exiuit* . An
 ergo crucem hanc non mihi , non omnibus baiula .
 Vtque porro notat D. Ioan. & nomine vritur
 crucis , quod significat instrumentum extre-
 mi doloris , & cruciatus indicibilis : dicere autem
 quod sibi crucem assumpsit , idem est ac si di-
 cat : sibi cruciatus , verberatus , clausus , crucemque as-
 sumpsit , & quidquid in passione sua molestem
 illi fuit & difficile , hoc est : *baiulus sibi* : nobis
 relinquens totum illud bonum infinitum inde
 procedens , omnes interpretor virtutes , gratias ,
 criminum indulgentiam , penarum satisfactio-
 nem , & æternæ meritæ beatitudinis , hæc omnia
 tibi sunt , *venit tibi* . Itaque sibi sumpsit infirmi-
 tatem , tibi vero seruat fortitudo : sibi lachry-
 mas , tibi gaudium : sibi ignominiam tibi honori-
 sibi mortem , tibi vitam : sibi crucem , tibi gloriam .
Venit tibi .

§. 10. *Exulta , iubila , &c. Ecce Rex tuus
 venit tibi . In illis que scribit Euangelista
 huic intercurisse ingressui , declaratur , totum
 huic nobis profuisse .*

ET illud insuper est quod in hac supplica-
 tione significatur , ac duobus exprimitur ,
 quæ in ea contigerunt . Primum est , quod
 ipse Dominus plorans & lugens incessit , cui
 lachryma vbetim de oculis defuebant , testante
 Euangelista Luca . Quid hoc igitur Domine mi ,
 die lætitiæ tuæ plorasti ? Quia exultationis offer-
 tur occasio , vt Propheeta tuus ad summum nos tet-
 inuitet

qualiter Pilatus illum foras produxerit ad populum, pedibus discalearum, purpureo vestimento delatum vt Regem riste dignum, spinis coronatum, arundinem in manu gestantem vt ceperum ludicrum, toto corpore flagris concisum, sanguine manantem, talem vt crederet Pilatus (ex mente D. Chrysolomi) quod ad compassiorem moueret inimicos suos licet rigide ferociores: vnde proposuit illum in hac verba. *Ecco homo* Secunda est mulier in caelo iunam pedibus proferens, stellis coronata, sole vt pallio amicta splendidissime micans, & lucis solis splendore fulgentissima. *Que hæc tanta mutatio?* Mylterium denotat propositum. Mulier hæc Ecclesiam denotat, cui subtribuit gloriosus Martyr D. Merodius D. Ambr. D. Greg. Rupertus & alij. Mirabile recambium, & permutatio: homo ascendit in caelum, quia Deus descendit in terram: hic terram calcas, & homo sidera ipse sibi coronam sumit spinicam, & homini imponit diademata gloriæ: ille paritur ignominias & homini feruatur honor ipse mortem tolerat, & homini vitam tribuit: ipse veste circumdatus opprobrij & ignominia, & vestem homini tribuit æternæ beatitudinis. Vnde patet quidquid agit nostrum sperare commodum.

Concinne fieri potuit istas, quando spiritu prophético nascentem illum conplexit. *Parnalus natus est nobis, & filius datus est nobis* omnia nobis. Confortinet mysterio liceat Angelis tantæ huic præsentis natiuitati. *Annunto vobis gaudium magnum: quia natus est vobis saluator.* Loquatur nunc, & horretur nos Zacharias, quando venit ille mortuus & immolatus pro nobis: *Exulta, iudihate ecce Rex tuus natus tibi.* Nec unitatem D. Bernardum, ipse cum Domino & in Domino desecetur, dica que toto mentis iudicio. *Totus es meus, Domine Iesu, & in meo ius est in te.* Nobis igitur eius prodest natiuitas, nobis eius vita, nobis eius ieiunia, nobis eius dolores, nobis eius mors, nobis eius sanguis, nobis eius triumphus. Sit igitur in æternum talis Rex beneficentis, qui ita in suorum adit ventique beneficium, & qui talia tantaque pro eorum suscipie agenda redemptione. Hinc gratitudinem ad discipule hinc Domino debitam. Sibi persuasit Iosephi pedes manibusque ligatas ne suum posset Dominum offendere, quia tantum eum & quid immeritum præuenerat beneficiis, vt quidquid haberet, in eum illius & potestati commendatam tradidisset, & hanc peccandi quasi impossibilitatem Domine fax castissimus proposuit, quando iustitiosa pollex ad facinus eum inuitauit, quò

Dominum non posset grauius irritare. *Ecco Dominus meus omnibus mihi traditus, &c. Quomodo Gen. 29. 9 ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?*

Ad trutinam reuocat D. Ambros. illud: *quomodo possum?* Quo significabat se vinculum & ad sit nobis impossibile redactum. Quanto magis deceret impossibiles dicere Diabolo, mundo & carni, quando ad bile tale offendendum hunc Dominum acriter ab illis inoffendere? *quomodo possum?* Quia quidquid habet beneficia mihi conseruauit & quidquid paritur, mihi patitur. Quomodo prouocem eum qui tantis suis cruciatibus tantam mihi largitus est gloriam? Tanta sua paupertate, tantis me cumulauit diuitiis? Tam amara morte ad vitam coexit adeo gloriosam? Hinc peccati grauitas appenditur cui se peccatores obstringunt tantum Dominum offendentes. Si præsens adstrissem in monte Caluariae quando crucifigebatur, vidisset autem barbaros illos ministros tartarea crudelitate immanitate manus illi acuto duroque clauo transfodientes, quid rerum ageres? Diceret: angit me dolor maximus, & compassiua teneritudine defecero: etenim libens meam discrimini supponerem vitam ad illius defensionem.

Quid diceret si tibi probarem nedum hæc te non agere, sed illud quod apud idem esse, ac dicere: *Euge agne satellites, non mihi sufficit manum illius clauis vobis tebrari: nam & ego decem alios desidero adiungere nec mihi septuaginta & duæ spinæ sufficiunt, quibus caput illius perfodiatur nam & alias quinque illis voluntas est superaddere.* Hoc tibi constet: quid esse arbitris animæ respectu Christi? Quantum est ex parte illorum & tua; non nisi clauis sunt, spinæ, verbera, sel. & acetum. Tot peccata committendo, quot committis, quid agis, nisi vni ministrorum clauo centumtuos adiungere vni spinæ, myriades, funium verberibus, carenas ferreas? Pellis & acetum, mortales amaritudines, vni cruci, millenas? *Rursus crucifigentes, sibi inestis filium Dei & ostentiu habentes.* Tantoque molestior illi est eorum & clauis flagitiorum, quam illi quos passus est, quanto fuerunt hi propter illas. Sic aucto mellissimum Bernardum Christum proponentem quasi de cruce tibi colloquentem. *Nonne scis pro te vulneratum sum? Nonne scis pro Philippo iniquitatis tua afflicto sum? Cur addis afflictionem afflicto? Magis aggrauant me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei.* Hoc age quod mouet Apollolus tibi faciendum. *Hoc sentite in vobis quod & in Christo Iesu.* Hoc in teipso experire, hoc tibi molestum sit, hoc tibi lachrimas exciet.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exciter, quod in Chirillo perpendis fuisse illi per-
molesta. An hoc scitis molesta fuisse illi. dicissima
illa verberat illa in te experire: tunc namq[ue] sen-
sualitates carnisq[ue] voluptates, carnem illi lace-
rarunt. An hoc in illo fecit quod spinæ sacro-
sanctum illi cerebrum terebrarunt? Hoc idem
in te sentiendum: etenim tua non ferenda super-
bia spinæ sunt cor illi transigentes. An hoc in
illo fecit quod cruci suspensum videat sic omni-
nudum subsidio, vt non habeat vbi caput reclinet,
vel quò se veat, vbi grauiorem non susti-
neat cruciatum? Hoc tibi persuadee crucem illi
moletam tuas esse nequicias, illumq[ue] tibi de
cruce loquentem audias & per Vatem Isaiam
de te conquerentem: *Laborem mihi tribuisti in
iniquitatibus suis.*

§. 11. *Præcipit Deus Prophetias scribi in libro,
& libris vt illas suo tempore depromant
Euangelista, sicut modo D. Mattheus, &
conuulsiō fiat septem Pleiadum.*

34 **H**oc totum factum est, vt adimpleretur quod
dictum est per Prophetam dicentem. *Dixit
sibi Sion Ecce Rex tuus venit tibi, mansue-
tus, sedens super asinum & pullum filium subiu-
galis.* In consensu est apud omnes Doctores, hoc
vnum evidentissimum & efficacissimum haberi
argumentum, quò probatur Christum Domi-
num nostrum verum esse Messiam, filium Dei,
missum in mūdum: quod in se veteres adimpleat

D. CHR.
VSOST.
in Matt.
apud Leo.
Castrenf.
in 1. 10.
Isai.

Prophetias, quas D. Chrysol. vocat. *Argumentū
indissolubile nostræ veritatis.* Decevit Deus mic-
tere filium suum in mundum Salvatore[m] po-
strum, reparatorem & vnicum remedium. Hoc
promisit hominibus sic à primis mundi incuna-
bulis, vt quàm peius Adam seruus factus est
diaboli, & morti temporali ac æternæ per pec-
catum subiectus: aduerit offerens illum ei in
remedium culpæque reparationem: vt notant
SS. Patres in verbis illis, quæ tunc tēporis ser-
pentis dixit. *Inimicitias ponam inter te & mulie-
rem, & semen tuum, & semen illius.* Cæterū quia
requireret nollæ redemptionis ratio per mor-
tem crucis agenda vt transfiguratus adueniret, si
hancquæquam illum morte crucis affecisset: vt
Cur Deus ait Apostolus: *Si cognouissent, nunquam Domi-
num gloriam crucifixissent:* idcirco signa necessaria
tas misere fuerunt, quibus cognosceretur, quæ statim iusti-
ficat. In cum finem Prophetas suos misit, qui

Gen. 3. 15.

1. Cor. 2. 8.

velut diuini pi Aores expressius quàm oleo: illa
delinearent nonnulli operibus suis & facinori-
bus, alij verbis & oraculis. Hoc ipse testatus est
apud Oseam interprete D. Hier. *Et lacus sum
super Prophetas, & ego visionem multiplicavi eis,
& in manibus Prophetiarum assimilatus sum.* Ne-
mo non merito miratur verba Apocalypsis quæ
Angelus D. Ioanni exprobat, dum illi demon-
strat sponsam agni: nam subito ad pedes corruit
Angelus: eos excolaturus. Cui sic Angelus: *Vide
ne feceris: confersus tuus sum, & fratrum tuorum
habebitis testimonium Iesu.* Quod est illud tes-
timonium? *Testimonium enim Iesu est spiritus
Fragrantie.* Nota cur Deus Prophetas misisset, sci-
licet vt *prædicarent de aduentu Iesu.* Et quinam
hoc spiritus propheticus loquuntur? Illi qui in i-
stis prophetiis testimonium Iesu inueniunt: nam
illi qui litteram tantum mortuam considerant,
illasque mutant, credendo quòd tantum loquan-
tur de aliis histeriis, spiritum prophetiarum
non penetrant.

Lib. 1. in
Ex. 1. ad
figm.
Opa
11. 10.
Apt.
13. 10.

Ad rem nostram eleganter disputat D. August. *lib. 2. con-
tra Faustum eustrentem: Prophetas de Chri-
sto. Redemptore nostro nihil prædixisse. Tanta per salu-
tem sunt vt nihil omiserint, nec de concepitio-
ne eius, nec de natiuitate eius, nec de vita, nec
de operibus, nec de miraculis, nec de doctrina,
nec de passione, nec de morte, nec de resurrectio-
ne, nec de ascensione, quod non dixerit signu
aliquo particulari: quod concipiens esset ex
virgine purissima de familia David, natusque
in Bethleem, adorandus à Regibus, &c. & ita
consequenter singuli, vt nullus fuerit Prophe-
ta qui non loqueretur, & signa daret particulari,
quæ sic omnia in illo cōpleta sunt, vt nec vnum
compleri desideraretur. Hinc omnes Prophe-
tiamus perhibent: sic ait Apollolorum primi-
cetus caputq[ue] Petrus. Quærum intelligo, ostendit
Apostolos impletum opus illud admirabile
à Deo propositum lob, velut infinite lux tantu
tum omnipotentis referuatum. Et quod illud?
Numquid coniungere valebit micantes stellas Ple-
iadas: Sic enim interpretatur locum hunc mo-
talis Doctor D. Gregor. sunt stelle Pleiades quæ
noctu in celo circa polium seu aquilonem appa-
rent: & partium vsum componunt. Quanto lu-
cent splendore? Quanta luce noctem illuminat,
duces sunt in mari nauigantium, & in terra victo-
rum, & in pascuis Pastorum. Septem sunt &
singule suo loco ab aliis separatæ fixæ consti-
tunt. Quis tantis pollebit viribus vt illas com-
prehendat, & in vnum coniungat? Domine quan-
tum mihi est iudicij, omniū ad hoc manus sunt
inuallide.*

Ad 10. 41
I. I.
A. 10. 41
lob pro-
positum
soluit
Chridus.

insidit. Igitur efficiat hoc ego ait illis, omni-
potentia mea manu potentissima. Quando hoc
Deus efficit? In mysterio Christi. Quid fuisse
credis Prophetas nisi splendidissimas stellas, qui
crisam animarum suarum perficiebant in celo
hinc divini spiritus fulgentissima collustrati? Sep-
tem dicuntur fuisse, hoc numero significando
eorum dominum vniuersitatem, iuxta phrasim S.
Scripturae familiarem. Splendebant illi in nocte
Iadafini quo tempore in illo verus ille sol
Christus non oriebat. Erant illi vix duces
Sacerdotum & secularium, illi solum docebant,
spem fovebant, & charitatem accendebant. Se-
gregari erant omnes ab inuicem temporibus,
tenuis, regionibus, locis, occasionibus, oraculis
omnes tamen Christus ita coniunxit in vnum,
vt quicquid omnes illi dixerint, totum in ipso
comprehendatur, vt nec apud aut iota deficeret. Ecce
omnes coniunctos, ait D. Petrus. *Huic omnis Pro-
pheta testimonium perhibent.*

Hoc autem ita fit, vt cum D. Hieron. ita re-
poguet in qui 55. Prophetarum torquent Scri-
pturam, vestique nullam inforti vni littera eo-
rum Prophetarum, velle tamen, vt in eo quod
videtur Ilias de aliis rebus loqui in sensu litera-
li, loquatur de Christo in spiritali: nec non
quorundam addit verba, quae pro more habeo ex-
pendere contra eos qui superficialiter sunt litte-
rales, quibus compiciscens quasi omnes Histo-
rias, de quibus agit Ilias, in quibus minus vi-
detur recordatus fuisse Christi, dicere tamen
quod in illis etiam Christum nobis describat.
*Post ista omnia, spiritaliter accipienda
sunt omnia: Et sic Iudaea, Hierusalem, Babylon,
& Philistia, Moab, Damascus, Aegyptus, & de-
sertum mare Adumae, & Arabia, ac vallis Sion,
vt vobis visum, Et ad extremum Tyrus, & vi-
si quodruplum intelligenda sunt, vt cuncta qua-
ramus in sensu, & in omnibus iniquis sapiens
Atributus Paulus Apostolus sacras fundamen-
tum, quod non est aliud praeter Christum Iesum.*

Hinc illam habemus diligentem curam, qua
III. Deus praecipit vt sentiantur Prophetiae, vt
Cui Deo illas tempore Messiae produceret, quatenus ex
ita di- illis agnosceretur. Apparet quondam Iasae Pro-
phetiae superna revelans illi de Christo mysteria
mari, & obscondita de diuina sua persona Sacramen-
talia, ita atque illi Prophetia iam ita clare ac distincte
prophetae conuictis Prophetiam, vt reuelante me tibi
na- mysteris tu illa Vates praedixeris. *Nonne ingressus
Iudaea & scribit super buxum, Et in libro diligenter exara
quidam illud, Et erit in die nouissimo in testimonium vobis
in r. 27. in eternum.* Nonnulli vultum idem esse dicere vt

scribat super buxum, atque in libro; ex regula
quodam Vlpiani, nam pergamentum, folia solu-
ta, imò etiam tabulae ex buxo seu ebore in qui-
bus scribebantur, libri dicebantur. Porro indubie
credo quod illi praecipit suas scribi Prophe-
tias & in libro, & in buxo. Primo in tabulis bu-
xi: quia sicut expendit D. Ambros. hunc locum
Iasae explanans, ex quo hoc sumpsit D. Hiero-
n. eiusdem loci interpretes, sunt haec haec valde
apertae, quia planx sunt sine nodis, sine circulis, aut
fibris (nam idcirco nonnulli vocant buxum al-
bam Ebenum) vt in illis distincte claresq; scriba-
tur: tam quia in eis optime formatur litterae,
quàm quia sunt velut incorruptibiles: quocir-
ca antiquitus ex illis fiebant pueris tabulae
quorundam ebuxae, quorundam buxae. Sic hoc in-
dicat D. Hieronym. & ita intelligo quod idem
scripsit Romanæ euidam famina nobiliori Le-
tae nuri filiae suae spirituales D. Paulae, vxori
Toxory filij eius, formam illi praefectibus qua fi-
liam suam velut sua nomine Paulam educare
debeat & instruere. *Fiant ei litterae vel buxae, vel
ebuxae, Et suis nominibus appellentur: Iudae in eis,
vt & Iudae ipse eruditio sit.* Hinc est quod cum
vellens vt aliquid ab omnibus legi posset; illud
tabulis inscriberetur buxus affabre testis & ex-
positus.

Idcirco respondens Deus quibusdam in-
rogationibus à Propheta Abacuc obiectis, illique
praegrande reuelans aduersus Messiam mysterium,
inunxit illi vt tabulas quasdam praepararet bu-
xas & litteris scriberet distinctis oraculum il-
lud ita clarum, vt quilibet accedens illud statim
posset legere nec in aliquo haeretet vel offende-
ret. *Scribe visum, Et expt. na super tabulas, vt
percurrat qui legent eum.* Transcurre Septua-
ginta: *Scribe visionem, Et manifesta in buxum, &c.*
Itaque primo praecipit Iasae Deus, vt Prophe-
tiam suam ita clare scriberet, vt quatenus omnes
illam inoffense possent legere, illam in tabulis
exaret buxas: *Scribe eam super buxum.* Aduertit
D. Hier. ex Symmacho legi: *Scribe eam super la-
tissimam tabulam.* Vt omnium pateat Iudaeorum
oculis clarissima. *Scribe eis, haud dubium Iudaeis,
vt nulla difficultas sit Iudaeis.* Secundo praecipit
illi vt pariter illam in libro scriberet illum que
clauderet & signaret. Ita notat D. Cyr. Alex. &
ita legit: *Scribe Et signa librum.* Quis magni
hic non aduertit Sacramentum? Domine si in-
Iungas Prophetias illas in tabula buxae scribi
gradioti, vt eius scriptura omnium pateat oculis, siue,
cuique quilibet nullo possit negotio legere: quia de
causa madas in libro scribantur & obsignentur
Parditur

35

Abac. 2.

D. Hier.

L. 1. in 2.

I. 1. de 2.

Parditur

2. Cor. 3.
25.

Panditur hic mysterium, quod saepius occurrit D. Paulo, eorum ex vna parte mens ea fuit Dei, vt Prophetiae Iudaeorum omnium essent oculis patentissimae, vt minimus eorum & illiora literarum capere, posset illas distinge clareque peroluere, vt omnibus manifeste constarent. Sed ex altera parte de clare voluit quod cum essent ita clare & dilucide in seipsis, tamen Iudaeis ita obscura & clausa viderentur ob eorum malitiam, quae obaecebatur, sicut illa est Scriptura libri clausi & signati: hoc etenim paulo ante Isaias illis procellatus fuerat. *Et eris vobis, visa omnium, sicut verba libri signati*

Isa. 29. 11.

V.
In se clare erant sed Iudaeis obscura.
Rom. 11.
10.
Ps. 68. 25.

Notandum verbum illud *visi*. Scriptura & Prophetia erit in seipsa luce clarior: verumtamen oculis vestris ita obscura sicut Scriptura libri signati, & clausi. In illis impletum est, testante D. Paulo, illud Davidis oraculum: *Fiat mensura eorum, eorum vis in scandalum, &c. Offensus erit oculis eorum ne videant*. Loquitur ex mente Originis de S. Scriptura: hanc enim eorum oculis Deus parulam opposuit velut mensam, in qua pascerentur & velut diuino cibo famelici saturarentur. Porro excoccauit eos malitia eorum, vt res adeo conspicuas nequaquam intellexerent. Scribè illas (sic Isaias Deus) in tabulis buxeis, vt clare sint & perpetuae, atque in libro in quo feruentur, sic vt nunquam periantur & intereant. Et quo sine Domine? *Et eris in die nouissimum in testimonium usque in aeternum*. Dies nouissimus in SS. litteris tempus est aduentus Messiae legitur Evangelice: primus dies fuit legis naturae, secundus legis scriptae, tertius legis gratiae. Ita ipse Dominus loquitur de aduentu suo in parabola de vitiua. *Nouissimum misit filium suum*. Cui concinit D. Ioan. Euang. *Filius, nouissimum hora est*. Prophetiae clare sunt & seruae, vt in omnium producantur conspectu, ipso die quo Messias in mundo natus illas complebit, ad manifestam confirmationem, vt quicumque viderit illas in eo impletas, cognoscat ipsum esse verum Messiam, sineque perpetuum atque inextinguibile veritatis huius argumentum. *In testimonium usque in aeternum legunt alij Scribae, &c. Ad tempus quando haec erunt.*

Matth. 21.
17.
1. Ioan. 1.
18.

Apud Leon. Ca. 50. Isai.

36

V. I. Vnde Christus ad eas frequenter appellabat.

filio hominis. Ita D. Petrus praecipit iam passionem suam exorturus cum volebat illum gladio suo defendere: *Conuertere gladium tuum, &c. Quo. Matth. 26. modo ergo implebitur Scriptura, quia sic oportet fieri*. Ita iam à mortuo rediuit docuit euntes in Emmaus probans seipsum esse Messiam, ex eo quod hoc ipsum quod mortuus esset atque in morte sua talia contigissent quae ab hominibus memora nunquam via fuerant in dampnatis ad mortem ea essent, quae probabant eum esse Messiam: quandoquidem haec ea erant quae scripta erant, & velut terra personae suae signa constituta. *Ostuli & parci corde ad credendum in omnibus quae lacuunt sunt Prophetae, &c. Et incipit à 25. Moysè & omnibus Prophetis interpretatur illas in omnibus scripturis, quae de ipso erant, quod quod procedens de Scriptura ad scripturam & de Prophetia ad Prophetiam, ostenderit has sic completas in eo quod sibi contigerat: quia omnis de illo loquebatur, omnes illum descriperant, ac semper illum delineabant, postquam autem omnes Prophetas. Hoc significat, in omnibus scripturis quae de ipso erant.*

Hic laudatur loquendi formula consueta Evangelicis, vt quadam referentes Christo Domino singularia, Prophetias confectum in medium producant, illas in Christo asserentes esse completas. Ita perfectam illam ostendit D. Mattheus, quae praedicebatur, de virgine natus, turus in illa Historia, quae mentionem faciturbationis Ioseph: & illam quae signabatur iurus in Aegyptum, quando virgo Mater cum Ioseph illum eo transegit, Herodis declinans praesentia mortem innocens, nec non miracula quae passim faciebat atque in rebus passionis suae notabilioribus: nam sicut illas referunt Evangelicis, sic in eis ostendunt impletas esse Prophetas: vt patet in recitatione Domini, quae Iudas illum triginta denariis distaxit: & deinde in emptione ex iisdem denariis agri in sepulturam peregrinorum, atque in potu fellis & acciti Christo propinaculo scienti: atque in diuisione vestimentorum eius, & super tunicam inconfusibilem fortis missione inter celeberrimos singulares & Iudaeis magis familiares Prophetas, expectantibus Messiam, est illa hodie, quae praedicitur quod triumphans Ierusalem ingrederetur, se Regem ostendens inelyrum Deumque omnipotentem, sedens super asinam & pulum, tota ciuitate festina gaudia celebrante, eumque illustribus recipiente acclamationibus: idcirco ita singulariter in hac occasione illam referri & expendit D. Euangelista. Non licet hic praeterire

poterit D. Chrysol. Tu vero diligenter expendere quod mirabilia peragit, & quos prophetias adimpleret. *Asiam inuenturos pradixis, neminem prohiberent, & omnes tacitos affirmant, &c. dupliciter prophetiam, alteram opere, alteram verbis adimpleat. Opere quidem quod super asinam sedens, verbi vero, quia scriptum est à Zacharia quod in asina sicut Rex sedebat, &c. interrogatur ergo ludus quisnam Regum asina velus Hierosolymam intruissent Nequissimi profecto prater Christum dicere possunt. Tu vero etiam admirare, quomodo tam à Zacharia quàm à David ad vnguentum sua pradixa fuerunt, &c.*

§. 12. Exulta satis filia Sion: Iubila Hierusalem. *Magis timere poterat Hierusalem quàm Sodoma: illi amen dicit Propheeta, ut exulset, designans Christi Spiritum salem esse, quem Iacobus & Ioanni declarauit.*

¶ **C**um sit hæc Prophecia adeo illustris, pluraque nobis præclara proponat de Christo mysteria huic solemnitati maxime congruenter suadet ut illi inhæreamus omniq; expendamus ad gloriam illius, noxam verò consolationem & veritatem. Sumpta est ex Prophecia, siue ex dictis vtriusque vnum componit Euangelista vaticinium, quod valde frequens est Evangelistis, & merito: quandoquidem vnus illorumque fuerit omnium Spiritus Prophetarum, quæ de vno eodemq; mysterio sic vniformiter dicunt, vt Spiritus S. per eos locutus fuerit quæ ca vno etc, sicut dixit Zacharias Pater D. Ioannis Baptistæ. *Locus est per os Sanctorum. Vnum quidem vaticinium legitur apud Isaiam. Dixit filia Sion. Ecce Saluator tuus venis, ecce merces eius cum ea, & opus eius coram illo. Alteru est Prophecia Zachariæ. Exulta satis filia Sion, iubila Hierusalem: Ecce Rex tuus venit tibi iustus & saluator, & ipse pauper & ascendens super asinum, & super pullum filium asina. Applaudite vaticinium: etenim inter alia præclarus emicat, ex eo quod distinctè totum de Christo confirmat mysterium: nam nobis exponit quis ille sit, quis sine aduentus illius, quàm insignis operum illius altitudo: proinde & vnus & alter obiectum illud reperunt: Ecce monentes nos vt oculos obiciamus in id quod nobis vaticinatur. Itaque ambo incipiunt omnè auferendo fortitudinem atque ad mentis alacritatem & gaudia provocando. Exulta satis filia Sion: iubila Hierusalem. *Cap. de la Nua. Tom. IV.**

saalem. Legit D. Ioan. *Noli timere filia Sion* - omnem pturaliter notum est quod filia Sion idem sit mali forquod Hierusalem: vel quia ciuitas illa ad latera midiaemontis Sion edificata erat ex quo nasci videbatur: vel phrasi communi S. Scripturæ: quæ iuxta idioma hæbraicum filias nominat ciuitates, vt bene perpendit Ribera modernus auctor. Sic dicitur: *filia Babylonia, filia Edom, &c.* Dicitur (ait è. s. Amos Propheeta) ciuitati Hierusalem, ne terrore percellatur, imò potius exulset & iubilet, & præ gaudio tripudiet. *Noli timere, exulta, iubila.* Et phœnia. hinc optimè suum inchoat Euangelium: diuina patrauerat Domini opera & non similibus ciuitatem illam cumulauerat beneficiis: nam beneficiendo atque in nonnullis operando miracula fulgidissimam effudit lucem, diuinitatem suam omnium patefaciens oculis, si videre voluissent. Curauit paralyticum triginta octo annorū languidum, cui piscina notissima tot annorū curiculis sanitarum non potuerat impertiri. Ibidem visum dedit lumenque infudit cæco à nativitate vniuersali visis, & maximo stupore, de quo ipsum Principum & Sacerdotum concilium pleenam certamq; instituit informationem, quibus ille probabat ab orbe condito nullum simile prodigium vel visum vel auditum fuisse: ibidem gressum pluribus restituit claudis, multis cæcis donauit visum, erantque talia eius opera, vt publico consensu sibi miruo asseuerarent quod plura, quod maiora, quod magis propria ipsi Messie quem expectabant, attribui non posset. Prope Hierusalem vltimum edidit miraculum famam notissimum, Lazari resuscitatis mortuum, sepulchrum, imò quadriduanum corruptum, tanta manifestatione publicatum, omniumque oculis expositum, vt nec celari posset, nec negari, nec dissimulari.

Quibus obsequi Principes & Sacerdotes tantis grati responderunt operibus? Quæ ratione talia dona rependerunt? Quo loco illum habuerunt cui ita deuinciebantur? Quibus beneficiis beneficia cõpensauerunt? Plenum conuocant concilium, & nouam institunt operum illius confirmationem, quorum excellentia & magnitudine conuicti, fatentur omnes diuina esse & sufficientia vt ex illis totus eum mundus agnoscat, credat & suscipiat vt Messiam: quamuis enim ipsi nunquam tale quid publicè concesserint, quando in foro deambulabant, vel in corona potui ne Domino hunc deferrent titulum & honorem, & per hoc populum excitarent vt illum tanquam Messiam reciperet, & seipfos non condemnarent qui tanta bile rabidi illum persequerantur.

Ribera in num. 4. & in c. 3. So. num. 24.

104. 7. 31.

I. I. Iudei beneficiis ingrati Christi necem meditantur.

F bantura

bantur: quando tamen in generali Concilio soli considerant, ubi summus præsidebat Sacerdos, ab ipsa veritate superati ex vi tantorum operum Salvatoris hoc confessi sunt atque huic constantes adhererunt dicentes: *Hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum se, omnes credidit in eum.*

Iuan. 11. 67.

Peraclia hac confessione clara & sincera, unanimi & communi eum suffragio omnes mortis reum acclamant, & absolutam contra eum ferunt sententiam ac decretum illi vitam auferendi. Hoc idem ipsum hodie Christus ingressus Hierusalem tantâ gloriâ sublimis & triumpho venerabilis, illis significavit in parabola de vinea, quos agricolarum nomine decorat: nam accedente patrisfamilias filio, conspirant unanimis & cognoscetes eum ac falsi ralem, esse nimirum legitimum Patris primogenitum & heredem ex alle in eius mortem conveniunt homicidæ: *Hic est heres, veni et occidamus eum, &c.* Hoc ipsi crimine commiserunt, nam id ipsum postmodum illis

Matth. 21. 38.

Matth. 21. 38. Apost. Petrus obiecit, *Hinc depulso concilio, &c. Affertur interemissio.* Quo supplicio Dominus adeo refractariam punit iniquitatem: Quid talis civitas talisque populus poterat expectare? Occiderunt Prophetas, persecuti sunt electos quos Dominus illis miserat, & modo visis operibus adeo præclaris, receptis beneficiis ita obligantibus, tantisque divinis beneficiis pleno concludunt concilio eum ipsam interire.

38.

Quasdiu peccatis suis impulsit Sodomitum incolæ diuinam irritarunt indignationem, non tolerandis eum iniuriis afficientes, persequentes & ultra modum affligentes plurimum Lot quem Deus ministrum suum miserat, qui luxuriam eorum nefandissimas argueret, & terrore illos diuinæ percelleret iustitiæ, quâ de causa

1. Pet. 2. 5.

eum D. Petr appellat, *iustitia precoriam*; Diuinam moram traxit misericordiam: veritatem: quando eo usque perueria eorum ascendit audacia, ut diuinam suam personam non vererentur invadere iniuriosi, cum descendisset in illam civitatem sub quorundam Angelorum forma, illique in commune convenerunt, ut indignam illi inferrent violentiam: hic inquit Deus non est quod ultra differamus: aut tempus concedamus vterius. Vnde confestim ibidem, postquâ Lot preceperat ut cum vxore & filiabus foras egredere-tur, illic super eos eorumque civitates horribilium depluit de cælis ignem & sulphur: tanto dirum impetu, ut momento temporis & ipsos & ipsam, & quicquid in illa erat in cinerem fumumque converteret. *Subverta est in onamento.*

Thren. 4. 6.

Nam videtur minor posse timere rigor in gen-

tem ita perduellam & audacem, quæ in ipsum (proh uerba) insurgit ut ipsum de medio tollat, qui in eum dignatus est descendere civitatem.

Meâ quidem sententiâ, potiori iure timere poterat hodie Hierusalem idem vel grauius multo supplicium: postquam enim Domini huius occiderant Prophetas & seruos quos illis miserat ministros suos, & iustitiæ suæ præcones ac misericordie suæ fidei iustores: videntes eum ipsum, quod ad eorum descendat civitatem, eamque compleat misericordia, postquam illum extra omne dubium cognouerant, & talem esse confessi fuerant, ipsa luce convicti, quam de operibus suis prodigiosis emittebat: tanto perduelles animo conatur in illum insurgere eoque modo eius honori derogare, ut in tantorum cambium beneficiorum, quibus illos affecerat, unanimi calculo concludant nihil minus quam ve illi vitam auferant Deicide. Sic iudico, quandoquidem postquam Dei fidelissimos ministros & seruos occiderant eo usque progrediantur in nequitia peiores, ut ipsius Dei necem moliantur quem talem esse vel inuiri fatebantur, atque in eum seditiosi dolos machinantur: quod nihil aliud iam illis superesse sperandum inoformidandum, nisi perditio totalis eorum, vrbisque de-nastatio. Et tautò magis videbatur hoc posse timere, quanto magis parabat omnibus quod ipse Dominus tantam ceruens impudentiam, nec illam patiens, egredere-tur de vrbe illa & procul ab illa decederet in civitatem Ephrem mozarus. Quis crederet quod, si reuertetur, non e mente veniret, nisi ut illam euerteret, pessimaret & igne & sulphure grauiori quàm Sodomitum funditus eueret: Attamen celestis huius Domini perpende misericordiam, quo veniat anti-

I V. Merito timere poterat Hierusalem.

V. Christi benignitatem: eo nimirum solo ut nouis ac maiori-tas in illa ditaretur beneficiis, noua in illa & emi-ditas.

V. I. Quam euidenter declarauit hic Dominus noui Ispitum testamenti, Quis suo quo descendit, quem alias aperuit duobus suis rit Chri- affectis & Apostolis Iacobo & Ioanni fratribus. Iti Ispiti- Die quadam ascendit de Galilea in Hierusalem: tus oportebat autem cum transire per Samariam, praxmittit deos de Discipulis suis ut sibi locum & di-

& diuersorum praearent in illa ciuitate. Eo
 Discepli appulerunt: intellexerunt autem op-
 pidant, quod Dominus petra scilicet tantum
 vellet eibem ingredi, eo quod facies eius erat
 sicut in Hierusalem cum qua perperes gerebat
 Samaritani similitate: portas igitur illi praeclu-
 sione & recipere in ciuitatem eum noluerunt.
 Iacobus & Ioannes fratres hanc agere ferentes
 iurabantem vt Iacobus exarserunt & conuersi
 ad Dominum: sic ait: illustrissime Domine
 quis tantam tibi illatam ferat impedietiam? No-
 bis concede facultatem vt iustam a caelo contra
 illam vniuersam expostulemus. *Vt dicamus, vt
 ipse descendat de caelo. & consumat illos in gra-*
co hoc verbum additor: vt etiam fecit Elias nam
hoc expostulauit Theophylactus & Euthymius.
 Merito in fori hoc, Domine supplicium, quod
 Elias sumpsit de militibus illis incredulis, eo
 quod illum contemptui habuerunt. Coelum ob-
 testatus est vt illatam sibi iniuriam vlcisceretur,
 vt verbum efflatus fuerat, & ecce tam vehemens
 subitò descendit ignis, vt in instanti cunctos
 cum dace suo in cinerem redegit: non vnam
 sed duas cohortes militum quinquaginta.

Quod iustus meentur hoc illi supplicium
 cum illis te iudicauerimus, tuamque uocem in
 personam, ex eo quod praeteritis diebus fueris
 inter illos conuersatus, quando ad meliora con-
 ueristi Samaritanam, nunc autem hanc te con-
 froduit ignominia, vt tibi portas occludant ci-
 uitas & ingressum neque inhumani? Domine
 tu ueni a licet nobis uellem conera ipsos pro-
 uocare ad vniuersam, quae adeo iusta est vt tan-
 tummodo illam perendo certo certius sit omen-
 tata. Conuertit se Dominus contra illos vultu
 minax et acerbato, acriterque increpat. Heu filij
 mei, nescitis quantum Spiritus meus a vestro, &
 eo quo flagrauit Elias, disceperet. Au hoc uobis
 peritudo, quod uenerim puniturus, combustu-
 rus & perditurus homines offensis & iniuriis
 mihi illatis iritatus? Nequaquam: adsum enim
 eos saluaturus & in recambium scelerum & in-
 iuriarum quibus me prouocant dona illis colla-
 turus diuini, caelestisque misericordias. *Nescitis
 quantum Spiritus eius. Filius hominis non uenit ani-
 mam perdere, sed saluare.* Non est ille Spiritus
 qui me ducit, trahit, inuocat & impellit, uelut il-
 le veteris Testamenti, Elias & ueteris est etiam
 uindictae Spiritus & supplicij: meus autem be-
 nignitatis & misericordiae, qualem declarant
 per prophetam meum Hiam, cuius uerba in
 me compleuit. Spiritus Domini super me: eo quod
 uocari me, ad *ΑΚΗΝΟΥΣΙΑΝΑΝ ΠΑΡΕΡΘΗΝ* uisit

me ut mederer contritiis corde, & pradicorum cap-
 tius indulgentiam. & clausi avertentem, & pra-
 dicarem annum placabilem Domino.

Vident illum Spiritu Prophetico nunc pra-
 VII.
 sentem, idem Propheta Iaias & Zacharias, quod Christus
 modo tendat Hierusalem, hunc agnoscens hic forum
 Spiritum quod uenit, & quamuis uideatur acce-
 Spiritum
 sus hic percellere posse ingratam adeo ciuita-
 ostendit
 tem, quae tam euoribus grauibique illum as-
 suauem.
 fecerat ignominij: & cum iam brachij eius vi-
 res haberet perspectas, timere posset illum in-
 uita uenientem: attamen hortatur illum vt e-
 xultet, iubilet: non enim aduentus eius in eum
 dirigitur finem, vt eorum puniat scelera, templi
 euertat, Principes perdat, sacerdotes terrae hiau
 absorbeat, populum Getis inhumaniore flami-
 nis deuoret refractarium & perduellem occi-
 dat: sed vt misericordiam praestet, remittat pec-
 cata, curet infirmitates, redimas animas, & cor-
 pora restituet. *Ecce Rex tuus uenit tibi, iustus &
 Saluator mansuetus.* Haec etiam est illius Spi-
 ritus diuini suauitas, eius magnitudo misericor-
 diae vt dum grauidibus eum prouocat sceleri-
 bus, & diuinae eius maiestati relictis pericacior,
 & sperare posses, imo merito timere, quod uen-
 turus esset fulgure te percussurus, condemnatio-
 nis, in profundum barathri demersurus, & ignis
 aeterni titiorem te damnaturus: adest tamen &
 ad te reuertitur, tibi blandiens, suam gentiam of-
 ferens, te uocans, te ad pacem inuitans, gloriam
 suam tibi prouidendo.

Haec est illa spiritus illius caelestis grata dul-
 cedo vt dicere possit. Spiritus meus super me dul-
 40
 27.
 cis. Vatem uideo Oleam nostro loquendi modo,
 intuentem & audientem Deum qui sub fugura
 peruerse mulieris, querelas exponit contra syna-
 gogam, cuius caput & metropolis erat Hierusa-
 lem, etenim non ferendas illius considerans ini-
 quitates & horrendas impudentias nec non mo-
 dum agendi contra se Diabolicum, sic ait: Quis
 tale quid perferat scientem? Mihi terga uertit,
 & oculos suos ac cordis idolis consecrat impu-
 denti simi. Hoc me laedit, hoc me confundit,
 quod contra me & in mei nominis detrimentum
 concilia cogat, amicis suis. *Scortici perpetua
 inhareat illisque eo ipso compleat & blandia-
 tur, quod ipsi contuli, & mulieres meae sibi data
 conuertat in scelerum & rebellis argumen-
 tum. Dicit: uadam post amatores meos, quidant pa-
 2. 2. 4. 4.
 nes mihi & aquas meas, lanam meam. & L. num. 4.
 meum, & oleum meum, & posum meum.*

Quam grauius commouetur maritus 28. Simili-
 solus audiens & conspicies uxorem suam cui iudo.
 monia,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

monita gemmas pretiosas, calcemque tribuit mulierem, quae diceret, haec mihi mei contulerunt amici, illos sollicita requiram, a viro devotum faciam, illum interimam ut tanto liberius eius fruar, cuius voluero, contubernio, talis videtur Deis; tanque graviter in illam commotus videri impudentem. Videamus igitur, quod tantam proponat punire impudentiam? Qualis procedat contumeliosam adeo correpturus audaciam. Qua ratione mulierem hanc tractabit adeo impudentem; quae sponsi sui & mariti cogitat interfectionem; tale quid inultus non perferam ait Dominus: potentissimam extendam manum ut lex severissimus. Ecce ego visitabo super eam. Et quomodo quae? Domine: an fortitan horrendis fulminibus eam prosteras velut Sodomam? An horribili grandine velut Aegyptios & Pharaonem prolocabis? An terra suum suum dilatante cum Dathan & Abiron illos vivos absorbebis, Nihil horum: quid ergo propter eos, ecce ego lactabo eam & ducam eam ad solitudinem. Et loquar ad cor eius, &c. Porras illas ingrediar ego, illaque cor meum aperiam, ubi praestabo, lac dulcissimum offeram panis mei ditionum; coelestem, ego ipse eam eorum enim & loquar ad cor eius. Intrabo velut in ea regnatus; quid est regnare Deum in aeterna? communicare illi diuitias suas donaque caelestia. Hic apte profertur illa Apostoli sententia.

Ep. 1. 2. Christus dilexit Ecclesiam. & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans laqueo aqua in verbo vitae. & exhiberet ipsi sibi gloriosum Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam.

IX. Animo revolue quid Christus intendit: amavit Ecclesiam suam, non proprii commodi gratia, sed illius intuitu: etenim, hoc est amare quempiam amore sincero. Unde seipsum pro illa tradidit, non pro se: nihil enim debebat ipse sed ut illam sanctificaret, hoc est sua illi divina tribueret dona, Spiritum S. infunderet quem credimus totius auctorem esse sanctificationis. Et hoc quam ob causam? Ut eam reddat gloriosam, hic suam illi impertiens gratiam aeternae percipiunt pignusque beatitudinis.

In esp. 2. Familiare est (ex sententia D. Hieron.) Spiritui S. ut exprimat quempiam alteri, blandè tenet, consolatorie colloquentem multaque promittentem, ut dicat loquitur illi ad cor. Ita

Isa. 40. 1. apud Iherosolimam legimus eum dicentem. Consolamini Consolamini popule meus (legunt alij: populi mei) Quia sic dicit Dominus, pater: loquimini ad cor ad cor. Hiersusalem. In libro Genesis quod in nostra vulgata legimus de Principe Sichem quod Di-

nam blanditiis & lenimētis studeret demulcere: Triflamy, delinuit blanditiis: Textus hebraicus Gen. 34. 1. scribit. Et loentus est ad cor Adolecentula. Hoc ego, dicit Dominus praestabo Hiersalem: quoniam namque tempore non tolerandas contra me no-lium impudentias, scelera temeraria mediator, atque in pleno consistorio vitam auferere mihi proponit, totoque conamine Sacilegas suas & impissimas laborat exequi resolutiones: illius ego portas benignus ingrediar, mea lacte suavissimo turgentia, propinabo peccata, caelestia spondebo promissa, & diuinis totius comis alliciam fauoribus. Hic est spiritus eius omni melle & sauo suavior: unde non incongrue monet Propheta. Exulta filia Sion, inbiba Hiersalem. Etenim venit Deus in animam ipsam ut ea operetur. Quid, amabo, operatur in anima? Declarat hoc D. Bernard. nihil aliud esse, quam quod illi benefaciat, atque ad hoc diuinae naturae potenter excellentiam illud Davidici curiosus expendem. Tu es Deus qui facis mirabilia magna solus. Colitur autem illud quod Deus in anima operatur, cum illo quod Angelus. Hec eius sunt verba. Adfuit Angelus & Archangelus, sed ille gemmior nobis, qui non modo adest, sed inest. Quod si dicis posse nullum & Angelum, non inficior. Memini scriptum: Angelus qui loquitur in me. A qui afferentia est, a hoc, inest Angelus suggerens bona, non rogans: inest horum ad bonum, non bonum creatur. Deus sic inest ut afficiat ut in, iudans, vel parit ut infundatur vel parit spiritus: ita ut unum pronat eum nostro spiritui esse dicere quis non timoret? Et si non unam personam, unamque substantiam, habet enim: qui adhaeret Deo, unum spiritus est. Angelus ergo cum anima, Deus in anima: ille ut contubernalis inest, Deus in vita.

S. 13. Exulta satis, &c. Deteguntur hic Dei retributiones, quae sunt contra carum ordinem, retrogradientes sicut Sem & Iaphet.

Miseri cordiam Dei bonitatem infinitam? Merito David animam suam exultabat ut infinitas Deo caneret gratiarum laudes; non tam ob beneficia ab eo sibi praestita quam ob retributiones quibus illi subueniebat. Ita notat aliquoties D. August. haec verba psal. D. Ar. terij Benedic anima mea Domino & non oblitus es in p. rec omnes retributiones eius. Numquam o anima mea de memoria tua exciderit Dei retributiones, spiritus & Ponderemus cum illo haec verba & laudem at. Int. 1. tendamus magnum consolationis misericordiae Dei

Dei. *Secula tecum eadem ipsa paululum, obsecro, in specie delectabilem laudem misericordie, hoc est gratis Dei.* Non ait: *retributiones eius quod fig-
urabat beneficia quae absolute tibi concedit, &
tena licet digna gratitudine: sed retributiones,*
hoc est quae tibi in tuorum operam mercedem
retribuit. *Non ait, retributiones, sed retributiones o-*
mnium, qui tribuit bona pro malis. Quid illi tu tri-

buis, nisi contumelias, opprobria calumnias? Qui-
bus occurris illi nisi luxurijs, vanitatibus & pro-
ditionibus? Quid agis, nisi animam tuam coadunare
potentias & velut ad concilium convocare
contra ipsum, ut illum sceleribus tuis exacerbet,
& quantum est ex parte tua vitam illi adimas,
denique crucifigas imo tot crucibus assigas quot
sunt à te commissa peccata sic loquitur D. Paul.

*Et quas (ambo) tribuit tibi retributiones? Solem
tibi concedit qui de die te illuminet & lunam
Dei erga quae de nocte, terram quae tibi fructus accumu-
lat, aeternam qui te refrigeret, ignem qui te calefaciat,
angelos suos qui te custodiant, inspiratione-
no suas, coelestesque voces, quibus tibi ad cor
loquuntur, suam tibi pacem offerit & amicitiam,
quibus tibi benedictus, apothecam tibi aperit coc-
lestium tororum medicamentum, intelligo Sacra-
mentum suppetentem te quarit, iram tuam te pro-
vocantem longanimitas expectat: refragum susti-
net dum te Diabolo tradis in mancipium, sua te
domus alienis liberalitate: dum audax contra cae-
lum scelerum emittis sagittas, inde tibi suas de-
ponit misericordias. Noli obliuisci omnes retribu-
tiones eius.*

Noli timere Hierusalem: *exulta satis, subila,*
ecce quibus tuas compeniet nequitas retributionu-
m. Tu istum mortis adiuticam, venit ille vitam
tibi largiturus: tu omni conaris istud in mundo
quoniam exterminare, quare ille inducere te suisque
rebus collocare palamque laboras illi vitam per-
tere, adit ipse suam tibi oblaturus aeternam.
Hic est illius spiritus, & quantum intelligo
quandam huius magnam nobis delectat & re-
loquit D. Bern. etenim nos praemonuit D. Iuan-
quod illam electis suis quandoque communi-
cet. *De spiritu suo de his verbis.* Indiguo sanctum
hunc virum opprobrio confudit consobrinus il-
lus nomine Robertus: etenim contempta eius
sacerdote, ex qua non vulgares recipiebat fau-
res, ab eo pollet maiori sui libertate, non to-
lerandis laetissimum virum: conuictis laetatur
dissimulato: ingenit vi sanctus eiusque plant
ritum, & quantum modicum dissimularet sper-
rans futurum quod iunens ille in te reuerfus
praenect: verumtamen tandem eternis vitam

illius semper in peiora rueret & festino gradu
tendere ad damnationem; proponit illi literas
scribere: ut autem hoc ageret imperturbatus as-
sumpto secum notario fecerit in campum, ubi
quam primum declare cepit epistolam tamque
scribere secretarius, ecce nubibus caelum obdu-
citur & imbrem minatur vehementissimum.
Conuoluit notarius chartam: nequaquam hoc
fecerit, inquit D. Bern. non est quod pluiam ti-
meas ingruentem: etenim opus hoc à Deo pro-
uenit, & ille eventum tribuet illi felicissimum.
Nec vana praedictio cum enim pleno purgite
pluuia decideret, scripsit secretarius epistolam,
quem ne modicum quidè pluuia turbant. *Scrip-
sit ergo epistolam in medio imbre, sine imbre.* Sic
igitur exordium habet epistola: longanimitatis
vique modo expectaui te patientia, fili mi Robe-
te, sed quandoquidem tu me reuerfus non con-
uenias, ego ad te conuersus accedo cum tu mihi
loquelam neges ego tibi meam prior offero **Con. D. Bern.**
*tra iuris ordinem: ego reuocare laesum eum qui me Epist. 1. ad
laesum, spiritus requirere: contemporem, iniuriam Roberti,
passi soluitur satisfacere, rogare denique à quo
rogari debeueram.* Contra deturam iuris regulam
tecum ipse procedam. Cum enim tu mihi terga
verteris & abieris, tu ille qui me conuenire de-
bueras: ego tamen ille sum qui te aberrantem in-
quiro. Cum mihi tu iniuriam intuleris, & deli-
cti veniam rogare debeueras, ego à te illam sup-
plex postulo. Cum tu me despexeris, contemp-
tui habueris, & ignominia patrem affeceris, &
tui munus ellet mihi satisfacere, ego sum qui
te rogo, qui meam tibi offero cordis amicitiam,
qui mea tibi praesento beneficia.

Hoc repugnat omni iuris ordini atque hic est **IV.**
spiritus huius Domini praclarissimus, ex quo il-
lum hauriunt eius electi, ut congruè dicere pos-
sit, *Contra iuris ordinem: ego reuocare laesum eum applica-
quae me laesum, &c.* O anima cum tu cum grauer tur-
offenderis, teque decerem lachryma quibus eor-
ram postulates criminum indulgentiam, ipse est
qui te conuenit, qui rogat, qui supplicat ut illam
velis admittere: eum atrocissimum sceleribus
tuis & impudicitijs tu illi bellum indixeris, &
tuarum partium esset pro pace & reconciliatio-
ne deprecari, ipsi tibi eam offerit suosque mittit
ministros supplices ut illam digneris admittere.
*Pro his legatione franguntur, tamquam Dei 1. Cor. 5.
exhortatio: per nos obsecramus pro Christo, versu. 10.
edimini. Deo.* Cum tu ille his eius contemptor,
donorum illius ac gratiarum aspernator inpu-
dentissimus, ipse ipse te allicet, pronocat &
inuitat ut accipere non pigeat: ipse cum Iob te-
statu,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Job. 19. stat. *Cybam filius uiri mei.* Numquid tu ille
 17. qui Deum ab anima tua repellis & ejcis? Num-
 quid tu ille qui rogare veniam, qui regressum de-
 precati debueras? & numquid ille qui non inui-
 tatus adest qui repulsus postulat regressum *Con-
 tra iuris ordinem?*

42 Nefas est praeterire circumstantiam, qua ad-
 uertit Spiritus S. in 2do illo laudabili duorum
 filiosc Noe Sem & Iaphet: plantauit vineam.
 Noe, & inexpectus efficaciter fructus illius, bi-
 bit ex illa immoderate ut ebrius obdormierit:
 corruis igitur in terram prostratus: partibus vi-
 rilibus discooperitur, quas natura velari docuit.
 Patrem vidit iacentem Cham filius & digito
 notare, nasoque coepit suspendere, ad spectaculum
 & iocum fratres conuocans Sem & Iaphet: illi
 vero ut filij patrem reueriti, nedum illum non
 exhiberant, uentum insuper. *Pallium impo-
 suerunt humeris suis, & incidentes retrorsum, operuerunt
 uentem patris sui, &c.* Huic actioni SS. Patres
 inharent & iniquis perpendunt mysteria: mihi
 vero hoc praclarum censetur, quod uentem pa-
 tris sui operuerit incescit retrorsum contra uen-
 tem ordinem.

49. 16 O Christe sanctissime, quanto tu studio ope-
 rare laborasti parentis tui. Adam nuditatem, ig-
 nominiam & opprobrium, quam nos nuditatem
 et immorigerij filij peccatis nostris & impu-
 dicitate atque stultis deteximus actionibus. Et sine in
 humeros tuos nostrae pallium sumpisti humani-
 tatis, faciem tuam illa cooperiens, hoc unice la-
 borans ut ad salutem nostram retrorsum incede-
 res. Quod peruersus puniatur, & liberetur igno-
 cens ad passus hoc spectat directus & iuris ordi-
 nem: porro quod innocens laet & sanctus, pec-
 cator autem euadat immunis hoc est incede retro-
 sum, *contra iuris ordinem.* Quod moriatur De-
 gitus sanctissimi proditor & leditiosus. Dex autem
 viuas, via hoc est ambulare rectam: porro quod
 Dex iustissimus interficiatur, & a morte soluat
 traditor homicida: quis non dicat hoc esse in-
 cedere retrorsum: *contra iuris ordinem?* Quod debi-
 tor soluat creditorei iustum est & iuxta iuris ordi-
 nem: uerum tamen quod soluat creditor & li-
 ber maneat debitor, gressus hic noto retrogra-
 dos: *contra iuris ordinem.* Quod offensorei ueniam
 ab offenso postulet, via incedit hic directus: ceterum
 quod offensus inquirat offensorem, domi-
 que eius accedat ueniam deprecaturus, incedit hic
 retrorsum *contra iuris ordinem.* Hoc agit supre-
 mus ille & omnium Dominus? *Incedens retror-
 sum contra iuris ordinem?* cum enim offensusset
 est Hierusalem & vulgo notissimis cum prouo-

castet foederibus, qualia sunt in eius perniciem co-
 gere concilium, determinare, quandoquidem ope-
 ra illius diuina essent, ut moueretur exigeret au-
 tem rectissimus iuris ordo ut ueniret, Egredis, ful-
 minibus & Angelorum armatus exercitibus ut
 illam euerteres: cum ipsa potius illum quere-
 re, illi occurrere deberet, atque ab eo ueniam de-
 precat: ipse ad illam accedit, ipse portas eius in-
 greditur misericordis domique circumscriptus,
 offerens illa & alliciens, ipse uenit moriturus, ut
 ipsa uiuat, ipse captiuandus, ut illa in libertatem
 uendicetur. Diuinam laudem misericordiam: quam
 bellè suis praecipit Prophetis, ut illi acclama-
 ent & horrentur ut iubilet, ut exultet, ut per gratia
 tripudiet. *Dixi & filia Sion, iubilabis super Hierusa-
 lem: ecce Rex tuus uenit tibi mansuetus.* Et hoc
 ipsum uobis inuigilat, ut tibi hodie dicamus, o
 anima Christiana. Ecce qualis uenit, cum enim
 tu illum inuicis affeceris, & quantum in te est
 morte damnaueris, eo contra illum mortis cru-
 cisque fectus sententias, quod cum foederibus ir-
 rituali, cum tu uillens eum opprobrijs foelau-
 eris, impudens contra illum machinata res-
 tiones, iuris ordo requirere uidebatur ut ueniret
 animo conuocans, accubiori, spirans, minarum &
 sanguinis, ignis aeterni praefrens sententiam, il-
 lis te conuocans & crudelum manibus tra-
 dens tortorum excruciantium: *contra iuris ordi-
 nem.* ipse est qui tibi uenit, rogat, atque ad iunum
 pulsat ostium, pacis suae & optandae imitat gra-
 tia, dona sua, diuitias suas, seumque offerre
 regnum, ac seipsum tibi consecrat: uenit ete-
 nim moriturus ut tu uiuas, passurus ut tu quies-
 cas, opprobria toleratus ut celesti tu honore
 semper exalteris. *Ecce Rex tuus uenit tibi man-
 suetus.*

5. 4. Exulta iubilans. *Timore ac tremore Pro-
 pheta ciuitatis percutiebant, ad quas mitte-
 bantur. Christus autem exultat, ipse Sa-
 muele magis pacificus.*

Z Acharias igitur spiritu prophético prae-
 uentus Christi tenentem uelut Hierusa-
 lem astra & pullo insidentem, praemonet
 & hortatur ad effugium plenamque gaudium. **43**
Exulta, iubilans: quo declarat directum esse ualde ad-
 uentum huius Domini ab eo quo Propheta ci-
 uitates ingrediebantur. Aduertit D. Hieron. fa-
 miliare fuisse ciuitatibus ut non parum turbas-
 set quocumque ad illas Propheta descenderet: *In Hier-
 solyma: ad finem*
 ret: ut enim graua erant & inuicta humani pec-

V.
 Miseri-
 cordia
 Dei con-
 tra iuris
 ordinem.

certe multa timere poterat sibi inferenda supplicia.

Nunc ergo huius Domini perpende misericordiam; ait Propheta: cum enim hoc statu res agerentur, nunc dum venit & accedit Hierusalem Lanienam Prophetarum ubi & ipsi horrendis tormentis de medio tollerent cruci que affigerent, non illi inquit tristitia prænunties supplicia, non minis exterritas, sed eam exerta, & vocibus hilaritatis prouoca. illique dicit: *Exulta satis filia Hierusalem, iubila filia Sion*, tantoque gaudio cor eum exibat, ut etiam corpore saltus edas hilaritatis: etenim Dominus hic non venit illam supplicij iudex perditurus sed misericordijs libera- luer ditaturus: non venit alicui vitam ablaturus crudelis, sed suam pro omnibus daturus misericors! non præterit captiuare liberos, sed captiuos seruosque redimere: non ea mente venit ut factilegos euerat Sacerdotes in eius necem conspiratores, ut eos in ipsis altaribus super sacrificia iugilet, ut paulo ante Pilatus quibuldam fecerat Galileis, ut per hoc urbem Romani imperij tyrannidi subiectam coëcceret: sed scriptum in sacrificijs oblaturus, ut illos à Diabolica eriperet tyrannide. *Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierusalem, ecce Rex tuus venit tibi.*

Lac. 11.

V.

Samuel populo mittitur sed pacificus.

1. Reg. 16.

2.

Diuinam plane historiam nobis narrat Spiritus S. L. x. Reg. Vocat Dominus magnum illum Prophetam Samuel illique mandat, ut in ciuitatem pergat Bethleem, quò populo suo beneficiũ conferret amplissimum, illi in Regem assignans Dauid. Cui Propheta: heu Domine mi: verè quàm primum ad portas appulerim ciuitatis omnium corda timore concident: nam ut ante diximus, aduentus Prophete erat ipsi fatalis, malique omnium augurium: & scelerum suorum poenitentiam prænuuntium. Eo tendens inquit Deus illis que timorem adimes in manu tua vitulum tollens quem offeres mihi solenne sacrificium: si quando cognoueris commotos illos ex conspectu tuo, omnem mali tolles per hoc fornicium, senos reddes & pacatos: *Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices: ad immolandum Domino veni* Proficitur Propheta, & appropinquans ciuitati statim percipitur: & ecce seniores omnes & ciues turbantur & grauiter commouentur si- bi mutuo collocuti: Propheta venit, atque indubiè malum aliquod annuntiaturus. Obuiam illi procedunt omnes primarij & in dignitate constituti pallente facie & corpore tremulo, voce- que interrupta, percunctantur quid hoc sanctissime Propheta, an pacem nobis vel minas lites- que annuntias? *Admirati sunt seniores ciuitatis*

occurrentes ei, dixerunt: quia pacificusne est ingressus tuus: Corda vestra conquiescant, ait Vates, exultate & iubilate omnes, ecce qualis adueniam: hoc etenim vos omni timore soluet, animum præbebit exultationis: cum me pacificum videatis aduenientem ut testatur hic vitulus, quem pro vobis Deo sum oblaturus. Et ait Pacificus: ad immolandum Domino veni. Hoc vobis incumbit, ut soluto omni timore gaudeatis, & vos præparetis ut mihi hoc in sacrificio comites ad- hæratis, ut vobis sit vilitati. *Sanctissimi, & venite mecum ut immolem.*

Hoc idem est quod hodie celebramus tanto dignius quanto Christus Prophetam superat Samuelem, & sacrificium ipsius Dei, vituli sacrificium antecedit. Præuidit hunc Dominum Vates Zacharias tendentem versus Hierusalem asina & pullo insidentem: indicat ipse ciuitatem non parum turbandam ex eius aduentu, & ab illo quærentem: *Pacificusne est ingressus tuus?* Domine mi nunc pacem nobis nuntias anim bellat Numquid forte venisti temerario illos puniturus adus tumultuarie huius ciuitatis contra vitam tuam intentatos? An timendum forte nobis ab animo tuo grauius irritato, qui tam horrendam plectas conspirationem, quam exoristi sunt tuam contemptum habentes personam tuam reijcientes doctrinam, te lapidibus impetentes, blasphemum arguentes, concilia conuocantes, ut tibi caput auferretur vitamque communi calculo decernentes, tibi inquam quem integre populi conseruationi consent esse pernitiosum? An te- 4. Reg. 19. cum adducis Angelos, qui populum exterminet 33, non minus sceleratum, quàm illum quem videris Angelus tuus de exercitu Regis Sennacherib contra Regem Ezechiam conspirantem sub vna nocte interemit ad centum octoginta quinque milia? Noli timere Hierusalem, sic Propheta: exulta satis iubila filia Sion: non enim hic belligerus est ingressus, sed pacificus, à quo si quæras: *Pacificusne est ingressus tuus?* Tibi respondit: *pacificus*: hoc autem tibi persuadebit, si qualis veniat attendis: non militum copijs conlripatus, non equo insidens ferocientem, non hastarijs, non sagitarijs circumcinctus, sed iumento vinctus humili animali & pullo asinae, sic ab omni controuersia alieno, ut nullus adhuc in eo federit, pauperes habet comites & discipulos ita pacis amicos, ut eorum testatur exercitium, quod nunquam eos arma docuit, nec manum alijs applicare nouerit, quàm laceris retibus vilique nauicula: adest pro te sacrificiũ omnium supremũ oblaturus diuinæ suæ personæ, carne amictæ, & purissimæ humanitatis. Hoc

45 VI. Talis est Christus aduenit.

4. Reg. 19.

111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Hoc tuum est & Hierusalem, ad hoc te mo-
 neo. *Sansifiamini & venite mecum, ut immolem,*
 te dignè prepara vt hoc tibi proficiat sacrificiũ,
 fitque tibi in redemptionem, sanctificationem,
 salutem & vitam, nedum temporalem sed fem-
 piternam. Ecce ð anima qualis procedat, totus
 sacrificios illud Hieremias proclamans: *Ego cogito*
expugnationes pacis, & non afflictionis. Quam con-
 ueniens esset ð Christiani, vt vos sanctificaretis
 quatenus illum in hoc diu inissimo sacrificio co-
 mitaremini: vt vos in die Parasceves preparate-
 ris, quo die in ara crucis hostiam est immolatu-
 rus pacificã, quatenus in vobis sanguis ille omni-
 pretio dignior operetur, cordaque vestra à cul-
 parum veltrarum maculis expurget, nouam vo-
 bis in Dei seruitio vitam imperpetuum, fiat illud
 vt spina capitis illius vestri deprimant super-
 biam, & illi clari manus illius perforãtes, vestras
 ad daram pauperibus elemosynam aperiant,
 illa, inquam, vulnera quæ diuissima illa flagra ef-
 fecerunt in carne eius purissima, tuam refræ-
 nent, ne tam velociter, vt soles, delicias tuas se-
 deris sensualis. Huic vos iungite processioni co-
 mites: ecce ad vos clamant, vos hortatur: *Sansifiamini*
& venite mecum, ut immolem. Vos illi
 coniungite, & nos ipsos cum illo pariter in sa-
 crificium Deo consecrate, consilium hoc Apo-
 stoli perficite: *Obseruato vos, fratres, per miseri-*
cordiam Dei, vt existatis corpora vestra, hostiam
uiuentem, &c. Dei misericordiam perpendite,
 qui corpus suum pro vobis obtulit holocau-
 stum, corpus vestrum in sacrificium offerre, eius
 desideria refranando, voluptates iugulando,
 ac vos ipsos in veræ penitentia: cruce suspen-
 ditores.

§. 15. Ecce. *Prima ratio hilaritatis est, illud*
Ecce: quia iam oculis tuis presentem habes
desideratum ab exordio mundi.

46 *Ecce Rex tuus, &c.* Non fat erat Prophetæ
 dicere & hortari Hierusalem, vt propter
 huius Domini aduentum præ gaudio sub-
 siliret: sed eius profert rationes: *Ecce Rex tuus ve-*
nit tibi mansuetus: sedens super asinam, & pulum
filium iugalis, & ipse pauper. Quod libet ver-
 bum plurimas continet veri gaudij rationes: sed
 tres expendamus eminentiores, & quas ante sig-
 nificamus. Primam ob personam eius qui venit, scilicet
 Rex tuus. Secunda: ex fine in quem venit,
 iuuicium in tui salutem, *venit tibi.* Tertia: ob
 modum quo venit: etenim *est* & conspicitur:
mansuetus, sedens super asinam, &c.

Mansuetus & pauper, sedens super asinam, &c.
 Primò: iobila & exulta ob personam quæ ve-
 nit: est etenim Rex tuus, *Ecce Rex tuus.* Docet 25 ar. 4.
 D. Thom. a ex doctrina D. August. 6 imo etiam b Lib. 14.
 Aristotelis: fundamentum gaudij esse desiderij de Civit.
 complementum: tunc etenim exultare scis, quan-
 do quod optabas, assequeris, & quod fuerit ante c. 1. Ethic.
 desiderium ardentius, eò gaudium dum illud ob-
 tines est cumulatius. Credamus in hoc Salomo-
 ni: *Desiderium si compleatur, delectat animam.* Et Fron. 13.
 paulo ante. *Spes quæ differtur, affligit animam.* 19.
Lignum viæ desiderium veniens. Nihil erat in pa-
 raulo delectabilius nec maioris momenti ad vi-
 tæ conseruationem, quàm arbor illa vitæ, quam
 in eo Deus collocant: nam deficiens & languens
 viribus ex eius fructu nouas sibi comparabat fieri
 barque robustior. Tale est, eius iudicio deside-
 rium quando compleatur. Quale gaudium, vi-
 tanque contulit Iacob dum eius ardentissima
 complentur desideria, quibus Rachel sibi vxorẽ,
 eiusque frui consortio peroptabat: singula mo-
 menta quatuordecim annorum videbantur labo-
 res, in vita qua nulla in mundo molestior aem-
 pe pastoralis. Est, ex sententia D. August. sitis ani-
 mæ: nam sicut illa corporis efficit vt cum pustu-
 lotus recipiatur, tantoque hic est delectabilior,
 quanto fuit illa aridior: sic desiderare te quid-
 quam hoc ipsum est quod te delectat iam obten-
 tum, & tanto copiosius, quanto feruentius ante
 desideraueras.

Hinc oritur iuxta eiusdem sententiam vt dũ
 quis te studet exhilarare, & exciãre vt magni
 facias donum quod postulas, desiderium illius
 ingerit tibi, non quod nolit tibi hoc concedere
 sed vt quanto hoc ardentius desideraueris, tanto
 ex illo gaudium capias vberius quando hoc tibi
 concesserit. Desiderium ardentissimum, viuacissi-
 mum ac supremum SS. Patriarcharum & Pa-
 trem huius populi Hierusalem, hoc erat, vt Deũ
 viderent in hoc mundo hominem incarnatum.
 Illum angeli præstolabantur, sicut ille cui vita
 deficit vitam desiderat, iustus anxijs dolori-
 bus oppressus salutem, cæcus visum, captiuus
 redemptionem, damnatus ad mortem culpæ re-
 missionem, pauper carceribus constructus, debi-
 titque gratis summam capitalem quã satisfaciãt
 & solutus euadat libertati restitutus. Quid plura
 huic vnico encta sua litabant desideria: quia
 boni alicuius desiderium, defectus alicuius spe-
 ciat reparationem. Illi defectibus se plenos &
 repletos iugabant, cum homo damnatus esset ad
 mortem, nedum temporalem sed æternam, cælis
 extorris, Diabolo subditus, inimicus Dei, dolori-
 bus

I.

Deside-
ria dilata
et cetera.

II.

Christus
ab omni-
bus desi-
deratus.

G

bis

bus plagiisque mortalibus infirmis: sciebat autem quod veniente Domino illo in mundum ab his omnibus eriperetur incolumes: etenim in illo bonum omne comprehenditur. Ita Deus **Ex. 33. 19.** Moysi declaraverat, illum appellans: *Omne bonum.* Si namque desiderium fit alicuius boni, atque in hoc Domino omnia continentur bona, omnia in illo desideria conquireunt. Idcirco vocatur à **Gen. 49. 26.** Iacob: *Desiderium calium eternorum*, quod desiderium primorum parentum, antiquorum & antecessorum Patriarcharum. Congruè vocat illum desiderium: quia quibuscumque flagrabant illi desiderijs, in illo cuncta terminabantur.

Populus ille plurimis annis ditam & immitè pertulerat in Babylonia servitutem: quando verò diuina favente misericordia ab illa se liberos gaudet, & in patriam solum Iudæi redeunt, ceperunt in Hierusalem reedificare templum: illi autem qui antiquum viderant templum a deo magnificentum tantoque splendore augustum in lacrimas effundebantur: quia hoc novum credebant infinitis modis non posse veteri comparari. Prophetam Deus Aggeum vocat illicque ait. Vade prædica Populo huic, eumque ad meas res exorta delectationem: vnde hæc Domine mihi

Agg. 2. 7. *Hæc dicit Dominus Deus exercituum. Adhuc vnum medicum, & ego commovebo caelum & terram, & montes & aridas, & movebo omnes gentes, & veniet desolatus, cunctis gentibus & implebo domum illam gloria. Quis huius prophetiæ nobis explicet mysteria?*

Primò commotionem declarat factã in mundo: nam spectamus hic tempus natiuitatis Christi.

Luc. 2. 7. *Hic propter edictum Cæsaris Augusti, quo præcipiente totus mundus describatur, teste D. Luca Secundo: Regum notatur aduentus præviã stellã, & turbatio Herodis ac totius Hierusalim quam narrat D. Matth. Evangelista: hoc etenim*

Matth. 2. 1. *est: Commotio caeli & terram. Tertio declarat præsentationem Saluatoris, cum enim Christus adhuc puer esset, in templo fuit presentatus, quo maiorem illud obinuit honorem ac dignitatem, quam illa fuit unquam quã Salomon illud honoravit: hæc etenim omnia SS. Patres fassus explicant.*

Ps. 47. *Nos nomen tantum expendamus illi datum: Desideratum cunctis gentibus. Hic pedem figit D. Aug. nodumque invenit difficilem: quia iuxta philosophiã instituta desiderij nascitur ex cognitione, nec potest quidquam desiderari quod non cognoscatur. Gentiles nullam habuerunt de Christo notitiam, nec illum expectant: quo-*

modo ergo illum desiderare poterunt? Ad hunc tione dandi declarationem quædam profert D. Aug. ar. caturus: gamenta. Nonnulli dicunt Deum loqui de desideratis: quibus, qui in tei veritate notitiam habuerunt cunctis mysterij & aduentus Christi in quem credide. gentibus, runt, quidam implicite, alij explicitè, uel difficile creditu: quia conuersari sunt cum Prophetis, Sacerdotibus, & Doctoribus populi Dei, nam multi tales fuerunt & saluti sancti: circa quem subtiliter discurret Theologorum maximus D. Th. 2. 2. 9. 2. e. quandam referens historiam quæ contigit tempore Constantini Imperatoris eiusque sanctissimæ matris Helenæ: inuentum fuisse sepulchrum cuiusdam gentilis incogniti, cuius corpore effuso inuenta fuit super illud lamina hæc verba continens. *Christus nascitur de virgine, & ego credo in eum. O sol, temporibus Constantini & Helenæ iterum me videlicet.*

Verumtamen hæc propria mihi videtur ratio, Christum vocari desideratum cunctis gentibus: quia ille erat qui daturus erat complementum plenamque cunctis satisfactionem desiderij, quibus flagrant & flagrare poterunt omnes homines, in hoc sensu: quod quidquid optant, omnes, erat aliquid bonum, aliqui viã optant, alij salutem, hi scientiam, illi tranquillitatem, illi diuitias, nonnulli immortalitatem: & sicut Christus est omne bonum, potuit ille solus hæc omnia compleere desideria, quando quidem per illum obtinenda erat vera vita & æterna, salus secunda, infinitæ diuitiæ, gloriosa immortalitas & perfecta beatitudo, quia si quidquid possunt homines optare, bonum est, in hoc Domino totum illud quod bonum est comprehenditur: *Omne bonum.* Et sicut huius claritatem habuerunt sancti Patriarchæ notitiam, etiam ipsi ardentioribus flagrabant desiderijs: huius Messia Domini, cum illis vivebant, & illis accessi moriebantur. Hoc est quod eleganter exposuit D. Pau. scribens ad Hebræos: postquam enim amplissimum retulerat catalogum veterum suorum parentum, qualiter vitam hanc hie speque futuri de Iesu Christo transegerant, quã ardentioribus expectantur anhelis desiderijs, concludit dicens hæc eorum morte non fuisse extincta, quinimo in ea flagrasse ardentius. *Iuxta fidem defunctorum sunt omnes ipsi, non acceptis representationibus, sed à longe eius aspicentes, & saluantes. Iuxta super fidem Iesu Christi humanis saluauerunt, nec potuit sunt gaudio illo optime fortis, quã Christum in mundo natum intuerentur: vnde cum more erunt accendebantur in eis desideria multo vehementius, erantque à longe Dominum hunc venturum*

Hebr. 11. 13.

Salutantes, oculis fidei illum aspicientes, & felicissimæ sortis illius æmulum eorum, qui tandem illum in mundo essent visuri.

IV. Speclat et opinor Apostolus id quod nobis S. Pagina refert de Patriarchis illis sanctissimis, id præsentem quod disponebant, faciebant & dicebant in extrema mortis hora. Patriarcha Jacob ad vitam vitæ lineam cum pervenisset, filios suos conuocat paternam illis imperiturus benedictionem, cumque iam his intentus occuparetur procellatus vitam sibi terminari, ad Deum conuertitur in hæc verba: *Salutare tuum suscepit Dominus.* Quid ais sanctissime senex? Aut tibi iudicium ex multis annis languescit? Fateris imo procellatus te mori, & ais: *Salutare tuum suscepit Dominus?* Vtique, quamuis enim mortem mihi certam imminere, inior tamē Christi fidei mixtus: ipse etenim est qui venturus est in finem mundi, & eo loco ubi fuero in limbo, vivis & tantis flagrabo desiderijs, donec illum rideo, cumque possidero. Sed aliud nobis panditur mysterium altius. Morabatur sanctissimus Patriarcha in Ægypto in quam descenderat, et præsentia & prospera filij sui Ioseph fortunā inueniret. Cumque iam in lecto iaceret viribus debilitatus, & capulo proximus mortemque sibi velut præsentem cernebat: Ioseph hūm suum ad se vocat atque: *Adello fili mi, pone manum tuam sub femore meo.* Hæc iurandi formam dicit hic Patriarcha ab auro suo magno illa Patriarcha Abraham: cum enim à seruo suo procuratore domus solenne susciperet iuramentum ad negotium aliquod magno momenti peragendum, vocauit eum dixitque ei: *Pone manum tuam sub femore meo, ut adiuuem te per Dominum Deum cæli & terræ.*

Interrogat hic D. August. quoniam hæc Patriarcha sanctissime iurandi formula? Numquid fecit quem ara esse consecrata, vel altare diuinum vel templum augustum? An forte semper eorum Deus est cæli & terræ ut dicendo, quod adiuues eum per Deum Dominum cæli & terræ ipse ex precepto tuo super femur tuum solenne præstet iuramentum? Non errabat hic Patriarcha sanctissimus, ex iudicio D. Augustini. sed Patrem se monstrabat credentium, & summæ fidei viuum: cum enim illi Deus promississet, ex semine & generatione sua Christum Iesum nasciturum (cuius figura erat semur) quasi per ipsum Christum à seruo voluit suscipere iuramentum, agnoscendo illum esse verum Deum, cæli terræque Dominum. Non errabat beatus Abraham! Inquitur D. Aug. qui propheticis spiritum repleti non-

erat de semine suo Christum cæli & terræ Dominum D. Augustinus nasciturum. Idem dicunt D. Ambr. & D. Gregor. Ter. 76. ad cum autem Patriarcha Jacob eadem gauderet & tempore ipse promissione superque illam fidem suam ad. Tom. 10. ventus filij Dei fundaret, qui ex semine suo nasciturus erat, eandem seruat formam à Ioseph filio suo solenne suscepturus iuramentum; quæ illi imperaretur mihi per Iesum Christum. Ecce quid voluit ab eo iuramento confirmari? Id quod ipse desiderabat: scilicet ut mortuum in terra illa Ægypti non in ea fineret sepeliri, sed inde cadauer suum transferret sepeliendum in terram, quæ Dominus illis promiserat, in qua sepulchri iacebant parentes illius, Isaac pater & auus Abraham. *Pone manum sub femore meo. & facies mihi misericordiam. & veritatem, ut non sepelias me in Ægypto, & auferas me de terra hæc. postquam in sepulchro patrum meorum.* Hoc illi Ioseph promittit & iuramento confirmat omnia se perfectè completurum. Illico ait S. eloquium adorauit Jacob Deum conuersus ad lectuli caput. *Quomodo adorauit Israel Dominum, conuersus ad lectuli caput.*

Latet in his verbis præclara mysteria, notatque D. Aug. probatam hæc esse lectionem Septuaginta. *Adorauit fastigium virgæ eius* de quo nos redditi certiores D. Paul. et eum fidem huius Patriarchæ Jacob extollens, idem refert in hæc verba: *adorauit fastigium virgæ eius.* Hoc autem ita contigit, ut quam primum illi Ioseph præstitit iuramentum per Iesum Christum, promittens à se Patris cadauer transferrendum in terram promissionis, cum Ioseph videret terræ Ægypti prorex virgam vestiret, illum optimus senex apprehendit, & adorauit fastigium virgæ eius. Quæ illæ sunt actiones? Qualiter pater ætate confectus fastigium adorauit virgæ quam filius deferrebat: omnia hæc diuini scætant mysterijs: nam in his omnibus viuæ fides præclarissimi illius Patriarchæ operabatur: vnde illi D. Paul. adscribit quidquid fecit, imò hoc non modò iudicis docere voluit Spiritus S. illum in his actionibus distentem vocans Israel: *Adorauit Israel Dominum*, quod nomen illi Deus in persona Angeli imposuit, quando se illi manifestauit: dixit enim Jacob: *Vidi Deum facie ad faciem.* Vnde nonnulli intelligunt quòd Israel significet. *Videns Deum:* quamuis enim toto vitæ suæ decursu, apertus haberit oculos animæ, viuæ fide Christum contemplatus de progenie sua nasciturum: multo tamen non illos habuit clariore, quò corporalis illi visus caligabat: vnde mysticas illas peregit actiones.

48
lib. 99. in
Gen. 2.
162.
Hebra. 11.
21.

VI.
Quid de
notet fastigium
virgæ.

Gen. 31.
30.

spicuum suum redditurus, cum Ioseph filio suo colloctus, & nonnulla referens illi maximè cõsolatoria, illi dicens: fili mi, peripetum habe illudque noveris: *Quando venibam de Mesopotamia, mortua est Rachel mater tua in itinere, &c. & sepelivi eam iuxta viam Ephrata qua appellatur Betsulem. Ad quid hoc illi dixit? An ignorabat hoc Ioseph? Quid referebat illi huius rei gratie memoriam? Multum quidem per omne modum, tam ad suam ipsius quam filij consolatione Tenerrimè diligebat Iacob Rachel, cuius peperem gerebat memoriam, cumque vxoris illi occurreret memoria, seipsum hac consideratione demulcebat, quòd hoc illi præclarũ conculisset beneficium illam circa viam Bethleem sepeliendo præclaris illis Christum nasciturum: iudicabat autem nihil in eius potuisse gratiam præstare præclarior, quàm eo illum loco sepeliri, ubi tam beata foret, vt transire posset & calcare Christus natus in mundo terram corpori eius propinquam, suisque planis sepulchri ipsius locum contingere: idcirco etiam demulcere voluit hac memoria Ioseph illi gratissimã, qua cadaueris matris suæ nollet felicitatem. *Cur Iacob dixit ad Ioseph sepulchrum matris suæ, nisi forte ad rem priuatis commemorare, ibi sepulchrum matrem Ioseph, ubi Christus fuerat nasciturus? Ea quoque de causa ipse Ioseph patrum suorum insilens vestigijs, approximante mortis vltima hora, conuocans fratres suos expresso ab ipsis iuramento voluit, vt ossa sua in terra Ægypti non iacerent, sed ab ipsis in terram transferrentur promissionis. Cum adiuuasset eos, &c. *Asportate ossa mea in Ægyptum.***

Admiratur D. Chrysof. & ait: quid hoc? homo tamã clarus sapientiã quantã Ioseph, quid magis reperit in vna quàm in altera regione? An ignorabat Deum vbi libet esse, totamque terram esse Dei, seque eam tam propinquã in vna atque in altera conuiescere? *Nesciebat, quia Dominus est terra, & plenus desiderijs? Certũ est, nihil horũ vitũ huic latere doctissimũ. Non hoc ignorabat, qui in vna vixit Philisophus. Quam igitur huius facti ratio? Non est res tã parui momenti quantũ quidem Apostolus Paulus eã expendit, & ratione assignauerit, dicendo: eum iam sibi mortẽ cernebat imminere, & possibile non esset vt in vita sua oculis corporalibus in hoc mundo cerneret Dei filium, illum fidei considerans oculis, illaque doctus, eum in regione illa nasciturũ, videret, & moriturum, voluit expressè cadauer suum ibi sepeliri vt eum iam illi non posset viuos esse vicium, saltem in terra illa iaceret, in*

qua cinges illius ac funus tam beata possent forte frui, vt illis proximè transfret Dominus & ambularet. Habes hic illud D. Pauli. *A longe aspicientes promissiones, & eas saluantes: itaque omnes illi actus insignes nihil aliud præferiebant, quàm viua quãdam eorum desideria, orerem, & protestationem, vt si cum illis vixerat anhelus, illa mors non extingueret, imo potius illis ardens occumberet.*

Hinc nata colligimus tenerissima illa Tobie verba iã instante morte prolata: *Translati fuerat captiuus ex præcepto Regis Salmanassar in Ninium, pluribus annis hic vixit extorris euentibus valde mysteriosis illi occurrentibus. Adest vltima vitæ hora, ad quam se disponens altare erigit beneficium sibi à Deo concessum, atque vt Propheta diuina luce collustratus, illa cepit proloqui quæ Deus populo suo erat concessurus, illum ex hac seruitute in libertatẽ afferens atque terræ Hierusalem restituens: similiter huius verbis prænotens felicitatem, quam in illa Deus factus homo manifestaret, quã & ipsi ciues oculis suis aspicerent: ardentiore flagrans desiderio, sanctam quandam & cupidã inuidiã demonstrans, qua illos æmulabatur, huius ciuitatis incipit extollere beatitudinẽ, & postquam illi mille optasset benedictiones faultaque declamasset, sic ait: *Beatus ero, si fuerint reliqua seminis mei ad vultum claritatẽ Hierusalẽ.* O quàm beata foret illa mea fors, & quàm singularis illa felicitas, si tam quando mihi licitum nõ est in te morari, o beatissima ciuitas, quãdo portas tuas Messias ingredietur, saltem ibidem vnus esset de filiis meis vel posteris, hoc mihi summæ adseriberẽ felicitati: *Beatus ero, quia beatitudo illatus est, id quo omnia implentur desideria, & omnia beatorũ desideria eo diriguntur vt videant filium Dei in mundo incarnatum. Beatus ero, si fuerint reliqua seminis mei, &c.* Sicut desideria dilata cor offigunt & per linguam expressa replent aera vocibus, talia fuerunt SS. Patrum desideria: etenim ex illis tristes illæ, dolorosæ & anxie manabant petitiones quibus perpetuò sidera fatigabant. *Veni Domine Ihu, &c. 1. & noli tardare. Emitte agrum Domine, &c. Ostende nobis faciem tuam.**

Quam eleganter expressit vates Isaias, hæc desideria illis verbis. *Vinam dirumpens calos, & veruens descendens. Vinam, o Domine potentissimæ tuæ trissimum placeret misericordie vt diruptis calos ad nos Isaias de aluato descenderes! Quid ais o Propheta sanctissime? An ignoras mundum hunc totum ab ordinato motu & celorum pendere sustententia, qui*

IV.
Tobias
filijs suis
hanc op-
tar videre
dicim.

Tob. 12.
20.

V.
qui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui si deficeret tota hęc vastissima machina conueteret, sicut illa horologij, si molam aut rotas constringas principales, de quarum motu totus eius pendet concertus? Nihil hoc te perterreat: erant etenim talia eius desideria, ut dicere intenderit: Domine modo illud videam, ut bene impensum iudicabo, si cœli dirumpatur, & quidquid in terra uiuit deleatur: quantumlibet cuius hominum terra cœlique continent, huic non potest comparari. Euidenter ostendit Agrippa mater Neōmūs quibz desiderio & cupiditate flagraret videndi filium suum in Cæsarem exaltatum: dum eum illi aucepit quidam magus predicaret: quod si hoc videre desideraret, auctum sibi esset de vitæ: etenim ad regnum elatus filius matrem ilico trucidaret: respondit illa, *Quidam dum reges*. Perpende Hanc desiderium: uitium cœli & terra dirumpatur, modo tu mundo uenias redemptor.

VI. Aliquoties sublitū in eo quod uirat Spiritus Etiam S. Ac Balaam. Erant hic incantator, præstigiator & necromanticus: etenim diabolo conuictus detatus stupenda quælibet efficiebat ut sentiret. *Origeues, D. Aug. & D. Basil.* illum Rex Balac euocat, quatenus præstigijs suis Dei populū perderet, animosē ad terram promissionis proficiscentem: Illud igitur patraturus cum ea ueniret Demonijs atraxit sua consecrasset, iam sacrificijs occupatus, ecce à Deo illuminatur in intellectu suo ad Dei gloriam populique magnificentiam; illiq; manifestat Deus populum illum esse sibi populum electū, de quo natus erat in mundo Messias, uel non egregia & cœciosa ab eo patrandi: hoc autem decreuit Deus ut in auribus ipsius Regis Balac, atque in totius populū infidelis consensu hanc ostenderet ipse Prophetiam. *Orietur stella ex Jacob, & consurgit virga de Israel, &c.* Absortus, autem in consideratione Messie eius excellentiæ & magnitudinis ac præclarissimorum operum, quæ patratet, summam incipit declarare felicitatem, sortemque optimam corū, qui uisuri illum essent in mundo, & trahens imo de pectore suspiria, uociferatur. *Hec quis uisurus est? legit Variabulus, quis uisus quando ista faciet Deus?* O millies beatorum te prædico qui hoc uisurus es. O quis ille felicissimus, qui uiuat in mundo, quanto Deus hoc beneficio cumulabit illum ineffabili? Si tantis homo diabolicis desiderijs exardesceret, solo lucis radio à Deo colluctatus circa personam Messie, quò non studio flagrarent electi Deique familiares, qui tantò clariori de Christo Redemptore nostro notitig præstabant, eiusq; amore liquefiebant.

Si igitur desideriorum complementum adferat lætitiarum, & omnium suprema, ardentia, ac uehementia fuerunt illi, quibus summopere concupiscebant videre posse intrantem Hierusalem filium Dei in carne nostra mortalem. *Euge age Hierusalem, exulta satis iudicia.* respudis, due choræ festiuitatis: ecce completa sunt antiquorum Partum tuorum desideria: oculos tuos in Dominum hunc conice, tuis hunc oculis considera uenientem, in quem omnia prædesideriorum tuorum desideria vota que colluabant. Quam congruè modò dici potest Hierusalem eiusque ciuibz, quod ipse Dominus discipulis suis ante dixerat. *beati oculi qui uident que uos uideis. Dico enim uobis quia multi Reges & Reges uiderunt, uoluerunt uideri quæ uos uidistis, & non uiderunt.* Quid Abraham pro tali conspectu largiretur? cui quia illud ab his mille annis ante uiderat in umbra & figura artetis, sublitū præ gaudio lacus quous. *Exultauit ut uideret diem matris uisus & gaudij est.* David totum suum regnum & magnitudinem prodigere in huius uisionis conuulsationem; Mille uitas, si tantis habereot profunderent illas & carere Prophetæ; non tamen illam obtulerunt. Tibi autem innoce uisibz Hierusalem nullo tuo præce teute merito, tibi uenit obuiam rursus se sicut illico conspectibus. *Ecce exulta satis, &c.*

VIII. Hunc ego soleo discursum expendere, quò declararem quæ præparatione recipere uobis incumbat sanctissimum Sacramentum: cuius etenim ad hoc se præparandi bene dixerat. *Exulta iudicia, ecce Rex tuus uenit tibi.* Quam dignè gloriam & gaudium celebrates, quò Hierusalem undè exultauit hoc triumphanti Christi sedem prioris in illam introitu, si sicut illa se ad hunc recipiendum præparauit humili uestiam animam si asina & pulle; te quoque ad eius susceptionem debite præparares, ad te sub speciebus Sacramentalibus introuentem! O quam prudens foret illa præparatio, si desideria considerares, quibus incensū celeberrimi illi Patriarchæ, Prophetæ notissimi, & Reges illustissimi oprârunt uideri tantum hunc in mundo Redemptorem! Quam conueniens esset ut illis te desiderijs accenderes, quibus tanta illum orei & cupiditate expectabant, firma fide credentes, omne tuum in eo bonum comprehendit! Ad holidem hic cadit quod Dominus populo suo promisit. Grauitèr saris affligebantur, dolore turbati ex nimia aduentus Messie dilatione: quociens continuè & abundantes fuebant illis ex oculis lacrymarum. Citat Dominus Hanc aitque illi: uade & populo

Mat. 24. 23

VII. Completa sunt desideria

Luc. 10. 4.

Mat. 24. 17.

VIII. Hic notus est præparatio ad Eucharistiam.

pulo meo noua conſolationis nuntia, eique lo-
 quere quod omnia eorum ſim completurus de-
 ſideria, conuiuium illis inſtituere opiparum.
 Facit Dominus exercituum omnibus populis in
 morte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vin-
 dactum, conuiuium mediatorum, vindictis deſer-
 uis. &c. Et precipitabit mortem in ſempiternum,
 & auferet lacrymam a facie, &c. Domine, deſi-
 derium quo flagrant, non potum nō cibum ſpe-
 ctat, ſed conſpectum Dei hominis viſibilis huma-
 nitate noſtra cooperit: quod ſi hoc non illi con-
 ceſſerit, manet eorum deſiderium inexpectum.
 Illud igitur eſt quod illis ſum largiturus, nam
 huic allidentes menſe eum ſuis aſpicient oculis,
 itaque verē ſibi præſentem habebunt, vt illum
 indice digito demouſtrent. Et dicit in illa di-
 uina Deum noſter ille, expellamus eum & ſaluabit
 nos.

Quinimo ea de cauſa promitto, inquit Deus,
 me in hoc conuiuium plenam omnium deſiderijs
 durarum ſatisfactionem: etenim ſi ad conſpectum
 Dei in terra tantopere anhelent, hic videbunt
 cum oculis ſuis, & ſignabunt dicentes: Ecce Deus
 noſter ipſe quia cibus illis propoſitus, erit ipſe
 Deus factus homo: nam licet ſub vmbra acci-
 dentium panis & vini cooperitus, erunt tamen,
 verē ipſe in perſona, verum eius corpus, verus
 eius ſanguis; & quale conuiuium! Prin-
 cipaliter omnibus populis. Pauperi & iuſti-
 ſſimo & omnium amabiliſſimo. Secundo: Conui-
 uium proſumum: ſic corporis Chriſti, cum a-
 nima ſua, tota diuina natura repleto omnibus
 que diuini attributis, puriſſima eius carne com-
 prehenſis: deinde ſanguinem ſuum propinabit
 proſumum. Vindictis deſeruis. Hinc per
 hanc vitam mors in æternum elinabitur. Qui
 manducauit me vniuerſi propter me. Hic omnia ſa-
 tuant vota: cum hic quocumque potelt op-
 tant. Concludatur hic lacrymæ ex diuina præſen-
 tia deſiderio. Quando illum recepturus es,
 audi quod tibi dicat: Exulta ſatis, iubilat, ecce Rex
 tuus venit tibi.

ſ. 17. Rex tuus. Exulta Regem tuum cor-
 nens naturalem ſe manifeſtantiem, ve-
 lut germanus de quo Hieremias & lapis quem
 voluit Nabuchodonofor.

52. A Vget propheta ex prædiſto argumento
 cauſam lætitiæ dicendo: Læte rex tuus:
 que pariter celebres multæ compleuit
 prophetiæ. Aſtentiore deſiderio flagrauit popu-

lus ille habendi. Regem ita ſibi proprium, vt
 ex eodem eſſet ſtemmate progenitus. Primo Iudæi
 direxerunt eos Iudices à Deo conſtituti, donec ſummo
 in diebus Samuelis Prophetæ hoc ſuum expo-
 ſere Reſuerunt deſiderium, ſolentem illi ex parte po-
 geres opem
 puli mittentes legationem, in qua mentem
 bant.
 ſuam hanc eſſe declarabant, habere regem ſibi
 proprium ex eadem progenie, ſequè hoc ita
 pollulare. Conſerte nobis regem, vt iudices nos
 ſicut & vniuerſa habent nationes. Grauiſſimè
 hoc accepit Samuel, atque de eo Deum conſu-
 lit: Cui ille: congratulor illis, ſatisfaciamus
 eorum petitioni, & dicitis illis: mihi perplace-
 re conſtituere illis regem ex eadem eorum fa-
 milia, qui illos gubernet. Deceuit illis tunc
 temporis in Regem Saulem eiusque ſucceſſo-
 rem Dauid, vnde per proprios deinde reges di-
 recta eſt illa Reſpublica, cum autem populū
 peccata grauius intreſcerent, & quotidiane
 Deum irritarent tumultibus: eos pariter debi-
 tis puniuit ſupplicijs, præſertim mittens con-
 tra eos reges peregrinos, qui diuerſis vicibus
 urbem ceperunt populūque captiuum in va-
 rias partes abduxerunt: quo factum eſt vt in-
 tam, abiectum vilemque ſtatum decideret ho-
 nor & maietas Regum ipſorum nauatium vt
 iam delecta omnino & proſtrata cenſeretur;
 cum variis ſe regibus, diuerſique Tyrannis
 ſubiectos ingemiterent. Vnde ineffabilis erat
 illa populi triftitia, idque duabus ratio-
 nibus.

Prima: quia iam priuatos ſe debebant Re-
 ge ſuo naturali & exteris ſubiectos eſſe natio. Hinc
 tribus: ſecunda: quod ſi illæ ſanctæ fuiſſent cum arti-
 nobiles & illuſtres, malum fuiſſet magis roſe-
 ſtitia, dū-
 rabile: porro barbara erant ſummitas & ido-
 ſolatæ, ſine Deo, ſine lege, ſine pietate, habent
 ſine clementia, ſine miſericordia, ſeruentes
 diabolis, quos vt Deos ſuos colebant & adora-
 bant: cum autem diabolus inimicitias exerce-
 ret & lites ſauiffimas contra populū Dei,
 Reges illos acriter inſtigabat, vt populū dū-
 rius exciperent, aſſigerent, omnemque ſi
 fieri poſſet, exterminarent: non minori ſtudio
 quam olim fecerat dum adhuc in Ægypto iugo
 premeretur Pharaonis: illum etenim exci-
 tauit vt Dei populū deleteret, quod reſpici ten-
 tant, dum omnes illius mâculos mandauit,
 Nyli ſuſcitibus abſorberi, ita ſimiliter fecit
 poſtmodum cum Rege Aſſuero miniſterio per
 ſili Aman: edictum enim euulgauit quo cuncti
 Iudæi vno pariter die uocarentur. Ex illa ra-
 tionis duriotibus illos traſtabant tormentis;
 erat.

I.
 1. Reg. 8. 18.
 1. 2. 18.
 1. 2. 18.

catenis onerabant, tantaque premebant seruitute miseris, vt nec otium illis daretur conquerendi fortēque suam insultam deplorandi.

III. Misericordus Iudaeorum status exprimitur.

Deplorandum hunc statum illis aperuit, quando Prophetam illis misit Ezechiel non vulgari stratagemate: nam decernens vt vxor illi e viuis raperetur quam vt pupillam oculi sui charam habebat, praecepit illi vt in forum prodeat & omnino a lacrymis planctusque ablineat. Si quando facti huius ab illo rationem inquireret, responderet; vt sim vobis in portentum eius, quod vobis accidet infortunium: nam euerfa ciuitate vestra, dicitis & dicitis, depradatis opibus, sanctuario temploque profanato, vestra denique adempta libertate, non erit qui vobis compatiatur, tristēque doleat sortem: sed nec vobis lacrymas permittent, non querelas commune reuigescium. *Facietis sicut fecit*, &c. His casibus miserisque sortibus redundant S. litterae, sed potissimum vaticinia Ieremiae, sicut in Prophetis suis, ita & in lamentationibus hae de causa tan- tope contristabantur multaque fundebant lacrymas, prout sanctissimi illi iuvenes ostendunt in Babylonia captiui: cum enim ex mandato sacrilegi Regis Nabuchodonosor in fortissimam esse inieci, conuersi ad Deum has illi preces planctusque offerebant. *Dominus imminuti sumus plusquam omnes gentes sumusque homines in vniuersa terra hodie, propter peccata nostra: & non est in tempore hoc princeps, & dux, & propheta, neque holocaustum, neque sacrificium neque oblatio neque incensum, &c.* Hae tantarum caela lacrymarum, infelices se appellabant se funditis delictos arbitari. Verumtamen adfuit Deus Pater misericordiarum & totius consolationis, promittens illis perfectam itatus sui reparati- onem, Regem à se inaugurandum qui supremus esset, & ita ex eorum stemmate progenitus, vt in illo & per ipsum regnum Davidis restitueretur, tantis & adeo cogitis illustre prerogatiuis, quantis praeulet spirituale corporali, & aeternam temporali, & diuinum humano, & caeleste denique temporali. Quod si lors eorum eo vi- que mala delederet vt iam nedum Regem non viderent sibi connaturalem sed exteros parerentur subditi reges, & hos quidem impios, iniu- stos, inhumanos, idololatras sentinas peccato- rum: ex Dei munere gauderent Rege proprio sibi naturali, sancto, iusto, iustitiae fauore, qui grauidimas illorum tolleret molestias, cunctis subueniret necessitatibus, per quem captiuitas solueretur, veraque tribueretur libertas, bonis denique omnibus ditarentur felicissimi.

Exat. 14. 24.

Hom. 3. 37.

Celebrem lego vatis Ieremiae Propheciam egregie mysterium hoc exponents. Ingenuit populus Monarchiam suam eo vique delapsam, vt regibus subiretetur alienigenis sic vt iam bar- barae illae nationes miserum illorum statum in- tuentes mutuo colloquerentur: extirpatus iam est ille populus & deletus, quem Deus Israel si- alem & bi in peculium elegerat, spes ei omnis abiecit sanctum. est: quandoquidem depositi sunt de solo Reges, & Sacerdotes profanati qui erant velut capita plebis, nec vllam iam habet formam modum- que proficiendi, status ille reipublicae. Ad se o- rat Dominus Hieremiam aitque illi: *audiuisti Hier. 13. quid isti dicant? Dua cognationes quas elegerat 24. Dominus abiecit sunt & populum meum disperserunt, eo quod non sit vltra gens coram mi.* Duo capita Deus elegerat vt regum hoc sustulisset firmiterque conseruaret, familiam scilicet David in Reges, & Aaronis in Sacerdotes, ille iam delatae sunt: nec enim videmus Reges de stirpe David, nec Sacerdotes de tribu Aaron, qui in mundo magni sunt: iam licet illos dele- tos arbitrari, firmiterque credere, quod eorum Respublica atque successio vltra non sit caput suum elata. Hoc est: *vt non sit gens coram eis.* Propheta mi, non audis illos? vade igitur ad illos & dic. *Hae dicit Dominus si pultum meum inter dies & noctem & legi calo & terra non posui, equidem & semen Iacob & David seruis meis pro- uentum.* Quomodo fiet istud? ecce dies veniunt dicit Dominus, & suscitabo verbum bonum, & Germisore faciam David germen iustitiae, &c. renouat & confirmat promissum quod ante per eundem Prophetam iurauerat: nam idcirco quantum conicio in principio capitis dicitur. *Factum est verbum Domini ad Hieremiam secun- do, & decem capitulis ante habetur. Ecce dies veniunt dicit Dominus & suscitabo David ger- men iustum & regnabit Rex & sapiens erit, & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda & Israel habitabit confidenter, & hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus iustus noster.* Consolamini Consolamini popule meus: quamuis enim te loqueas ita delectum & prolatum, vt omnium opinione nulla sit tibi spes reliqua, qua ratione caput erigas, iamque videaris omnino consumptus: quia successio tibi defieit regum naturalium: scito nihilomi- nus, quod quanto magis nunc sine illa depressa contemderis regnumque tuum humile despici- tur atque subiectus regibus alienigenis crudelibus & tyrannis irideris, qui grauiori te premitat seruitutis iugo & inuon tectat libertate, sus- citabo

33
Deus illi
Regem
promit-
tentes
tam, natu-
alem &
sanctum.
Hier. 13.
24
Hier. 13.
24
Hier. 13.
24

citabo David quem iam omnino sepultum xstimant & corruptum faciamque vt de genere illius semen pullulet eritque Rex & in populo meo regni habenas moderabitur, talisque futurus est vt eius virtute saluetur Iuda & Hierusalem, nec non tanta fulgebit potestate, tantaque radiabit sanctitate, vt hoc nomine dignus ille censetur. *Dominus iustus noster.*

Duo te male habent: vnum, quod Rege careas qui tibi sit proprius. Aliud, quod illi quibus seruus subiceris, impij sint, iniusti, & Tyranni scilicet: His duo habebis opposita: nam Dominus erit tuus, & sanctus, imò fons omnis sanctitatis, vnde & te sic nominabitur: *Dominus iustus noster.* Plura continent hęc verba myste-

sepulchro manibus pedibusque ligatis, etenim illi Cæsares Romani omnem abstulerant potestatem. Consolamini popule meus, ait Dominus, in hac quippe tempestate suscitabo germen, per quod regni David eiusque familie gloria, detorque reparabitur. Germinabit ille, futurus Rex tuus adeo potens vt Saluatorus sit Israel eritque Dominum eius adeo illustre, vt cognominetur. *Dominus iustus noster.* Cum igitur tam singularis significationis sit verbum illud *suscitabitur*, vitur illo Spiritus S. in illis locis quibus expressus Christi vult declarare mysteria.

Ita patet in omnibus pene Prophetis, nominatum autem in Daniele, in illa celebri occasione statui illius prodigiosa & nominatissime quam vidit Chaldeorum Monarcha Nabuchodonosor: vt enim notat Theodoretus, manifeste voluit Deus regni Saluatoris eminentiam non solum Iudeis, quibus per Prophetas suos loquebatur, sed etiam gentilibus præclaris quibusdam visionibus ad maiorem horum mysteriorum confirmationem. *Et apud gentes huiusmodi prænuntiationes reseruantur*, ita inquit etiam impijs illis principijs eorum: infudit enim Balaam gentili dæmonibus confectio ratio, quæ de causa à Regibus suis sunt operetur: nam dum incantationibus suis detinebatur, quibus Dei populum perderet & malediceret coram ipsis altaribus quæ crexerat, atque in quibus diabolo sacrificabat, lucem suam Deus interposuit, quæ tacite eum illuminauit, & profundissima de regno Christi, eius potentia, magnitudine, & victorijs plura prædiceret verbis illis omnium ore celeberrimis. *Orietur stella ex Jacob & confusio erit virga de Israel & præcurret Duces Moab & erit iudicia possessio eius* In quorum declaratione SS. PP. multa declarant Sacramenta eodem modo lucem infudit Sybillis singulari illius reuelatione mysteria Redemptoris: ita vt prædixerint perfectè conceptionem eius, natiuitatem, miracula, vitam, mortem, & resurrectionem vt eo modo ea gentilibus redderent credibilia, & apertius confunderet Iudeorum infidelitatem.

Ostendit igitur Deus maxime illi Monarchæ hęc Sacramenta in somnis representans stupèdam illam statuem quæ perierunt cedit in cordis angustias non inuincas. Hinc erat caput aureum, pedes & brachia argentea, venter æneus, torrea ferrea, pedes partim luteæ, partim ferreæ. Intuitus eius magnitudinem hæret attonitus,

Leb. 11. na quam literas, præsertim nomen quo Christus, vocandus annunciat: *germen* quod in Hierozo idem est quo Dominus illum declarat Zacharias, dum illi prædixit: *ecce vir, Oriens nomen eius*, in cuius declaratione præclara multa SS. Patres profertunt (& æstior quidam modis demum particularem edidit de illo tra hæc) tantummodo verbum hoc expoundedus *suscitabitur*: quod communiter promittebat Deus per Prophetas Regem hunc quod proprie dicitur sumpti Metaphora ab eo quod arbori contingit in horto, magna, ramis extensa, folijs viridi, fructibus grauidis, porro multiplici verberere fortique impetu ita desiccatur, vt nihil iam eius restat maneat, non ramus, non folium, non truncus super terram: quando verò iam omnino videtur consumpta, de radice, quæ non videbatur, gemma pullulat for mosum, in quo arboris pulchritudo rearscit, quæ deleta videbatur: hinc optime dicitur *suscitatum germen*.

Vel etiam sumitur metaphora à mortuo resuscitato? Quale fuit illud mirabile prodigium quod omnipotens Christi manus operata est in Lazaro? erat hic stemmate nobilissimus, inter ceteros cõuocis suos oculis omnium gratissimus quos ad se suspensas rapiebat & mirabundos. Infirmus est & mortuus, totaque eius natura, nobilitas & elegancia consumpta iacuit in sepulchro. Quando verò minor iam spes effulgebat, quod iam in mundo posset comparere r. diuibus, illum resuscitat Christus, sic cetera spem omnium etiam propriarum sortorum, vt hæc non visum fuerit mundo tale spectaculum. Arbor illa regni Davidis illustissima, iam quasi sub terra latebat abscondita, splendor illius virotique perierat, etenim sepulchro & quasi mortuus iacebat populus, Romanorum vinctus subactus, quasi in angusto

54 VI. In præclaris huiusmodi mysticis, huiusmodi prænuntiationes reseruantur, ita inquit etiam impijs illis principijs eorum: infudit enim Balaam gentili dæmonibus confectio ratio, quæ de causa à Regibus suis sunt operetur: nam dum incantationibus suis detinebatur, quibus Dei populum perderet & malediceret coram ipsis altaribus quæ crexerat, atque in quibus diabolo sacrificabat, lucem suam Deus interposuit, quæ tacite eum illuminauit, & profundissima de regno Christi, eius potentia, magnitudine, & victorijs plura prædiceret verbis illis omnium ore celeberrimis. *Orietur stella ex Jacob & confusio erit virga de Israel & præcurret Duces Moab & erit iudicia possessio eius* In quorum declaratione SS. PP. multa declarant Sacramenta eodem modo lucem infudit Sybillis singulari illius reuelatione mysteria Redemptoris: ita vt prædixerint perfectè conceptionem eius, natiuitatem, miracula, vitam, mortem, & resurrectionem vt eo modo ea gentilibus redderent credibilia, & apertius confunderet Iudeorum infidelitatem.

Num. 24. 27. Hinc erat caput aureum, pedes & brachia argentea, venter æneus, torrea ferrea, pedes partim luteæ, partim ferreæ. Intuitus eius magnitudinem hæret attonitus,

H

Hæret. Regi. de la Nica, Tom. IV.

VIII.
Arboris
Nabu-
chodonosor
for my-
steria
Dan. 2.

tonitus, & ecce de monte lapis absconditur sine manibus, cecidit in statuum, suoque impetu illam in puluere redigit arenæ maris similem: cepit hic conuulsus sic accrescere augmentis, vt mons eualeat terramque impleuerit vniuersam. Rex obstupescit, multiq[ue] interiectis, exponit Daniel illi visionem. Noueris ð Rex potentissime, quod digitus Dei est hic, tuis placere volens desideria scire, desiderasti Monarchia regniq[ue] successum & quid futurum post hæc. Hoc tibi Dominus in hac statua declarat: etenim refert omnia regna quæ vidit videbitq[ue] mundus. Caput aureum tu es, caput es etenim huius Monarchiæ Chaldaicæ: Hæc finem accipit succedetq[ue] Medorum ac Persarum imperium, quod brachius & pectore figuratur. Post hoc sequetur Græcorum imperiû per ventrem ex are designatum. Vltimum omnium erit Romanorum potestas & Dominium per ferrum præfiguratum: ipsum enim est quod omnia domat: hæc quippe Monarchia suo totum subiciet victor mundum imperio. Quod autem vidisti de lapide qui subito & inspectat[us] de monte recessus euerit & destraxit totam hanc machinam splendorem eius, robur, & diuitias, emineatissimum continet mysterium: nempe, quando Romanorum imperium potentia & virtutibus florebit nominatissimum: suscitabit Deus Regem cuius regnum non sit temporale sed æternum, quod omnia regna & impedia superat is sib[is] que subiciet. *In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cæli regnum quod in æternum non dissipabitur, commensuratum autem & consumens vniuersa regna, & ipsum stabit in æternum.*

Dan. 2. 44

IX.
Christi
regnum
æternum
est.

Notemus autem verbum. *Suscitabit Deus cæli regnum*, &c. quod conuenit illi Ieremia: *suscitabo David germen iustum*. Eo tempore & tempellate, quæ regnum David videbitur desinere & potestas populi Iudaici constare, quando tota terra Romanum agnosceret imperium, insperat[us] prodibit lapis Petra. Christus de monte recessus vmbroso Maria Virgine sine manibus, & manifestabitur, eiusque regnum incipiet, nec non omnia imperia, Domitia, & terræ Monarchiæ sibi subiugabit. Sæternam hanc felicissimam hodie civitati Hierusalem impleram ostendit Zacharias. *Iubilia filia Sion*: exulta filia Hierusalem plaudere manibus, vrbis benedicta: votis etenim tuis Deus annuit & Regem tibi proprium atque ex stirpe tua natum mittit. Ecce desideratum, inextinguibile cor tuum velo laqueabat absconditum, iam desideria tua

impleri posse desperabas, sed ecce Rex tuus. Et satis aperte liquet hoc à Propheta intentum: cum illud sit quod populus hoc tempore intellexit: etenim luce Spiritus S. diuini collustratus, vt ante diximus, Dominum recepit eterne lætitiæ signis, Regem illum acclamando, in quo resuscitabatur & cleuabatur solium Dauid, non temporale, hoc quippe erat minoris momenti, sed spirituale & æternum impleturq[ue] illud Angeli ad purissimam Virginem: *Dabit ei Dominus Deus sedem David Patris eius*. Vide vt causas lætissimi gaudij sui panderent, acclamabant. *Benedictus qui venit in nomine Domini regnum Patris nostri David. Hosanna in excelsis.*

sp. 18. Rex tuus. *Hic Rex tuus est, ne desiores admittas, de quibus Esther ait, quod esse non habeant, & Isaac vocat pilos.*

Hoc tu, ð Christiane, flagitare deberes desiderio vt in hoc regno anima tua regnaret proprius ac legitimus Rex, nempe Deus, ipse namque creauit illam, esse dedit illi & in signum Domini sui statuit in ea arma sua propria, ita verò, vt ipsam suam illi imaginem inscriberet & similitudinem. Hoc inter alia deplorabat vates Ieremias, populum nempe Dei electum subiectum esse scutris viliq[ue] plebeculæ. *Serui domini sui nosuri*. Seruos appellat ex mente D. Hieronymi Gentiles, Chaldaos & Babylonios: quia præterquam quod terrigeni essent, cespites & abiecti: serui erant & mancipia dæmoniorum, quæ vt Dominos suos deosque habebant & adorabant. O sortem deplorandum est vrbis Hierusalem, vrbis sancta, sponsa Dei electa ab ipso sibi in Habitaculum, thronumq[ue] celsitudinis: vbi templum suum fixerat, legem suam, sacrificia sua, suos Sacerdotes & ministratos quod in tantam deciderit miseria calamitatem vt tales pateretur Reges & Dominos, qui mancipia erant seruiq[ue] dæmoniorum. Quanta miseria! exclamat D. Hieron. I populi eminentissimi, nobilissimi, tot Dei domus cumulat, quem ipse sibi primogenitum inscribat: *Primogenitus meus Israel*, qui Filius patribus natus tot illustribus & amicis Dei, vt ad tantam descendat vilitatem quod seruos hæc & eorum mancipium, qui Satanae habebantur mancipia *Serui domini sui nostri*. Quod si hæc tanta fuerit calamitas digna lacrymis, nec taceri digna ab iis, qui hanc considerabant, & obortis lacrymas experimebant *serui domini sui nostri*.

55

Regni Iudaici calamitas deploranda.

Eus 4. 21.

in 120.

in tantam decidisse Rempubicam: nostram vi-
sibilem vt Regibus subiacetur abiectis, diaboli
maestipis ac proinde crudelibus, Tyrannis &
clacis iniquitatum: quanta foret illa, si ipsi doc-
tores illi Reges imperarent & illi Domini
Dominarentur?

Hec lamentabile regnum videre Dei ciuita-
tem, in qua suspensa operabatur prodigia, & ra-
lia que mundum obitus faciebant, terra que
principes sapiebant in admirationem: lam sa-
clan satana ciuitatem, quodque ipse in ea re-
gnat perfectam illius ruinam cogitans & per-
ditionem. Hoc est, & Cheliane, quod in te li-
cat deplorare. Numquid anima tua ciuitas est?

11. Sed na-
gi plo-
sita au-
ma per-
dicio, in
qua reg-
nat di-
abolus.
1. Cor. 2.
17.

Dei propitius omnipotentis illius edificata ma-
nibus: nunquid in illa templum glorie sibi
construxit? *Templum Dei sanctum est quod estis*
vni. Nunquid non illam gratia sua reddidit il-
lulitem, qua diuinum illi esse communicauit?
nuncquid non illam dicitur gratis & donis ipsis
stellis cunctisque superioribus? serine potest, ve
pro Rege deamone admiseris? quis in te regnat,
ante crudelissime, nisi auaritia, quae viscera tua
conformat & flammam accendat cupiditatis opum
ardentissimas? hae te regit, te gubernat & cordi
tuo imperat potentissima. *Quis tuus Rex est im-
pudicissime ganeo, nisi carnis tuae deliciae: etenim
illa possident animam tuam omnesque eius po-
tentias, vt non cogites nisi de Amasia, nec dili-
geas nisi quod inhonestis tuis quadrat appetiti-
bus, nec te mouent nisi vt brutum animal tuae
feritas voluptati?* Quis Dominum cordis tui
obscure dignitatum ar delio, nisi fastuosa super-
bia, hae etenim te mouet, excitat ordinat, seu
vniu coordinat omnes tuas actiones & castrum
principale possidet: minimum intellectum vt nec
sua mediteris, nec de aliis discurras nisi de di-
gnitatum ac honorum augmento, iudicium tuum
exaltantes & cor affligens desideris, studiisque
semper iniquitum. *Quis in te nisi satanas impe-
rat, qui velut Rex & Dominus tuus, cui te per
peccata tua tradidit seruum, possidet imo per-
ditam premit animam tuam, eius obedientem
mandatis, atque in omnibus seruientem volun-
tati? quo properas nisi ad ruinam tuam domum,
quod ipse te propellit? Quid optas nisi quod in-
tuam vergit damnationem quam ille procurat
ardentius? quo tendis nisi in infernum & in x-
ternas praecipit tartari flammis, quod te ducit ille
felicissimus, O miserum prodigum qui terga
vertens diuini sui uobis que Patet, cum quo re-
ruit alimentum, opibus & honore fruebar, pro-
fectus suisque passionibus securus indomitae, se*

seruum tradidit & in Dominum accepit eum &
quo tam male exceptus est, vt illum Porcarium
effecerit, & fame enecauerit: ita vt nec illi per-
mitteretur conuicere porcis qui porcos custo-
diebat, nec siliquas ad saturitatem comedere, prout
suo loco diximus: O Regem omnium pauperum
& infelicissimum! quid obsecro, dabis illi
qui se tibi subiecerit seruumque mancipatit
quid huic tradidisti prodigo?

Expendit D. Cyprianus non tolerabile men-
dacium a diabolo Christo propositum in mon-
te, dum ab eo efflagitat, vt procidens adoret
eum tamquam Regem suum & Dominum: ostendit
aut illi omnia mundi regna & gloriam eo-
rum, atque: en quantus sum ego Rex? omnia re-
gna hae mea sunt, illique trado qui me vt Do-
minum suum Regemque coluerit: *Hae omnia ostendit
mea sunt? Cui uolueris do illa: hae omnia tibi in pro-
dabo, si cadens adoraueris me.* Vah mendace pro-
ditorem, exprobat D. Cyprianus: quoniam obse-
cro regna possides quae tibi sunt propria: nihil nisi
intolerandam superbiam, rabidam ambitionem,
odium crudele & malitiam possides infernalit
quid creaturarum insauitissime possides, nisi do-
lores & cruciatus? quid tecum ducis nisi vora-
cissimas flammis? hae dare potes illi, quicumque
te Regem adorauerit, nimirum paupertatem, per-
nas, angustias, morbos, cordis tabem, viscerum-
que tormenta. Et hae ea sunt quae miser hic
Rex tradit animabus, a quibus vt talis habetur
in honore. *Quid dedit Sauli nisi cruciatus ad-
cocharis, vt illis oppressus desperauerit? Quid
Iob, quando potellari suae corpus eius accepit,
nisi lepram verminumque colluuiem? Quid illi
daret, si eodem modo voluntati suae tradita fuis-
set illius anima? Quid tibi dat impudice nisi
timores, poenae, anxietates, salutesque iac-
tutam, dies malos noctesque nequiores? Quid
tibi tribuit honoris audissime, nisi vt cor tuum
vanis impleat discursibus, quibus miserè vita tua
dilenditur & ventorum turribus occupatur
imaginatio, quibus tandem evanesces, & omnia
tecum in puncto temporis pariter evanescent?
Quid tibi concessit auti sitientissime, nisi vana
& inuicilia desideria & animae tuae perniciofa
vt dixit Apostolus. O calamitatem deploran-
dam!*

Nemo non admittatur verba illa vt sanctissi-
ma ita sapientissimae Reginae Esther, in qua-
dam oratione, qua Deo obtulit in praegnant il-
la tristis occasione, qua perfidus Aman agebat esse non
cum Rege Assuero, vt totum Dei populum habet,
quem subiectum sibi habebat, nec hinc tolleret
vniuer.

VII. moer occupant; quos describit in figura
 Diabolus crudelium; immundorumque animalium, Dra-
 conum, coluborum, struthionum, vularum,
 cycionum & onocentaurorum. *Replebuntur do-*
mus eorum draconibus; & habitabunt ibi stru-
thiones & pilosi saltabunt ibi; & clamabit pilosus
alter ad alterum.
 Eleganter hic discurrunt SS. Patres horum
 animalium expendentis naturam, eosque ad
 torpida & crudelia, in quibus diaboli facinora per-
 pendunt, & quod in anima quam intrat, opera-
 tur. Illud solummodo notemus quod ait quod
 in ea saltent pilosi & sibi mutuo colloquantur.
Pilosus saltabit tibi; & clamabit alter ad alterum.
 Quoniam sunt hi pilosi? Leo castrensis intelligit
 capros sine capris pilosus, quod videtur confir-
 mari ex eo quod nonnulli Regis Ochozie famu-
 li dixerunt de propheta Elia: *Erat vir pilosus &*
una pellicia acutus. Si quaeras cur sic voce.
 hoc ait, respondit D. Thomas eo quod Elias indutus
 esset pelibus caprinis, nam eius gratia singulari-
 ter dicit Apostolus Paulus. *Circueunt in mela-*
ris & pelibus caprinis, sic etiam hunc locum in-
 terpretatur D. Chrysostomus & Theodoretus
 in 1y. ad h. Si ille qui pelibus amictus est caprinis appel-
 letur pilosus; magis adhuc proprie hoc nomine
 vocabitur ipsa animalia quorum sunt pelles.
 Voluit autem vates Evangelicus inquit hic auc-
 tor eorum nomine describere diabolos, cum
 sunt innumera & impudica animalia, & quia fre-
 quenter sub talium figura apparent ijs qui se illis
 subiciunt, vt communiter de sagis magisque cir-
 cumferunt.
 Porro Septuaginta tollunt difficultatem qui
 vocem hebraicam ex textu nostro, *pilosus* trans-
 ferunt, *Dracones saltabunt tibi*, Hebraeo valde con-
 firmate, qui sic solet transferri. Sic legitur in
 Leviticis, vulgram lectionem nostram sic trans-
 ferri. *Libabunt hostias suas draconibus;* & Libro
 Paralipocotus de Idololatrijs Roboam, *q. Con-*
stituit Sacerdotes draconum. Per hoc propone-
 re vult propheta, quantum gloriantur seque ta-
 ctentur Demones animam possidentes, quos gestus
 saltusque & tripudia edant super eam, velut ob-
 temerati & inuites, captaque praeda venato-
 res. *Sicut exultant victores capta praeda quanto di-*
uidunt spolia. Quod in te excitant caecummos ti-
 bulosque inuocant, quod te velut pilicem tibi vili de-
 lictum expeiusim; igitur ratione tibi oculos fasci-
 narint, qualiter te gradat celeritimo ad tateara
 direxerint, quibus medijs exlestia in te dona con-
 sumplerint, deinde quo praetexto te fatuam ad
 praeca tua sedes abducant aeternum periculum.

O qui risus, qui lachrymae, quae moerentur expro-
 brationes, quod te perdant perdidierintque. Illos
 apprimè vates Ieremias in suis expressit lamen-
 tationibus. *Aperuerunt super te os suum omnes i-*
nimici tui, sibilauerunt, & fremuerunt dentibus. Thren. 2.
& dixerunt; deueruimus: non ista est dies quam ex-
pectabamus. An grauius potest accedere regno
 infortunium cui talis Rex imperat, qui non lo-
 sum non facit bonum, sed nec quidem potest in-
 super & mala inferre extrema & horrenda: deinde
 post haec tuam tider ruina & damnum, solum
 que hoc sperat, quo possit suam contra te rabiem
 exercere, ad pernas te rapere sempiternas & ig-
 nibus exurere non tolerandis.
 Hoc est quod Dominica tertia Quadragesi-
 motauimus; quod ostendit Deus D. Iosam sub
 figura Regis qui mors dicebatur, qui vehabatur
 equo, illis omnibus accinctus instrumentis, qui-
 bus vita mortalibus auferret, quem infernus se-
 quebatur, de quo fusè diximus, declarando qua-
 liter Diabolus per peccatum in animam ingre-
 diatur quod equus est ille, quo Rex ille vehitur
 & effectus quos operatur. O anima studiosior
 attende quis sit ille Rex, qui te possidet, animo
 cu Rex regnare qualem te faciat, quam grauius con-
 sumptam, delectam, perditam quam prope vt du-
 cat te secum ad ignes inferni sempiternos. Ocu-
 los attolle, regem tuum intueere. *Erat Rex tuus.*
 Hic est Rex tibi naturalis quia Deus tuus est. Ita
 hic, qui Rex est, qui esse habet adeo perfectum,
 vt propterea hoc sibi Epitheton uomeaque pro-
 prium adscripserit: *Quis est;* quia fons est & eu-
 iuslibet boni scaturigo. Ita hic est vita & quo-
 conque intrat, vitam tribuit: Lux est illuminans,
 fortitudo roborans, gloria Angelorum solamen
 adducens, Dominus est virtutum, etenim illas
 plantat & consolidat: Fortis est & potens, ete-
 nim animas in libertatem asserit, quas diabolus
 sibi subiecerat, hic Rex est adeo praecellus & li-
 betalis, vt quocumque intraverit, mille dona &
 fauores impertiat.
 In ventrem ingreditur castissimae Virginis
 & ipsam grauis implet, seraphinis multo ditio-
 rem. Scabulum ingreditur & illustrat Angelis.
 Templum subintrat & Sineonem, Annam Pro-
 phetissam, omnesque praesentes illuminat. In-
 gressus est Aegyptum & ad introitum suum Ie-
 dola cuncta prostermit, deserta colit & ea sacra
 reddit ac Angelorum Choris referta qui ei mi-
 nistrat. Accedit in Cana Galilee, matrimonium
 sanctificat & aquas in uina conuertit. Visitat
 Capharnaum, & seruum corat Centurionis. Ad
 sedes accedit laici Principis & filiam eius duo-
 denarium

58

Apos. 6. 2.

17.

Exd. 3. 14.

dennem ad vitam reuocat. In domo Petri Simo- nis focum illius sanat febrientem; Apud Phari- seum peccatricem in Seraphiam immutauit: Cenaculum uerit in templum in quo sanctissi- mum instituit sacramentum. pedesque lauit discipulorum: in horto tera suo sanguine rigauit, tacet in sepulcro illudque Angelico reddidit mi- nisterio gloriosum. Si quocumque introgreditur talia deferat conferatque beneficia, quid efficiet si in animam tuam uelut Rex & eiusdem Do- minus ingrediatur, teque illi ut tali subicias im- plebis splendoris animam tuam & ossa tua tri- gabit. & eris quasi hortus irriguus, cuius non des- erunt aqua. Sic tibi uates addidit Hilarus. Eris quali Paradiso in quo morabitur Deus uelut fons e- minentiissimus, omnes plantas, id est animarum tuarum potentias irrigando, eam sua gratia uentilando, uoluntatem inflammando, intellectum illumi- nando, memoriam excitando, & mille similes fructuum plantas producendo mente glorie im- poni dignissimas. Euge 272 anima, te prepara hinc regi suscipiendo, ecce Rex tuus. O quam ap- te his dicere possemus qui se hodie preparant uel preparabunt ad Communionem: & quam congrue illis hanc possemus annuntiare festi- uitatem cordisque letitiam exulta, *Subila filia Sion: ecce Rex tuus.*

17ai. 58. 11.

§. 19. Venit tibi. Secunda letitie ratio est, quod ueniat tibi, Regibus terre precellior, quorum thronos, & alas manus sustinent subditorum.

§. 19. S Econdam hanc uerba continent gaudij & letitie rationem. Ecce Rex tuus uenit tibi, quibus uerbis implicite declarat Regē hunc esse uerum Deum ceteris Regibus superiorem, quos terra uidere potest imperantes. Ambigit nemo, quin illi inuagrentur in commodum do- numque Reipublice. Ita Deus declarauit Daudi; quando namque regni sui iam cepetat postel- sionem, transactis iam grauibus multisque diffi- cultatibus, & throno iam sederet Regali glorio- sus: hanc illi dixit, hoc sibi persuaderet se a Deo Regem inuictum in populi sui beneficium. sic uerba hanc interpretatur Card Cajetanus, *Cognouit Dauid quod confirmasset eum Dominus Regem super Israel, & quoniam exaltasset regnum eius super populum suum.* Hebræi sic legunt: *prepter populum suum.* de quo plura diximus alias. Ca- terum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intenti, ut non sint pro-

I. Reges inunguntur ad bonum publicū. a. Reg. 5. 32. Ho 15. n. super populum suum. Hebræi sic legunt: prepter populum suum. de quo plura diximus alias. Ca- terum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intenti, ut non sint pro-

prio, quoque commodo studentes: etenim iustitia est, rationi consonum & necessarium ut Rex ceteris supereminet in potentia, auctoritate, & magnitudine, hanc non habet ex natura sua sibi propriam: quia secundum illam ex auctoritate. I. I. sua, pauper adeo est & infirmus, totque sobiectus Reperi- miseris ac ipse pauperissimus regni sui subditos, natura & ita nulli omnibus nascitur lupem Reges, sua care- ac miserimus omnium teræ operarius, idem. eis sunt que singuli eorum: eum nobilissimo Rege Iob aequales. fateti possunt, & exclamare. *Nudus egressus sum Iob 1. 21. de uero matris mea & nudus ueneri. & illuc.* Ve- ro ueritatem scripsit Salomon hanc proposi- tionem *Omnes homines de solo, & ex terra, unde creatus est Adam.* Omnes homines ex natura sua propriaque messe sunt eiusdem habitaculi, & de- terra non erigit uis alicui superiorem.

D. Angu bene fundatum edidit tractatum cui inscribit D. Greg. quod nempe Deus homines non creauit inaequales, ut aliqui loco residerent al- tiori, alij autem inferiori, sed omnes statuit in eodem loco & solo. Hoc quidem dixit et, de- claraturus Dominium quod illos dotabat. *Crescite & multiplicamini, & replite terram, & subice- te eam, & dominamini piscibus maris, & uolucibus caeli, & cunctis animantibus, qua mouentur super terram.* Melioria retine Dominium, & lu- p. rioritatem quam illis contulit, non hominibus in homines sed in animalia & bestias teræ, qui- bus est homo natura nobilior. Eodem modo per- pende eum D. Greg. quid Noë filijque eius, di- xerit quando post diluuium in illis tolli huma- nae propaginis mandit seminatiam. *Crescite & Gen. 1. multiplicamini, & replite terram, & terrores uelut D. Greg. ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super Lib. 11. omnes uolucres caeli, & c. non autem inquit illis in- ca. 11. per homines qui summi sunt, sed sit super cuncta animalia terræ. Homo quippe animalibus irrationa- bilibus non aucto ceteris hominibus prelatas est. Omnes hominum (sic Spiritus S.) de solo & ex terra, unde creatus est Adam. Hic teræ quædam Omnes sunt alijs fecundiores, & saniores, qui in illis ex eadem sol efficiacius operatur & in quibusdam producit formati aurum, in alijs argentum, in alijs argentū uiuū, sunt in alijs plumbum, in alijs æs seu chalybem, id alijs ferreum. Quædam regiones quibusdam sunt aptæ plantis, aliæ alijs, quædam nonnullis effe- ctibus & aliæ alijs, maioris uel minoris æstimati- onis, imo & quædam aptæ sunt ad uasa terrea, aliæ non, & in illis una plurimum præcellit al- teram, quia ex illis uasa cōstantur primaria, qua- lia sunt uasa murchina, ad quæ aliæ teræ aptæ non iudicantur, sed ad summam ex illis famia hō- guntur,*

Lib 14. de
Gen. 1. 11.
Deus ho-
mines
hominu-
bus non
sed ani-
malia
Gen. 1. 11.

gionis, & alia: quæ tantum ad communes va-
 lere possunt, & alia: quæ nec ad hoc possunt assumi.
 Si hominis licet de terra sit, formati fuissent
 ex diversis terris, aliquam prætereundere potuissent
 prærogativam & auctoritatem iuxta terræ qua-
 litatem, ex qua facti prædixissent, potè creavit nos
 Deus ita cunctos æquales, ut omnes nos de eadè
 terra formaret: etenim ex ea ipsa ex qua pri-
 mum Adam patrem nostrum formavit om-
 nes, nemine excepto, genitramur. Hæc ea est con-
 sideratio: si D. Gregorio credere velint, maximè
 necessaria Principibus, Regibus & Monarchis:
 quæ insurgentes refrænent vndas, quas turbines
 excitant in mari capitis eorum & imaginatio-
 nis: potentibus viris magna est visio: humilitatis,
 celsitatis æqualitas conditionis: omnes namque
 homines natura æquales sumus. Hæc sibi assump-
 sit sanctissimus Iobiam ad folium clatus, ne su-
 perbus in subditos insolereceret: unde protestaba-
 tur, *Scintilla subitæ indignum eum seruo meo &*
iam ancilla mea, cum abceperam me advertebam me,
&c. Numquid non in vtero fecit me, qui & illum
spuatus est, & formavit in vulva matris?
 Hæc illa, quæ celeberrimè illum Regem
 Salomonem ad tantam procevit sapientiam, ip-
 som fecerat. *Suum quidem & ego mortuus homo*
similis omnibus & ex genere terreni illius qui prior
Salomon factus est, &c. & ego natus recepi communem aë-
rem, & in similibus factum deici de terram, & pri-
mo non in similibus omnibus amisi plorans, in inno-
centia & virtute sum & curia magna. Nemo enim
ex his quibus habuit naturam istam, &c.
 præter hæc ipse & datus est mihi sensus inno-
 centia & vni in me spiritus sapientia. Ex mea na-
 tura meque labore, loquutus hinc inclutus Rex,
 cunctis hominibus nihil amplius habeo. Primor-
 di mortalitatem sic des. *mortalis homo sum simi-*
lis omnibus: sicut subiectus angustis & intumis-
scationis. Secundo quo ad naturam: formationis
meæ & in propolis patrem meorum & proge-
ntem ceteris non sum dissimilis: ex genere
terreno &c. Tertio: commune cum alijs aëre vi-
vo & respice: natus recepi communem aërem. Quar-
to: quo ad terram quam calco & in qua de ven-
te matris meæ prodixi: hæc etenim ita maledicta
est, ita calidus spiritusque obfusa ita hyemi & æ-
stati subiecta: ita calores & frigus patitur: atque
illa omnia ceteri perambulante, infirmis solum
duci terant. Quinto: similitudo in nascendo cum
alijs ploravi, eisdem perferent dolores, & acci-
dentia: ceteris. primo: vni in me spiritus sapientia
comparavi. Sexto: eisdem subiacti: necessitati
ut ipsi me eum ceteris suis salicis pammisq; inuol-

uebant in insipientis notus sum: Septimò: ea-
 dem solitudine eutritus sum si laborarem vari-
 olos scabie & forte laborer & vbera frequens
 fugerem vel non. *&c. & magis curia.* In his om-
 nibus æqualem subeunt sortem supremi & in-
 fimi, reges ac subditi, divites ac pauperes. *Nemo*
enim ex Regibus aliud habuit naturæ initium.
 O Reges, o Principes, o Monarchæ, o nobi-
 les, o Titulati exclamati D. Greg. quam nobis for-
 tet vile & animæ proficuum, si oculos vestros
 frequenter ad hoc vestrum declinaretis: princi-
 pium de scalis istis descendite quas per accidens
 ascendistis, illudque perpendite quod vobis est
 naturale & proprium, & in eadem vos inuenie-
 tis, cum magis infimo, conditionis abiectione: si
 meo apud semetipsum descendis de vertice culmi-
 nis certis planicem inveniet naturalis æqualitati.
 Verba sunt D. Greg. Hoc te præparabit ut terram
 assequaris sapientiam, & de rebus feras iudicium
 pio te in se sunt, sicut Salomonem ad hoc præ-
 paravit: propter quod venit in me spiritus sapien-
 tia, &c. Per hoc se disponunt electi, & hoc agunt
 quando ex accidentibus illis supervenientibus se
 vident altius exaltatos: nam in altiori culmine
 constituti secundum quod se vident ceteris su-
 periores, & cogit necessitas ut sint, sicut superius
 expeditus, oculos suos reflectunt in considera-
 tione, quæ cognoscunt secundum naturam suam
 infimos quosque sibi esse cœquales. Hoc inquit,
 discimus ex Apostolo Petro cum enim Dux ille
 inclutus Genturio Cornelius ad Angelo didicif-
 ser huius supremi pastoris eminentiam, ad VII.
 quam Christus illum reverteat, & pedibus eius
 humiliter aduoluitis cum velle adorare, Petrus
 illum cohibuit ne faceret, atque: sicut Corne-
 lius, allurge Cornele: nam & ego tui similis sum
 homo mortuus. Hinc est quid primus pastor Ec-
 clesie, cum adorante se Cornelio super se sibi hoc
 norem videret, oblatum, ad æqualitatem conditio-
 nis suæ cuius recurret, dicens surge, & ego sum
 homo.
 Idè factum legitur à Paulo & Barnaba: viso VIII.
 namque ab oppidanis: Lilitis prodigio non vul-
 gari ab ipsis parato, eos illi ut Deos colere vo-
 luerunt: Tauris coronatos in sacrificium illis of-
 ferendo: at illi vestimenta sua scindentes in ve-
 hementissimi doloris argumentum, exclamarunt.
 Viri quid facitis? non mortales sumus sicut vos. Act. 14.
 bis homines. Quinimo hinc intelliges cum D. 15.
 Grego: cur Deus prophetam Ezechiel ad altiora
 in spiritu raptus prius illum appellaverit filium
 hominis: sic enim præfatus auctor Hinc Prophe-
 ta: cum ad sublimiora videnda raptus filius
 hominis

VI
 Utili-
 ma est
 principij
 ad humi-
 litatem
 confide-
 ratio.

Act. 10.
 26.
 Hæc in
 D. Petro
 laudatu
 li, allurge
 Cornele:
 nam & ego
 tui similis
 sum
 homo mor-
 tuus. Hinc
 est quid pri-
 mus pastor
 Ecclesie, cum
 adorante se
 Cornelio super
 se sibi hoc
 norem videret,
 oblatum, ad
 æqualitatem
 conditio-
 nis suæ cuius
 recurret, dicens
 surge, & ego
 sum
 homo.

VIII.
 namque ab
 oppidanis:
 Lilitis prodigio
 non vulgari
 ab ipsis parato,
 eos illi ut Deos
 colere voluerunt:
 Tauris coronatos
 in sacrificium
 illis offerendo:
 at illi vestimenta
 sua scindentes
 in vehementissimi
 doloris argumentum,
 exclamarunt.
 Viri quid facitis?
 non mortales
 sumus sicut vos.
 Act. 14.
 bis homines.
 Quinimo hinc
 intelliges cum
 D. 15.
 Grego: cur Deus
 prophetam
 Ezechiel ad
 altiora in spiritu
 raptus prius
 illum appellaverit
 filium hominis:
 sic enim præfatus
 auctor Hinc
 Prophe-
 ta: cum ad
 sublimiora
 videnda raptus
 filius hominis

hominis vocatur. ut dicitur ad ecclesia. hominem se esse unum. ac si dicitur. vultis quid sit ne de his ad qua reperit. extollit. sed ab iudicem revelatione tempora memorat. conditionis. de quo alias fuse diximus. Hæc autem omnia probant Reges ex se non habere. nec maiorem potestatem. nec maiorem potestatem. nec ampliores divitias. nec digniorem auctoritatem. nec thronum alijs a-tiorem. Quocirca necessarium est. ut illa sibi procurent quibus hæc assequantur. & disponant ut illis regna subueniant. iura solvant subiectis. opes. ædificus. castra. milites. cultodes & quidquid necessarium sequitur. fundatio auctori-tatis eorum & celsitudinis ac potentie confer-natio.

61

IX.

Hanc

significat

thronus

Salomo-

nis.

3. Reg. 10.

Hoc apprimè intellexit Regum sapientissi-mus Salomon: etenim ad regnum euectus thronum illum erexit sibi. illustrem ad eo ac magnifi-cum vt Spiritus S. tale fecit de ipso testificatio-nem. Non est solum tale opus in uniuersis regibus. Et si quidem talis fuerit ratione materiæ: erat quippe ex eorum & vestitus auro purissimo fuluo nimis multo fuit præclarior si figuram specles: quidli-bet enim eius particularem habebat significatio-nem. Erexit illum in altum sex gradibus subli-men. in quorum singulis. duo considebant. al-trinsecus leues. quò significatur. quàm excellēs & subditis sublimior Rex debeat præcellere. vir-tutibus: illas etenim conuenit vt habeat grada-tim ascendentes: pariter qua ratione. in ferendis iudicijs leonina debeat possere fortitudine. ne iustitiam timore vel amore detorqueat. Rotun-dum fecit hunc thronum vt æqualitatem ostendat. quã recti tenax in sententijs suis ac iudicijs Rex oportet vt procedat. porro notanda venit quædam circumstantia singularis. quòd scilicet sedile hoc in duabus hominis manibus funda-uerit. quæ verimque illud sustentabant. *Da. 1. ma-nus hinc atque inde repositæ sedile. q. d. Auctori-tas. Maiestas thronique Regis manibus indiget subditorum. quibus sulciatur. etenim manus subditorum facultatibus & redditibus illi lubue-niunt. manus militum eius veniunt. magnitudi-nem & regnã defendunt. quæ possidet. illaq. e-conquirunt. quæ alij sibi usurparunt: manus sp-paritorum. & inceptorum latro eius circum-cingunt: manus seruorum seruiunt illi. quidam in cubiculis. alij in mensa. nonnulli in vena-tione.*

X.

Maiestas

Regum

pendet à

manibus

subditi-

rum id est

tributis.

Idem exposuit Deus Prophetæ Ezechiel in celebri illa visione quædemonstrauit illi succes-sus maiorum & supremorum mundi Monarcha-rum. Chaldeorum. Medorum. Persarum. Græ-corum & Romanorum. in figura quatuor ani-malium. quibus dixerat erant facies. & quibus designabant conditiones ac qualitates vniuscuiusque illorum: dicit autem de omnibus illis plena erant oculis. inuens quàm pleni oculis Reges sint & quanta viuens animi sollicitudine. quibusdam debeant intendere. quodque progrè-dierint vehemèti quodam spiritu seu vento agitati. declarans quàm commuter passionibus suis dicit Monarchæ Reges que imperent. Mite-ris autem magnas habebant alas illis que tanto stre-pitu volabant. vt alijs terrorem inueirent. sed *manus hominis sub penis eorum in quatuor parti-bus. O quàm excitas habent Reges alas. quibus huc illucque volitant. Quotiam potestatem qua-les exeretis? quot eubodes? quot prestiditi? quot prouentus? quot tributa? sic est sed horum nihil habent ex se. omnia manibus auuntur homi-num. illis hinc omnia tributibus. & secure ro-entibus. nonnullis deiectionibus. redditus alij vchi-galia. alij populem. Si ad bella procedat. & mag-na volent potestate terribiles: vt vidit. Daniel Propheta Alexandrum magnum. in figura parti-alis instruiti: manibus inuenit multum di-cumque fortissimi: Si millesimo possideant cen-sus. fundantur hi manibus subditorum huius illis deserentium.*

Dan. 6. 7.

1. Reg. 9.

1. Reg. 9.

1. Reg. 9.

terat, & facultates vestras quibus familiae sumptus toleratis. Non potest hoc Rex excusare: si enim hoc ex se non habeat, sumendum est hoc illi à republica: tenetur etenim illa eius tueri maiestatem & tandem de illo dicitur: *solles sibi, castitatis sibi.* &c. Imo suadebit aequitas ut vos ipsi tribuitis, quo Rex sit sicut Regni statum conferret inolumen.

Hoc eo modo fiet, ut etiam beneficia quae faciat, & illud quod ipse dabit, non poterit esse nisi ex eo ipso quod vos illi prius dederitis: & primo illi res publica quidquam largietur, quam ipse Republicae: & hoc tanto vetus est, quanto Rex fuerit noviter institutus cuiusque potestas ac regnum minus stabilimum: tunc etenim omnia necesse est, ut ab his & illis recipiat ad decens maiestatis Regiae stabilimentum. Hoc necessarium dicitur in omnibus terrae Regibus, quoniam regna conferuntur gravaminibus & tributis subditorum: ita ut omnes passim obmurmurent & conqueantur, quod illis est necessario tribuendum, nec hoc Tyrannidem arguit: etenim ex actu, quo Regem illum creastis, ius sibi vendicatur: & illa exigendi. *Hoc est ius Regis, qui imperantibus est vobis* nam de iure competit Regibus medijs deficientibus exactiones & paxdagia imponere iuxta oblatam necessitatem rei que consuetudinem, ad qua solvenda tenemini in consuetudine ex sententia Apostoli: *Cui tributum, tributum, cui vestigal, vestigal.* Conformiter de hoc illi Saluatoris: *Reddite quae sunt Caesaris, Caesari.*

3. 20. Venit tibi, Christus Deus est, & thronus illius Regalis sicut sol, ac regnum illius velut Dies: sicut & totaliter in nostrum committam.

¶ Si sunt Reges terrae, nam eorum maiestas solidatur, & consistit in eo quod sibi somnari: & hic maiori praesulget dignitate, & maiestate illustriori, qui plura sibi assumit, & cui maiori liberalitate regna profundunt vectigalia, paxdagia navalia, exactiones, & cetera. Porro Rex hic venit tibi non venit ut tibi capiat quod tuum est avarus & pauper: sed ut tibi deo quidquid suum habet dives & liberatus non venit tibi terrae divitias sumptuosas, sed suas largiatur caelestes. Non ut illi vitijs subternas corporalibus, quibus mundi conquirat finitimitates, sed daturus tibi suas spirituales adeo potentes, ut illis tibi compares regna Dei semper. *Simon. Lact. de la Nube, Tom. IV.*

piterna: Non auferet tibi patriam, non vinum, quo vitam sibi conferret, sed largiturus est corpus suum & sanguinem sub accidentibus panis & vini, ut vitam suam tibi tribuat interminabilem. Non ideo ut vitam tuam pro illius immunitate discrimini exponas, sed moriturus, ipse ut vitam tibi tribuat immortalem. *Nobis datus, nobis natus, canit Ecclesia: parvulus natus est nobis, sic nobis loquitur Propheta Isaias. Natus est vobis Saluator, ita proclamantur Angeli.*

Quam graphicè nobis regem hunc describit David. *Misericordias Domini in aeternum cantabo:* nam ad litteram de illo loquitur, & promittens illum Pater aeternus mundo, sic ait. *Thronus eius sicut sol in conspectu meo.* Ecce Thronus sedesque Regis sicut sol in oculis meis. Solapè dicitur Rex omnis naturae creaturae quem ut talem Deus Thronus fixit in caelo. Quale est hoc solis regnum? qua eius soli ratione regnat in mundo? nunquid sibi sumit quod bonum est in creatoris, super quas radios potestatis suae, splendoris, calorisque diffundit: nequaquam; sed illis tribuendo quodquid in illis bonum invenitur. Luna impertit pulchritudine stellis lucem, terrae virtutem producendi in abundantis venis suis aurum, argentum, aliaque metalla, campis fecunditatem, herbas planatque germinandi, arboribus vitam vigoremque communicat fructus proferendi, aquis pisces amandandi, floribus ut venustissimi prodeat: itaque nihil nec atomum quidem ab his sibi mutiat creaturis, nullamque novimus, quae non ab eo recipit id omne quantum in se continet bonum: Hoc enim ex ore Davidis intelligimus. *Non est qui se abscondat à calore eius.* Talis est hic Rex eminensissimus, & haec regni illius est gloria: *Ego claritatem ab hominibus non accipio.* Etenim non recipit ille lucem, non aliquam sibi perfectionem, nec rem aliquam alicuius pretij pro regno suo aut hinc quae ad illud spectant, sed ipse omnibus largitur quidquid boni, venusti, gratique possident. Angelis tribuit lucem, Patriarchis fidem, Prophetis spem, Charitatem Apostolis, fortitudinem Martyribus, sapientiam doctoribus, confessoribus gratiam, virginibus munditiam, & penitentibus indulgentiam. *Omnia per ipsum & in ipso constant* (tellem inuoco Apollolum; *sive in caelis sive in terra.* Itaque nihil est boni quod aliquis in regno illius habeat, quod non ab hoc sole diuino sit collatum sique participatum.

¶ Hoc eximus ille Theologiae Doctor D. Ioa. exposuit aduentum huius Regis vobis enarrans. Ne verearis quod veniat ablaturus quae tua sunt, sedque illi daturum, quod in te possidet bonum.

Ps. 82. 39.

11. Thronus

compa-

Ps. 82. 6.

10a. 5. 41.

Collo. 2.

ut ipse ille potatur: imo vero plenus opibus venit celestibus, ut ipse D. et filius, tantaque est hominis solis divini plenitudo, ut nihil ipse recipiens a creaturis suis, veniat eo modo illas ditaturus, ut quodcumque quaerit eorum bonum possidet, a perfectissimo & excellentissimo usque ad minus in ultimatione, totum eius sit ascribendum liberalitati ipsius audiamus: *Vidimus eum plenum gratia & veritate, de cuius plenitudine nos omnes accepimus, gratiam pro gratia: a prima usque ad ultimam.* Pende an non bene dixerit: *Thronus eius sicut sol in conspectu meo.* Et Metaphorâ hanc

III. Deus in operatio-
ne sua soli con-
fertur.
Apostolus
19.

statueris velut Regem cuiusdam civitatis cyne stallinæ suæ Adamantibus constructæ, qualem vidit idem Apostolus Ioan. Quid esset, quarto, regnare solem super illos? an ipse ab illis suam mutaret lucem, divitias, & pulchritudinem: nequaquam, sed ipse illis suam communicaret. Primo: ipse est, qui dedit illis esse amantes: nam ex terra sua tantum erant communis. Secundo: super illos radians, singulis daret esse quoddam Solis participatum, ut singuli ipse sol esse viderentur. Tercio: ipse esset: qui non vulgarem tribueret venustatem & pulchritudinem illis omnibus partibus, & a. gulis si haberent. Itaque quantum illi bonum in se & in omnibus partibus suis haberent ab ipso sole procederet. Hoc est regnare Deum in animabus in illis residere, ut sol residet in adamantibus. Iumens non ab eis bonum, sed tribuens & efficiens quidquid in illis est: primo tribuens eis esse

2. Pet. 1.4. quoddam gratia divinum, quod, docente D. Petro, divina quædam est participatio naturæ, & secundo: locupletando, pulchras reddendo omnes earum partes: vivâ fide intellectu, spe & Charitate voluntatem, omnes potentias donis proximis & celestibus: Tandem Deum se ipsum bona sua donaque conferendo anima: *Veni tibi.* Tali modo esse Regem Deo propriissime convenit: unde dicente hoc Propheta de ipso, consequenter asserit atque eum esse Deum: *Qua ratione in suo regno, Deus regnat: qualiter cum illo agit?*

IV. Exprimi
hoc doctè
Apostolus.

Notissima est Apostoli doctrina scribentis ad Corinthios, ubi declarat quale sit regnum Dei, quod Christus venerit regnum sibi lucraturus, in quo Deus perfecte regnet: hoc autem dicimus esse S. S. Regnum: hoc obrinuit & de manibus ac potestate Diaboli vendicavit, quod ipsum conquiret & stabiliet, virtute passionis suæ ac mortis quamdiu mundus est daturus. Quando vero fi-

nem, hic accipiet iudicaturus veniet, & totum hoc regnum electorum suorum congregabit, atque eum illis omnibus altiora exi penetrans offeret illud traditque Patri suo æterno. *Finis, cum tradiderit regnum Deo & Patri cum suaverit 1. Cor. 15. omnem principatum & potestatem. & virtutem, & c. ut sit Deus omnia in omnia.* Quo tempore mundus consistit, magnus hic Rex suum gubernat regnum, ministerio utens Angelorum, Archangelorum, potestatum, & virtutum: etenim illis præcipit per illa omnia subvenire quæ fidelibus suis sunt necessaria, & regi huius continent conseruationi, per ipsos caelos movet, protegit provincias, conseruat civitates, homines custodit, sed præsertim fideles, & graviori cura iustos & electos, quos illuminat & docet ministerio & infligatione Angelica. Quamobrem cecinit vates Regius: *Immitte Angelus Domini 1. Cor. 13. in circuitu timentium eum & eripiet eos.* Passiter assumit prælatos superiores, Doctores & ministros: porro tunc temporis hæc omnia cessant

Christus igitur hęc erimò suo regno ascendens in caelum illud Patri suo æterno offeret traditque gloriosum *Cum tradiderit regnum Deo & Patri.* Non vulgare neque leuem continent hæc verba difficultate, quæ S. S. Patres varijs doctisque elegant tractatibus nominati autem D. Chryso. nec licet illis aunc immorari: sequamur tantum modo sensum quem ipsi declarant superficialiter: etenim nobis Apostolus Christum repræsentat cum illa gloriosa Societate ascendentem quam dicit regnum suum quod æterno Patri in hæc verba consecrabit. *Missi me Pater mi in mundum ut generis humani regnum, conquiram gravi per Diabolum oppressum servitute: iam eius operatus sum redemptionem, iam illud conquisiui & prælio decertans legitimo victor obtinui in campo Calvarie, meritis passionis meæ & mortis inhiuitis: Hic illud tibi dedico, ut tuum sit atque in eo regnes in æternum. Tunc regnabit Deus in hoc regno perfectissime. Iam regnat Deus in hac vita in animabus iustorum per gratiam, huius regnare illis esse tribuens participatum, eorum intellectum Deum illuminans, voluntatem inflammans, memoriam animæ excitans: sed perfecte plene & integrè non regnat: quia regnare Deum in anima, nihil est aliud, quam illi suæ divitias, thesuros imò seipsum communicare: illam in se atque in potentis suis cum spiritualibus tum corporalibus perfectam elaborare. Hoc perfecte tum & completè efficiet, uti futurus est omnia in omnibus. *Ps. 138. Deus omnia in omnibus.**

63
VI.
Christus
regni id
est ad
Patri ob-
fer.
Habetur
post Ep. ad
Corinth.

VI.
Quid sit
Deus in
anima
regnat
per gratiam
habetur
post Ep. ad
Corinth.

Brevi-

supposito non à te flagitat, vt te disponas quatenus in te regnet, eumque vt Regem suscipias, vt illi largus tribuas de bonis tuis terrenis, sed vt ab illo recipias bona illius caelestia. diuina eius dona, eaque in tui beneficium. Hac de causa iustè condemnabit seditiosos, qui noluerunt eum recipere in Regem, dixeruntque cum illis *Nolumus huic regnare super nos*: quia tam excellentia dona operum caelestes recipere contempserunt, qualia offerebat illis in illis regnando.

Luc. 19.
24.

X.
Regnat
Deus in
nobis,
nobis ad
salutem.
Pj. 143.
23.

Hæc igitur est propria Deo conditio, venire vt regnet præcisè ad regni sui salutem & incolumitatem. Iure merito potest Palæstina tale regnum beatum proclamare. *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius*. His conuenienter optime requirit Propheta ab urbe Hierusalem, vt gaudio tripudiet insolito: *Eccè Rex tuus venit tibi*: est etenim hic Rex verus Deus atque vt talis venit totus tibi Eius aduentus nõ eò dirigitur, vt illi in tribuas, sed ipse tibi sua largiatur dona, gratias, misericordias, seipsum, corpus suum, sanguinè, animam, vitam, merita, Sacramenta. Adest vt lucem intellectui tuo infundat, voluntatem afferat, mundet conscientiam, peccata remittat, vulnera reparat, infirmitatem corroboret, iulq; tibi tribuat cæli regna possidendi. O quis ille Rex, liceret hic repetere discursus quos Dominica tertia Quadragesimæ proposuimus declaranda, duos esse Reges qui totum mundum inter se diuiserunt, Christum & diabolum. O quanta in personis, in præsentibus & operibus differentia Diabolus Tyrannus Rex crudelis, cuius proprium nomen est mors & perditio, testè Iob, quum studio conatur regnū animæ tuæ sibi conquirere & quid agit? perdit, aufert, occidit perdit gratiam, aufert ius ad cælum, vitam occidit spirituales, charitatem ipsi stellas charitorem, dona disperdit Spiritus 5 quorum quodlibet toti præponderat naturæ creatæ. Quid egit in prodigo illo, nisi facultates eius quas de Patris sui optimi dono demulerat, consumere, delapidare, deglutire? Heu quam crudelis ille Rex, quam seuerus ille Tyrannus.

Veruntamen hic caelestis Rex venit tibi sua tibi largiturus dona, gratias & seipsum: idque adeo perfectè & integrè, vt si rem diuigentius attendas: cum sit ipse adeo locuples & primogenitus æternitatis, nihil inuenies quod non voluerit tibi prodesse: Angelos suos delinuat tibi custodes, Apostolos prædicatores, doctores tibi magistros, Martyres te confortantes, confessorios te absoluentes, sacerdotes tibi mediatores, sanguinem suum tibi lanæcum, carnem in alimentum,

Sacramenta quæ te viuificent, passionè suam, & tormenta, quæ Patri caelesti offeras in tuorum criminum indulgentiam. audi Apostolum. *Omnia vestra sunt sicut Paulus, sicut Apollo sicut Cephas sicut mundus. sicut vita sicut mors, sicut presentia sicut futura, omnia vestra sunt*. Quis ergo credit o Miserrime mortalium, quod Regi huc in animam tuam deneges ingressum, & sedem hinc Regemque in illam admittas diabolum, qui non aliud quam quod latroni proprium est, agit, furari, mactare, & occidere? Aueti & primæ crede veritati. *Fur non venit nisi vt furetur & mactet. Ego perdas. Ego veni vt vitam habeam, & abundantius habeam.*

21. Venit tibi. Cum tibi totus veniat, dicit tamen: Dominus his opus habet quia illud ipsum quod accipit, tibi proficit, ut declarat linteam de celo descendens.

Porro non leuis ex prædictis oritur difficultas: si namque Rex hic ea sola mente venit, vt tribuat, qua ratione ingressum suum inchoat denotando necessitatem & iumenta postulando aliena, iubendo illa sibi adduci, & responderi renitentibus: *Dominus huic opus habet*? Numquid illi familiare est quod à me meam requirat animam, intellectum, cor, opera, verba, imo etiã ipsas meas curas, & cogitationes? nunquid à me postulat, vt illi tam perfectè seruiam vt ne minimum quidem in minimo suo præcepto defectum admittat tamque rigorosus in illo perhibetur, vt testetur Apostolus Iacobus, quod licet aliquis omnia seruet vnumque tantum transgrediatur iacturam incurrat omnium, quæ ex aliorum obseruatione, sibi fuerat lucturus? *Quis Iacobus tam legem seruaerit, offendat autem in vno. factus est omnium reus*. Sic ell vt ais, quod petat, veruntamen hoc non sibi, sed tibi tuoque commodo. Nõ quoc fatis mirari verba illa quæ Dominus olim dixit Moyse. *Quis det talæon habere Dentem mentem, vt timeant me. & custodiant vniuersa 12. mandata mea in omni tempore, vt bene sit eis, & filijs eorum in perpetuum*. Perpende adentissimum Dei desiderium: *Quis det*: hæc ea est forma loquendi, quæ desiderium explicat animum & adens, quod cordis viscera lauantur. Eo modo desiderium suum Summo David explicauit bibendi aquam de cisterna Be flagrat thleem. *Quis det mibi potum aquæ de cisterna Be*. Deus nobis. Hac simili phrafi peccatoris exposuit an. Rex Iob gualtas, dum moxitur in peccato Abialou patris deficienda, dolenter nimis loquens filij sui damnatio derionem.

Quis mihi det ut ego moriar pro te? Quenam sunt hæc, Domine mi desideria, quæ tanta deceleras sollicitudine cordisque anxietate. Quis det? quid tibi refert homines pollere iudicio, vel eo privari? vtrum tua serueat mandata vel infringant? hoc perpende multa à te requiri: Quædò quidem legis à se data mandata numerum superne trecentorum, atque hæc velis omnia, nullo excepto, custodiri, idq; in perpetuum. *Vi tollant vniuersa mandata mea omni tempore.* Numquid tu illo, qui nullo horum indiget, tam in templo bonorum omnium diues possides pleuritidinem? non hæc respondet Deus, mihi requiro: nihil enim mea interest sed ipsum, & eorum agit emolumentum ac filiorum omni tempore. *Vi bene sit tibi, & filius eorum in sempiternum:* vt bene sit tibi. Animam tuam à te petis in tuam utilitatem, vt tibi tuam det gratiam, cor tuum tibi in bonum, vt illud amore suo accendas, tuum tibi intellectum vt cum luce sua diuina collustrat, tuam tibi voluntatem, vt eam attollat eamque in isto collocet tibi ad quietem, tuam tibi eleemosynam: vt tibi faciat misericordiam, tua tibi opera sancta tibi ad gloriam æternamque beatitudinem. *Vi bene sit tibi in sempiternum.* Omnia tibi, tuæ tantum saluti, tuæ beatitudini. Idcirco in hac occasione nomen postulat atque ea sibi necessaria, non sibi præcisè sed vbi Ierusalem: etenim hoc illi exquirebat eiusque commodo eueniebat. Quia quod illa ipsa charius valebat, erat ipsum hæc cognoscere Dominum: atque per hoc manifestata. probabatque Messiam esse promissum, solumque istud in se complectens Zachariæ vaticinium, quod præ manibus habemus: idcirco ait: *Domine, his opus habes:* atque in hoc nobis exponit nostræ mysteria redemptionis.

11. Sciant Deus venire in mundum nos omnes carere redemptis, eoque sine nostram assūmit caritatem. Item & animam seu spiritum, quæ asinā & pullō non abantur. Quæ mente Domine assūmis quod nostrum est? Numquid nobis venisti, numquid nobis datus? Numquid tui canuit Propheta: *Ecce Rex tuus venit tibi?* Vtique, potro ad hoc ipsam necesse fuit aspere quod nostrum erat, nostram humanitatem, corpus nostrum, carnem nostram, animam nostram: quia nostram operari debebat redemptionem, nostra in se suscipiens peccata, pro his rogans, pro his satisfaciens, & omni modo tollerans, quales ipsi horum rei pati merebantur.

Hoc autem in natura sua diuina facere non poterat: etenim illa in se nec orare potest nec

supplicare, cum inferior non sit, nec pati potest penas aut afflictiones, nec in cruce mori ignominiosā. Ad hoc necessariō nostra requirebatur natura: proprium dolorum, angustiarum, mortisque subiectum. Luculenter hoc expressit vates Isaias Cap. 53. in quo sicur D. Hieronymus ait, magis videtur Euangelista, qui transacta scribat, quam Propheta ventura præuocant. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit.* In mundum veniens notemus quid de nobis accipiat: non aurum nostrum, non argentum, non opes, non bona nostra non sanguinem, non vitam, sed mala solummodo nostra, nostras infirmitates, dolores nostros, cruciatu & mortem: hæc etenim sibi ferenda imposuit: *Languores nostros ipse tulit.* O quam significatiuum est illud ipse quo declarat, quid sumpsit ille qui Rex est inclutus & Deus infinitus. Non sumpsit illud quod Reges qui meliora de regnis suis sibi rapiunt, sed mala eorum. Nemo melius hoc dixerit quam D. Gregor. Nazianz. *Assump. fit quod detorrens erat, vt det quod praesentius est. pauper factus est vt nos illius paupertate deuites essemus: seruis formam accepit, vt nos libertatem recepimus: Descendit vt euehamur: Tentatus est vt vincamus: Contemptus est vt nos gloria assueti: Merens est vt seruet: Ascendit vt ad seipsum trahat homines pernoctans in peccatis ipsius.*

Desiderant nonnulli vt Ciconia in turribus suis ac templis nidum sibi componant, vt autem illas aduocent & inuident vidos illis prætruunt in campantibus Ecclesiarum, quia Ciconia auis est vilis: Etenim sibi rapit non leporem, non omnium cumiculum, non de pratis perdices vt aquila, nec mala à pullos vt myiuis, nec gallinas vt bubo, sed colubros, lacertos, vipers & venenata terræ insecta: Unde eam mundare perhibetur, hoc factum agerit, vt poscitum à diuina illa ciconia per mundū traheret seunte de quo testatur D. Petrus. *Qui pertrahit bona benefaciendo, & faciendo omnes oppressos à diabolo.* Non enim opes eripuit vt Tyraui Chaldæi aurū & argenti rodinas, vt imperatores Romanorum: non hominum libertatem vt fertur de Babilonis, nec quidquam illis charum aut pretiosum, sed languores, aduersitates, cruciatu, mortemque suscepit. Hoc sensu testatur Euangelista Mattheus, impletum hoc vaticinium, ex occasione quā. Christus à quibusdam demones expellebat, alios leprā mundabat, nonnullos à paralyti curabat, & alios à febribus liberabat. *Et ciebat spiritus verbi, & omnes malo habentes curauit: vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam: Propheta dicens: ipse infirmitates nostras accepit.*

D. Greg. Nazianz. Assump. Orat. 1. in Pass. ch. 3. IV. Ciconia

Agoniam nostram portavit. Hic est ille sensus verus, & qui se oculis nostris patenter obicit. Sed huic alius multo profundior additur quem Apollonia Petrus indicavit a Propheta nobis declarari, ratione scilicet cur Dominus nostram assumpserit humanitatem: non enim eam assumpsit, ut potest sibi necessariam, sed nobis ad salutem: ut in ea nostra omnia colligat peccata, mala, poenas, tormenta, & mortem quae nobis omnia merito erant iustissima: nam in sola sua remanens diuinitate, illa non poterat in se suscipere. Hoc verbis his exposuit: *Peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum ut peccatis mortuus, ut nos salvaret, cuius lignum iustitiae est.*

1. Pet. 1. 44.

V. Non fallat, si dixerit ab illo spectari quod in Allegoria caelesti quadam visione Deus illi Calix de de Luteo monstravit: historiam apostolicam nati hoc modo Petro D. Lucas. *Ascendit Petrus in superiorem usque caelum, et vixit horam sextam.* Factum est autem ut orationi vacans, in mentis rapere excessum.

1. Cor. 10. 11.

Coelum videt aperiri, & linteum quoddam magnum mundissimum & candidissimum a caelo descendere. *Linteum magnum, in quo erant omnia quadrupedia & serpentes terrae, & volucris caeli.* Proponitur hoc Apollonia auctore vocem sibi dicentem. *Petre, ecce & manduca.* Heu Domine mi, ab hoc me tua misericordia liberet: sunt etenim haec omnia animalia immunda, & legitur decreto reprobata, nec tale quid unquam comedi. *Atque Dominus: qui nunquam manducavit omne commune & immundum.* O Petre, repleat illi Deus: ignota planè tibi est huius linteici virtus: est etenim adeo mundum, ut omnia illa animalia, licet horrida & mala ac venenata in illo reposita, munda sint & purificata: ut enim talia fierent, in hoc sunt comprehensa. *Quod Deus purificavit, ut commune non diceretur.*

V. I. Hae Christo approbatur.

Præclara latent hic Mystra. Porro Proposito nostro concernens est illud quod noat Glossa interlinealis. Hoc linteum purissimum humanitatem signat purissimam, quam Dei filius assumpsit. Hae dicitur de caelo descendisse, non quod ibidè formata sit, aut ex parte aliqua caeli compacta, ut falso nonnulli crediderunt Haereticis: sed quod virtute caelesti, & operâ sancti Spiritus contexta sit, in texturâ vteri virginalis de ligno incorrupto & limido purissima sanguinis viscerum mundissima Virginitas. Hanc quâ de causa Deus assumpsit: ut in illa comprehenderet omnia ferocia animalia, & immunda terrea se penta: quia ea mente nostram indiget naturam, ut in illa assumeret omnia nostra pec-

cata, fordida, pestifera & indomita, atque oculis diuinae Maestatis excoranda, in illam poenas omnes, reiciens pro illis debitas: operam capiti suo iunxit, ut spiritus perforaretur: Auri- tam percussit in manibus ut essent transmissæ clavis: in carne purissimam seculares, ut tota flagris aperiretur: iram nostram, odium & contumeliam in corde suo ut merore sanæ volueret. Purissimum hoc linteum astende, corpus inquam Saluatoris quam hoc edis omnium peccatis, acerbis doloribus, morte quo tristissima. Est hoc itragulum in quo Deus posuit iniquitatem omnium nostrorum, ut ait eodem loco Ieropha. In illo purissimo linteum collecta sunt omnia nostra scelera ut per eius puritatem ab illis nos ipsi purificaremur. Hoc testatur D. Petro. *Quia peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortuus, ut nos salvaret, cuius lignum iustitiae est.* Habes hic cur corpus nostrum, carnem nostram, nostrum spiritum, animamque assumpserit Nobis in commodum, remedium, notitiamque redemptionem. Vide ait. *Domine, hoc opus habet.* Itaque si quidem iam te capat Deus, non sibi hoc iunxit, sed hoc totum tibi proficit: unde semper verum loquimur. *Ecce haec tuus venit tibi.*

Ad soluem hic cadit solidissimum D. Thomae VII. max Doctore argumentum quo causas inquitit Ratio institutionis venerabilis Sacramenti, quorum rituum unam hanc esse dicit. *Hoc quod de nostro assumpsit, non solum nobis consulit ad salutem.* Dicitur Ioh. charitatis, semus, non videtur quod Deus aliquid attulerit & iuraret, aut pro nostra salute impenderet, tantum rationis ex se, sic ut non aliquid etiam assumpserit de eadè est. nobis etenim novimus omnes & fieri possumus, quod descendens de caelo nostram assumpserit humanitatem, carnem, nostramque sanguinem, quibus se veluit & vltus est ad opera diuinitatis, atque de illis velut velle quadam gloriaris elegantiori: sic psallit David: *Speciosus forma praesens filius hominum.* Sic est ut dicitur ait D. Thomas: sed vestem istam humanitatis assumpsit, ut eam tibi redderet perfectiorem, ad salutem, remedium, vitam & gloriae tuae beatitudinem. Humanitas nostra per se & ex se vix naui valet. Caro nostra, nostraeque sanguis, parum est quod ex se nihil habeat boni, clamante Apollonia. *non Ram. 7. est in carne mea bonum;* Insuper & omnium malorum nostrorum est featurigo. Per carnem nostram peccatum contraximus originale: quia secundum illam filij sumus Adæ. Per illam de de illa nascitur appetitus & motus inobediens, tantumque rebelles, ut perpetuo bellid spiritum

1. Cor. 10. 11.

1. Pet. 1. 44.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

1. Cor. 10. 11.

Gal. 8. 17. *caro impugnet. Caro concupiscit aduersus spiritum, &c. manifesta sunt opera carnis: quae sunt: fornicatio, immunditia, impudicitia, &c.* Nulla radix tam peruersos protrahit pampinos, nullus campus ita pungentes & nocuos germinat spinas, ut maledicta caro, quae etiam, crebris beneque culta penitentis, leuius, & mortificationibus spinis illis molestat, pungitque spiritum hanc sententiam in se maledictionem Gen. 3. 14. *Deo iustificam. Spinis & tribulis germinabis tibi, &c.*

VIII. *Carne nostram affert Deus vt eam redat nobis meliorem.* Quid agit Deus? nostrum cupit remedium, aereque tatis moderari malis. In se hanc carnem nostram assumit, diuinam suam illi virtutem communicat, sibi illam incorporat, esse sumum diuinum illi tribuit, quod sit vt ab omnibus his Lazaris & tribulis emundetur, caro fiat ipsis talis stellisque mundior, atque ipsis Seraphinis multo perfectior, fons & principium gratiarum, virtutum, bonorum operum & vitae beatitudinis. Caro est Deificata, altius multo quam ipsi Angeli Spiritualizata, atque hoc modo dispositam eam nobis reddit, vt ita nostra sit, vt eam comedamus nobisque incorporemus, & per eam nostra reparetur, diuinamque vitam oblectemur. *Care mea verè est cibus, &c. qui mandum meam carnem, &c. viuit in aeternum:* retum est, o mortales, quod vestram allumpsi carnem, meamque reddidi, *Care mea:* porrò uos eo animo, vt eam mihi omnino reseruem sed vt inestata, & virtute diuina dotata ad vos per me reueniat, quatenus per hanc vestra restitetur.

IX. *Christus appropinquat vt comedamur.* Appropinquat Christus seipsum comparat in multitudine apti, vtrum particulariter in opere huic animalculo principali, quam idcirco, commendat Spiritus sanctus. In hortum tuum aduolat, floribus insidet purpuribus, rosemque ex illis exsurgit caelo deciduum. Nunquid contra illam expositus, quasi quod tuum est hortique tui sibi diripiat? Porrò nullo iure niteris: quia illud ipsum, quod ex horto sumpsit, tibi reddit in melius commutatam. Rosem colligit indigestum, quod non aliud est quam mollis aqua, nullius utilitatis. Hunc autem sibi incorporat atque in stomacho suo digerit & condentat vt inde mel conficit suauissimum, atque in illa dispositione & prerogativa perfectius tibi reddit in aluam miro opere compositum, quo cunctos opificum respectat intellectus, cum videant tali hoc arte dispositum, vt nequeant ad illud primorum artificum ingenia atresque conscendere.

Hoc ipsum diuina illa & argumetosa apis confecit: Etenim in hortum descendens mundi huius, superinsedit flori pulcherrimo & purissimo viscerum Virginis intemeratae. Inde rorem sibi collegit purissimae suae carnis, quem sibi sic incorporauit, sic vt illam diuinam reddiderit, eoque exulterit vt diuinum esse participarit. *In quo Coloss. inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* O qualiter illam digessit & sursum exulterit est etenim verè caro Deificata, atque sanctissima huic communicat humanitati, suprema illa & eminentia dona gratiarum & gloriæ: vt nondum illa sola plura contineat, quam omnes Angeli, sed ipsa sit potentis omnium eorum seaturigo. *De cuius plenitudine nos omnes accipimus. Ioan. 1. 16.* hac igitur forma dispositam donisque talibus locupletem illam nobis remittit mel factam suauissimum gratiarum omnium, in admirabili illo alucri sanctissimi Sacramenti, idque tantoprae cellens artificio vt nec ipsi primi Seraphinorum intellectus, modum eius intelligant. Hic attende qualiter, *totum quod de nobis assumpsit, totum nobis contulit ad salutem.* Considerata quanta dicatur hoc veritate. *Ecce Rex tuus venit tibi.*

S. 22. *Quidquid à nobis sumpsit, nobis reddidit multo perfectius, id agens quod mulier cum sermone.*

V T autem hoc exponam, in more habeo notare, quod dum legis Euangelium S. Ioannis atque ad illa accedis verba planè mystica, quae vt audis, plus a quo est, vt in terram cernuus procumbas: *Verbum caro factum Ioan. 1. 14. est & habitauit in nobis.* Non ibi haereas, quod significant verbum diuinum, de nobis nostram sumpsisse carnem, nostramque humanitatem, quae vestitum habitauit hactenque nobiscum: sed ulterius progredere, illaque his adiunge, quae idem Euangelista scripsi inferius à Christo prolata. *Care mea verè est cibus, &c. accipite & comedite. Ioan. 6. 35.* Quibus videbis quod licet aliquid sumpserit de nobis, hoc fecerit, vt illud ipsum quod à nobis sumpsit, traderet, hac etenim mente sumpsit hoc, vt nobis redderet. Nonne credo sentum mirabilem illius parabola de fermento, quae duo referunt Euang. D. Marth. & Luc. quae Christus exponere voluit prechata regni sui caelestis, quod est Ecclesia. Sacramenta. *Simile est regnum caelorum, sicut fermentum, quod accipit mulier abiscoctum in farina.*

facto

Lib. 3 de doctrina Christiana.

Fermentum variã significat. Ita fermentum si specles amaritudinem, quã corruptipit & acidam reddit toram massã, res designat malas, atque ve tale secundam D. Augustinum, Christus produxit ve Symbolum superbia, vanã gloriã & hypocrisis Pharisæorum: Hęc etenim est quã honorum operum corrupit emolumentum: Attendite à fermento Pharisæorum, quõ liquidõ patet quantis polleat viribus hoc vitium, ve nostras euerat & eueret. Et in quantum hoc habet boni, quod fermentet massã, suoque calore massã digerat indigestionem, res significat ita bonas, quales sunt erimia fidei nostrã: mysteria: unde illo vitur Christus ad eorum explicationem. Referunt Evangelistã D. Matth. & D. Lucas, quõ die quodã dum turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properaret, ve audiret verbum Dei, diuina illi regni cœlestis apertit mysteria, idque variis parabolis & rerum similitudinibus, quas ipsi prã manibus habebãnt, sepe numero, vocem replicans regni cœlotum, quod, sicut diceamus, nunquam ad eorum accesserat auditum.

¶ I. Cur Chr. istus captauerit attentionem. Luc. 17. 10.

farina facti tritibus donec fermentum est totum. Præmonet nos D. Augustinus: quod sicut in sacris literis, aliquando Leo, in quantum fertitate, & immanitate crudelis, demonem significet, Tyrannosque Principes: & si specles eius magnanimitatem, roburque Regum, Christum denotat, viros eminentes, & pietate spectabiles: significat. Ita fermentum si specles amaritudinem, quã corruptipit & acidam reddit toram massã, res designat malas, atque ve tale secundam D. Augustinum, Christus produxit ve Symbolum superbia, vanã gloriã & hypocrisis Pharisæorum: Hęc etenim est quã honorum operum corrupit emolumentum: Attendite à fermento Pharisæorum, quõ liquidõ patet quantis polleat viribus hoc vitium, ve nostras euerat & eueret. Et in quantum hoc habet boni, quod fermentet massã, suoque calore massã digerat indigestionem, res significat ita bonas, quales sunt erimia fidei nostrã: mysteria: unde illo vitur Christus ad eorum explicationem. Referunt Evangelistã D. Matth. & D. Lucas, quõ die quodã dum turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properaret, ve audiret verbum Dei, diuina illi regni cœlestis apertit mysteria, idque variis parabolis & rerum similitudinibus, quas ipsi prã manibus habebãnt, sepe numero, vocem replicans regni cœlotum, quod, sicut diceamus, nunquam ad eorum accesserat auditum.

que colligentis? Dicendõ: Cui simile asimabo D. Petrus regnum Dei, appendit animos auditorum & etc. CHRYSOSTOMUS reddidit super eoto, quid regno Dei, quid in sermo 29. perio diuino, valeat computari, atque illi mentis permulsa & magna persuasionebus cœli, Dominus in hospitio pauperis manu paros Cœliaria mulieris, regni sui inuenit & sermo exemplum dicendõ: simile est fermento.

Hęc est illa Dei inquit prefiguratio (semper laudanda misericordia: venit præceptor dominus nesciam quomodo) prattantem illis vultu ingento doctissimo conspicuum, altioribus illis que ac singularibus studiis promotum: sed tunc duxerunt eam etiam vilem & abiectam rudiorum ingenij similitudine acque hebetem, cuius nunquam studium vulgare domus sua transcendit. Si celestia declararet mysteria sumptis similitudinibus ex diuina suã cellu diuina reconditis mylteriis: vel iis que in interioribus Regum aguntur peccatis: vel ex pretiosissimis quibuslibet domorum maxime diuinarum: vel de subtilioribus nature operibus: Hęc philosophos intelligeret, caperet nobilitate, sciret diues, & penetraret naturalium inquit secretorum: Non stipes hispidus, nõ teret truncus, non pauper, non de grege quis ordinarius, qui præter ea que inter manus habet nihil agnoscat aliud: idcirco hildem ipsis magis communibus atque ordinariis suis explicat altissimos conceptus, sumpta similitudine de feminã, de grano synapis, de piscatore laxante retia & de adu domestica nempe fermento, quod mulier vulgaris & infima famula tua vestiat teritque manibus, cui quid cum illo vel quid ex illo fiat, cognitum esse nouimus. Bonus Dominus amat seruum Christi regni similitudine seruat, variat comparationes, quos non de oculis sumis, non capiat de cœlestibus, sed profert de quocidiano usu, de communis conuersationis propozis, ve ad omni genus hominum perueniat, quod est omnibus profuturum. Si quid de diuinitatis oculis, si quid de secretis regalis, si quid de penetrabilibus diuini offerret in medium, hoc nescires pauper, non caperet mediocritas, notum simpliciter non haberes. Nunc vero loquitur nos a diuini, vestiat a pauperi, omnibus uita ipsius necessitate vernacula: quia homo in Dei uocatione queritur, non discernitur in eius uoione persona.

Hęc similitudine fermenti, quã est magis 69 domestica, plana & humilis, quam frequentius I. V. inter manus etiam ancillarum tangis, atque cuius dentius omnium patet oculis, nullum etenim la hanc fiet, qualiter modicum fermenti magnã quantitate iniectum massã totam illam fermentet, nem de hac inquam similitudine declarat Dominus goetur, profun-

ferentissima regni sui id est Ecclesie mysteria D. Chrysostomus per fermentum Apostolos intelligit: cum enim non nisi modicum essent fermenti, quid commode, nullius dignitatis, diuina hoc fermentum sapientia ad mundi utilitatem D. Ambrosius a per illud fidem interpretatur, quae cordis hominis incorporata, totum fermentat hominem. D. Cyprianus & praedicationem capit Euangelicam Deique verbum: quod in principio sui tantillum existens, omnem de terra abstulit crudelitatem infidelitatis. D. Petrus Chrysol. e. & D. Cyrillus Alexandrinus d. ille latine Ecclesie Doctor eloquentissimus, hic autem orator Graece disertissimus, intelligunt de duobus altissimis ac sublimissimis Sacramentis: quae Deus in Ecclesia sua operari dicitur, quibus est: verbi scilicet incarnatione, atque venerabilis Eucharistiae institutione. Conueniens autem esset ut vnum cum altero conuenerent.

Non erat Domino satis sic generalibus terminis proponere fermentum, sed in particulari commemorata quomodo fiat, & quis illud componat, nempe mulier: vbi, scilicet in massa ex farina tribus congesta farinae: qualiter illud apparet, scilicet abscondendo & massae incorporando: quis sit illius effectus, is nempe: ut totam massam fermentet. Circumstantiae sunt haec, quibus licet aliqui opinentur non multum inhaerentiam: sancti tamen Patres illas expendunt, velut ab ipsa diuina sapientia prolatae itaque inhaerentia diuinae explicandis. Adest famula tua & tra tumit farinae mensuras, easque cribrat, florem eliciens purissimum ex furfuribus immundissimis atque asperioribus, indeque massam componit. Haec ita composita cruda est & indigesta, ut non solum panis qui ex illo pinsetur stomacho non quadret: verum & illum exacerbet & commotiones excitet principium infirmitatis, imò etiam materiam suggerat generantis vermicibus. Qualiter fermentabitur sumit fermentum illi que intieit, totum inuoluit, commisceat, & incorporat, hoc fermentum totam praeparat massam, suoque calore illam digerit & fermentat, ut inde panis coquatur vitæ nutrimentum. Hoc opus non terminatur insuper & de hac massa iam fermentata, fermentum componit, atque ex eo tribuit vicinæ, & alteri ut in sume. Angelorum massae fermententur. Norandum hic cum D. Petro Chrysolologo mysterium incarnationis. Adco hoc eminentissimum est ut optime de illo dixerit D. Maximus. *Latius etiam ipsos Angelos inuestigabili Domini conceptio atque modus. Idem Hieron. Bap. de la Nua. Tom. II.*

circò caelestis Princeps quaesuit à caelesti illo Paranymphe Gabriele eius mysterij annuntiatore: *Quomodo fiet istud: Quam ille remisit ad opus Spiritus S. dicendo Spiritus S. superuenies in te, &c.* Illud igitur expositum habe symbolo fermenti. Quod fuit illud mysterium? Sumptis diuina sapientia, per mulierem indicata, tria farinae: quoniam sunt haec farina? nonnulli respondent esse tria illa, de quibus nostra componitur humanitas, spiritum, animam, & carnem, quae D. Paulus inuuit dum ait: *ut integer spiritus vestet & anima & corpus seruetur.* Quoniam sunt haec spiritus est anima secundum quod est rationalis: anima est ea ipsa secundum quod sensitua: corpus est caro quae vitâ viuic vegetatiuâ. Et declaratur ad rem à Magistro Theologiae primario mysterium illud euolente. Ita quae massam componere ex facis tribus, sicut ad Theoph. componere humanitatem quandam, perfectam intellectu, sensibus, & oënie. D. Aug. opinatur tres has mensuras totam significare naturam humanam, quae conseruata fuit in tribus illis Noë Filiis, Sem, Cham & Iaphet, ex quibus tota mundi est generata progenies. *Tria facta sunt de verbis unum genus humanam in tribus Sem, Cham, & Iaphet.* Idem opinatus est D. Hieronymus.

Per hoc declarate voluit Dominus eminentissimum Incarnationis suae mysterium, & totum hoc quod dixit Euangelista verbis illis profundissimis: *Verbum caro factum est & vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre plenum gratia & veritate.* Formauit diuina sapientia humanitatem quandam absolutam & quae vices suppleat totius humanae naturae sumptis illam cribro expurgatam puram & ab omni furete desecratam, ne dum peccatorum sed etiam carnalium immunditiarum, in quibus omnes concipimur: quia illam formauit ex sanguine purissimo illius, quae ipsos caelos mundicie superabat Virginis Mariae, purissimae. Commisit illam in ventre ipsi sole puriori, in ventre virginali. Vides hic massam quae de tribus resublet facis, spiritu, anima, & corpore. Quia vera est humanitas, quae esse habet intellectuale, sensibile & ex carne, quae totum esse naturae hominum in se complectitur: porro ipsa ex natura sua cruda erat atque indigesta & necdum fermentata. Quomodo fermentata est: abscondit in illa mulier fermentam totumque ei incorpauit.

Ecce cum D. Petro Chrysol. opus sapientiae diuinae praestantissimum. Quod est fermentum, nisi verbum diuinum, & persona eius dignissima.

per
di
cic
luna

ma? hæc enim est quæ totum fermentat & omnibus hæc esse, virtutem, & perfectionem. *Omnia per ipsum facta sunt.* Vniatur hoc fermentum huic massæ, vniatur verbum diuinum huic humanitati, illi incorporetur, illamque totam sic penetret, vt caro fiat. *Verbum Caro factum est.* Hoc modo illam fermentat, tantaque perfectione cumulauit vt tota ipsa facta sit diuina, diuinoque esse præstantissima. *Donec fermentatum sit totum:* Quò humanitas hæc reddita est sanctissima tantaque perfectione cumulata, vt nec ipse Deus tota sua omnipotentia potentissimus præstantiorem illi dare poterit, nec eam ad altiore euehere celsitudinem: quia anima, corpus, ossa, & caro ita vnita fuerunt personæ verbi Dei: vt ipsum Dei esse participauerint, intellectus luce gloriæ beatæ redditus est perfectissimus; voluntas amore & gaudio beatifico. Tandem illa humanitas, cor perfectionis effulsit prærogatiuis, vt tota esset eorum fons & fœcurigo: solo oculorum intuitu illuminare poterat animas, sicut Petrus: solò sub verbo potens erat suscitare mortuos, saluâ suâ impertiri cæcis oculos, vestis suæ hinc omnes curas languores. Vnde addere poterat D. Ioan. *Visimus gloriam eius quasi unigeniti à Patre plenum gratia & veritate:* & postmodum scribere Apo. Colos. 2.9. *In quo inhabitat omnia plenitudo diuinitatis corporaliter.*

Ipsa quoque caro diuina efficitur, & diuina essentia, diuinæque præfulget virtute. Audiamus D. Petrum Chryzologum hoc mysterium exponentem. *Maria huius fermenti impletur.* *Ysol. 99.* *Et humanam carnem in alio Virginis caelestem totam conspersit in massam.* Notemus insuper cum D. Chryzostomo verbum quo Dominus vituit. Non dixit, *appropiuit*, sed *abscondit.* *Mat. 23.* *abscondit in massa fermentum:* quia persona verbi diuini, eius diuinitas, Maiestas, celsitudo & diuinitas, ita abscondita mansit vt dicere poterit vates Euangelicus: *Verò in eis Deus absconditus.* Grande mysterium: verumtamen non illi inhæreas: si namque hoc solum attendis, iudicabis quòd Deus de nobis sibi nostram assumpsit humanitatem, eamque sibi vnita habeat, qua Dei natura ita formosa redditur, vt eam semper Angeli videntes videre desiderent: Transi ulterius & audi D. Iosueum: *Da plenitudinem eius nos omnes accipimus,* atque intellige, quòd de nostro assumpsit nobis cessit in commodum; quomodo hoc intellecto? progredere in ipsa actione fermenti: mulier etiam, quæ

cum illo massam fermentat ex eodem ipsa massam fermentata, & facta iam fermentum dispertit & tribuit huic & illi vicinæ quatenus vnaquæque massam domi suæ erudam & indigestam fermentet.

Contemplete: (sic sicut D. Cyrillus) mysterium mysterium sanctissimi Sacramenti. Mysterium. Habet quisque in se massam carnis suæ humanitatem inquam indigestam & crudam, principium turbulentorum motuum contra spiritum, massa est hæc ex qua peccatorum vermes oriuntur: hanc acriter seniebat David dum diceret: *Eccc in iniquitatibus conceptus sum & in peccatis concepit me mater mea.* Et Apostolus Paulus: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuam me in lege peccati,* &c. quomodo fermentabitur? ad hoc accurrit mulier sapientia Dei, atque ex illa massa fermentata diuinæ personæ quæ est in illa abscondita, diuidit eamque tibi & tibi offert, atque liberaliter imperit, dicendo. *Caro mea Iosue. 6. 33.* *verè est cibus.* Hæc caro de se massa est indigesta: porò illam meam reddidit, in illa, abscondens diuinum esse, quo tota ita perfectior & fermentatur vt realiter sit diuina. Ex illa fume illamque incorpora huic massæ crudæ & indigestæ carnis tuæ & humanitatis: *Accipite & comedite, hoc est corpus meum.* Illam sumit, eam enim fermentum efficacem, vt totam fermentet massam ex tribus fatig mensuris compositam. quatenus spiritus tuus eleuetur, fiatque caelestis, animæ tuæ vita tribuatur æterna; temperetur, reficiatur, & corrigatur corruptio, atque peccantes carnis tuæ motus cohibeantur. O quam latus hic nobis aperitur campus, quò præstantissimos huius diuinissimi Sacramenti in toto homine declaremus effectus: *Fermentat totum;* spiritum, animam carnem, intellectum, voluntatem, potentias rationabiles, ita scilicet, & concupiscibilem pariterque sensitiuas. Non videtur D. Ambrosius hæc explicatio displicuisse, qui eandem parabolam declarans per mulierem in fermento massam abscondentem SS. Ecclesiam intelligit, dicens: *Sauilla Ecclesiæ, quæ 1990 istius mulieris Evangelicæ figuratur, cuius farina nos sumus Dominum Iesum in interioribus nostræ mentis absconditis, donec animi nostri secreta penetrabilia calor sapientiæ caelestis adducat.* Verumtamen, quæ nobis ferunt solummodo spectemus, & in eo ipso pateat, quòd iste Rex supremus, si de nobis accipiat, nobis omnia referat ad emolumentum, & dicere possit Propheta liberrimè: *Eccc Rex tuus venit tibi.*

Colos. 2.9. In quo inhabitat omnia plenitudo diuinitatis corporaliter.

D. Petrus Chryzologum hoc mysterium exponentem.

Ysol. 99. Et humanam carnem in alio Virginis caelestem totam conspersit in massam.

Mat. 23. abscondit in massa fermentum: quia persona verbi diuini, eius diuinitas, Maiestas, celsitudo & diuinitas, ita abscondita mansit vt dicere poterit vates Euangelicus: Verò in eis Deus absconditus.

1990 istius mulieris Evangelicæ figuratur, cuius farina nos sumus Dominum Iesum in interioribus nostræ mentis absconditis, donec animi nostri secreta penetrabilia calor sapientiæ caelestis adducat.

V. I. Mysterium. Habet quisque in se massam carnis suæ humanitatem inquam indigestam & crudam, principium turbulentorum motuum contra spiritum, massa est hæc ex qua peccatorum vermes oriuntur: hanc acriter seniebat David dum diceret: Ecce in iniquitatibus conceptus sum & in peccatis concepit me mater mea. Et Apostolus Paulus: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuam me in lege peccati, &c. quomodo fermentabitur? ad hoc accurrit mulier sapientia Dei, atque ex illa massa fermentata diuinæ personæ quæ est in illa abscondita, diuidit eamque tibi & tibi offert, atque liberaliter imperit, dicendo. Caro mea Iosue. 6. 33. verè est cibus. Hæc caro de se massa est indigesta: porò illam meam reddidit, in illa, abscondens diuinum esse, quo tota ita perfectior & fermentatur vt realiter sit diuina. Ex illa fume illamque incorpora huic massæ crudæ & indigestæ carnis tuæ & humanitatis: Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Illam sumit, eam enim fermentum efficacem, vt totam fermentet massam ex tribus fatig mensuris compositam. quatenus spiritus tuus eleuetur, fiatque caelestis, animæ tuæ vita tribuatur æterna; temperetur, reficiatur, & corrigatur corruptio, atque peccantes carnis tuæ motus cohibeantur. O quam latus hic nobis aperitur campus, quò præstantissimos huius diuinissimi Sacramenti in toto homine declaremus effectus: Fermentat totum; spiritum, animam carnem, intellectum, voluntatem, potentias rationabiles, ita scilicet, & concupiscibilem pariterque sensitiuas. Non videtur D. Ambrosius hæc explicatio displicuisse, qui eandem parabolam declarans per mulierem in fermento massam abscondentem SS. Ecclesiam intelligit, dicens: Sauilla Ecclesiæ, quæ 1990 istius mulieris Evangelicæ figuratur, cuius farina nos sumus Dominum Iesum in interioribus nostræ mentis absconditis, donec animi nostri secreta penetrabilia calor sapientiæ caelestis adducat. Verumtamen, quæ nobis ferunt solummodo spectemus, & in eo ipso pateat, quòd iste Rex supremus, si de nobis accipiat, nobis omnia referat ad emolumentum, & dicere possit Propheta liberrimè: Ecce Rex tuus venit tibi.

§. 23. Ipse pauper, & mansuetus. Tertia letitia ratio est, quod pauper veniat: calem enim cuiuslibet optant, talisque nostra conueniebat Redemptioni.

Exultat ad letitiam & confirmat eor Ierusalem vates tertia ratione, qualitates expriment quibus Rex ille venit, nempe: quod pauper sit & mansuetus. Exulta, iubila, &c. Ecce haec tuus venit tibi pauper & mansuetus. Admiratione haec verba: quia nedom videtur quod illi Propheta nouas non suggerat letitiae rationes, sed potius iam datas dissoluat & renouet: Etenim illud quod recreare poterat auditum. Haec tuus venit tibi, ipsum destruit dum dicitur, Ecce tuus venit tibi pauper: Quid enim ab eo, qui talis est, potest exspectari? Exhiberat te qui tibi mentat in domum tuam aduenire Principem nobilitatum: potest si subiungat, quod pauper veniat, vt nec aculeam adferat tibi tribulandam, angustias oppressus remedium exposcibus: potius te corrumpat & angit: cum statim concipias eius aduentum, non tibi fore prodeum, sed nociuum. Etiam frater tuus scilicet Spiritu Sancto tibi male olet teque gerat & pauper adueniat. Pauper etiam proximo suo aduui erit. Profectus est frater tuus in Indiam quam summo exspectas gaudio redeuntem, quia nuntiatum tibi est ea redire intentione, vt tibi in omnibus, fauor accurrat; Veruntamen si tibi referat alius quod adeo veniat omnium indignus, vt nec autem habeat quem domui tuae iuniat, & a te potius alendus; gaudium tibi vertitur in merorem.

III. Hic lapis erat offensionis, in quem impetunt Iudei, de Christo admitterent vt verum Regem ac Messiam. Dixit ore Dauidico Deus Regalem Christi maiestatem eiusque thronum soli comparandum. Thronum eius sicut sol, quia lumen inclyti Regis gloria luce sua obtenderet, & per eam obcearentur aues nocturnae, & respirationes, bubones, & noctuae quibus oculi tantum sunt; vt ea quae noctis sunt, intocantur: tales erant carnales isti Iudei: Etenim de rebus ferebant tantummodo iudicium ex iis quae corporalibus videbant oculis: vnde illas tunc habebant diuitias carnales, oculi, vt tales, affirmant: Quocirca semper bene affecti sunt Deo auro, argento, bonisque transitoriis occupati, imo iudicio vt Deum susceperunt

magna letantes festiuitate, vitulum aureum: ita vt vim Aaron inferentes festa instituerint solemnia, plenaque iucunditate, semperque Deum hunc cordibus suis gesserunt inuisceratum. Promisit Deus Messiam inaequalibus diuitis opibus, quibus omnibus sufficienter occurreret pauperibus: tantaque Regia Maiestate conspiciendum vt esset terrae Dominus vniuersae. Dominus nobiscum a Mari vsque ad mare, &c. Praedixerat per Isaiam quod illum mitteret diuitiis oneratissimum, ac proinde confertur illi, eiusque traderet manibus thesauros omnes terrae visceribus, manisque abyssi absconditos. Haec dicit Dominus Christo meo Cyro (legunt, Septuaginta: Christo meo Domino:) cuius apprehendi dexteram vs subiciam ante faciem eius gentes, &c. & aperiam coram eo ianuam, & non claudentur, ego ante te ibi, &c. & dabo tibi thesauros absconditos, &c. propter seruum meum Iacob & Israel electum meum. Vt illi caruales erant nec alias opes magnum faciebant praeter has retentas, operati sunt tibi a Deo promissum Messiam venturum illis ditissimum, quibus Pastores Iacob populumque Israel ditaret abundantissimum. Propter seruum meum Iacob, &c. Porro ipsis ad oculum dolus hic manifeste detegitur: non enim possunt illi hoc Zachariae negare vaticinium, quod ita ceteris Prophetarum supereminet oraculis: Etenim clare praesagie, quod venturus esset pauper sedens super Ahsiam & pullum subiugalis.

Superest etiam notandum in nomine Hebraeo. Gani, a Propheta posito quod multa signi. IV. sicut quae noster Pagninus in thesauro suo lin. Tria hic quae Sanctus declarat. Porro tria potissimum si ex Zachariae. Primo: pauper: ita transfert praefatus clauis auctor illud Psalmi ex nostra vulgata lectione, notantur Ego autem humiliatus sum nimis: Ego autem de deo Christi pauperatus sum nimis. Secundo: significat humilitatis, & ita Septuaginta verterunt in Isaiam quod Ps. 215. nos vulgariter legitur: Ad quem respiciam nisi ad pauperem humilem; & ita in citato Psalmo translulerunt: Ego autem humiliatus sum nimis: quia vero pauperes & humiles, mansueti sunt, etiam significat mansuetum vnde vbi legitur apud Zachariam: ipse pauper, legunt illi, mansuetus: quam lectionem D. Mattheus sequitur hoc profertis ex eo vaticinium Tertio, significat afflictus, contritus, ita textus vulgaris in Deut. transfertur: Comedes afflictionis panem, & Isai 66. Pagninus vulgaram nostram lectionem in Iob: Deus in fimbria paupertatis, vtriusque fimbria afflictionis: & Iob 26. Biblia

Biblia Regia illud psalmi transferunt. Ego autem aff. Nus sum nimis.

His praeiudiciis evidens est à Deo promissum Messiam, non his temporalibus bonis opulentia, aut terrena celsitudine coruscantem. & mundana Splendidum maiestate, imo potius expressè praemonuit eos venurum ipsum pauperem, mansuetum, humilem, habitu mendicum & afflictum: Quomodo erga sacrum Ethiquum praedicat venturum eum divitijs potestate & Dominio ammentissimum? Ecce Dominus in fortitudine venit, & brachium eius dominabitur? Quia non intelligit de divitijs terrenis, aut maiestate temporalibus, sed Spiritualibus, divitijs, & caelestibus. Res est luce elatior opes, magnitudinem, Regisque potentia ipsi Regi debere correspondere, Regique ipsius qualitatibus. Rex hic terrenus non est, non carnalis, non temporalis, regnum illius non caelestium est non perituum, non terrenum, sic enim protulerat est Pilato: Regnum meum non est de hoc mundo. Tales ergo oportet et sint eius divitijs, dignitas, & potentia; divitiae, aeternae, caelestes, & eminentissimi. Obvies: sic ita, veritatem cur Propheta Zacharias exhilaraturus verbum Ierusalem Domini huius advenit, non loquitur, nec divitias illas caelestes & perpetuas proponit, quas secum defert illis ipsam ditaturus sed temporalem paupertatem omnibus odiosam? Si velit eam exhilarare, dicat illi quod gaudium possit adferre & non quod merore deijcere: nihil etenim in mundo ad hoc efficacius quam publicare paupertatem. Ambo duobus complectitur expresse Propheta: nimirum quod Pauper veniet, & temporalibus inops divitijs, diues autem divitijs & caelestibus; quia ambo pariter ad gaudium poterant excitare Ierusalem.

Isa. 40. 10.

V. Rex cuiusque potestas sibi merito correspondent. Ioan. 18. 36.

VI. Christus autem pauper venit.

Isa. 53. 3.

VII. Talis ab omnibus desiderabatur.

Primò: praedicat venturum temporalibus opibus desitutum, humilem, mansuetum & afflictum, peccis illis arctiorum quas secum trahit reru inopia: quia sic expediebat ut impleteretur illud ad quod ab hominibus venturus expectabatur. Eleganter hoc expressit vates istas verbis illis celebratoribus. Desideravimus eum de pressu, & nonisimum vivorum, virum dolum. Et sic iam infirmitatem desideravimus eum. Nec hoc negamus, & Propheta Sanctissime: nihil enim ardentius optat captivus quam redemptorem, à quo redimatur: nec infirmus quam medicum, à quo curetur: nec afflicus quam amicum, qui verba dicat illi consolatoria. Porro qualem illam desideras? despectum atque ad hoc pauperem: etenim illi à mundo habetur despectus. Humi-

lem, ut vir habeatur nullius omnino, & omnibus dignitate inferior. Afflictum, doloribus pensivum, que ultra modum oppressum. Taleme illud desideras? utique: quia sic nobis convenit. In qua finem optabant homines tanto desiderio Messiam: ut mundum de feritate redimeret facta nica, & à peccati curaret infirmitatibus. Igitur in illa forma eum desiderabant in qua melius finem hunc assequeretur: omnis quippe dispositio mediocrius à fine sumitur. qui per hac praetenditur. Finis praecipuus qui Deum in hunc attraxit mundum, ille fuit, ut peccatum tolleretur, & adeo perniciosam curaret infirmitatem. Hoc dupliciter egit, vita & à morte.

Quae non peccata committit aliquis, ut dignitatem quam audente ambit, assequatur, vel oblectam non perdat: sed dantur Sacer & Pro-

lem, ut vir habeatur nullius omnino, & omnibus dignitate inferior. Afflictum, doloribus pensivum, que ultra modum oppressum. Taleme illud desideras? utique: quia sic nobis convenit. In qua finem optabant homines tanto desiderio Messiam: ut mundum de feritate redimeret facta nica, & à peccati curaret infirmitatibus. Igitur in illa forma eum desiderabant in qua melius finem hunc assequeretur: omnis quippe dispositio mediocrius à fine sumitur. qui per hac praetenditur. Finis praecipuus qui Deum in hunc attraxit mundum, ille fuit, ut peccatum tolleretur, & adeo perniciosam curaret infirmitatem. Hoc dupliciter egit, vita & à morte.

Primum hoc egit vivens operibus suis inopioribus vitaeque exemplis illustrius, ex quibus divinum composuit emplastrum hinc curandae infirmitati praesentissimum. Declarat hoc ingeniosè sacundissimus Pater E. Ludo, Genatensis discipulo iudicio suo conformi: Medici ut aegritudine cuidam medeatur, eo totum suum dirigit studium ut causas eius exterminet: humores dico perverfos & nocivos ex quibus oritur. Principium & peccatorum omnium fons est inordinatus sui ipsius amor, filius primogenitus peccati originalis & totius corruptionis principium, atque Antichristi praecursor. Hic enim regnabit (ut Apostolo credimus) quando ille veniet, quo disponetur homines ad eum recipiendum aptissimi. In novissimo diebus erunt homines se ipsos amantes. Ex illo perverfo amore tres generantur filij, tres, inquam, inordinati amores, quibus mundus agitur in ruinam. quosque nobis Regalis illa aquila manifestavit: nam mundum superuolans vidit eum illis ad os, ut que repletum. Amor dignitatis opum, & sensuum voluptatum inordinatus. Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum. & superbia. Sic ut enim transiit diluio totum humanum genus propagatum est ex Noè per tres filios suos Sem, Cham, & Iaphet: ita vitiorum mundi omnis universitas de patre nascitur universalis, amore scilicet proprio: illa namque producit, medio trium horum filiorum eius: quia primum quod est honoris famae desiderium inordinatum, innumerabilem principium est peccatorum: quia homines honoris cuncta non in eo statuunt, quod debent, nimirum in virtute sed in vanitatibus, quas mundus in honorem transfundit.

Quae non peccata committit aliquis, ut dignitatem quam audente ambit, assequatur, vel oblectam non perdat: sed dantur Sacer & Pro-

Quae non peccata committit aliquis, ut dignitatem quam audente ambit, assequatur, vel oblectam non perdat: sed dantur Sacer & Pro-

VIII. Quis fuerit & nis adlectus Christi.

In Synopsi lo p. 3. Trait. 3. Dialo. 3. IX. Amor proprius omnis peccati secretus. 80. 2. Tunc. X. Ex illis tres filij nascuntur. 1. Ioh. 3.

II. sine littera credibus, traditionibus, iniurijs & iniquitatibus, in quas nonnulli prolapsi sunt, ut regna que pretendebant, obtinerent, alij vero ne tam conquisita manibus suis eriperentur. Quantum stragem edidit feminarum pellina illa Regina Athalia, ut Regnum Iudae moderaretur: et etiam illo pacifica gauderet, omnes occidit, quos innocente potuit Regali stemmate progenitos quod omnino delectum fuisset, nisi summam diligenti Iosaba Regem Ioam, cuius erat amica, clanculum abscondisset, necique eripisset.

Sursum Abalia & interfecit omne semen Iosabae, &c. & regnavit super terram. Quam molesta atque iniusta mouit Saul persecutiones nocera David: quia a Propheta Samuele dedicatum esse regni sui sacrosanctumque sacrilega atque impia non aggressus est facinora Parricida ille filius Absalon aduersus Patrem suum, ut cum solio decurreret, ipse vero Rex eleuatur: Quam fastidioso turbine propriae uouimus ambitionis terrae Monarchas, regna inuadentes aliena, mille millia patentes scelera, iniustitias, sacrilegia, ut Dei templa violata uasque sacra despoliari non vereantur: nam idcirco illos Deus in figura bestiarum ostendit Ezechielis, quae prodigiosa, nec quiescebant quocumque spiritus illas ferebat ambrosios: & Danich in forma uentorum qui in se mutuo insurgentes praehabuerunt, ut eorum actiores moueret in mari tempestates.

37 Quis non merito obstupescat horrendum istam stragem quam Herodes edidit: utrotum innocuum fundens sanguinem in Bethlehem loci que conseruatis, quos nonnulli credunt ad quatuordecim millia exsternisse. Cur hoc intellexerat peruenit natum esse Regem, de quo sibi timebat, ne regnum illi victor auferret. & quamuis audiret Regem hunc esse Messiam a Deo missum in mundum, ac proxime fore impossibile omnipotentis illius consilia & decreta subverti: pari tamen cum eo vult mare contendere & eius superare omnipotentiam. Quid plura? Ita illud Spiritus S. axioma. *Inisum omnis potest superbia* q. d. quod si superbia in pectore alienum totum agat sperare posse, imo uerius dicitur, timere quocumque peccatum, imo & ipsum Decidium.

His conformiter respondet argumentum D. Augustini in quodam sermone ad fratres in exilio, inter illos qui eius nomine circumferebantur. Expenit huc quod Aposto. in eadem contigit. Operatur Dominus supremum iudicium sanctissimi Sacramenti mysterium, in quo portat illis ci-

bum & potum, de pane & calice benedictis dicens accipite & comedite: hoc est enim corpus meum accipite & bibite: hic est enim sanguis meus: *Verumtamen* hoc scitote: ecce manus tradentis me. *meum est in mensa.* Magnopere primatu commouentur Apolloli & diligenter inquirunt contentis eorum tam execrandam posset exercere derisum traditionem, atque per hoc: *Facta est contentio* Luc. 22. *inter illos quis eorum uideretur esse maior.* Miraculum: magister uester, o sacratissimi Apolloli mortis opprimitur angustijs, uobisque iustum animae suae detegit dolorem, ex eo quod unus uestrum illum proditor sit traditurus, & de primatu inter vos inflati contentitis? plus iusto de uobis modo potest conueni, quam olim de Baruch uatis Ieremae secretario: cum enim illi desolanda nimis reuelasset, cepit ille mente cogitare sublimia. *Ece quos adificatio delectat, &c. & in* *quarum tibi grandia: ne miretis, inquit D. Augustinus, nam altercati de maioratu, non tantum fuit cum sibi quicquam praesendere, quantum inquirere quis ille posset esse, qui tantum moliretur facinus quo Dominum perfidus traderet inimicis: nonne tantum quantum posset uictum ambitionis, quod si semel cor cuiuspiam inuaserit, sufficere ut proprii patris mortem machinetur, ut ipse Rex imperet, imo & Deo necem intendet, quod in damo illius & colligio possit gaudere maioratu.* *Quare hoc, nisi quia arbitrari sum, ut homines, ille qui maior est ut Dominari possit, magistrum tradere procurat.* Deo ipsi terga uertit superbus, negat illum & tradit ambitiosus, ne uel apicis uirtus, honoris aut dignitatis qualiter in republica, detrimentum patiat. Hae etenim causa fuit, cur Pharisei, licet mirabilia Christi prodigia cernerent, in illum tamen credere contempserunt: quia teste D. Ioanne. *Dilexerunt enim magis gloriam hominum, quam gloriam Dei.* Quam lenientiam ipse Christus illi iterato obiecit? *Quomodo vos possitis credere qui gloriam ab inuicem accipitis?* Ne plura protetam, hoc possessi uitio vitam Christum abstulerunt, mortisque intulerunt, ne Cathedris suis locisque priuarentur honorationibus: ut die Venneris diximus.

Quid modo de auaritia? noissima est illa & uetissima D. Pauli definitio: *Radix omniu malorum cupiditas.* Cui subserbo & assero ex illa populari stolones desideriorum malorum & XIII. tantum infinitos: generat illa iniustitias, furta, rapinas, uices, simonias, uiduorum & pupillorum oppressiones. Audiatur D. Augustinus. *Ha auaritia dicit omnium malorum auaritia est, maior uisus, nalcitue*

XII. Cur Apolloli in cena de magno opere primatu commouentur Apolloli & diligenter inquirunt contentis eorum tam execrandam posset exercere derisum traditionem, atque per hoc: *Facta est contentio* Luc. 22. *inter illos quis eorum uideretur esse maior.* Miraculum: magister uester, o sacratissimi Apolloli mortis opprimitur angustijs, uobisque iustum animae suae detegit dolorem, ex eo quod unus uestrum illum proditor sit traditurus, & de primatu inter vos inflati contentitis? plus iusto de uobis modo potest conueni, quam olim de Baruch uatis Ieremae secretario: cum enim illi desolanda nimis reuelasset, cepit ille mente cogitare sublimia. *Ece quos adificatio delectat, &c. & in* *quarum tibi grandia: ne miretis, inquit D. Augustinus, nam altercati de maioratu, non tantum fuit cum sibi quicquam praesendere, quantum inquirere quis ille posset esse, qui tantum moliretur facinus quo Dominum perfidus traderet inimicis: nonne tantum quantum posset uictum ambitionis, quod si semel cor cuiuspiam inuaserit, sufficere ut proprii patris mortem machinetur, ut ipse Rex imperet, imo & Deo necem intendet, quod in damo illius & colligio possit gaudere maioratu.* *Quare hoc, nisi quia arbitrari sum, ut homines, ille qui maior est ut Dominari possit, magistrum tradere procurat.* Deo ipsi terga uertit superbus, negat illum & tradit ambitiosus, ne uel apicis uirtus, honoris aut dignitatis qualiter in republica, detrimentum patiat. Hae etenim causa fuit, cur Pharisei, licet mirabilia Christi prodigia cernerent, in illum tamen credere contempserunt: quia teste D. Ioanne. *Dilexerunt enim magis gloriam hominum, quam gloriam Dei.* Quam lenientiam ipse Christus illi iterato obiecit? *Quomodo vos possitis credere qui gloriam ab inuicem accipitis?* Ne plura protetam, hoc possessi uitio vitam Christum abstulerunt, mortisque intulerunt, ne Cathedris suis locisque priuarentur honorationibus: ut die Venneris diximus.

74

8

D. Ave. genitrix sponda, fontes culpa, aterna pena via. n-
 Ser. 48 trix gehenna, abyssus in fatiatisu, qui nunquam
 ad fra. in dicit sufficit. Omnia in homine senescunt vitia sola
 Evem. de avaritia inuenescit. Scire sufficit quod peccati re-
 vera ora. radicata vnius Apostoli traxerit illum ad horreum
 rto. ad vendidit illum eius inimicis, quem ipsi eodem hoc
 med. fecerit vitio crudeliter interfecerunt, ne bonorum
 patenterent iacturam. Porro carnis concupiscen-
 tia & delictorum appetitus: quae non producit
 flagitia quis eo vltique mundum perdidit vt Deus
 illum coactus fuerit submergere diluio: quis
 ciuitates illas Sodomae fudo vallauit incen-
 dio, & in cinerem selegit fertilitate Paradiso
 conferendas? quis virtutes destruit, honorem ad-
 dimit, & furatur facultates? quis hominem red-
 dit spurcissimum animal? Exemplo tibi sit pro-
 digus.

XIV.
 Et qua-
 nam ex
 luxuria.

Cum igitur tres habeamus fontes & malorum
 omnium ac criminum radices, nec non tria pra-
 cipua naturae humanae vulnera: veniens de caelo
 medicus illa sanaturus, quoniam obsecro, adferre
 oportere eum medicamina, nisi illis opposita?
 primum hoc egit vitens exemplis in se ipso &
 vitae suae moribus integerrimis, & multo magis
 postmodum in cruce mortuus. Si igitur ad hoc
 venit, quò aliò modo venire conueniebat, nisi
 pauperem, humilem, & afflictum? an ergo venire
 expediebat eum pompa fastuque iurgidū vt no-
 stram depimeret ipse superbiam? ablic omnino:
 An ergo veniret diuitijs opulentus superfluum
 illarum cupiditatem eradicatorus? nequaquam.
 An ergo descenderet delictijs affluens alee Salo-
 mon, earum damnaturus superfluitatem? non
 expediebat. Si contrarium a suo curetur contra-
 rio, qua ratione horum malorum medicus acce-
 deret nisi virtutum medicamentis vitijs omni-
 no contrarijs? Non aliter haec virtutum & e-
 xemplorum vitae illius emplastra effectum opera-
 rata sunt in sanctis optatissimum. Quis obsecro
 tam omnis expertis rationis, qui contuitus crea-
 torem caeli, Dominum Angelorum, beatorum
 gloriam in habitu & figura adeo humili ac pau-
 pere, vt non habeat vbi caput suum reclinet, tot
 penis & afflictionibus attritum, tam varia tor-
 mentorum genera perferentem, nō admittatur sal-
 tem aliquid eius imitari, quod in illo conspicit:
 saltem ne consentiat, vt medicina adeo pretiosa
 suo priuatur effectu: quae superbia (loquor cum
 L. de Ago. suo priuatur effectu: quae superbia (loquor cum
 Christ. 6. D. Aug.) sanari potest si hac filij Dei profunda
 11. vi. su. non sanetur humilitate: quae potest avaritia re-
 Hom. 30. parari, si extrema hac Domini huius non repa-
 Nit. 41. retur paupertate? Quae voluptas & carnis appo-

tentia relaxabatur: si vitae austeritate quae
 Christus suam ab omni lae purissimam, tractat,
 minimè relaxatur? His suppositis aptissime
 dixit Propheta, vbi Hierusalem vt gaudio mag-
 nanimis exultet quia venit tibi. Infirmus optat
 medicum, tantoque gaudet alacrius eo conspe-
 cto, quanto magis in illa venit figura, illaque ad-
 ducit medicamina quae curanda illius infirmi-
 tati sunt opportunita. Venit hic de caelo tibi
 medicus tuas medicaturus infirmitates, plagas-
 que sanaturus: tanto ergo tibi est amplius exul-
 tantium, quanto magis videris illum illo scema-
 te descendentem, tibi magis conuenienti: Hoc
 est in habitu formaque pauperis, humilis, & af-
 flicti.

§. 24. Ipse pauper. Conueniebat vt Deus lar-
 manus veniret sicut dixit Moysi. Larua autem
 secretior erat paupertas.

Porro non solum rationi consonum erat, vt
 sic veniret quatenus coram oculis nostris
 exterius emplastrum applicaret exemplorum
 operumque exteriorum nostrorum criminum
 infirmitatibus, sed etiam efficeret & compoueret
 ipsas medicinas, quae animae nostrae curarent ef-
 ficaciter interiora Remedium praefens & efficacius,
 quo resister omnes animae entratur infirmita-
 tes, est ipsa diuina gratia, fuit caelestis, sancta
 Sacramenta, quorum effectus ad intima cordis
 peruenit. Haec remedia per passionem suam cre-
 effecturus: etenim in morte illius nostra vivebat
 vita, in illius vinculis nostrorum absolutio pec-
 catorum, in eius lacrymis nostra leticia, in eius
 ignominijs nostra dignitas. Crucis illius mors
 ea erat, quae in nobis gratiam operaretur diui-
 nam, nostrorum scelerum indulgentiam, cum a-
 terio Patre reconciliationem, & sanctorum effi-
 caciā, virtutemque Sacramentorum. Haec no-
 bis caelum aperiret, nostrorum debitorum dele-
 leret Chyroglyphum, nos suscitaret, filiosque Dei
 crearet, ius tribueret, & opum illius regnorum-
 que possessionem.

Ad talem subeundam passionem & mortē for-
 tē deberet venire summa Maestate tumidus, im-
 mensa pompaticae celsitudinis & exercitijs sti-
 patus Angelorum? nullatenus: si namque talis a-
 desset quis illi moueretur audaculus persecutione: vt opente
 quis vel femel imaginaretur illi manus iniiceret: vt opente
 quis mortalium captiuum duceat: quis iudex
 condemnare, sed vel traheret ad tribunal, diem-
 que dicere: quis cogitate praesumeret mortis
 nit.

in illum seire sententiam crucisque eum affige-
 re: *Et non cognouissent, nisi quomodo Dominum glo-*
ria crucifixerunt. Homini enim, omnimodo ho-
 mo contemebat, ut Dominus hic in cruce more-
 retur millenis exagitatibus cruciatibus: ad hoc ju-
 sti erat ut larvatus adueneret. Quomodo trans-
 figurate se melius poterat, quam 135 quæ suis
 opponere? quæ ratione suas aptius caelestes
 abscindere diuitias, quam nostra paupertate, su-
 premam suam & immensam Maiestatem nostram
 nisi humilitate: gloriam suam infinitam nostris
 nisi calamitatibus? nemo melius quam Isaias.
 136. *Veni tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator.*
 q. d. ut nos saluaret venire debebat transforma-
 tus & absconditus.
 Quomodo reor spectat illud, quod Dominus
 Moysi respondit. Ardenter optabat Moyses ut
 Deum illi locutus, seipsum illi clarè reuelaret: Ita
 ut aperiret Maiestatem, diuitias, & faciem illius di-
 re posset gloriam contemplari: quocirca sic præ-
 cauit. *Quid mihi faciem tuam.* Cui Deus: hoc
 vixquam fecero: non enim videt me homo
 de viua, nec tibi vita superest, si faciem meam
 aperire contingeret, hoc autem indulgebo tibi:
 habes in spelunca Petre & me coram te tran-
 sferre manum tuam tuis superponam oculis,
 & illos cooperiam, ne clarè faciem meam videas,
 & cum transfero, humeros meos conspicies. *Ego*
transi coram tu & ponam manum meam, &c.
 prædara se nobis hic offerunt: notanda mytte-
 ras sed illi tantum iohateamus quod ait, Moys-
 es non posse videre se dimittit eius faciem: con-
 spicit quomodo dicere potest hoc? an ignoramus
 vnam æternam consistere in illius faciei con-
 templatione? Hæc est gloria nostra, hæc vltima
 beatitudo, quæ speramus Deum videre facie ad
 137. *faciem, ut illud Iohannis in nobis impletur. Cum*
apparuerit similes ei erimus: quoniam vidimus
gloriam, cum facti esset. Insuper hic aperitur Sacramentum.
 138. *Lucæ* 9. enim Ruperto Abbate symbolum hic
 notis nostræ signari redemptionis, quæ fiet
 transire Domino coram Moysè id est, populo
 Iudaico, quem Moyses præfigurabat, & ratio
 iudebat ut in hoc transitu faciem illius mini-
 me contingeret, si namque illum videret minime
 videret.
 Hæc est ratio est, quare vita hominis consiste-
 ret in morte Dei, quem pati oportebat exalta-
 tum in cruce, ut ipse Nicodemo declarauit in fi-
 gura superans aenei quem Moyses exaltauit in
 139. *figura.* Quocirca crebro dixit. *Copiet exaltari*
filium hominis. In hac morte vita latebat mundi.
 Hæc ita scribit Apollolus in hoc sacrilego Lu-

darorum delicto, quò Christum crucifixerunt
 mundi salutem consilire. *Delictum eorum diui-*
ria sunt mundi: nõ ex parte illa, quæ Iudæi Chris-
sum occiderunt, sed quæ ipse mortem recepit &
perulit: ut die Veneris explicauimus. Si Dei fi-
 lius manifestus venisset, palam coram Iudæis
 diuitias suas patefaciens caelestes, Maiestatem suam
 & gloriæ teulans infinitam, nõ illum captiuum
 duxissent, non illum crucifixerunt, non occidis-
 sent. Conueniens itaque erat ut larvatus & trans-
 figuratus in illa forma veniret, quæ huic maxi-
 me conueniebat. Quænam est hæc, nisi poupe-
 ris, humilis, & afflicti: quia pauper & humilis il-
 le est, cui nulla defertur reuerentia, quæ audacter
 capi præcipiunt Iudices, quem impetreturè ra-
 piunt apparitores, quem absque vilo scrupulo
 trahunt de tribunali ad tribunal, nec verentur ad-
 uersum eum proferre testimonium licet falsum,
 nec sibi cauent ministri ab inferendis illi iniu-
 rijs, non habet qui partes eius defendat, non ad-
 uocatum qui scilicet causam eius utatur.
 In hac figura seipsum proposuit per os David
 in illo psalmo, qui ad litteram de ipso loquitur.
Domine Deus saluus mea, &c. adiutorium sum (in-
 quit) *cum descendis in lacum, factus sum si-*
eus homo sine adiutorio. Non pluri me fecerunt
 quam mortuum, quem in sepulchrum deiciunt,
 qui sepultura traditus cum sit, non est qui illius
 de cætero recorderetur. Habuerunt me ut pauperem
 omni subsidio destitutum, qui nulli sibi habeat
 adiutorem. *Sicut homo sine adiutorio:* Vnde nul-
 la seruata reuerentiâ quidlibet in me moliti
 sunt: ut eos nec timor retineret futurum ali-
 quem qui mortem meam ab eis repeteret: nec
 esset aliquis, qui illos cohiberet aut meam co-
 ram Iudice prosector defenderet innocentiam.
 Nec aliter se res habuit: idcirco namque mortis
 contra illum tulcrunt impauidi sententiam: eti-
 am illum habuerunt ut hominem communem,
 pauperem ab omnibus derelictum, à nemine
 propugnatum, quem omnes hocceperent.
 Euidenter hoc declarauit summus Pontifex
 Caiphas: ille etenim tulit in eum sententiam
 dū ait. *Expedit, ut vnus moriatur homo,* &c. quia
 nomen, quò Christum appellauit, hoc erat vnus
 homo q. d. nihil est quod ab occidendo illum nos
 remoueret, non enim in illo quidquam conside-
 ramus æstimatione dignum: non diues est, non
 Maiestate fulget, non gaudet protectore, virum
 non habet autoritatis in defensione, nec prin-
 cipis in protectore. Nihil habet vltra esse hominis,
 quibuslibet pauperibus & mundi abortiuis com-
 mune. Ex prædictis figuram formamque collige-

IV.
 Sed ut
 pauper &
 larvatus
 aduenit

76
 ff. 47. 52

V.
 Aliter eū
 nõ cruci-
 fixissent,

IV
 4

in qua dicitur ipsum à sanctis Patribus tantopere desiderari: non diuitem, non gloria sublimem, non eam maiestate splendidam, quò descendit daturus legem, & terrore quo percellit uerum populum sed & ipsum amicum sibi & familiaritatem Moysen. Facetur enim. *Exterius sum & tremebundus, sed despectum, contemptum, pacis, dolentibusque repletum, qui sciat & gultet infirmitates & sic omni ope & opera nudetur aliena, ut dolores omnes & ignominie in eum possint iussuere, velut in mare flumina.* Hoc est:

Hebr. 11. 21.

Isa. 53. 2.

Virum dolerum. Desiderauimus eum despectum, & nonissimum uirorum, & scientem infirmitatem. Adhuc igitur ueniat pauper & humilis: quis enim magis quam pauper habetur despectui quis magis derelictus, & in angulum reiectus quam laborans egestate? quis porcis & persecutionibus magis opulens, quam omnium indignus? quis magis expertus necessitate & infirmitate quam omnibus exutus facultatibus? quis minori gaudet adminiculo contra persecutiones, infirmitates, dolores, ignominias, iniurias, violentias quam retum inopis humanarum? Hoc concessio prudentissimè vates Zacharias rationes suggerens lætitiæ urbi Hierusalem ex huius Domini aduentu, illum proponit pauperem & humilem: talis etenim erat illi necessarius, & talem eum SS. Patriarchæ & Prophetæ desiderauerunt.

§. 25. *Ipsè pauper, &c. Tu quoque in sanguine testamenti. Terrenis opibus inops uenit Christus, sed cælestibus sic diues, ut nouum illius probat testamentum veteri superius, quod animalium sanguine firmabatur.*

77 Christi thesauri latent in eius sanguine.

Non hæsit hic Præpheta proponens & nuntians Dominum hunc pauperem: si namque hoc solum fuisset, frustra Hierusalem ob eius aduentum ad cordis excitasset lætitiã: quandoquidem modicam inferre potest illius aduentus lætitiã, qui pauper tantum est, nudusque omnibus, sed ulterius progreditur declatans, quod quacuvis terrenis, temporalibus, & mundanis ueniat inops diuitijs: affluat tamen cælestibus, æternis, & diuinis illæ æterni ueræ sunt, & exhilarare possunt animam, uerum infundere pãnitium & solamine cordis intimã demulcere. Hoc agit uaticinicus: oculos avertens à Hierusalem cui loquebatur, & conuertens ad Dominum. Hinc sic eum est allocutus: *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti uinilos tuos*

de lacu in quo non erat aqua. An eius uideri sanguis diuitias & perpende præcepta & legata, quæ suo mândat testamento: oculos conijce in illa boua, quæ legat & de quibus disponit, illa suo sanguine & morte confluens. Tu quoque in sanguine testamenti tui, &c. Præclara sunt hæc uerba, tanque aperta, & eminentem conuenient prophetiã, ut quia ex illis Iudæi perfectè conuincitur peruersa, proclatantur Rabini & Iudæorum doctores illa corumpere, certum aliquid addendo punctum (etenim ad scripturam Hebraicam sufficit uoum punctum) ut sensus mutetur, de qua peruersa nequitia conuincunt illi. Et talis Doctores Catholici nomina: in auctor motu. Eadem, ut doctrinã, ita pietate celebri. Primus: 44. proponit Præpheta oculus Hierusalem Regem hunc pauperem, atque illi: *Ecce Rex tuus, &c. & ipse pauper:* potest, ne huic soli insisteret paupertati, confestim oculos suos ad ipsum dirigit Dominum. illa colloctus diuitias aperit immensas, quas sub illi paupertate ad mundi salutem gerebat absconditas, atque illi: *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti, &c. Tu ipse, Domine mi, qui pauper spectante Hierusalem ingressus es, opulentissimus es, & sanguinem habes uentis conclusam adeo pretiosum, ut eius uirtute infans, redemeris & de lacu sine aqua captiuos tuos eduixeris. Non hoc solum attendendũ, quòd pauper sis, sed quòd tu quoque distitans sis & potentissimus, in sanguine id est in uirtute, merito & efficaciam tu sanguinis, iuxta communem S. Scripturam: In te oripiar à tentatione, & in Ps. 17. 6. Deo meo transgrediar murum. In te inimicos non timeo. In te uentilabimus coram & in nomine tuo speramus in surgentes in nobis. Quantum conijcio huic alludit Apostolus, adscribens uirtuti meritoque sanguinis huius Domini libertatem, humanique generis redemptionem. *Quem proposuit propitiacione in sanguine ipsius.* Itaque, quòd propheta dicit. *In sanguine tuo, dicit Apostolus: in sanguine ipsius.* O pretiosum sanguinem, quò quantum in thesauro completur, quandoquidem hic solus sufficit omnibus totius mundi soluendis debitis, licet infinitis, & hinc tradendo pro captiuis omnibus per peccatum, qui omnem excedit numerum: deinde ut integrè & perfectè ex rigore satisfiat pro quocumque debito quo genus humanum Deo mandabat obstrictum. O sanguinem adeo pretiosum, ut in uirtute illius, & merito debita soluantur pretij infiniti, atque eodem ipso Dei regna conquirantur, cæli diuitiæ & quidquid in illo boni est, imò & ipse Deus possideatur. Aptissimè dici potest ille dicitur,*

II. Sanguis Christi est pretiosus, redemeris & de lacu sine aqua captiuos tuos eduixeris. Non hoc solum attendendũ, quòd pauper sis, sed quòd tu quoque distitans sis & potentissimus, in sanguine id est in uirtute, merito & efficaciam tu sanguinis, iuxta communem S. Scripturam: In te oripiar à tentatione, & in Ps. 17. 6. Deo meo transgrediar murum. In te inimicos non timeo. In te uentilabimus coram & in nomine tuo speramus in surgentes in nobis. Quantum conijcio huic alludit Apostolus, adscribens uirtuti meritoque sanguinis huius Domini libertatem, humanique generis redemptionem. Quem proposuit propitiacione in sanguine ipsius. Itaque, quòd propheta dicit. In sanguine tuo, dicit Apostolus: in sanguine ipsius. O pretiosum sanguinem, quò quantum in thesauro completur, quandoquidem hic solus sufficit omnibus totius mundi soluendis debitis, licet infinitis, & hinc tradendo pro captiuis omnibus per peccatum, qui omnem excedit numerum: deinde ut integrè & perfectè ex rigore satisfiat pro quocumque debito quo genus humanum Deo mandabat obstrictum. O sanguinem adeo pretiosum, ut in uirtute illius, & merito debita soluantur pretij infiniti, atque eodem ipso Dei regna conquirantur, cæli diuitiæ & quidquid in illo boni est, imò & ipse Deus possideatur. Aptissimè dici potest ille dicitur,

Rom. 3. 25.

uet, qui tantas sanguine suo continet diuitias, tantumque precium inestimabile. Ad huius declarationem sanguinem vocat testamenti sui: *In sanguine testamenti tui*: quia virtute & merito sanguinis sui confirmatum est habitique efficaciam conditum à Domino ipso testamentum.

Sanguis hic nobis caelum aperuit, dignosque Dei conspectui preparauit. Ne praeferamus hic, quod Spiritus S. non praeterit: refert etenim qualiter datus praecipit moralibus, & Decalogo, ac iudicialibus praeeperit Moyli vt eadem populo promulgaret: fecit hoc Moyses, atque ad hoc preparauit duas tabulas lapideas, quibus inscriberet Decalogum, & ad radices montis altare de lapidibus duodecim extruxit: Hoc enim significat: *Manu consurgens edificauit altare ad radices montis & duodecim titulos per duodecim tribus Israel*. Fuit hoc secundum altare, quod fecit in Saphidus deusitis iam Amalecitis. Iubet deinde vt iuuenes de filijs Israel, quos Cardinal. Cant. intelligit fuisse primogenitos illustriores, quos sacerdotibus erant, offerrent holocausta, immolaueruntque victimas pacificas Domino vitulas.

Quos reglarunt, illos vero sumptum sanguinem respicit in populum: deinde ascenderunt Moyses, Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta seniores suorum in mouem iuxta praecipitum Domini. *Aperde tu ad Dominum, & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta senes ex Israel*. Et quid factum est? *Viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quae sopus lapidum apparuerunt, & quasi calum confertum est: nec super eos qui procul recesserant de filijs Israel misit manum suam, videruntque Deum, & cederunt ac tiberunt: stupete autem viderunt Deum & superstitos ac terrores vixcerunt quis credat? Opinantur nonnulli quod nullam viderint figuram iuxta illud Deuteronomij: *Nel videritis aliquam similitudinem in die qua locutus est vobis Dominus in Horeb de monte Sinai ne forte decepti fueritis vobis sculptis similibus adiuem*. Verumtamen hoc de toto populo intelligitur proclium ad idololatriam. Nilominus praedixit, vt credunt Lyranus & Caietan, se ostendit Regem Maicellate sublimem, Angelis circumdatum, quasi throno, quem vidit Ezechiel: quomodo ergo mortui non sunt? dicit postmodum Manue: *morte mortemur quia viderimus ultra vocem Domini Dei nostri, motumur*. Similiter & illud Domini ad Moysen: *Non vidisti me homo & viuis*. Ne metuis, ait Rupertus: erat etenim omnes *Hieron. Isai. de la Noxa, Tom. II.**

mystici illius vituli sanguine resperit, quo sic resperit, ita ad conspectum Dei firmati parabantur et absque vitae detrimento illum videre valuerint. Hinc inquit intelligas verba Domini apud D. Ioannem, *Nisi quis venatus fuerit ex aqua & spiritu S. &c.* aqua quae virtutem habet sanguinis, & potestatem qua nos in regnum introducat diuinae essentiae contemplatores. Quinimo idcirco miscuit aqua sanguinem Moyses vt ait Apostolus: *sanguis & aqua ex latere Christi*. praenotabat enim sanguinem & aquam de latere Christi promissandum. Expofuit D. Paulus illud, quod Moyses aliquantulum obsecrum reliquit agens de sanguine vitulorum quem mandauit Deus per totum populum dispergendum, ut sic Itaque D. Paulus explanans illud sic ait: *Accipiens sanguinem vitularum & hyrcorum cum aqua & lana caecinea, & hyssopo, ipsum quoque libum & populum aspersit*.

Notat autem D. Thomas in Exodo tantum Ad legi. De sanguine vitularum, quem Moyses portauit adhibuit. Porro D. Paulus exponit quod Moyses non expressit: *cum aqua*: quia ne sanguis coagularetur voluit eum aqua misceri, vt illo posset populus facilius aspergi: cuius median partem effudit super populum, reliqua vero super altare quod personam Dei referebat, vt notanter ait Caietanus: *Hic est sanguis testamenti quod pepigit humano sanguinis modo firmato facto adhibetur cum enim arcti simum aliquod scindit inter se confirmare voluit hominis, communiōne sanguinis vel humani, vel sacra hostia mixta vobis id faciunt. Vt ex communiōne in vno eodemque sanguine vnus orquo idem omnium eorum animas comproetur: firmus atque stabilis habeatur. Iuxta quem marem qui frequentur apud antiquos fuerat assumptus est sanguis vitulae dicitur, quasi sanguis Dei, qui est princeps in hoc pacto & aquae portioibus diuisus in duas partes, & altera aspersum est altare vice Dei, & altera effusus est populus, vt ex communiōne vnus & eiusdem sanguinis diuini firmaretur pactum solenniter inter Deum & populum. & propterea Moyses dicit: Ecce sanguis pacti Dei vobiscum, & nisi solemnitas ista in firmandis pactis nota tunc fuisset commoueret populo, non de monstrauit altaris populo: Hic est sanguis pacti vobiscum. In duas partes sanguinem diuisit. Tula Moyses dimidiam partem sanguinis & misit in crateras (: qua populum utrigaret) partem autem residuam iudic super altare.*

Lecti dignissimum & diuino plenum Spiritus est argumentum Apostoli de hac materia: *scilicet*

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82

pentis ad Hebræos. Non hoc te lateat à Deo
 bina fuisse condita testamenta vetus & nouum.
 vetus statuit mediante Moyse, qua de causa di-
 citur Lex Moyfi: alterum per vnigenitum filiū
 suum Iesum Christum: vnde dicitur Euan-
 gelium Christi. Plurimum inter se discrepant (vt
 Apostolus exarat) hæc duo testamenta: Primum
 fuit legis antiquæ, modicæ virtutis: quæ libet e-
 nim promissa simul iuncta sponderet, non digi-
 to alius à terra erigebantur. Nec viciam mihi
 gratiæ valebant impetiri, nec minimam mihi
 culpam vel peccatum remittere, imo potius eius
 occasione peccata augebantur, quanto plura
 fuerunt eius præcepta, quanto etenim hæc plura
 sunt, tanto sunt defectuum plures occasiones.
 Sic enim ait Apollolus. *Non iustificatus homo
 ex operibus legis: & iterum: In lege nemo iusti-
 ficatur quod Deum.* Promissa quæ iurabat, & he-
 reditas, quam addicebat, bona erant terrena: pan-
 nis, vinum, oleum, de inimicis victoria, campos
 fructibus gaudere, scilicet, sicut dicitur, *uis vi-
 uis. Si volueritis, & auferitis me, bona cer-
 ra comedetis. Sacerdoti unusquisque subterfugium
 tur regni suam.*
 Non recordor (inquit D. Chryso.) in toto ve-
 teri testamēto me legisse celestis regni promiffi-
 onem. *Quantum in nouo coram est, legem legem,
 legens prophetas, legens psalterium nunquam reg-
 num calorum audiuisti nisi in Euangelio.* Idem quasi
 istidem verbis dixit D. Hieron. & exposuit scri-
 bens amico suo integerrimo Dardano quem ap-
 pellat. *Christianorum nobilissimum, & nobilium
 Christianissimum, qui illi de hac re confulerat
 atque, extra controversiam esse tantum bona
 temporalia, promitti in veteri testamēto, Regio-
 nem adeo secundam, vt de illa dici poterit,
 quod lacte & melle manaret, fructus camporum
 & vinearum vberissimos, armenta gregesque fru-
 cundissimos: Porro regnum calorum nec quidē
 nominatur. Regnum calorum vetus testamentum
 omnino non nominat. Verum quidem est, quod
 sub figura terrenorum bonorum viti sancti fide
 illustriora bona intelligerent: celestia, illisque
 ardentius inhierant: Cæterum grex populi com-
 munitate cogitatione sua, terrena scilicet & abie-
 cta) tantummodo concipiebat & intelligebat
 bona terrena. Hæc tantum in illo testamento
 mundo proponebantur, hæc solum promitte-
 bantur & publicabantur, de his tantum erant il-
 la præcepta, nullo testamento constituta. Et bene
 quidem, (inquit D. August. de hoc agens) populus
 enim ille pueris erat comparandus in prima
 ætate remanentibus, cui, scilicet, Apostolo Deus*

legem statuit velut pædagogum & Didactum
 vt eum educaret acque ad Christi cuiusque fidei
 instrueret paratetque receptionem. *Lex pædago-
 gus noster fuit in Christo.*
 Promissa quibus pædagogus puerum allicit,
 vix vilius sunt momenti, non regna promittit,
 non ius ad primarias dignitates, sed poma, sed
 condituras, sed bellaria: & ita fieri opus erat,
 ait præfatus doctor ex lege Apostoli: *Non prius
 quod spirituale est, sed quod animale.* Puer prius
 regitur per sensus carnis quædammodi animal:
 non enim proponit illi primo conceptus sapien-
 tiæ sublimiores, vel astrologiæ profundiores, sed
 corporalia quæ spectat oculis & carnis eius con-
 ueniunt appetitibus. Hoc vetus fuit testamētū,
 quod Deus, scribente Apostolo sanguine & car-
 ne firmavit animalium. Singulare erat & frequens sacerdoti-
 tam sacris quam profanis litteris, vt omnia pa-
 scia, congentiones & fœdera, sanguine & nec
 animalium firmarentur, quæ coram Deo immo-
 labantur: qui nunquam talia faciebant, vt illa cō-
 firmarent, animal aliquod iugulabant Deoque
 sacrificium offerebant in cuius conspectu prote-
 stabantur, illudque membratim diuisabant, per-
 que medium illorum transibat fœdera sancien-
 tes, quæ sicut Deus, in cuius conspectu hoc pactū
 & promissum statuitur, vt ira sanguis illius fon-
 datur, membratimque illa diuidatur, vt animal
 illud, quicunque verbo suo non steterit fœderis
 gus, ita nonnulli ex mente Theodoretii hanc de
 Abraham intelligunt historiam. Pactum init eū
 illo Deus terramque promittit Chanaan fertilis.
 suam, quæ nomen inde sumpsi vt terra dicitur
 teur promissionis: vt autem promissum certius af-
 ferebat, iubet sibi offerri sacrificiū & vnicuique
 membratim diuidi animalia, inter quæ Deus in
 figura lampadis accensæ petrastruit, *Lampas ignis
 transiens inter diuisiones illas, quæ agendi ceremo-
 niâ Deus promissum pactumque. Et statutum
 confirmavit. Quiddam ferunt, quod Deus volens
 manifestare promissionem suam firmam esse de morte
 qui tunc obitabat, pactiois vniuersi seiebant eum
 sacrificio tripartito sic pactiois inuicem firmatas
 contraxerit. Ex Iudæis morte hunc fuerunt Gen-
 tiles, nã eadē ceremoniâ fœdera sua confirma-
 bant pro vt Cicero (a) & T. Livius (b) testantur: (a) L. 2. de
 Nã hac eadē Romani & Albanenses acta & pro-
 missa confederacionis inter se inita confirma-
 bant. Quia vero animal quod Geniles immo-
 labant, cuiusque sanguis effundebatur, sus e-
 rat vel porcus, & hoc animal immundum est,
 quod latinè dicitur fœdum: inde pacta, dicta
 sunt fœdera, nec aliter credo, quia eadē cere-
 moniâ*

Gal. 3. 16.
 Galat. 3.
 21.
 VI.
 In veteri
 lege nū-
 quā pro-
 mitteba-
 tur regni
 suam.
 Non recordor
 inquit D. Chryso.)
 in toto ve-
 teri testamēto
 me legisse celestis
 regni promiffi-
 onem. *Quantum
 in nouo coram est,
 legem legem,
 legens prophetas,
 legens psalterium
 nunquam reg-
 num calorum
 audiuisti nisi in
 Euangelio.* Idem
 quasi istidem
 verbis dixit D.
 Hieron. & expo-
 suit scribens
 amico suo integerrimo
 Dardano quem ap-
 pellat. *Christiano-
 rum nobilissimum,
 & nobilium
 Christianissimum,
 qui illi de hac
 re confulerat
 atque, extra
 controversiam esse
 tantum bona
 temporalia, promitti
 in veteri testamēto,
 Regionem adeo
 secundam, vt de
 illa dici poterit,
 quod lacte & melle
 manaret, fructus
 camporum & vinearum
 vberissimos, armenta
 gregesque fru-
 cundissimos: Porro
 regnum calorum
 nec quidē nomi-
 natur. Regnum
 calorum vetus
 testamentum
 omnino non
 nominat. Verum
 quidem est, quod
 sub figura terrenorum
 bonorum viti
 sancti fide
 illustriora bona
 intelligerent: celestia,
 illisque ardentius
 inhierant: Cæterum
 grex populi com-
 munitate cogitatione
 sua, terrena scilicet
 & abie-
 cta) tantummodo
 concipiebat &
 intelligebat
 bona terrena. Hæc
 tantum in illo
 testamento
 mundo proponebantur,
 hæc solum promitte-
 bantur & publicabantur,
 de his tantum erant
 illa præcepta,
 nullo testamento
 constituta. Et bene
 quidem, (inquit
 D. August. de hoc
 agens) populus
 enim ille pueris
 erat comparandus
 in prima ætate
 remanentibus, cui,
 scilicet, Apostolo
 Deus*

Vbi dicitur, mensi Deus antiquum statuerit & firmaverit
 testamentum.
 Mandavit Moysi, vt velot notarios actū reci-
 piat scribatque testamentum, quod Deus illi po-
 pulo condebat, & promissa quae Iudaeis iurabat,
 idque quod illi seruire promittebant: simul etiā
 iniunxit, vt illud populo intimaret. *Veni ergo
 Moysi & narrauit tibi omnia verba Domini ad
 quae iurasti.* Respondet populus: perplacet, &
 quidquid in eo decretum est, melius decerni
 non poterat: proinde omnes admittimus clausu-
 las illius testamenti, & eorum quae Deus a no-
 bis testatur iuramus obseruationem. *Respondit
 omnis populus vni voce: Omnia quae locutus est
 Dominus faciemus.* Perplacet & illi respondet
 Deus: potero necessarium est testamentum illud
 firmum ratumque consistere. Ad hoc iniungit
 Moysi vt erigat altare, vitulos sumat, offerat in
 sacrificium, illosque iugulando ac fundendo san-
 guinem membrorum diuidat: *Immolauerunt vi-
 tulos pacificos Dominus: Quo sanguine totum
 populum conaspergat in haec verba. Hic est san-
 guis foederis, quod pepigit Dominus vobiscum super
 omnia verba haec.* Et quamvis hic non feri-
 batur, quod transierint inter diuisa animalia, ta-
 men ipse Deus indicat quod realiter inter illa
 transierint principes tribuum omnium eorum,
 & totius populi nomine: sic enim Propheta suo
 terentis dixit de populo illo graues depouens
 quatinus: quia promissis non stabant tum
 permissis, quando per vitulum diuisum in partes
 medi transierunt. *Non obseruauerunt verba fide-
 ra quibus assensū sunt in conspectu meo, vitulum
 quem considerasti in diuisis partibus. & transierunt
 inter diuisiones eius Principes Iuda & principes le-
 uitalem. Euan: hi & sacerdotes & omnis populus
 terrae, qui transierunt inter diuisiones vituli.*
 Hoc profundius examinans alius aperit sub-
 lime mysterium. Foedus inicit Deus cum populo
 suo, voluitque ratum illud obseruari. Hoc autem
 videbatur impossibile iuxta illud Apostoli: *Vbi
 enim testamentum est, mors necesse est intercedat
 testatori: Testamentum enim in mortuis con-
 firmatum est, alioquin nondum valeret, dū vivit qui
 testatus est.* Qui verò testamentū, hoc condidit,
 Deus erat, & Deus non moriebatur, nec mori
 poterat. Quid ergo fiet vt vim habeat hoc testa-
 mentū a se constitutum? *Testamentum enim ad va-
 liditatem vim qui testatus est.* Praxi videtur omni-
 no singulariū enim Deus in se mori nō pos-
 sit, statuat vitulos, qui per sacrificiū Deo ob-
 latis, iam quasi quid illius, adit & in locū eius
 substituitur, atque morte ipsius vim habeat va-

leaque testamentū. Occidatur, sanguis sumatur
 illeque in populo resperisus futurus sit velut tes-
 tis mortis testatoris, non in se sed in vitulo, sit-
 tum sit ratumque testamentum, atque hic san-
 guis sit ille, qui confirmet deique vires iis om-
 nibus, quae testamento hoc continentur & pro-
 mittuntur. *Vnde nos primum quidem sine sanguine Heb. 9. 16.
 dedicatum est;* scribit Apostolus. Opinabat il-
 lum dicendum: non habuit virtutem & efficaciam
 nisi ex morte: Hanc etenim perit ad sui firmita-
 tem testamenti: porro aprē loquitur & cum enim
 sanguis hic testis esset mortis animalium immo-
 latorum, quae vices supplebant testatoris, plenam
 atque perfectam dabant testamento stabilitatem.
 Sicut inter nos illam probat mors testatoris. Ec-
 ce quam bene coaueuiat vnum alteri. Testamē-
 tum terrenum promissa continens terrena &
 corruptibilia. Testamentum inefficax & inuali-
 dum, vt eo bona caelestia tradantur & spiritua-
 lia, sufficienter confirmatur morte ac sanguine
 carnalium & terrenorum animalium, sanguine
 terrene & corruptibili, quod vique congruum
 inde nomen accepit, vt dicatur sanguis terrene
 veterisque testamenti.
 §. 26. Ipse pauper. Tu quoque in sanguine
 testamenti. *Perpende quā diues sit in le-
 gatis noui sui testamenti omnibus promulga-
 ti; quod sanguine suo & morte confirma-
 uit.*
 Hoc fuit testamentum vetus per manum Moysi
 factū. Ceterum aliud testamen-
 tum condidit ipse Deus (teste Apostolo)
 per se ipsum; idcirco enim descendit de caelo &
 testamentum ore proprio promulgatum, testa-
 menti tali testatore dignum, qui Deus est, atque
 vt talis bona promittit diuina, aeterna, caelestia,
 spiritualia, talique testatori conuenientia. Habes
 hoc ex Apostolo. *Melioris testamenti sponsus sa-
 ctus est Iesus.* Verus illud testamentū per manus
 Moysi institutum, quae graues erant & leprose; Testa-
 & ore illius promulgatum, quod facebatur elin-
 gue & balbutiens ad exprimenda diuina promissa
 Christī la ea solū continebat, quae manibus illius respō-
 debant & illo poterant ore declarari. Hoc por-
 ro testamentum ab ipso Deo decretum est & pro-
 prio illius ore de clamarum: quocirca promissa
 complecti debebat insignia & diuina: talia quae
 statuere, declarare & proponere tantum poterat
 lingua Dei ipsius. Audi loquentem Apostolum.
*Nunc autē melius seruitus est ministeri gratiae & Heb. 9. 14.
 melio-*

maioris testamenti mediator est, quod in melioribus re promissionibus sanctum est. Et hoc eodem die. 31. secundo Apollolo per Prophetam Hieremiam adhaerat. Ecce Dies veniens, dicit Dominus, & consummabo super Domum Israel & super domum Iuda testamentum novum, non secundum testamentum, quod feci Patribus vestris in die qua apprehendi manum vestram, ut educerem illos de terra Aegypti. O quale hoc testamentum?

Quantum inter se Christus Moysesque differunt tantum hoc ab illo differt, & haec promissa ab illis, in melioribus re promissionibus. Christus in mundum veniens & frater postea factus, nos

Rom. 8. 12. fecit filios Dei. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Itaque nobis Deum sic in Patrem dedit, ut concelleret, quatenus illum pleno ore Patre nominemus. Non accepisti spiritum servitutis, in quo clamamus: Abba Pater. Nec crederis solo nomine vocari aut titulum esse sine re, sed realiter nobis coeclit esse. Dei filios per gratiam quae

1. Ioa. 3. 1. participatio quadam est divinae naturae: Vultis qualem Charitatem deus nobis daret, ut filij Dei nominemur & simus. Efficiens nos Dei filios ex consequenti, ut tradit Apostolos heredes non esse, fecit regni caelestis & aeternae beatitudinis. Sibi

Rom. 8. 17. & heredes. Quam primum in mundum venit statim testamentum suum exorditur, donaria statuendo, gratiam promittendo & divinam amicitiam, remissionem peccatorum, nominatim autem regnum caelorum.

I. Magnum continet mysterium phrasia quae videtur D. Matth. referens qualiter Christus suam primam exorsus praedicationem, celebri illa cognitione in monte, & huius testamenti legata statuens, os suum aperuit sic intonans. Beati patris os suum aperit spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum. Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem, & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum. Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

Ser. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. festo om. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore in-

Luc. 1. 70. quam suum Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a seculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

toris. Modo novum condit per seipsum & ore proprio illud promulgavit. Porro placet mihi illa ratio, quam idem Sanctus indicat, voluisse scilicet Evangelistam ostendere completum Davidis Eodem oraculum, quod idem dixit in Christo perfectum, ser. 1. Apertum in parabolis os meum, erullabo abscondita. Matt. 13. 35. exordio mundi abscondita: quae nam tunc Deus per seipsum constituit Regnum caelorum. In mentem tibi veniat quod Dominus electis suis in die iudicii Regnum dicitur esse: Venite Benedicti Patris mei, possidete caelorum regnum. Matt. 25. 34. Regnum paratum est vobis. Regnum paratum est vobis: abscondita a constitutione mundi. Cum dicitur illud: Regnum paratum est vobis: abscondita a constitutione mundi. Diximus agentes de die iudicii, & haec verba declarantes, primum omnium a Deo constitutum & dispositum fuisse regnum caelorum, nam hoc D. Augustinus diximus intellexisse de his verbis. Pater. Non omnium creata est sapientia, atque idcirco dicitur: Regnum quod vobis paratum est a constitutione mundi. Expendit D. Chrysostomus. Illud: vobis quod dicitur: primum quod vobis paratum fuit regnum meo. Et tunc infernum non hominum, sed diabolo constitutum dicitur: autem videmus illi male dicitur. Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui paratum est Diabolo & angelis eius. Nemo sibi persuadeat (sic omnes monet Apostolos) a Deo non creatos ea intentione, ut nos perderet, damnaret, interficeret, irae ac furoris sui plederet supplicij, ut relique omnipotentis se impenderet, quibus nos contereret: sed ut nobis in regno suo caelesti salutem tribueret. scilicet in aeternum. Non posuit in 1. Theoph. 5. 9.

Itaque hoc primum, Deus creans mundum disposuit & voluit, ut nobis seipsum, bona sua, & regna aeterna communicaret. Quamvis autem hoc pro-

hanc manifestaret dispositionem in hominis creatione: verumtamen, quia per peccatum factus est nobis de-

non percipiebat ea quae Dei erant, nec diuitias eius spirituales bonaque caelestia perpendebat: Regnum hoc sub metaphoris typique retraheretur bonorum abscondit, vnde quae tunc promittebat, bona erant terrena, & dicere possumus quod de regno caelorum quasi inter dentes multicaulo loqueretur, ut illud tantum amici illius familiariter intelligerent, ut dixit D. Hieronymus, proponens illud in figuris & tropis bonorum verbis audiebantur ut diximus; porro veniens in mundum novum conditurus testamentum, in quo promittebat Regna aeterna, bona caelestia, & quilibet Dei diuitias, aperto capite ore loquitur: et

Epist. 12. ca.

Et videtur, distincte, & sine vllis ambagibus in prima sua concione & principio suorum promissionum flammens regnum caelorum, illudque semel & his proprio nomine compellans. *Beati quippe spiritus, quantum est regnum caelorum, beati qui perfectionem patiuntur propter iustitiam: quantum est regnum caelorum. Etenim uerba ista capio est in calu.*

IV. Vm habet singulari, verbum quo vitur: *Erudabo abscondita a constitutione mundi.* Ex parte illud data opera D. Bernardus, a & prior illo D. Hieronymus b. scribens Principia maneat Romae Nobiliori & D. Augustinus. *Erudabo, inquit, abscondita a constitutione mundi.* Verbum illud eructare nauicam quandam rebus quae dolet, carnale videtur & rebus spiritualibus se dimittit indecorum, quae de ore Domini illius, qui ipsa puritas est, egrediebantur. Spiritus S. auditor agnoscat sacra scripturae, ipse est qui per os Prophetarum loquebatur & linguas loquentium dirigebat, & calamus scribentium moderabatur: vt autem purissimus est & mundissimus: *Spiritus inchoat purissimus & mundissimus* mirabile profecto est, quomodo res obscenas ac turpes, terminis exprimit castissimis, immodestas autem & execrandas verbis mundis & urbanis: pono quomodo declaratus promissa a Christo facta, & praedicationis illius excellentiam, vnitur verbo illo eructare? *Erudabo abscondita.* Terminis videtur absurdus, & confusionem tibi pareret, si de te referret quod dum loqueris, eructes. Sed diuino plane artificio vitur illo (sermone SS.) vt termino ita tibi doceat proprie nostram hebetudinem: vnusquisque enim apte docere terminis rerum, quas distinctius experitur, & inter manus habet, vt ante diximus ex Petro Crisologo a. Nascitur ructus inquit a ore D. Hieronymus & D. Bernardus b. ex plenitudine stomachi cum motu quodam naturali, & sponte vehementi, quasi rancore vi propulsus, vt illum vitur. modum cohibere non possis, sed etiam respices illum ore conuocando. Vnde ipse tibi os aperit, etiam uocato: & velut stomachi illius pleni filius odorem referat eius, quod in stomacho reconditur, quoque is grauatur, ita vt ex illo quodam latet in stomacho, cognoscatur: Ex hoc patet hoc clare D. Bernardus. *Quis tuu ructus doctus in lege imponit vel regulas? non recipit tuum moderatum, non a te compositionem exprimit, per se ex latum non modo cum non vis, sed & cum nescis, erumpit, eiusque potius quam eius, Tamen odorem portat ructus, &c.*

portionem inter ventrem & intellectum quam V. communiter prosequuntur SS. Patres duo Gregorius, Graeci Nazian. a & Nyss. b. P. Hieronymus & mus c. & D. Bern. d. Latini quoque propter verbum, ventrem eructare, quod proprie declarat status de plenitudine stomachi procedentes, transferunt ad distinctum qui procedunt ex abundantia conceptuum a *Orat. ad & rerum quibus intellectum impleueras, Ructus eius. proprie dicitur digessio sibi & tollarum estiarum b. Orat. 24 & ventorum efflatio. Quo modo iuxta qualitatem in illud ciborum de stomacho ructus erumpit & boni vel mali odori status indicium est. ita interioris hominis cogitationis verba prorsus & ex abundantia ebulliens, cordis loquitur. Huc utique D. Hieron. hac pros. c. Ep. 140. portionem vltis amicus ille Iob Eliu, auditis plus cit. & in tribus rationibus a Iob propositis, cum peccatus ille illud Iob. li Caputque plenum elicit argumentis sic effatur. 20. *Neque plenus sum sermonibus, & cor me spiritus vultu est. facta teri me, & venter meus quasi multum absque spiritus uentris ructu quod loquaculus meus dixitum vi loquar & seruius reprobato paululum, aperiam labia mea, & respon. d. Ser. 36. deo. Hinc antiqui vt scribitur Caelius Rodeg. c. 67. in a. & Alianus, b. vt declararet Poeticae sapientiae plenitudinem in Homero & abundantiam, Ep. 140. qua ore suo versus effundebar, fluxerunt & pinxit. Iob. xerunt illum quasi eructantem, imo conuenientem, 32. 18. ceteros autem poetas vltis hae mundissimis a. L. 21. 6. haurientes.**

47. Hinc est vt credimus D. Hieron. & Bernardo b. *Lib. 13. quod David toties hoc termino vitur locutus varia modo de se ipso, de sanctis, imo de ipso Deo, demon. stratus quanta plenitudine donorum caelestium Apud. loquutus spiritus suus exuberaret, quibus ad Dei laudes in celebrandas impellebatur, sibi adeo liberalis, sic Psal. ait: *Eructabunt labia mea: ymnium* similiter ex. Psal. 119. plicatus vberitatem charitatum caelestium 171. & abundantiam spiritus atque amoris quo Deus cor la replet electorum, ita in hac vita per gratiam, sicut in altera per gloriam, sic psallit: *Me. Pf. 43. 7. moriam abundantia suauitatis tuae eructabunt D. Hier. Auctore interpretationem D. Hier. in siccome. Epi. 140. deus replet animum suum. Cum qui sacri delirio c. fuerit saturatus, de bono thasuro cordis sui profert, ita, quae bona sunt, &c. Eodem modo, inquit, nonnulli intellexerit Dauid locutum fuisse de Deo, quando declaratur altissimum mysterium qualiter verbum aeternum seu verbum suum diuinum Pater producat, nempe filium suum, eodem termino vitur, & hoc quod quidam intelligunt a Dauid dictum de se ipso, interpretantur illi dictum ab eo in persona Patris aeterni. *Erudabo. H. 44. ait cor meum verbum bonum. Significans quod procedat & nascatur filius de diuino Patris ex-***

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

V I. Iusti intellectu velut de stomacho repleto natu-
Patet ver. ra infinita divina lux essentia, atque de clara &
hum eru-
Asuit. nium creaturarum possibilem, secum trahens
odorem ita perfectum & integrum abundantia
stomachi illius, ut in se plenè & perfectè quid-
quid in eo est complectatur, ita ut verissimè dici
possit *Verbum bonum*. O quænam hic forent di-
cenda!

Quia verò tanta vis est huius termini signi-
ficativa, convenienter, inquit D. Bernardus per
hunc exprimitur efficacia vehementissima, quâ
Apokoli, ut primum illos Spiritus S. replevit
donis suis eminentissimis, foras prodierunt præ-
dicantes, ita ut audientes illos ex abundantia vi-
ni tucare iudicarent.

*Nullare massi crapulam
Alumnos Christi conserpat*

VII.
Nihil
Christus
predica-
bat quàm
regnum
Dei.

Perpense igitur, quàm plenus fuerit Christus
regno celorum, quoque desiderio flagravere il-
lud nobis communicandi: quandoquidem in
monte consilium, turamque conspiciens: *illi
erustabat abscondita à constitutione mundi*. Sicut
enim ille, cui stomachus regurgitat, ex hac ple-
nitudine ad eructandum loquitur: ita pectus
Domini hoc regno, eiusque divitiis repletum,
& summa flagrans cupiditate illas manifestandi
& communicandi: euomit atque eructat verba
tanto impetu, ut os illi diuinum aperiant, &
sic sine vlla proficiant molestia, ut potius exone-
retur ex hoc illa eructando, ut ille qui dicebat:
loquar & respicabo paululum. Ecce quantâ co-
pia ex illo proficiant regna celorum, quoties il-
la reperat, seu proprio nomine, seu aliis, qui-
bus illud declarat, promittens mansuetis, terræ
possessionem. *Bene mites, quoniam ipsi posside-
bunt terram*: Non illam terram (intellige cum
D. Hieronymus) spinis oppletam transcurrentes
pungentibus, sed terram vitæ adeo securæ ac iu-
cunda ut dicatur. *Terra viuentium*. Promit-
tens plerantibus consolationem, quæ si sufficiens
sit ad abstergendas omnes lacrymas penita-
tisque auferendas, necesse est ut coelestis sit &
infinita.

Matth. 4.
17.

Diligenter expende quantis Dominus reple-
tus fuerit desideris votisque hæc promissa fa-
ciendi, ac nouum suum declarandi testamen-
tum nam primò mundo locutus primùm hoc
effatus est verbum. *Fœderantiam agit: appropin-
quant enim regnum celorum*. Suos delegans A-
postolos predicaturos & publicaturos aduen-
tum illius, quod primum illis præcipit publi-
candum, est hoc testamentum. *In quædamque*

Luc. 10 9

*ciuitatem intrauerit, &c. dicite: Appropin-
quant enim in vos regnum Dei. Conuersatos cum po-
pulo hoc illi proponebat, predicabat, & promit-
tebat. Loquebatur illis de regno Dei. Hoc igitur
est nouum testamentum, quod in melioribus re-
promissionibus sancitum est. Non sunt hæc terre-
næ vires & abiectiones sed diuinæ, coelestes tota-
que natura creata superiores, & quæcumque crea-
ti potest ant cogitari, vita Dei, regnum Dei,
diuitia Dei, imò ipse Deus. Hæc est repromis-
so, quam ipse pollicitus est nobis vitam æternam.*

Expense illud: *ipse qui vetus Deus est, & illud:
repromissio, id est sæpè sæpius iterata. Hoc est
illud, quod ille qui motui non potest, illud
quod ille, qui Deus viuus est promissit crebro
ac sæpius, vitam sempiternam. Repromissio quam
pollicitus est nobis, vitam æternam.*

VIII.

ad rem veniamus. Domine mi, promissa ac fructu-
deta sanguine firmantur & redduntur securiora, nisi Chris-
ti Testamentum, vires recipit ex morte testatoris. *Et non
fœdera necis diuina & diuinam condit testam-
entum. Quo sanguine illa confirmabuntur. Tella-
& quænam mors vigorem dabit huius ac securi-
mentum? Vetera promissa terrena erant & corru-
pibilia, firmantur illa sanguine terreno & cor-
ruptibili animalium terrea. Pius testamentum
vitæ erat carnis & temporalis: vigorem acci-
piat & robur ex morte temporalis & carnali vi-
talorum. Promissa quæ ego statuo bonorum
sunt diuinorum & coelestium, ipsius Dei eius-
dem regni: firmantur ergo ipsius Dei sangui-
ne immaculato. Vita quæ legatur in hoc testa-
mento, vita est diuina, quam solus Deus po-
test impertiri: ipsius ergo Dei morte confirme-
tur. *Hæc est sanguis nati & æterni testamenti* di-
xit Dominus iam morti proximus. Tanta pro-
missa firmati non possunt sanguine qui minoris
sit meriti quam meus mihi proprius. Testamen-
tum quod Deus viuus condidit robur non po-
test accipere nisi ex ipsius Dei viui morte in-
nocentissima. Hoc ipsum declarat Zacharias.
*Tu quoque in sanguine testamenti tui emissisti
vinclis delatu, in qua non erat aqua, q. d. tu
Domine in virtute, & merito sanguinis quò-
rum firmasti testamentum, in libertatem ven-
dicasti captiuos & vincula dissoluisti ligatorum
de lacu in quo non erat aqua.* D. Hieronymus, *In Zach.
D. Cyrilus, & D. Thomas per lacum sine aqua
lymbum intelligunt, in quo SS. Patres detine-
bantur. Nam virtute pretiosi sanguinis sui Do-
minus eos inde liberavit secumque secuit in
caelum, de quibus David loquitur in psal-
mo de triumphis Christi cuius meminit Apo-
stolus**

Ps. 16. 4. Noluit. Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem.
Ps. 139. Potest etiam intelligi totum humanum ge-
nerum quod in lacu immensum erat culpe, & sub-
mersum. Quod si. ceteri delectatur per metaphoram de lacu sine
aque. In historis S. Scripturae mitere aliquem
in puteum sine lacu sine aqua, erat nolle ut ille
moeretur, sed ibidem haeret sicut seipsum pro-
preus vitibus non potest eripere, sed tantum alie-
nus. Ita quando fratres Ioseph mortem eius me-
diabantur respondit Ruben non occidamus il-
lum sed iniciamus in cisternam sine aqua: ait
*autem S. Pagina eum hoc dixisse: *Volens eripere**
eum. Habebat enim postmodum eum liberandi
voluntatem. Similiter demeruerunt Iudaei Ier-
emiam in lacum sine aqua, illi scilicet quibus
mens non erat eum interire: sed solummodo
eum detinere quanto tempore luberet. Talis fuit
illa culpa, in quam homo incidit: non enim ta-
lis qualis Angelorum, nimirum irremediabilis,
sed voluit Deus ut illi remedium superesset, non
saturis vitibus, etiam omnes infirmas ad hoc
inueniebatur, sed robore diuinae omnipoten-
tiae. Ecce nunc quam eleganter Propheta decla-
rat praclaras & inuisitas huius Domini diui-
tas. An illas placet inuenire? Perpende quale sta-
tuat testamentum, quae legata in eo disponat.
Quaenam sunt omnes diuitiae Regni Dei & que-
cumque bona Deus possidet: eius omnipoten-
tia, aeternitas, sapientia, & essentia. Quo medio
habundat? quis illis robur attribuit? quae pi-
gora pro illis statuuntur? Sanguis Christi. Igi-
tur sanguinis illius pretium minoris non valet:
quia pignus non minoris esse debet pretij quam
illud pro quo datur, nec illud quod aliquid fit
minus minoris quam illud, firmitatis. Quis hoc
fecit testamentum? Deus: solus etenim ille est
qui talia potest legata contere Regni caelestis,
& Dei diuitiarum Testamentum enim non valet.
*nam *quis quae testatus est.* Sic allegit Apostolus.*
Hinc adhaec diuitias, meritum, & valorem
meritis Christi Saluatoris. Sanguis hic qui tan-
ta pollet virtute, ut regna diuina & aeterna con-
ferat, firmet, quantas in se continet diuitias? Si sanguis
*Tanquam *et ceterorum, &c.* Argumentatur A-*
postolus, quia illo quaedam purificabantur inha-
bitantes & immunditiae caruales, & per illam
terrena firmabantur promissa & corruptibilia,
*quae tamen fuerit pretij. *Quanto magis Christus, &c.**
Est enim hic vitae aeternae pretium, regni Dei
pignus & clavis quae nobis illud aperitur. Sanguis
Christi clavis est paradisi dicentis ad intron-
*tra. *Hic est vitae aeternae.* Sic D. Hieroni-*
mus. Quo tempore sanguis hic non apparuit,

neque inuentus est, clausus erat Paradisus. Effusus est in cruce, portaeque eius ita late referauit ut illico intrare potuissent latro nequissimus. Igitur pro conclusione considerandum quod maxime infirmum & minoris aestimationis, quod in Christo videbatur, fuit, proprium suum sanguinem fundere, pati, crucifigi, atque inter latrones illis comparem exspirare. Si hoc adeo locuples sit, pretiosum, valoris infiniti, & ita tota creata natura superius, quae est, & esse, imò & comprehendi potest. *Quod infirmum est Dei;* (Sic Apostolus:) *Fortius est hominibus: Quid est pretiosum potens, opulentum, ac forte, & maioris in Christo aestimationis? si tanti meriti sunt tantique valoris eius propter, quanti erunt ipsius gloriae? si tanti valeat eius mors quanti valebit eius vita? si tantum robur habeat sanguis eius in cruce profusus, quale non habebit eius diuinitas, in sanctissima sua humanitate comprehensa? Igitur optime probat Propheta, quod si Dominus hic pauper veniat ut nemo pauperior, diuitius terrenis & temporalibus, multo veniat opulentior aeternis, caelestibus diuinitusque facultatibus.*

S. 27. Venit tibi mansuetus. Ostendit Christum Regem esse promissum ipsa mansuetudo, quae venit mirissimus: non sicut Monarcha in ventis furiosis, & bestiarum defrenati crudelibus.

Iam praenotauimus quod verbum Zachariae **84** Prophetae quod nostra vulgata transfert pauper, declarans per hoc id quod diximus, septuaginta transliterum, *mansuetus*, & ita ponit Euangelista Matthaeus, *Eccce Rex tuus, venit tibi mansuetus.* Aliam per hoc infinuans verbi Ierusalem letitiae rationem & Salutarem populo Iudaico instructionem. Expectabant illi Messiam qui totius mundi Dominum obtineret, suumque imperium extenderet de mari ad mare: *Dominabitur à mari usque ad mare, à summo usque ad terminos orbis terrarum.* Hic iuppiter, o credebant futurum illum virum bellicosum, qui copiosissimis instructus equitum peditumque legionibus Dominum hoc super totam terram assequeretur, velut alleit Nabuchodonosor, aut Secundus Alexander Magnus. Occasionem magnam sumebant ex dictis sacrae Scripturae & Prophetarum oraculis enim promittentibus. *Dominus fortis & potens Dominus potens in praesidio.* David

T. Iudaei Messiam expectabant bellicosum. **Ps. 71. 9.** **Ps. 23. 7.** **ab**

ab illo postulans vt veniret supplicabat, vt de capite ad calcem armis coopertus adesset, gladio femor cuogret, pharetras cingitis impletet, quibus populum prostermeret inimicum. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime: sagitta tua acuta populi sub te cadent Et alio loco: Apprehende arma & sensum, & exurge in adiutorem mihi.

Non omittere hic praeclaram Ezechielis Prophetiam per duo integra capita, in quibus agit de Tyrannus nationum tercia sub figura Gog Magog, Molog, Tubal, Togorma Gomer, & aliorum atque: quod venturos Mithras bello lacesset ipsos per se suosque exercitus cunctisque sibi subingabit. Legebant haec promissa Iudaei, & vt erant casuales sine spiritu quibus illos describit Apostolus. Animalia homo non percipit, quae sunt spiritus Dei & Apostolus D. Iudas: animalia spiritus non habent: intelligebant illa carnaliter secundum sensum corruptum litteralem. O capita cerebri vacua: an ergo vobis ita feliciter successit, quando vobis apparuit figura militari terribilis, nimirum extra sua tormenta explodens in monte, fulgura, tonitrua & ignitos radios vibrans & vt eos illuminaret D. Euang. hanc inducit Prophetiam, in qua protellatur ipis Messiam non venturum bello notificatum, qualem ipsi imaginabantur, sed pacis amantissimum qualem describebat. Ecco Rex tuus venis tibi mansuetus, sedens super quinam, & puluam.

I. Nihil frequentius quam hoc in sacris literis: qua de causa voluit mandauitque Deus vt principalis ac magis expressa figura Mellis atque Iudaeorum oculis parentissima, esset agnus, cuius sanguine Pascha celebrabant, festum omnium celeberrimum, & hoc symbolo declarat illud varians Isaias tam illum rogando: mitte agnum Domini, quam illum promittendo. Quasi agnus coram tonante se obmutescit non aperit os suum. Quinimo ipse per Ileremiam sic loquitur. Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Videbatur sufficere vt mansuetudinem suam declararet si compararet seipsum agno, vt pote qui de se illam habet super omnia animalia praeclariorem: porro hoc illi satis non fuit sed addidit, agnus mansuetus, q. d. agnus mansuetudine singulari qua ceteris agnis mitior effulget.

III. Reges per Consuevit Spiritus S. describere, ac proponere ventos & terrae Reges in symbolo animalium ferocium ac crudelium, eorumque quae impetu feruntur animalia hementi viribusque, polleat acrioribus. Ita designauit scripsit Propheta Daniel omnes Monarchas,

quatuor insigniorum Monarchiarum, quas mundus vidit & videbit; Primo: sub figura ventorum quorundam furentium qui flatu arce impetu quam maximo contra se mutuo in mari tempestatem excitabant quae tanta fuit, vt nunc maxima & Triformes his turbulibus agitate ad profunda demersa perierint.

Secundo: in forma quatuor animalium quibus natura non tulit ferociora & immensiora, terrore totam terram concutientia. Vnde in Dan. 7. ecce quatuor venti caeli pugnant in mari magno, & quatuor bestiae grandes a caudibus de mari, prima quasi leona & ecce bestia alia simili vt p. & ecce alia quasi ursus. & ecce bestia quarta terribilis dentes ferreos habebat magnos, com. dea atque cornutus & reliqua p. dibus sui cornu. Cui toties reperit illud eorumque hic tantopere videndum in violentia singularum ventorum, acque in feritate cuiusque animalis: nunquid non uno postum hac omnia intitu contemplare vult, vt attendas quod si ferus & crudelissimum erat animal quod transibat, non minus ferus & truculentum erat, quod sequebatur. Erant hi Monarchae superueni, Reges illi Babylonie, Medii & Persae, Graeci, & Imperatores Romanis: venti erant atque eorum impetus vt venti alicuius, turbulenti, de opo Dominus ait, quod non ex ratione procedat sed ceteris eum dirigat appetitus. Spiritus vt vult spiritus, & non sicut vult ventus, aut quo vadit. Licet iustitiam Nabuchodonosor: nam consilium suum militare congregans manifestat suam hanc esse animi voluntatem, vt omnem terram, regna & provincias ditiois suae subiugeret imperio, non illa d. huius ratione quam impetu voluntatis sine agnoscitur ambitioso. Dixit, cogitationem suam in eo iudicasse, vt omnem terram suo subiret ari imperio. Videre licet Alexandrum Magnum, quam velox instat Euri percurat paucissimo tempore totum occupans mundum: sed quo iure? qua ratione? desiderio flagrabat vt mundi Dominus diceretur vniuersalis. Erant hi velut Leones crudelissimi, velut Vrsi infatigabiles, velut Tigrides immisericores, velut bestiae dentibus armatae ferreis, quibus omnia dissipant, disperdunt, & demoliantur: vnde venti validissimi invicem oppugnabant, ceterisque praeualebat, qui visibus erat potentior: velut ferus in se mutuo insurgebant, ille vero regni tenebat clauum, qui potentia & robore ceteros antecedebat.

Porro qualis est hic Rex? agnus ita mansuetus, vt sit ipsa mansuetudo. Ecco agnus Dei, in Christo qui D. Ioannes, qua vice primum suo sanctus mansuetus tunc per

agnum monere illum ostendit mundoque reuelavit. *Ecc* qui tollit peccatum mundi. Proponitur olim *104. 20.* & offerbatur pro populo agnus & quamvis nō sufficeret ad peccatorum remissionem, tamen erat symbolum eius qui venturus esset, vt peccata auferret in forma agni mansuetissimi. *Eccc agnus Dei.* In sacris litteris frequens est vt dicatur aliquid esse Dei eo quod in genere suo sit excellentissimum: sic dicuntur montes Dei. Id est altitudinis precellere & ceteri Dei, quae vertice caelum tangere videntur. *Eccc hic agnus Dei.* Hoc est, ille agnus in quo agni mansuetudo tanta est, vt supra se tandem mansuetudo Dei, quae est insuauis. Hoc vnicum intendit D. Mattheus ex hac qualitate & mansuetudine ratum facere. Christū verum esse Messiam: vnde completas in illo demonstrat binas insignes prophetias ceteris eminentiores, & Iudaeorum omnium oculis euidentiores. Prima est vatis Isaia: illum etenim Pater aeternus eius ore promittens sic ait. *Eccc puer meus, &c. non clamabit neque audietur vox eius foris, calamus quassatum non confringet, & liliū sumens non extinguet, &c.* Hunc intueretis quidem secundum diuinitatem mihi sit aequalis. secundum tamen humanitatem puer meus est & seruus. Cognosces illum ex sua mansuetudine quae tanta erit, vt non clamet, nec vociferetur, nec cum aliquo contendat, adeo mitis vt calamum quassatum non concenterat, & liliū fumens non extinguat. Quae nam hic occurrunt explicanda: hoc oraculum confirmat Euangelista quādam occasione completum dum Christus loca illa perambularet mille beneficiis mortales cumulat, curans infirmos, mundans leprosos, erigens paralyticos, liberans emergentes: interea pharisaei in tantorum operum compensationem conueniunt ingrati ad concilium, media inquirentes quibus eum de medio tollerent etiam innocentem. Pharisaei concilium faciebant aduersus eum quomodo eū perderent. Quid tunc Christus audiamus Euangelistam. *Jesus sciens recessit inde, & sequuti sunt eum multi & curauit eos omnes & praecipit eis ne manifestum eum facerent.*

V. Quis non admiretur tale facinus, tantam non oblitescere patientiam, & inauditam non extollar mansuetudinem? etenim mediū iudicij ratio suadebat, vt Christus tunc temporis potentiae suae brachium exereret tam horrendam puniturū ingratitudinem, & diabolicam perduram nequitiam: Non hoc voluit. Sed elanculum discedere selesque iubarit. Quo fine non def. ctus hic arguitur potentiae (teste Euangelista) sed vt ora-

Hieron. *Exp. de la No. Tom. IV.*

culum impleat de mansuetudine sua praemissum: Quid litigator non esset futurus, neque praetor: imo à litibus & praesidiis tantum abesse, vt nec in loquendo vocem attolleret, nec eū quicquam audiret vociferantem; quod bellis est insolitum. *Vt adimpleat ut quod dictum est per Isaiaem prophetam, dicentem ecce puer meus, &c. non contendet neque clamabit.* En quanta mansuetudo, cum enim posset ille contra Pharisaeorum non tolerandam expostulare nequitiam quā perdere illum conabantur bonorum illius operum inuidia tabescentes: non tamen conuulsus est, non vnicum de hoc verbum protulit: sed summo taciturnus silentio se subduxit, occasionem grauioris illis adimens turbationis quā ex luore diabolico contra eum ingrati mouebantur. Hāc perpende mansuetudinem: confidero etenim, quid amplius Christus faceret si vix esset facinorosus, & iniustus, furis infamis, puellarum violator, iniuriarum illator grauisissimus, Reipublicae perduellis proscriptus: intelligeret autem, Reclorum contra se concilium congregatum quo reū tantorum facinorū pro merito castigaret: quid ea faceret occasione amplius, quā suum illis corpus suffurari, secedere, latebras quaerere, studens intentius ne laeuis inueniatur: hoc enim iustum est, vt qui malum agit, timeat, nec se laetare ex inimicū suorum defensore. Verūtamen quōd operibus insillens sanctoribus, atque reipublicae vtilioribus, coactō contra eū pratorum concilio: non se defendat, non conuulerat, non partem suam tueatur, sed quōd vltro secedat ne noua turber inquietudine pectora illa diabolica: ser sententiam, an maior possit dari mansuetudo.

Alterum oraculum erat Zachariae, quo praedixit Messiam ingressum in Hierusalem mansuetum & ab omni sic lue & controuersia alienum, vt probat pullus Asiae cui insidens urbem ingreditur. *Eccc Rex tuus uenit tibi mansuetus, sedens super asinam & pullum.* Equus semper denotauit bellum atque vt Deus Iob dixit ad hoc videtur creatus, quod ipsum generoso suo se monstrat fastu, quo erines erigit, & huiusmodi percipiens buccinae clangorem, & fremitus ad sonitum tympani, & totius motu corporis, quō pronocatur ad vocē tubae, & elatione membrorum quā se commouet & erigit in altum: dumque vngulis terram fodit, velut qui omnes velit collidere omnes impetere omneque offendere. *Numquid praebuit equus fortitudinem? &c. Iob. 39. 19.* gloria parium eius terrae, terrae in vngula fodit, exultat audacter in circumjunctis pergit armatus, con-

M. semus

VI. Equus, b. illum, asina p. cem de. notat.

Iob. 39. 19.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

remittit pavorem, &c. *Ferrens & fremens forbes terram, nec reputat iuda sanare clangorem: ubi audierit buccinam dicit vobis: procul odoratur bellum.*

Ho. 23. ex diversis in Matt.

Verba que hinc proposito convenienter adducit D. Chrysol. licet locum non citet. Idcirco apud gentiles magis solemne ac proprium sacrificium oblatum militie Deo nempe Marti erat equus, ut refert Plutarchus: Eratque hoc ita celebre ut omen maximè certum futuri belli, esset aut videre aut occurrere equo. Ita canit Poetarum latinorum primigenius. Etenim ex eo tantum quòd notissimus ille Anchises quosdam in campo vidisset equos, ad suos conuersus, bellum illis prædixit imminere.

Virg. L. 3. Aeneid.

Quatuor hic (primum omen) equos in gramine vidi.

Bello armantur equi, bellumq; hæc arma minantur.

Vide Pin. in c. 39. Job v. 19.

Econtra verò Aña & pollus semper pacis fuerunt & mäluetudinis indicia: etenim sine vlla membrorum elatione, recalcitrante, corporisq; repugnancia onera sibi imposita, suscipiunt, imò & verbera quibus tunduntur. Sic lego apud

D. Græ. L. 2. Mor. cap. 33.

D. Greg. *Per asinum qua sese ostentantibus nulla se vocitatis injuria resistunt: patientia mansuetudo significatur.* Hinc emanavit, ut sicut videre aliquem equo insidentem, indicium erat animi generosi & commoti: Ita videre quempiam aliu vel pullo insidentem, indicium erat quòd pacificus ingredieretur & mansuetus.

86 VII.

Cur David vocat in Salomonem super mulam suam sedet Rex intratus.

Ve omnino singulari inramur dispositionem Proph. David, quando successorem regni sui declaravit filium suum Salomonem. iam vltimus iustabat vixit dies eratque septuagenario maior: & ecce filius illius Adonias quem genuerat ex vxore sua Hagith, ut erat animo ferax & iam nonnullos haberet fautores, paulatim se Regem declaravit. Paternique regni successorem: quocirca sibi curtus, equos populumq; concitavit, qui sibi de regno congratularetur Regemq; acclamaret: Rescivit hoc Bethsabee mater Salomonis relictq; tendit ad virum suum David hæc illi propositura, Domine mi, cum iam te videam ad vltimam redactum metam, cõsultum foret ne forte inter filios de successione in regnum tux nascatur sanguinaria, ut ipse declares quem illorum velis & eligas in regno tibi successorè. Meministi (amabo) sæpè te mihi iurasse fide Regia Salomonem tuum meumque filium fore successorè: proinde necessitas virget ut huic malo sanguis prospicias: etenim Adonias ad thronum se promoveri vultque Rex acclamari. Statutum est, inquit David, nullum alium præter Salomonem

filium meum fore mihi successorè, & ne in futurum de hoc oriantur contentiones aduoca mihi Sacerdotem Sadoc, Prophetam Nathan & duceim strenuissimum Banaiam, vocati coram Rege consilium quibus ille suam vltimam declarat hæc esse voluntatem: volo mihi in regno filius meus Salomon Rex succedat. Quocirca quàm primum illum adducite & supraginta duos Iudices populi congregare vobis sodales: nam illos intelligit D. Hieronymus fuisse quos vocat *seruus Domini sui*. Sedeat super malam meam illum. que foras extra ciuitatem ducite ad fontem Gehon, ibi vero Sacerdos Sadoc vngat in Regem, ex quo loco solentis instituitur supplicatio cum clangore tubarum & sonitu buccinarum versus Hierusalum, ipso super mulam meam sedente, cui omnes voce concordia acclament: *Vivat Rex. Tollite vobiscum seruos Domini vestri. Et imponi. 3 Reg. 1. te Salomonem filium meum super mulam meam. 3. vngat eum Sadoc Sacerdos, &c. & amem buccinam: dicitur: vivat Rex Salomon.* Verbum hoc *mulam meam* nolim præterire: videtur enim indicare quòd quantum equos, mulas & asinos aleret quam plurimos, tamen ut erat iam auius gratius fractusq; corpore, mulam aleret mansuetam, cui insidebat nihil timens quòd aut recalcitraret, aut ferociret. illum ego inponite super mulam illam: Quis non admiscetur? Nunquid proposito magis conveniret equus: quatenus Salomon ingredieretur eques eo die quo Regni illius Rex proclamabatur & à tota republica vrbeq; talis suscipiebatur: hoc mihi firmiter persuadere Davidem voluisse declarare, quod illi Deus revelaverat, Salomonem Regem futurum pacificum & mansuetum: populum autem sub illo pace poturum securissimam. Deo templum David edificare voluit: verumtamen non hoc illi Deus permisit: quam ob causam? audi rationem. *Mulum son. 1. Parit quidem effudit, & plurima bella bellasti, non perterritis adspicere domum: non mihi meo tanto effuso sanguine coram me. Filius qui nascetur tibi erit vir quietissimus. Et ob hanc causam pacificum vocabitur, &c. ipse adspicabit, &c.* Rex qui prædicatur futurus mansuetus & in summo gradu quietissimus, ut quietissimus, iustum est ut ingrediens ciuitatem in primordio regni sui, acque in illa receptus ut Rex, intret, non equo ferociori & hincienti veltus quòd bellum designatur, sed mulæ insideat ita mansuetæ, ac mea est, que mansuetissima ab omnibus esse cogoscitur. Optimum hoc Regis & Prophetæ facinus, nec possit expressius declarare quam humilis, mi-

Venit non ut pugnet viuis, sed ut triumphet occisus.

O te mente captum (exclamat D. Leo) Pilate præses, quid te turbat audire quòd se Regem appelles, quid times ne Cæsari bellum inferat? tum iuratus attendens illum considera num aliquid in illo reperias. quod bellum armaque redoleat. vbi nam militaria consilia, vbi nam confessus consiliatorum? vbi nam conscripti militum? vbi nam armorum apparatus? vbi nam vexilla splendens explicata? imprudenter Pilate tibi

D. LEO multi. Vermisabile fuisse nomen Regum, si do-
Serm. de minandi consilia tyrannicus tibi prodidisset appa-
Passio. qui ram: si profusa armerum, si congregatio diuitio-
Decursus. rum: si profusa delecta sunt militum. illum at-
 tendens intueret, & non iuuenies cum aliud egisse aliudve prædicasse, quam humilitatem, subiectionem & mansuetudinem. Quis enim grauari sine & Pilate de afflictata poenitentia: cuius specialis fuit de humilitate doctus, in Romanis legionibus non contraxerat, consuevit subis, abraham solus, viti- galia non inuoluit, quia sunt Cæsaris Cæsari red- denda constituit. pauperitatem elegit, mansuetudi- nem prædicauit, obedientiam iussit, &c. Porro etiam quã pollet mouendis non impendit seditionibus. non colligendis ad bella populis, regis non oc- cupandis alienis, sed omnibus benedicturus. De- fuit diligenter Præses quis de potestate eius com- pertum sit, cæcis visum, surdum auditum, claudis gressum, mutis donauit eloquium, febres abegit, do- lentes consoluit, demonia eiecit, mortuos viuificauit.

§. 28. Mansuetus. Cum Mansuetudine ve- nit: etenim illa mundum sibi subiicit, est que vermis ligni tenerimus.

D iuino plane consilio motus Rex hic diuinus, ex hoc quo et talis ingreditur suam singulariter prædit mansuetudi- nem, & hæc est quam vult cæcis viuere at- que ex ea vult sibi à Propheta primum imponi epitheton, atque in illum statuit, ut omnes oculos nostros coniciamus. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus Altissimum hic panditur mysterium. Adest modo Dominus hic moriturus & pas- surus. Et ait quod regnatus adueniat. Ecce Rex tuus. Quæ ratio quia supremam magnitudinem & regni sui gloriam assecutus est patiendo & moriendo. Non mundum occupauit Rex ille ma- nu militum copiosa prepotens, qui traxerat illum sine sanguine & sanguini, vulnerando, feriendo, & alibi cuncta lenam profundum sanguinem. Sed plagas subiecit, & vulnera imò lanceam perferendo, qui om- nem suum effundat sanguinem, ad viciniam usque guttam intimis sui cordis finibus abscon- ditam, non in vincula carceris hortes coniciendo, sed ipse captus, ipse durioribus consti- ctus vinculis & per publicas rapatus placas vrbis Ierusalem, non flagellando inuoluit tor- tura subiciendo inimicos, sed ipse flagellis cæcis & tortura subditus horrendis spinarum inuen- tionibus molestissimæ, tandem non occidendo sed moriendo. Ad hoc venit, ut per mortem de- ficeret cum qui mortis habebat imperium. Sic intentionem explicat Apostolus Saluatoris.

Hoc Spiritus Sanctus indicauit illa sententiã ut verã ita male intellectã ab eo qui illam tulit summo scilicet Sacerdote Cæsaria pronuncia- te. Expedis vobis, ut vnus moriatur homo pro 30. Is. 11. 10. pulo. & non ita gens periret, scilicet hæc ea fuit, telle D. Ioanne Euangelista, cuius tenorem ipse Spiritus Sanctus distulit, & cuius sunt omnia verba quæ depromptit os illud sacrilegum, non veto illius ipsius, etenim illud merito comparauero ori leonis terrifico ex arte durissimo vel lapide insensibili, ex quo scaturit aqua fontis lymphidissima, quæ de monte profuit altissimo in præsepis, quã Spiritus Sanctus expressit Chri- stum moriturum, ut morte regnum suum ele- uet fundaret & stabiliret per mundum quocum- que verum dispersit: hic etenim futurus erat mor- tis illius effectus: Veritas Dei qui erant dispersi Ita ut congregaret in vnum, de quo diximus die Ven- tis præterito. Igitur patiens & in cruce mori- tiens regnum erat sibi consecretur. Hic in illi- la carnis infirmitate latebat abscondita eius for- titudo, in hac passione eius actio, in hac morte sua for- tificatio, in hac sanguinis effusione, virtus illius nostrum purificandi, in hoc sepulchro nostra re- surrectio.

Præuidit hoc vates Habæne in mystico illo canico, in quo considerans illum morientem, patientem, manibus pedibusque probrolo si- pite constrictum, hic latere cognouit virtutem eius & fortitudinem. Corua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius. Declarare vo- luit Spiritus Sanctus cum iam David sepulchro proximus esset, fortitudinem, quã sibi regni primatum adeo celebris & toto mundo cogni- ti victor obtinisset, illudque quò sibi cunctas resisti- subiecit tribus Israel, & verba refert diuini mei sig- plena mysterium, quibus robur illius omnibus in veris- vult esse conperit. Quamuis enim plures cultura- habuerit duces corporis robore præualidos, men hoc atque inter illos tres virum magnitudine præ- tifficatus. Quorum nomina & acta heroica Spiritus.

I. Christus mansue-
 rit: etenim illa mundum sibi subiicit, est que vermis ligni tenerimus.

Spiritus sanctus deprecatur, David autem caeteris omnibus palmam eripit fortissimus. *David sedens in cathedra sapientie sumus princeps inter eos, ipse est quasi tenerimus ligni vermiculus, qui obliquatus interfecit imperu vno; Vifco cognoscere qualis sit David? scito similem illum fuisse vermiculo ligni tenerimo: verum cuiusmodi brachii adeo robustum vt vnico impetu interfecit fortior octingentos. Videntur hae disparata & insulsa, quae se mutuo destruunt, vocat vermiculum tenerimum tinea, quae de ligno generatur, est etenim mollior, infirmior & caeteris vermiculis ad resistendum impotentior. Vnde nec satis fuit eum vocasse vermiculum, addit etiam hoc Epitheton *tenerimus*: quia nihil minus resistit sibi malum inferenti, non enim requiruntur ligones, non mallei, non hila, sed solo digiti cui extremo illum interimit. Quia igitur similitudine David huic confertur vermiculo, qui extrema laborat infirmitate, si pariter declaret, vires eius ducum suorum, quibus modus non admittatur est nec ipsa Graecia fluxit fortiores, tamen esse superiores? Vnico tantum congressu, vnico tantum impetu quasi quis dicat vnica laetitia comissione, octingentos interimit inimicos *Interfecit octingentos imperu vno*. Quae veritate dici potest eum qui tanta pollet fortitudine, vermiculo comparem esse metum atque ad resistendum impotentissimum? Insuper si dicere hoc Spiritus sanctus in diversis occasionibus, quod occasionibus praehorum expulsum tanto robore praestiterit vt vnico contactu occideret octingentos: atque pacis tempore distulset sic eum ab omni duntie procol abfuisse vt nomen metereetur vermiculi tenerissimi, transeat: verum an vno vnâ complecti sententiâ, quis non dicat esse philosophicum imperitiosum? Ne tale quid dixeris: Nec enim imprudenter locutus est Spiritus prudentissimus.*

Exponit Prophetæ Regis David mansuetudinem, quodq; cum illa obtinuerit atque ad summum ascenderit regni fastigium, ad quod eum Deus praeelegerat. Ipsa fuit quam caeteris plurius estimavit, illa fuit quae diuini oculis placuit gratissimas: vnde sic plalabat. *Memento Domine David & curus man mansuetudinis eius*. Ex vna parte benignitatem eius manifestat, quam merito vermiculo comparaueris, atque ex altera explicat eius fortitudinem adeo singularem, vt vnico impetu interemerit octingentos: et eum hae ca praecipua est mansuetudo benignum esse & patientem, nec in offensorem, truculenter insurgens, cum tamen viribus vigeas quibus eum vni-

co statu prostratum interimas. Non est mansuetudo sed timor vel pusillanimitas eius qui suffert illatam sibi ab altero iniuriam, quia viribus non pollet quibus nocenti resistat: sicut non est mansuetudo canis furiosi nec aliorum ferocium animalium, quae resistere aut mouere se non audent ad rugitum Leonis, sed ea illius est, qui cum nullo possit negotio offensorem elidere, patitur tamen pacatus, remanet blandus & benignus nec contra eum durus mouetur aut irritatus. Haec ea fuit Davidis fortitudo, atque per hanc cathedram obtinuit & sedem regni illius eminentissimi. Cum enim ex vna parte esset adeo robustus, vt quando ad singulare prodit certamen, vel se mel tantum torquendo fundam Gigantem illum terribilem prostrauerit atque vnico facto impetu octingentos occideret inimicos: ex altera tamen tanta fuit mansuetudine facilis vt pertulerit aspera quaeuis veluti ligni vermiculus, qui nullatenus vires exeret nec contra offensorem vicos insurgit vt parit in tot tamque toleratu indignis, quibus Saul illum infestabat atque in peruersis illis actionibus quibus à filio suo innocens impugnabatur, in opprobriis illis adeo ignominiosis, quibus eum ille Blatero nefandissimus Semei subasubabat, in his liberioribus inimicis quibus eum dux illius Ioad impetebat. Indicat autem, quod sedem regni sui occupare atque in illa residere, opus fuerit & effectus huius blandae mansuetudinis, sicut domum sibi constitueret sedemque figere in ligno opus est tenerimi vermiculi, qui nullis pollet viribus ad resistendum. Hoc dixit Spiritus S. de David sed multo verius de Christo cuius David omnimodam expressit figuram. Obtinuit sibi regnum atque in eius throno resedit sublimiori omnes sibi terreae populos subiciens, vt ait venerabile Beda sub nomine duodecim tribuum Israel: Ex quo modo apparuit in mundo Velut blandissimus & tenerimus ligni vermiculus nulla duritie robustus: *Quasi tenerimus ligni vermiculus*.

Subtiliter admodum discitur D. Augustinus declarans psalmum vigesimum primum qui ad litteram de Christo loquitur eia verba illa in quibus sic de se Dominus loquitur. *Ego autem sum vermis & non homo*. Qua de causa se comparat redemptor noster vermiculo? pluribus inquit de causis. Vna earum haec est (quam dicit ab antiquis vocari elegantissimam & profundissimam gramem mysticis: *altrudo ferri profunditatis quae mysterij*) vt nimirum declararet quod sicut vermis & terra generatur sola caeli virtute

Cur Christus se vermi esse pareat. Ps 117.

§. 29. Mansuetus. Mansuetudo arma sunt, quibus suis vestit milites, quos Propheta Michæa vocat septem Pastores, & octo Christos.

Hinc intelliges quomodo congrua fuerint illa arma, quibus Rex hic mansuetos suos armavit milites ad mundi possessionem acquirendam, mansuetudine scilicet agnorum & ovium. *Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos, sicut oves in medio luporum.* Domine, an illos mitis ut lupos sibi subiciat & præcipis ut agni sint & oves mansuetissimi, quibus nulla est alia fortitudo, quam patiendi & sufferendi quicquid illis inferatur lupi, morsus, ungues, dentes membrorum consulationes, necemque corporum? Virque hic etiam latet vera militum meorum fortitudo, hic mei robur exercitus, hic Dei virtus in hominum clarificat infirmitate. Nefas est prætere Michæa vacuuum. Exorditur ceteri illa Prophetia, quam proletravit Principes sacerdotum & Doctores legis, quæ signarent Herodis locum quo nasciturus erat Messias, nempe Bethleem. *Et tu Bethleem terra iuda, &c. Ex te erigetur dux, &c.* Illico subiungit Dominum hanc in fortitudine magna venturum, regnumque suum ut pastorem decet, stabiliturum & gubernaturum. *Et stabit & pascet in fortitudine Domini, &c.* Quia verò hoc audito, statim quis timere possit, ne aduentu suo bella suscitaret, regna terrarum Regesque turbaret & Rex ille Reges suos interiret sedibus eliminare: sicut rovera tumuit Herodes tyrannus, quàm primùm audiuit in terra natum, ait ille Propheta: *Et erit iste pax.* Timor aberit ut Rex hic terram sit commoturus & Principibus bellum illaturos, quoniam *Et erit iste pax.* Ecce quomodo alienum ab eo futurum sit pacem turbare communem aut movere seditiones. Huic nomini, ni fallat, alludit Apostolus, scribens Ephesijs: *Iste est pax nostra, qui facti viraque unum.*

Porro confestim occurrit, si Rex hic sibi mundum est subiugaturus, & potentissimos quosque Tyrannos eius superaturus, Reges ac Monarchas Domino suo subditurus: necesse est ut contra illos producat exercitus, quo concessio futurus est ingentis armorum strepitus, quibus sibi proscribat adversarios, continuo subiungit. *Cum venerit Assyrus in terram nostram & quando calcaverit in montibus nostris, & suscitabimus super eum septem pastores, & octo principes hominum.* Altilium expo-

nit Propheta mysterium. Oculis prævidet Prophetis Regem hunc pacificum, qui cum pace natus, cum illa vivit, illa offert ubicumque intraverit, cum illa moritur, & ad illam resuscitatus inuitat: etenim hæc ea est quam intendit ita ferre, ut evidenter ostendat se eam ipsam esse. *Et erit ipse pax.* Pariter Propheta perpendit præcibus quàm primùm Rex hic, qui totum sibi mundum est subditurus, scriptum in illo revelabit, in eum continuo arma sumpturos Reges omnes & Principes, terrarum potestates, civili cum bello aggressuros, quò nedum oblent illi, & omnem opponant lapidem, ne se Dominum creet mundi, eumque sibi subiciat: sed eum etiam inde propellant, eo modo, ut in eo nec memoria quidem eius vlla supersit, & proponit id quod Rex tali casu sit peracturus. *Assyrus cum venerit in terram nostram, &c.*

Notat D. Basil. in S.S. litteris nomine Assyrj D. Basilius in illo. Principes omnes & Potestates comprehendi inimicorum. *Scriptura præcipue in locis per Assyrum Regem interpretatur adversarium nostrum. Regem O Rex pacis, quando quidem noveris, Assyrum in te commouendum; eam primùm te mundo revelaveris, id est, omne potestatem in illo regnantem Principes, Reges, Imperatores, quos contra terram tuam præfelicis futuros, id est Ecclesiam tuam, ex tuis congregaram fidelibus, etenim illos iam vidit Propheta regis, quando cecinit. *Assyrii reges terra, & Principes conuenerunt in unum aduersus Dominum, &c.* Qua ratione sibi persuades quòd eorum pollic obitū viribus quale robur opponis aduersarijs quibus illam parietibus præmunis inuincibilem? quos adscribis tibi milites? quos eligis duces & ante signanos? quoniam illis arma tradis? Procegrabimus, ait, ad eorum supprimendam arrogantiam Christum, fastumque humiliandum septem pastores armatos, non gladijs, non lanceis, non balillis, non thoracibus, non galeis, armisque regijs: nõ enim pastores talium usum habent armorum, ut patuit in Dauid, sed tantum leuis baculi. *Suscitabimus super eum septem pastores, & octo principes hominum.* Legit Symmachus, ut notat D. Hieron. *Et octo Christos, octo viros vnctos oleo.* id est, suetudine blandos, mites, nulla duritie, nulla asperitate terribiles: quid hoc Domine significat? Ut populo resistat adeo feroci, imo subiciat illam, tibi conscribis milites ita iuuenes ut pastores esse dixeris, tamque mansuetos quàm oleo perunctos nitidissimo: sic erit: sicut enim eius milites pastores & vncti, hæc sunt eorum arma leuitas & mansuetudo.*

Ps. 135.
Christi
dicuntur
& Christi
si id esse
inuocati
ex manu
ne.

91 Quis hic non desertos videat Apostolos pastores gregis Domini liberalissimos? quis non intelligat viros illos victos oleo Spiritus Dei intellim? quis non capiat Christorum illorum fortitudinem, id est victorum illorum: nam omnibus contra illos viribus insurgentibus imperiorum & terrae potestatum, iunō & inferni, fortiter illis obstituerunt insuper & omnes confregunt, contriverunt & ovium agnorumque mansuetudine subrevertunt? Et ait: *Septem pastores & oleo Christi*, q. d. multos, & sine termino: hic enim modus est loquendi in S. pagina frequentior. Sic per Salomonem docens se sine termino dare eleemosynam, ait: *Da partem septem, nec non & octo.*

Itaque hoc numero omnes celestis huius regis milites conspiciuntur, quos ad mundi delinavit tubie stonem, non aeneis armis, ut in Reges surgant adversarij, sed ut ipsi lenes expectent vique dimissi contra eos armati conuinciant, & exponit illis, quibus oportet eos armis praefolari, & adnentes excipere, mansuetudine scilicet pastorum, & lenitate victorum, i. oleo suavi & blando Spiritus Christi. Et appositè dicit, suscitabo illos, ut viribus polleant quibus a deo potentibus tyrannis resstant & prevaleant. *Suscitabimus super eum*: quia Deus novam tribueret vitam, novum Spiritum, novaque vires, atque in illis suscitaret, & spiritum Christi renouaret, qui mansuetudine sua victor de cunctis suis triumphum egit inimicis.

II. Hæc est illa victoria, quam mansuetudine sua supremus ille Rex obtinuit, cui præcinit congratulans Isaias: *Superasti sicut in die Madian* eteum alludit præclare notissimæ illi victoriae, quam trecentis solummodo militibus retulit Gedeon de Madianitis, quorum tantus erat numerus, ut eos sic describat S. Eloquium. *Populi quasi iacebant in valle ut locustarum multitudo, & Cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena, quæ iacet in litore maris.* Ad hoc stratagemata præcipit illi Deus trecentos eligi milites, totius exercitus infusissimos qui poplite flexo ut canes de flumine lambent aquam: *Sicut solent canes lambere, quos lagenis terrenis armauit, intra quas lampades ferebant accensas, hoc illis ordine præscripto ut prælium fiat manus contorquendo, non contra inimicos sed contra ipsas lagenas, illas complodendo & confringendo. Hic mirare cum*

D. Augustin. Christi victoriam. Ad hanc eligit paucos, & illos quidem mundi perislem, ut canes, reprobatores: nam Iudæis canis erat abiectissimus. *Iis probati sunt per quos vinceret Gedeon,*

ut similes in bibendo canibus dicerentur. *Significat & similitudinem quod & agnoscitur, & contemptuosa elegit Deus.* 121. 4. Numerum vult habere trecentorum, ut illa fortitudo ma exercitus crucem deservit: sicut enim Latini 10. numerum mille denotant per M. & quinquecentos per D. Graeci per litte am. Tau significant trecentos, quæ figuram expressam habet crucis. Quod præfiguravit milites suos in figura crucis dispositos, eaque se signantes, victoriam relativam illustriissimam, hoc est, quod patiendo, Christum iniquitati, carceres, verbera, mortem omnia superarent.

Excitabit et D. Gregorius susus hoc argumentum deducente, qua methodo Christi milites victoriam obtineant, & rationem modumque dicit esse perpende illis à duce Christo præliturum, non vincendi capita confringendo, non corpora collidendo, Christi non brachis luxando aliena, sed ipsi confringentur, collidantur, & luxentur, ipsi membrauntur, lividantur, eorumque capita detruentur, per hoc autem lux nra celestis futuri clarissime, cuiusque divinae virtutis patet evidentis. Hos mirare Christi milites, quibus mundum sibi subjugabit. *Confidite ego vici mundum*. Ad hoc quibus mediis omnia legi lux sanctoque subdidit. Evangelio, considera qua methodo milites illius, Apostoli, & Martyres de hoste triumphaverunt. *Tales quippe fuerunt Doxæ vester ad prædicationem D. Christi prælium duxit, qui de spectis salute corporum, hostes suos vincendo præterierunt, eorumque gladiis, non armis, non gladiis sed patientia superaverunt. Armis enim vincerent sub duce suo ad prælium Martyres nostri sed tubis sed lagenis sed lampadibus, dum solvendo in passione sua corpora hostilibus gladiis supponant, respiciendo sunt lampadibus, dum pati solvendo corporum miraculis conficiuntur.* Quæstionem obicit D. Augustin. vici alterum vicerit Dacianus Vincentium, an Vincentius Dacianum? Cum esset Dacianus, qui torquebat, flagellabat, carnes vngibus laniabat, & occidebat, & Vincentius totus, flagellis caesus, vngibus disceptus & ocellus: clamabat Dacianus: *Vici sumus* Hæc sunt arma potentissima patientia & mansuetudo: & hæc Rex ille pollulat, vultque ut ipsa præcellat mansuetudo, & nunc omnium pateat oculis, dum intrat regnatores, manifesta Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinum.

§. 10. Manfuetus. Offendit Zacharias Hie-
ruſalem Prophetam promiffum, manfuetum,
Moysi ſimilem, & ſupplicium ſacré innuit
niſillum recipiant.

Imper voluit Dominus hic, vt credo D. Ber-
ſalmabilem ſuam prode manuſuetudinem,
qui cuius veniebat, & vt omnes ſibi perſua-
derent, id quod dixit: ſe non belli cauſa, non ſup-
plicij addele inuſitatum, quas homines contra
Deum obdurati commiferant, ſed indulgentia,
ut ſalutem mundi, ſeu vi ſaluatur mundus per
ipſum. Se ipſum mundo reuelare & totum, ait præ-
dicantibus Aſchor, atque eo animo talem creat homi-
nibus non ſolum omnes nouimus fuiſſe Ioannē Bap-
tiſtam. Quando hic eum aliis manifeſtat, eū ſub
agui nomine & figura iudice manifeſtat. Ecce
agnus Dei Agnus terreus commendatur à mā-
ſuetudine agni Dei, à diuina manuſuetudine, id
eſt ſuprema & infinita. Forte non credideris D.
Ioanni ſat idem Doctorem quia homo eſt, Chri-
ſtūque euſanguineus. *Fere iſta manus eredis te-
nere & inuolū, quia ipſe homo eſt, & poris hōle-
re ſe ſedem quia cognatus eius eſt, eius reſponſum
preſtat. Confeſſum aliud adfertur teſtimonium
vobis ſubditus, de ipſo caelo, vbi nulla poteſt
latere ſua, & illum manifeſtat ipſe Spiritus S.
in figura columbe ſuper eum reſcendendo. Optime
conuenit columba, vt agnum reuelat Non in con-
ſpectu ad indicandum, Agnum Dei venis columba:
quia vbi melius agni tenuit quam columba.
Quia quia in animalibus hoc columba in aui-
bus eſt ſumma veritas que innocencia, ſumma ſimplici-
tas, nocere neſciat, & aderi non nouerunt.*
Hic ſignis Chriſti reuelator in mundum ve-
nit manuſuetudo: his addit vates Zacharias,
imprimis ſignificum, eas quās nobis ſignauit ad
mortem ſcēdendo, quās prae manibus habemus de
agnis & pullo, quibus inſidens Hieruſalē ingre-
ditur: animalia ſunt hæc domeſtica & manuſue-
ta, vt ea quomodolibet & quocunq; ducas à
vobis illa reſiſtentia tantum illis omis, & quale
vā imponis, etiam ſi ſtripes & verbera, nec re-
ſiſtent. Ecce illum quā manuſuetus vibem
ingredietur Hieruſalem. *Ecce rex tuus venit ti-
bi manuſuetus ſedens ſuper aſinum & pulum. O
preclara & plane celeſtis manuſuetudo, quā nul-
lus hominem vidit, in mundo præclariorē!
Veruſculis in eum ſurrexerat Hieruſalem, cui
ſignificum erat eius Rex ac De minus, atque in
Hieruſalē. *Cap. de la Noſſa, Tom. 17.**

ſummam foediſſima lapſa erat impudentiam, in
eos necem praua cogens concilia, quibus eum
de medio tollat, & per publicos præcones capi
atque in vincula conſeci mandauerat. Tantum
contra Deum ſuum ira cogniuit, ſcelus impia
commiferat, vt omnia longe ſuperaret, quā vi-
quam in mundo facta fuiſſe & gnoſcerimus, etiam
illa, quæ Dei patientia ferre non ſuſtinent (ſi ſa-
ti ſic liceat) tam horrendis multauit ſuppli-
cijs de caelo miſſis, profana illa, quæ tempore
Noë terram corruperant, aquarum diluuijs ex-
cerandas & non ſcēdas Sodomorum luxurias
igne & ſulphure in diebus Abraham: arrogantē
ſuperbiam Dathan & Abiron terre hiatu, quo
miſerè abſorpti perierunt, tempore Moysi per-
uerſa infidelium crimina lapidum grandine, &
ſulmine imperante Ieſue & Dauid: abominan-
das Sennacherib blaſphemias Angelo vindice
qui ſub varijs noctis ſpatio centum octoginta
quingenta milia ſub Rege Ezechia interfecit. His
longè grauior eſt hæc ciuili malitia, quā nunc il-
lum Hieruſalem prouocat, inhonellit, abomi-
nabilior, nequior, arrogantior, impudentior, mul-
toque peruerſior, quā omnes in vnum combi-
nata: nihilominus attende qualis veniat: quā
humilis, quā manuſuetus, quā pacificus: quā
ab omni contentione alienus: quās non pollice-
tur gratias, indulgentias, miſericordias: Ecce Rex
tuus venit tibi manuſuetus.

O Chriſtiane, ſaxit Deus vt hoc agas, quod à
re Prophetæ flagitat, vt oculos tuos in hanc Chri-
ſti conſicias manuſuetudinem, inter tot offenſas,
& non tolerandas iniurias. Quā egregiè illam
Apoſtolus Corinthijs obtulit conſiderandā, quā
recunderet eorum arrogantiam, qui qualibet de
cauſa pungebantur & ita commouebantur. *Ipe 2 Cor. 10.
autem ego Paulus obſecro vos per manuſuetudinem.*
& modèſtiam Chriſti Perpendit hæc verba D.
Chryſoſt. ſufficeret (nōquit) dixiſſe. Ipſe ego
Paulus obſecro. Si namque vim inferat ma-
gnā ipſum venite Principem, vt à viro quid
poſtulet vulgari: maiorem longe haberet indu-
biè auctoritatē, ſi ſit ipſe Paulus Apoſtolus illos
obſecrans. *Ego ipſe Paulus obſecro.* Quis eſt Pau-
lus? Vas electiſſimum, moſtiller in caelo graduatus,
amicus ita Deo familiaris, vt adhuc in terris ex-
iſtenti ad altitudinē caeli ſuſtulerit, eodem præ-
guſtandam propinquitatē beatitudinis dulcedinem:
miſer Deo tāta pollens virtute, vt vnicō verbo
ſuo, tradere poſſet ſatana ſeditioſos. *Ego ipſe Pau-
lus obſecro.* Verū non hoc illi ſufficit, ſed efficit
illis proponere conatur motiuum argumentum,
quo manus illis ligentur, & pedes. *Quale præ-*
cot

tibi venit ad salutem & commodum, si igno-
 scas illam, auscultes, audias, credas & vt talem
 qualis est, accipias: quod si non, scito aduen-
 tum eius tibi fore pernitiosum: etenim per hoc
 processit eius de tua perniciosa malitia formabi-
 tur, & decerneret ac iustificabitur supplicium,
 quo domus ita exasperans, & populus adeo re-
 fractarius iustè puniretur. Quid acturus est Deus
 cum ciuitate adeo perditâ, vt cum venit ad eam
 totus mansuetus, blandus & benignus, post enor-
 mia scelera durissimis digna supplicijs, & por-
 tas eius ingrediretur superna addicens beneficia,
 gratiam remissionem, vitamque sempiternam;
 non tantum illum non recipiant, sed vltimam
 malitiæ sacrilegæ ab ipsius transgressi manus il-
 li inuidians violentas, & cruci configant ignomi-
 osâ, occidatque eum sacrissimè deicidat, *Eccè
 Rex tuus venit tibi mansuetus*

¶ Significat, vt interpretatur D. Chrysol. in *intelle-
 ctu*, venit tibi: si intellexeris, venies contra te. Si
 scilicet non venit tibi mansuetus, & post tanta à te cõ-
 mmissa scelera, accedit tibi que pacis osculum of-
 fert suamque tribuit misericordiam, illum ciui-
 tatis, in illum insurgas, nemo dubitat, quin ad-
 ventus hic in totalem tuam cedet ruinam ani-
 moque damnationem: nec non tibi eveniet sicut
 illi, quibus cum manna de coelo placeret, & inter
 motus decideret, non vt decabat, illud collige-
 rent, eorum enim cibis esset cælestis diuina vir-
 tute præparatus, gustus suavissimi, & alimèti su-
 per modum cæteris, tamen illis in vermes ver-
 sit, ut exhortandos. Hoc miseræ illi contigit ci-
 vitatis & tanta erat huius Domini pietas & man-
 suetudo, vt inter maximas huius triumpho glo-
 rias vberissimas funderet lacrimas, quæ guttatim
 descendebant, (a) considerans hunc ingressum suum
 què ille pro omnium salute instituebat, eis mur-
 randam in ruinam, & totalis eorum perditionis
 eandem argumentum. Tantosque cor eius dolor
 affligebat, vt sententiam requiret vel vnam per-
 fectè pronuntiare, sed intermisciebat verba sin-
 gulibus, quibus incaptam impediatur per-
 fectè sententiam, eamque rumpebat intercisam,
 eo modo quo Iob doloribus oppressus aiebat:
*Verba dolere mea sunt plena. Quod Theodorion
 legit: Sermones mei intercessi sunt.* Ita Dominus
 loquebatur, sententiam inchoabat, nec perficiebat
 ad singula verba singulis, & lacrymis oppre-
 sus hærebatur. Heu Hierusalem, si cognouisses &
 te, profectò profectò, & quidem in hac die tua
 quæ ad pacem tibi, heu quamamque modo ab-
 condita sunt ab oculis tuis. Heu veniet inimici
 tui, & circumdabunt te, debeunt te, eo quod

tanti beneficij celsitudinem non agnoscat, quod
 aduentu meo, & visitatione tibi Deus offert cle-
 mentissimus. *Videns ciuitatè fleuit super illam di-
 Luc. 19. cens: Quia si cognouisses & tu. Et quidem in hac die
 die tua, qua ad pacem tibi &c. Circumdabunt te
 inimici tui vallo &c. Ad terram præsternent te, eo
 quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. O ci-
 uitas infortunata & ingrata, tam eo quod Regè
 agnoscere contempseris, qui tibi modo mansuetus
 adest, fiet vt tibi veniat in perfectam tui rui-
 nam animæque condemnationem. Et veritatem
 rei probauit euentus: nam eo quod Regem pacis
 agnoscere renuerit qui reparator illi veniebat &
 auxiliator; imo postquam illum vt verum Mes-
 siam probauit, & eum esse Prophetam quem Deus
 illi promiserat, hâdum, beneficium, mansuetum,
 eius nihilominus necem decreuerit, & cruci affi-
 xerit probreos, iustum fuit & rationi conueniens
 supplicium. à Deo prædictum & intentatum,
 quod sibi assumeret iniuriarum vindictam ab eis
 illi iniuriarum, eosque ita funditus deleteret, vt ipsa
 ciuitatis erueret fun lamenta, templum cerneret,
 Principes eius & Sacerdotes interiret, totam
 illam malitiæ collatiem perpetuè subiceret
 seruituti, sic vt amplius caput non attollerent,
 nec honorè se aut fama gauderent eminere, sed
 per orbem dispersi vagique oberrarent, tremore,
 metuque concussi, cum fratricida Cain, in iustum
 sanguinis fratris sui occisi supplicium.*

Egyptè prædixit hoc Deus propheta suo I-
 saia. Cum illi Regis huius in mundum reuelasset
 aduentum, operaq; diuina quæ facturus esset illis
 nominibus impositis. *Voca nomen eius. Accedens,
 Isaiâ detrahe, &c.* Statim illi declarat, quæ
 veniens ita mansuetus ac benignus, non tamen à
 Iudæis esset recipiendus, imo ab ipsis è mundo
 extirbandus, & occidendus; quodque in tanti
 criminis poenam eos demoliretur, insani ac
 perpetuè eos traderet mancipia seruituti. *Et ad
 Isaiâ. 3. 3. dicit Dominus loqui ad me dicens: Pro eo quod ab-
 iecisti populum iste aquas Siloë, quæ vadunt extra si-
 lentio. Et assumpsit magis Rafin & filium Romelia.
 Propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas
 fluminis fortes & multos reges Assyriorum. Et omne
 gloriam eius, & ascendet super omnes viuos eius, &c.
 Verba sunt hæc omnino mirabilia. Vocat aquas
 Siloë Christum ob eius mansuetudinem & beni-
 gnitatem quæ præcillebat, de qua diximus cum de
 Cæco aperemus. Hos aspernati sunt, & Regem
 sibi consecrarunt Cæsarem, Christum circūgen-
 tes: idcirco mittet Dominus super eos aquas for-
 tes Regem Assyriorum, hoc est, vires Imperato-
 rum Romanorum, &c. Eleganter & appositè
 decla-*

declarat D. Basil. D. Cyril. Alex. & D. Hieron. qui notat à Septuaginta addi quòd veniens Rex Assyriorum: Ambulabit super murum vestrum, & auferet de iuda hominem, qui iusti leuare caput, aut forte aliquid facere. Ecce quam bene supplicium exprimat illis inferendum, & quod hodie certius impletur: cuius euidentis proferunt SS. PP. argumentum, quòd supremam omnium confirmant militiam, quam in hoc Iudæi commiserunt, certe grauiorem, quàm vquam patrauerant in illa vituli adoratione, vsque ad innumeratas idololatrias & contumaces contra Deum seditiones, quæ licet saepenumero Deos punierit, non tamen eo vsque ascendit supplicij atrocitas, atque illius quæ castigauit illos Decidij reos iniuissimos.

D. Hieron. Epist. 129 ad Damas. Tom. 1. VII. Exponit illud D. Hieronimus.

Explicite hoc D. Hieron. verbis suo dignis ingenio cum ipse locutus Iudæis. Multa & iuda, scelera commisit, cuius circa te seruasti nationibus. Ob quod factum? vsque propter idololatriam. Cuiusque seruasti crebro, miseris tui est Deus & misit iudices & saluatores, qui te de famulatu Moabitaram & Ammonitarum, & hysly hym quoque & diuersorum gentium liberauerunt. Nouissimè sub Regibus sy adisti Deum & omni tua prouocata à gente Babyoniensis vastata, deleta est: & septuaginta annos Tempus soluita permansit. A Cyro rege Persarum illi laxata captiuitas. Usque quoque hoc & Neemas plebsione referunt. Extensum est Templum sub Dario Rege Persarum atque Medorum à Zorobabèle filio salathiel. & Iesu filio ioseph sacerdotis magno. Quæ passibus à Medis, & yppis, Maedonibusque non cessauerunt. Nec tibi adhaec in memoriam Antiochum epiphanem, crudelissimum omnium regum, nec Ca. Poraporum Galatunus, Scaturum Varum, Capsum, Solimanque replicabo, qui tui orbibus, & præcipue Hierosolyma inuisitauerunt. Ad exitum sub Iesuphino & Tuo urbs capta, Templumque subuersum est. Deinde ciuitatis vsque ad Adrianum Principem per quinquaginta annos mansit re reliquis, vsque euerisionem templi paulo minus per Quadragesimo annos & vobis & Templi ruine permanent: à quod tantum facinora? Certe non colit idola, sed etiam seruasti Persi atque Romanum, & captiuitatis pressus iugo ignoras alienos Deos. Quomodo clementer sumus quendam Deus qui nunquam tui oblitus est, non per tanta spissa te porum miseriis tuis non adhaeretur, ut soluit captiuitatem, & ut verius dicam exspectasti tuis miseriis Antichristum? Ob quod, inquit, factus, & in excruciatum scelus auertit à te oculos suos? Ignorasti Memens vocem parentum tuorum: animum eius iusserunt, & super suis nepotes: & vobis & decem annos.

§. 21. Mansuetus. Tibi venit mansuetus, si illum recipias, quam rigorosus eris si lacusseris eum in iuris, & crucifixeris, vt ait Apostolus.

Hoc in illis conspicimus, inquit D. Hier. & recordemur, quod ait Apostolus. Hec & quæ autem scripta sunt ad corruptionem nostram, in quos fines scelerum detentur, si namque roticus ad nos Dominus ille sicut ad illos, mansuetus benignus, redundat in misericordiam, post tet scelera, quæ contra illum impè commisit, non à nobis recipiatur ad salutem nostram: erit aduentus hic nobis in iudicium casu quoque irreparabilem, & iusta æternæ nobis casta damnationis. Quæ res morti aduicasti in anima tua tribuisti Iesum Dei filium? Quid opinaris agere te, quantum est ex parte tua, de propitiis prope de precitari, & tui persequi nominis offensore, dum libet talis ades frequentare, tuis ut vices voluptatibus, & inhonestis stercina lares appetitis, nisi condemnare Christum, eumque Barabbæ & demoni postponere, determinationis vt Christus in anima tua moriatur, ne v' optet tua, delictiarum, fama, honorumque patiare naufragium? Numquid negare potest aliovis, quin in iusticia postis sit tua liberum sit electioni, tuas præ eligas delicias, voluptates, luctum, illaque Domit o huic anteponas, vt illi Barabbam Christo præposuerit.

Quid tibi persuades, quærit Apostolus, à te fieri, quando in peccatum laberis mortale, quando luxurijs indulges, vsuræ te conquinat, mendacia tua fraudesque iuramento confirmas & ratificas, nisi quod iustum, quantum in te est, Dei filium crucifigas, sanguinem eius inuiscerandè conculces, diuinam eius personam opprobrijs excipias, tantoque tempore in tæce decimas morietem, quanto peccat & pertinax immiseris, in tuo coheres concubitu scortator, in luctis tuis fenerator, in vindictæ tuæ cupiditas.

caibus irreconciliabilis, in ambitionibus suis
 hominibus: *Rursum crucifigens sibi misisti fia-*
liam Dei, & ostentat habentes &c. Duo dicit A-
 postolus te in Christum agere, quotiescumque
 peccas, quantum ad te pertinet. Vnum, quod ite-
 rum illum crucifigis *Rursum crucifigentes filium*
Dei. Alterum quod pudore confundas hoc est.
 1. *Offensum habere:* D. Ambrosius credit idem esse
 2. *Offensum habere, ac Crucifigere & confite vide-*
 3. *ret phrasi S. Scripturæ: nam quod legimus in*
 4. *vulgata hoc Domini ad Moysen præceptum:*
 5. *Tolle censuram primis populi & suspende eos con-*
 6. *tra solum in partibus, alij legunt, vt prosequitur*
 7. *D. Augustinus. Accipe censuram populi, & ostensa con-*
 8. *traque Offensum idem est ac crucifigere: vnde ait*
 9. *ad Aquila transferri: Confige eos.*
 10. *Porro D. Chrysostr. in hac significare, irride-*
 11. *re, exponere confusioni, seu ridiculo quod s. pa-*
 12. *trona alias dicit: Traducere aut exemplaris. & hoc*
 13. *proprie & Latine significat Offensum habere, vt*
 14. *ostendunt Salustius, & Cornelius Tacit. suis*
 15. *loquendi formulis. Duo factiora inter ea que*
 16. *Iudei commiserunt contra Christum, caput at-*
 17. *tollant & ceteris eminent. Vnum, quod cruci-*
 18. *ficeret eum, & sanguinem eius innoxium, cum*
 19. *interfectores, effuderunt. Aliud quod hoc fece-*
 20. *rint, post insignem illi in illam iustitiam, vt Pila-*
 21. *tus eum cruci cum confingeret, illum vno post*
 22. *poluerunt latroni, seditione, & homicidia, quo*
 23. *terra non ferebat nequiores, scilicet Barabbæ. nã*
 24. *vt sapientiam ignominiam illis ipsis hanc post-*
 25. *modum D. Petrus exprobrauit his verbis: Vos autem*
 26. *scilicet & saltem negastis & petistis virum*
 27. *hominem sanari vobis: autorem vero viti in-*
 28. *terfecti. Quanto se Dominus hic opprobrio*
 29. *conspicuum credidit, quando in hac terra expo-*
 30. *situs & Barabbæ collatus, falsa libera populo e-*
 31. *lectione, venit ad vitam postulari Barabbam,*
 32. *manu mitti, clamantibus omnibus sibi placere*
 33. *Barabbam: ipsum autem ad mortem requiri, &*
 34. *quidem cruci, sibi que per omnia displiceret? O*
 35. *portæ hæc infamie notæ! O quam impudens*
 36. *& inreuerenda malitia!*
 37. *In hac duo habetis, quantum in te est. Chri-*
 38. *stus que offendis, inquit Apostolus quando pec-*
 39. *cas mortaliter. etenim rursus illum crucifigis,*
 40. *& habes offensum. Crucifigis eum, inquit Do-*
 41. *ctor Angelicus: quia tibi peccatum est infir-*
 42. *mitatem peccati iam non habere sufficientem*
 43. *medicinum, præter Christum & hunc et cruci-*
 44. *fixum: nec de bitum, quod per illud contrahitur*
 45. *solutionem: expere misericordiam ipso sanguine sal-*
 46. *uati in cruce Christi: atque idcirco Christus*

iam crucifixus fuit, vt peccati curaret infirmita-
 tem, solueretque debitum hoc. & nunc hoc tibi
 in baptisate salutiferum applicatur remedium.
 Post hæc igitur, si nouis te tradas sceleribus,
 iterumque pecces, ex consequenti desideras, vt
 Christus denno crucifigatur, eiusque sanguis &
 altera vice, in cruce profundatur. Hoc docet
 nos Doctor Angelicus. *Peccatoris quantum in te. D. Tho-*
mas est, rursum crucifigens Christum: quia Christus Laic. i. in
pro peccatis nostris mortuus est semel. Cum ergo cap. 6. ad
peccata baptizatus, quantum in te est das occasio. Heb. 10.
neus, vt iterum Christus crucifigatur, & sic contu-
melia sit Christo, in cuius sanguine te totum ma-
culas. Præter hæc ipsum habes ludibrio & op-
probrio, vt illi: quandoquidem dum peccas, ali-
quo modo hoc facis quod ipsi: nam appello fi-
lio Dei in statera cum omnibus suis misericor-
diis, gratiis, gloriis & essentia diuina, atque in
alicia Satana, momentanea voluptate, aut luero,
aut vili stipendio, aut dignitate Euro leuiori,
confellim ad hæc manum adicias, altero reli-
cto, atque, te feruentius hæc quam illum desi-
derare & amore complecti.
 III
 An hæc vera sunt ô Christiane? aut forte
 mei capitis inuentiones? An hoc vt vitæ, ipsa
 creditur? vel hyperbolica dicitur exagge: a: tot in pecca-
 Caue ne confringatur te illorum numero com-
 totes.
 2ob 22. 19.
 bis, feruentiam vitarum tuarum nolimus. Quando
 Iudei ad hanc delapsi sunt abyssum, non eos Do-
 minus iudicis expectauit, nec patiens eos ultra
 sustinuit, sed adeo cõtumacem euerit populum,
 tam impudentes iustè puniens iniquitates. Te li-
 cet tantorum criminum confesum non disper-
 dit, sed patitur longanimitas, seruat, expectat, &
 post hæc omnia venit ad te Dominus iste, ani-
 mam tuam ingreditur te rogans, mansuetus, be-
 nignus, misericordiam plenus, omnem tibi suam
 offerens misericordiam, te scelerum tuorum al-
 liciens indulgentiã, diuinamq; offerens gratiam,
 & regnum gloriæ suæ sempiternum. Quoties
 ad auxilium pollat ostium: & quidem vehemen-
 ter, se vt olim sponsa, repta scintillas afflictum &
 angustiarum, & tuæ tantum salutis gratiã venit
 instaurator? Quoties pulsat, quoties inspirat?
 iam te interius igne terret infernali: iam te de-
 mulcet & allicet honorum promissis & tectoriis
 iam te redarguit vt insipientem, dicens vt tuam
 attendas animi stultitiam, qua horum velis. pro
 breuissima voluptatis vltura, pati dispendium.
 Quid hoc rei? Ecce Rex tuus venit tibi man-
 fectus. Si portas illi non aperueris. si non ap-
 ueris, si denno dedignatus fueris, si peccatis ul-
 tendis,
 N 3

tes, hoc sibi persuadebant quod tacentibus illis
 ceteris silentium esset impositum. Hoc est *Præ-*
uarant Principes. ipsi priores exorti sunt & re-
 liqui omnes profecturi sunt precedentes & sub-
 sequentes, hanc quoque melodiam comitanti-
 bus mulieribus & puellis. In 5. pagina puella
 dicitur, quæ fide viget pura, & constanti: talem
 appellat Apostolus Paulus, *Virginem castam*: &
 quanto olim Synagoga illam seruabat illiba-
 tam, dicebatur *Virgo Israël*. Hoc verbo *Inueni-*
ta mysterium indicat David altissimum: quod
 vobis tanquam tale expendit Ecclesia in officio
 huius processionis: nempe quod omnes qui Chris-
 tum receperunt, hymnoque illos solemnes
 cantauerunt, tunc realiter fidem habuerint in-
 tegram putantque de Christo Salvatore nostro:
 quia de eo crediderunt in corde suo quod verus
 esset Deus & homo, & Messias, qui venerat
 mundum redempturus, quem ore confessi sunt
 & *filiosina deuotione* coluerunt & adorauerunt
 (sic canit Ecclesia) & furore crepantibus cunctis
 Pharisæis altisona voce, cantuque solemniter con-
 fitebantur & protestabantur. eum Regem esse
 Messiam Salvatorem & Deum, qui veniebat pro
 totius mundi salute & remedio moriturus. Idcirco S. Mater Ecclesia testatur, quod hac pu-
 blica confessione gratum dignumque præstite-
 rit obsequium: quia voce clara, elata & expref-
 sa, ut dicitur. Christum prædicatum: *Ocurrunt*
terris cum floribus, *Et palmis Redemptori ob-*
sequium. *Et uicini triumphanti digna dant obsequia*
filium Dei ut gentes prædicant, *Et in laudem*
Christi uariis uocibus per tubila: Hosanna in ex-
celsis. De quibus in principio diximus: Quapro-
 pter tunc illa turba populorum ab Ecclesia voca-
 tur beata: *illa beata hominum multitudo intel-*
lit, &c. imo & supplicat rogatque Deum: *Et*
illam innocenciam imitari possumus, *Et eorum*
meritum consequi mereamur. Verè namque ma-
 gnum habuit illa confessio meritum pro tunc
 coram Patre aeterno: si tunc ea persecutus esset, &
 iudices egissent profundiores.
 Itaque Principibus hanc inchoantibus, ceteri
 omnes profecturi sunt etiam pueri & puellæ:
 nam & hos licet intelligere per *innocentia*: quia
 solemne hoc puerorum, puellarumque miracu-
 lum in tam illustrem cessit gloriam Saluato-
 ris, ut sicut tale fuit quo clarissimum Christi di-
 uinitatis prodabatur argumentum, ita & ipsum
 fuit quo inimicorum eius corda sanctus huore
 rodebantur, & animo furore succendebantur, ex
 mentali, quæ eum oderauit, inuidia: etenim per-
 sicuturæ credebant, omnem suam infernalium

malitiam nubem non posse excitare, quæ tan-
 ta solis huius lux posset obtenebrari, nec ope-
 ribus insultare calumniatores, quæ omnium eorum
 oculis, tum iudicio erant omnino singularia,
 & planè prodigiosa: nam ingrediente hoc Do-
 mino Hierusalem illa tam copiosa ac nobili sti-
 pata multitudinis cateruâ, quæ ab illis summa
 gloria deducebatur: necum ab illis proclama-
 tus fuit Rex Messias & Deus verus, in hæc ver-
 ba: *Benedictus qui uenit Rex Israël*, &c. *Hosanna*
in excelsis: sed his etiam uirorum uocibus
 grauiotibus se voces sociarunt inarticulata puf-
 sionum quos matres ab uerbis suspensos de-
 ferebant, tales etenim dicuntur: *Lactentis*.
 Nam æterni Patris sapientia, quæ antiquior, ut
 testatur sapientissimus Salomon, quod laudare
 posset & magnificare opera prodigiosa, quæ fa-
 ciebat mediante columna illa miraculosa quan-
 do mare rubrum aperuit, præbens iter me-
 dium populo suo: mirorum aperuit ora, & in-
 fantium linguis erudiuit. *Sapientia aperuit os*
puerorum, *Et linguas infantium fecit disertas*. Sap. 10.
 Itaque ut omnes mysticam hanc comitantes co-
 lunnam laudibus Dominum extollerent dignif-
 simis, mutis linguas tribuit, & infantes reddi-
 dit omni Cicerone eloquentiores: ita & nunc ve-
 landem uigentiæ sui perficeret, qui multo præ-
 clariora, quam illa columna, patrabat miracula,
 cunctis ora laxauit, etiam puerorum Hie-
 rusalem, & effectit illos eloquentissimos qui ad-
 huc matrum uerba lambebant infantes, quate-
 nus elatis uocibus Dominum magnificarent, &
 eandem quam uiri ætate prouectiores, emitte-
 rent de Christi diuinitate confessionem. Eo mo-
 do quo Rege increante ciuitatem eamque festi-
 uâ pompa obambulante, ut Rege naturali, mor-
 ris est, ut ex desiderio uideudi eum accurrant
 festinæ matres inter brachia puerulos ab uer-
 bis suspensos gestantes, quæcum aliquæ illum
 uisuræ ad portas præstolantur ciuitatis, aliæ for-
 tum petunt & loca magis publica, quæ transi-
 turus est, & eorum pars maior, adit templum præ-
 scia primam stationem illis fore ubi præstitura
 scitur iuramentum Regibus familiare, illud Deo
 Regi Regum, & Domino Dominorum oblatu-
 ras, per hoc se Catholicum ostendens, fidelem
 Deo & Ecclesie. Ita similiter fama præcurrente
 in Hierusalem Regem hunc eo accessurum in-
 numerata concurrit turba mulierum, infantes suos
 inter uerba gestantium, quarum nonnullæ cū illis
 eum ad portas ciuitatis anhæle sustinent, aliæ in-
 fatioribus & amplioribus uerbis cõstitunt plateis,
 nec ad templum præcurrunt, sed quod credebant

V.
 Quibus
 & pueri
 infantes
 cantores
 adiu-
 untur.
 Sap. 10.
 21.
 Christi

Chilum accessitum, pro more suo ad aeterni Patris sui gloriam & dignitatem.

Vnde quam rimum ad portas appulit civitatis, & innumerabilis virorum multitudo cum ingenium, voces in nubila attolleret, cumque Deum, Messiam, & Regem confiteretur, huiusmodi illum concinens: *Benedictus qui venit Rex, &c. Hosanna in excelsis*, Excitantur infantes, qui matrum brachiis constricti, & adhaerentes ad vberibus suspensi illa torquentes, ac fac fugientes, illis demissis, & capitulis suis versus Christum reflexis, alacri vultu, & subidentes voces suas attollunt, & efformatis perfecte verbis, eandem intonantes acclamationes. cum viris aetate perfectis, illi occurrunt: *Benedictus qui venit Rex, &c. Gratulamur adventu tuo o Rex & Domine, qui venisti redimere nos, caelestem nobis concede Domine salutem quam audi expectamus. Hosanna in excelsis*. Hoc opus celebratur omnium supremum ad testimonium Christi divinitatis irrefragabile, quod caelestis Pater processus sui finem imposuit, coram totius mundi concessu, filij sui revelationis, suisque lapsis volumus quo perfecti hinc edificium, & clavis qua perfectionis eius ultimum obstruunt.

§. 33. Ex ore infancium & lactentium perfecisti laudem &c. *Primum laudibus Christi perfecti orem infantes adhaerent loquendo, quibus inaniam ded. rant etiam infantes, at moriendo.*

Infigne adeo miraculum est, ut mille annis praevaleat illud Palmographus, illudque demiratus sit, atque oracula et singulare conscripserit, cuius verbis saluator noster fortius quam Iureo latere ora nimicorum suorum obturavit, qui hoc nouo prodigio attoniti cum adierunt, tubensque ut attendat & auferat quidnam haec infans puerorum lingua proclamaret, & illis explicaret quidnam hoc protenderet, & indicaret: quibus ille respondit, vaticinium nunc impleri quod a tot annis in Danide legerant: *Ex ore infancium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos &c.* Ex ore puerorum & lactentium eduxit Deus & perfecti Pater aeternus insigne filij sui preconium. Divina miremur verba & preclaris granula historis, quibus inu-do Deus eius divinitatis & regni eminentissimi probabat veritatem, & quod Rex Messias, Saluator & reparator adveniret, quo omnia multatiana multisq; modis adhaerens gloriam nomenque

verificatur. Nonnulla praerogatis diebus recitamus, quibus & alia duo adiungi possunt valde mystica & huius diei propria solemnitate.

Voloit Deus per pueros innocentes honorari, ut ex illorum innocentia ritus, immaculata sapientes populi conuocaret. Sacerdotes scilicet & Doctores, qui tantopere nominis eius dignitatem & personae veritatem obfcurare conabantur, Exortus est autem hoc a sui inopinabilis. Siquidem expediebat, sordidatque necessitas, ut veniens in mundum Dei filius cum more sua & sanguine precioso redemptoris latuati veniret & incognitus, ut ante declaratumus verumtamen non ita clarum esse debebat hoc experimentum, ut esset omnino nobis abscondit, & diuinitas profus esset incognita: iam enim ex Spiritu cognoscimus: *Sapientia abscondita & thesauri inuisi, quae velata in visis sunt* Eo fine dispositi sunt se iam modo nobis occulere, ut huiusmodi ex una parte velum non Deus videtur sed nec homo altius nominis sui affirmationis, ex altera tamen suam proderet diuinitatem, gloriam suam iustitiam, maiestatem immensam. Dominum, regnumque preclarissimum, & hoc publice quidem atque toto spectante mundo clarissimis praebens testimonia: Dixit enim diuina eius sponsa iam de carnis eius, & per libit humanitatis rubeone, iam de candore purissimi eius diuinitatis: *Dilectus meus candidus & rubicundus &c.* Sicut in mundum veniens, illico lucidissima dare illi voluit humanitatis suae testimonia, natus in stabulo, praefrigore tremulis pannis involutus, non molliori vultu lactulo quam praesepi quod reclinaretur inter animalia puerper, omnium indigus, & humilis; pariter dare voluit suprema suae signa maiestatis, suae diuinitatis, regni sui illustissimi, quo Rex in mundo, natebatur. Licet autem hoc magnifica fieret celsitudine, singulique plane admirandis, quae in eius ortu contigisse legimus, de quibus diximus in principio, singula iter tamen per ipsos exhibuit innocentes.

Veneratione digna est historia illa, quam exarrat D. Mesth. natus namque Dominus in Bethlem incognitus, & humanitatis velo cooperitus, stabili vilitate & praesepis afectione, hinc sua decenit caelesti, iam stelle, qua corporis oculos illustravit, quam fidei, qua mentis illuminavit aciem tribus Regibus in Oriente sapientibus ut hyemis tempore frigidissimo, aurâ inferendâ, relictis regibus ac terris suis, omni postposita mora, se ut illos nec longitudo retineat atterat, nec tingeret detereat hyemis, nec per alienas regiones vagandâ

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120

vagandi impotuntias, aut periculum auocer, adiciant quocumque transibant præcones facti nisi iam receter Regis mundo p. omiffi: etenim extra conuentionem est, quin uenientibus viti tanta perillibus dignitate regia maiestate claris, doctura celebribus, tanto comitatu confidit, tot scribis Gazatum opumque, cuncta ciuitates per quas transibat plenam de hoc habuerit informationem. Deinde statuit vt recta remant Hierusalem populi sui Metropolitim, inuenique nati Regis tibianes adeo clamorosi, vt Rex Herodes non minime turbaretur, totaque ciuitas omnesque pariter intelligunt iam natum in mudo Regem mundi saluatorem. Quo circa furens sibi que timens Herodes. *Congregat enim Principes Sacerdotum & Scribas populi, sermo excepit: non ab eis percunctatur vt dicant, quis ille possit esse Rex, aut vitrum iam tempus sit quo nasci debeat Messias, nam hoc iam ille, illiq; vt compertum habebant: eo quod iam adlatum teneret sceptrum de tribu Iuda, et uaticinio Iacob, & impletas hebdomadas quas Angelus Danieli designauerat, & ob alias rationes: Sed scijit abuter ab eu, ubi Christus natus sit.*

Ingressumque Magi, Regem conclamant natum de Herodes Sacerdotes Doctoresque interrogant: sicut sibi ab eis indicari. *Vbi Christus nascitur: quia realiter & ipse, & illi, totaque ciuitas Metropoli uouerat iam natum esse Regem promissum populo suo Saluatorem: vt autem hoc liquido cunctis amotefceret, uti uoluit. Dux medio pætorum, qui toto mundo Regis huius ortum annuntient non loquendo, sed motando non uerba de ore promendo sed de uentis suis sanguinem effundendo. Facinus Herodis adeo crudele fuit quale mundus nuqua exhorum: centum intelligens Magos non rediisse, vt de Rege nato nuntia sibi certa decerent, ac proinde eius manibus non incidisset aliquis occidendas, cæsto furoris percitus gladium strinxit, omnesq; ubi infantes trucidari urbis Bethleem, cuiusque conuicium sibi persuadens eodem esse Regem natum occidendum: Tanta fuit hæc innocencium lansena, vt multi Doctores arbitramur, Herodiano gladio quatuordecim milia occidisse. Hunc numerum Græci colligunt scæpæ inscribunt Caleoda: 10, & Christiani Ethiopix, quos dicunt Abyssinos, eodem numero in Canone missæ celebrant.*

Quo sine Deus tantam permisit fieri stragem innocencium? Qua ratione tantam sustinere potuit tanta pietas effusionem? quid rationis subest? Hieron. Bays. de Consuet. 1K.

est ob quam Deus tam inhumano carnifici tantam concederet in sanguinem innocencium potestatem? Plures adferunt SS. Patres. Vitam producit D. Aug. ad horum saltem paruulorum. si namque vitæ iacturam passi sunt temporalis, æternæ lucem sibi lucrati sunt, quam si vixissent, securam certamque non habebant; vnde copiosius longe bonum illis Herodiana contulit immanitas, quam si uiuentes singulis ad regiam exexisset dignitatem eiq; singulis regna sua dimississet. Ecce prophana hosti nunquam iocis paruis tantum prodere potuisset obsequio, quam iam profuit cæco: non quantum uocata beatorum paruulos iniquitas abundauit, tantum in eis gratia benedictionis infudit. Secunda colligitur ex D. Chrylost. nam Dei filius huius mundi horum ingressus ilico flores colligere uoluit portiores, atque ex illis compositum Patri dedicare stotilegium. *Transmisit infantes infans Christus ad celum, nona xenia Passi. primitias fructuum exhibet genti, quocirca Iosepho conferendus: hic enim in Aegypto summa potestate Proter patri suo misit in terram Chanaan, in qua morabatur iam senex, muus ex optimis terræ pretiosum.*

Porro primariam hanc statuamus rationem, quod uoluit Deus tanta strage pætorum toti mundo quasi uoce præconia notificare cælestis Regis in terra natiuitatem, atque ad uniuersarum salutem gratissimum aduentum. Lucilio Ramiro Regi Aragoniæ eouisse campanam cuius sonus totum penetraret orbem, quam fecit: sed quod modot nonnullos viros regni sui dignitate primarios trucidauit: campana hæc fuit que per totum audiebatur uniuersum. Quam sonora fuit illa tantorum mors innocencium in Bethleem circa Hierusalem, regionem ita populosam, & cui cum toto mundo frequentissimum eras negotium? Quam clarum potuit sonum edere clamorofum cæte & effracem: aut quibus tympanis tubisque potuisset amplius intimari Regis legitimi de cælo descensus, quem Iudei autde expectabant, quam feroci hoc Herodis iustan: idio: quod sibi ita persuasum habebat, vt cum sibi ab hoc Rege timeret regnum fore rapiendum, tantum eviderit, homicida sanguinem, nedum filios necis tradens alienos, sed nec proprio parrens successori, quo paratum sibi tutumque redderet imperium. Ita per orbem facinus hoc mauditum & ab hominis pietate alienum resonuit, vt intelligens hoc Imperator Oclavianus Augustus, dixerit (teste Macrobio auctore Gentili) præstat in domo Herodis portum.

D. Av. 10.

De San.

Ill. T. 10.

Plures

hinc in-

uicidij

ex parte

Dei ra-

tionis:

CHRY.

Handwritten notes in the right margin, including the word "CHRY" and some illegible scribbles.

Lib. 2.
c. 4. apud
Ribadin.
in festo
Innocent.

cum esse quam filium; inuens tyrannum hunc
vtpote ludæum, porcum non occisurum, quò
veteri non et licebat: & quòd ferus esset. & inhu-
manus vt proprium neci filium tradiderit ad re-
gni sui labilementum.

His præmissis initium præmissis Pater æter-
nus laudis publicationi, & manifestationi glo-
riæ regniq; filij sui recens editi per lactentes
& innocentes, non loquentibus illis ad Dominum
huius encomium, sed morientibus, per hoc con-
firmantibus nouam eius in mundo uatiuitatem:
fuitq; illorum mors quaquaerisum solemne
præconium, & campana vocalissima: de quo tes-
timonium perhibet Ecclesia: *Dem cuius bodier-
na præconiâ Innocentes Martyres non loquendo, sed
moriendo confessi sunt.* Hoc nunc igitur illi pla-
cet, vt quādoquidem tempus sit moriendi, &
ollendendi humane carnis infirmitatem, quâ
diuinitas absçõla tegebatur, efficaciter sua diu-
nitas innotescat etiam modo per innocentes, &
per ipsos huius laudis encomio, vltima manus
apponatur, non moriendo sed loquendo, non mul-
tiplicando sed simplici perfecte pronuntiatando, quòd
alij publicare moriendo inchoauerant: quòd si
vero illi moriendo morte sua demonstreturunt &
tollati sunt natum Regem de celo ad mundi
salutem, dicant hoc ipsi, & confiteantur voce
adeo distincta atq; explicata, vt tam omnes
audiant & intelligant, capitales etiam inimici.
Benedictus qui venit Rex, &c. Hosanna in excelsis.

I V.
Vaticini-
um Dauidis hic
impletur.

Secundum præpono in quo vaticinium hoc
Dauidis impletur, nimirum in eadem historia,
vtpote Dauidis, vt dicere liceat: *Ex ore infantium & lactentium
uidis hic perfecisti laudem.* Vt enim diximus hymnum
huius Domini Apost. priores intonarunt, vt prin-
cipes & musicæ directores. *Principes, iuda duces
eorum:* ipsos imitari sunt viri omnes grandiores
eis canitatum præbentes, illud Dauidis perfi-
cientes: *Benedixitque Deus Domino de sanctis Israel.*
Hic tantum ad completam perfectamque Do-
mini huius laudem desiderabantur animarum
purarum voces, quas vocat. *Inuentulus in medio
inuencularum,* &c. Solum requirebatur vt huic
se cantores adiungerent lactentes innocentes,
in quos nihil inimica poterat operari malitia,
nec proventus aut lucrum, sed nec totius natu-
ræ vires etiam fortissimæ.

Primo decantatæ fuerunt Dei laudes in illo
Cantico, quod in SS. litteris per Moysen com-
positum inuenitur. Etate præcessit cantica Pœ-
tarum Linij, Mosei, Orphei, plusquam trecentis
annis; Magna hic prodigia reperimus: Refert
Philo Moysen dixisse singulos versus, & præ-

cinisse, quem populus cantando subsecutus est: V.
Ve fit in horis & tripudis. Ita testatur Abelen &
auct. l. de Mirabilibus S. Scripturæ. & D. Aug.
Enormi admiratione accidit miraculum, vt cuncti
pariter sonus cum pueris. & omnes aetatis eodem
inspirati flamine uno quasi ex ore nullo proman-
tente edoceri, eisdem continenter histetiam decantare
in unum. Sed natura inquisitor in hoc loco interu-
efficitur, vbi non consuetudine humani ingenij, sed
aiuano spiritus cunctatione pectora. & ora inspira-
tur. Sed in his tamen cantantibus, nihil idem
ritus contra naturam effectus dignoscitur, in qui-
bus per ora, & lingua, h. e. ut & vox ad vobis
mouetur. & quæ per verbum & studium ipsi fa-
cere poterunt, consensum omnes carmen decantare
in vno momento Dominus illis donauit, & quæ
pulo ante in profundo coram eis apparuerat ipa
postmodum in tali cantio eorum lingua & inge-
na gubernabat.

Et hoc opinor illud esse quod in Exodo scri-
bitur: *Tunc cecinit Moyses cum filiis Israel carmen
hoc Domino.* Sed & aliud quoque miraculum
priori non inferius coniigit ibidem descriptum.
*Sumpsit Maria seuer Anton Propheta tympanum
in manu sua egrediens, & cunctos ministris præ-
eum cum tympanis & choris, quibus præcinebat di-
ctis: Cantemus Domino: gloriosi enim magnificatus
est.* Arbitratur, Philo alios fuisse choros ille mu-
tuos oppositos: vnum virorum & mulierum ad
retum, qui alternis carminibus sibi inuicem re-
ponderent. Oleaster tenet Moysen singulos ver-
sus cantasse, quos Maria cum mulieribus repe-
bat. *Cantemus Domino, &c.* sicut etiam fit in
135. Constituitur Domino, quoniam bonus, opo-
niam in æternum misericordia eius. Erpendit
autem Caietan Marjam dici prophetissam. Hæc
illa fuit, excellentia quod talis hic fuit, cui
Deus inspirabat, & reuelabat vt ipsa cum cæ-
teris mulieribus decantaret, id quod Moyses cum
viris præcinebat. Opinor itaque cunctos inspi-
rante Spiritu S. impulsos motus, cecidisse. Nec
hoc prætereamus miracolum: cum enim omnes
numerus excederent trium millionum, omnes
tamen Moysen adiebat, operante Deo, vt illi
præconia concinerent ob deuictos hostes, & re-
latum ab eis triumphum maxime gloriosum.
Hæc illa fuit figura & prælium, cuius modo
perfectio celebratur, impletusq; umbra dum
Christi victoria solemmiter decantatur, qui nos
de Agypto eduxit peccati, deuicit Phara-
nem, prostravit dæmonem, de morte triumphauit,
cunctaque illa maris subit sanguinis sui fla-
ctibus aquilque præfocauit.

Quinto

Quinimò ea de causa David per hoc finem
 psalmi sui voluit imponere: quandoquidem
 in eodem in quo ad diuinas has laudes omnes
 creitas, his verbis concludat. *Laudate eum in
 organo & choro, laudate eum in cordis & or-
 gano, & c. Omnis spiritus laudet Dominum* Quam
 grata est musica, quam chorus cantotum integer
 pleneque complet, vbi quamuis voces sint dif-
 ferentes, vna tamen est, & summè vniuersam
 harmonia per vnum directam phonicam, qui ca-
 tentis præfideat: Quale mirabile illud est organi
 sua mixturam varietate grati in quo plurimæ
 cocurrunt filulæ maiores, mediæ & paruæ,
 sunt etiam nonnullæ minimæ instar digiti, om-
 nes simul diuersis infonant vocibus & vna can-
 dendique formant ordinatissimam musicam, in
 qua maiores maioribus respondent, nec vides
 quæ voces tribuat arg. efformet, est enim spi-
 rituum inuisibile quod sonant, quia per canales
 tuboque perforat abconditos, atque in interiori
 lateri instrumenti parte conclusos. Hoc præ-
 mios habemus, Qualem hodiè chororum to-
 cantibus audimus integrè resonantem, in quo
 omnes idem concinebant. *Turba que præcedebat
 & sequabatur.* Cum tanti essent in vnam om-
 nes conspirant admirabilem consonantiam a
 summo dispositam phonicæ eam dirigere Spi-
 ritus S. O quale percipit organum tanta filu-
 larum specie resonans, au diuntur magne, mediæ,
 paruæ, pueri, puella, r. iemnes & quatuordecim. *La-
 deat:* vnam omnes melodiam conficiunt dul-
 cissimam. O quam apte ac distinctè filulæ il-
 le maiores voce suâ acuta resonant inter gra-
 uiores, omnesque instat, & resonare facit vnus
 atque idem ventus seu flamen Spiritus S. qui
 mouet, impellit, & inspirat per venas cordis to-
 rum abditissimas?

Processionem hanc igitur & nos ingrediamur,
 cum gloriæ diligenter attendamus: & quamvis nunc
 nec p. libilemus, & gaudio exultemus ob Christi Do-
 minum hanc nobis salutem Regisque celestis gloriæ: quia
 præmiis, nobis venit Saluator & benedictus: ratio tamen
 erigit, vt heremus habeamus iudiciumque præ-
 paratum: quandoquidem fuit hoc & transito
 gloriæ triumpho, cui nunc quantes interfumus
 statim captus istis audietur dolorosus. *Passio
 Dominici Iesu Christi.* Copulare voluit Do-
 minus hanc sui exaltationem, & triumpho glo-
 riam passioni suæ & opprobriis: & vt notat D.
 Chryso. principium caputque suæ passioni at-
 que humilitati præfuit tantam nominis sui
 exaltationem: laudisque præconium quatenus
 quanto fuisse exaltatus subimus, tanto post-

modum humiliaretur & deprimeretur profundi-
 us, impleturque illud: *Eleuans alijis mt. Ps. 101. 12.*
 Quando in terram aliquid vis collidere, minu-
 timque contringere, tantò manum attollis ala-
 tius, quanto contendis illud in terram deiciendo
 collidere fortius, hæc etenim manus subleua-
 tio dispositio quadam est, quæ maiori conatu ac
 fortioribus viribus fiat illa collisio rei que con-
 fractio.

Sustinet D. Chryso. voluisse Dominum, vt
 passionis suæ collisio, quæ confringendus erat
 tanto fieret impetu, & furore vehementiori, sic
 omnia disponderetur vt inimici sui tantò grauius
 in eum furerent, iraque mouerentur: quatenus per
 hoc tanto contra eum conatus fieret nequitie cru-
 delior. *Ideo cum tanta gloria (ait ille) est ingres-
 sus, vt amplius eorum aduersus se incitaret inui-
 diam, quia iam tempus Passionis instabat.* Coniurati
 Danielis inimici eodem modo aduersus eum
 leones irritantur, vt quo tempore deuorandum
 illum arripent ex nimia fame redderentur im-
 maniores; & de membris discernerent atro-
 ciori. Mortis est vt si canem leporarium in al-
 terum velis concitare ferocius, primò tu il-
 lum irites acrisque prouocet. Nihil fieri pot-
 rat quò grauius in Christum irritarentur inimi-
 ci, quam si viderent illum ab omnibus honorat-
 um & exaltatum: nam ex inuidia malitia mal-
 cebatur, hæc autem passio sumit augmentum,
 quo gloria alterius cui male volunt, incremen-
 tum. Ex eo tantum quod viderant quanti popu-
 lus eum faciebat ob refectum a mortuis La-
 zarum, tanta rabie scribendi contabuerant, vt
 consilium cogere aduersus eum, & quasi
 ignis carbonem irabilem succenti præ angustia
 spiritus pementes exclamarent: *Quid facimus,
 quia hic homo multa signa facit, & c. Si dimittimus
 eum sic, & c.* Quid n. odo facient cum eum tanta
 maiestate sublimem tanta cernue pompâ recep-
 tum, tantè gloriâ honoratum, ab omnibus vt
 Saluatorem Regemque acclamatum? Hæc erat
 illa dispositio, que in illis requiebat, vt con-
 tra Christum grauius exacerbati mortem adfer-
 rent illi qua nemo vidit vnquam, atrociorẽ,
 tradita illis ad hoc potestate: quocirca ad huc
 ter gloriæ magnitudinem fuit & pœnitentiæ ac-
 cerbitas.

D. CHRYSOSTOMUS
 HOM. 13.
 IN VARIIS
 LOCIS D.
 MATTHEI
 23. 29.

VIII.
 An Regis huius gloriã vidisti sublimissi-
 mam? Prepara te, vt pœnitentiis illius audias acer-
 ut in tri-
 bularis, & illis atrenas præbe aures quod sta-
 umpho-
 rim cantabitur: *Passio Domini nostri Iesu Christi, ira: & in-
 & c.* An illi comitatum præstiti in scribis passione
 illis quos peregrinus triumpho in vtra eius gl. comite-
 rios: mur.

AV
 4

rios? Accingere ut & illi ducatum præstes in
 ip. quos audies mortis eius ignominiosæ, sitque
 illatus propositio, quam inceptimæ & con-
 stantissimæ vir fidei David dixit: In eum arma
 ceperat perdoctus filius Absalon, ex fuga se sub-
 trahit pater filij se subducens persecutioni: ducatum
 illi præstitit miles constantissimus Gethæus
 nomine: tibi cum fratribus suis. Cui David:
 Hoc tibi perspectum sit, amice, graues manere
 me calamitates: totus etenim in me mundus in-
 surget seduciosus: fas non erit aut possibile, ut ab
 illis te liberet, nec dolores non sentias truculen-
 tos, si mihi præsteris in afflictione comitatus.
 In domum tuam cum fratribus tuis recede ne te
 futura feusque tempestas pariter inuoluat. Absit
 a Reg. 15, hoc Domine mi, respondet ille. *Vivis Dominus,*

*quæ loco fueris. Domine mi uix, sine in morte, sine
 in vita, ubi eris? & seruus tuus, tibi loquor indubi-
 duus. Regem hunc conspiciat in hac triumphali
 gloria quam in vita sua consecutus est: accinge-
 re, ut & illi comes in tormentis suis morte que
 fides adherat: potius illius mediare, atque in
 te sentire lætæ: cum pro tuis perfoluat tece-
 ribus: te ipsum considera, te illum esse, qui pro-
 pter ea quæ committis & commisit nefandissi-
 ma, per tanta trahis illum tormenta & pœna
 non tolerandas: moueat te videre has ab eo
 propter illa sustineri, ut te à peccando cohibeat,
 & crucem eius pœnalisque tibi studeas impone-
 re, ut eius gloriæ particeps fiat sempiternæ
 Amen.*

20

S V M M A R I V M

HOMILIÆ XLII. SEQVENTIS.

Vum de passione Domini sit agendum, præmittuntur nonnulli
 discursus generales omnibus Christi passionibus convenientes,
 exponendo qua ratione sit illa consideranda, ut nobis adferat vi-
 tilitatem. & qualiter ex eius meditatione viuis quidam debeat
 elici dolor, quo Christo patienti compatiatur. *h. dicitur etiam clara
 que malitia peccati ergotio, e. magnum fiducia in Deum fir-
 mamentum, quo credamus nostra nobis ab illo remittenda pec-
 cata, & gloriam esse tribuendam. d. tantique beneficii gratissima recognitio. e. dein
 de id tantum agitur quod tangit orationem eius in horto, in quo suam Christus ex-
 orsus est passionem: cui principi um dedit hymnum illum tolessem cantando in
 Cornaculo. f. Egreditur de Hierusalem, non mortem fugiens, sed locum cedens. f. 10
 Quatenus eam inimici exequerentur: transit torrentem Cedron: nec hoc vacat ny-
 ltero. g. Secedit in hortum, ubi tristem se ostendit & formidolosum. h. nedom ob
 rationem communem demonstrandi naturæ humanæ veritatem, sed etiam ob alias. h. f. 15
 Prima: quia vidit mortem sibi sacrilegis peccatis, ruina populi sui, & damnatione
 Iudæ Apostoli sui infligendam. i. Secunda: volebat timore illo ac tristitia pernas
 suas vehementius excitare. k. Tertia: quatenus à nobis tormentum auferret, quod
 tales nobis adferunt passiones, illas in se suscipiens. l. Ad orationem se contulit, po-
 stulans ne calicem bibat, per hoc eius exprimens amaritudinem. m. Orationem su-
 dit quibusdam actionibus singularem: singula quippe earum documenta nobis
 sunt eminentiori, quod nobis hanc prælegit materiam. Primo: ut ad illam confuga-
 mus utpote tristitiæ, mæroris que solatium. n. Secundo: Solitudinem appetimus
 qua sedata cordis oramus tranquillitate, & cogitationibus à diuagatione recolle-
 dis. o. Tercio: ut coram Deo cernui & genuflexi eum veneremus. p. Quarto: si duc-
 pleni accedamus, quam in nobis excitat Patris nomen, quo Deum appellamus. q. f. 15
 Quinto:*